

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κατεύθυνση
«ΕΘΝΙΚΗ & ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με θέμα
«ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ,
ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΕ»

Του
Τσεβά Δημήτριου
(Α.Μ.:7118Μ013)
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:
ΔΟΝΑΤΟΣ Ι. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ
Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
Τριμελής Επιτροπή:
Παπαδάκη Πολυξένη
Παπαγιάννης Δονάτος
Παπακωνσταντής Μάρκος
Εν Αθήναις 2019-2020

*Αφιερωμένο στη μνήμη των θυμάτων των
τρομοκρατικών επιθέσεων*

❖ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

❖ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	I
Ευχαριστίες.....	IV
Abstract	V
Περίληψη.....	VI
Συντομογραφίες	VII
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	2
1.1. Ορισμός.....	2
1.2. Ιστορική Αναδρομή του Φαινομένου	8
1.3. Μορφές Τρομοκρατίας	10
1.3.1. Τα Συστατικά Στοιχεία της Τρομοκρατίας	14
1.3.2. Μέσα Τρομοκρατικής Βίας	17
1.4. Αντιμετώπιση των Μεταναστών ως εν δυνάμει Τρομοκρατών	21
1.5. Ριζοσπαστικός Ισλαμισμός ως Ιδεολογική Μήτρα της Ισλαμικής Τρομοκρατίας: Η Περίπτωση του Ισλαμικού Κράτους.....	25
2. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΕ	32
2.1. Δημιουργία του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ ως Ανάχωμα Απέναντι στην Ανάπτυξη της Τρομοκρατίας.	32
2.1.1. Εξέλιξη του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μέσα από τις Συνθήκες	34
2.1.2. Εξέλιξη του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μέσα από τα Πενταετή Προγράμματα	36
2.2. Νομοθετικό Πλαίσιο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας	42
2.2.1. Οργανισμοί και Υπηρεσίες Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας.....	46
2.2.1.1 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για τη Συνεργασία στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (EUROPOL).....	46
2.2.1.2. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας (ECTC)	48
2.2.1.3 Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (CEPOL)	49

2.2.1.4 Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις (EUROJUST)	50
2.2.1.5. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX).....	52
2.2.2 Σύστημα της Χρήσης των Δεδομένων από τις Καταστάσεις Ονομάτων Επιβατών (PNR)	57
2.2.3. Προστασία των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας	59
2.2.4. Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) της ΕΕ	61
2.2.5. Στήριξη των Θυμάτων των Τρομοκρατικών Ενεργειών	63
2.2.6. Ανταλλαγή Πληροφοριών και Συνεργασία για τα Τρομοκρατικά Αδικήματα	64
2.2.7. Κοινό Πλαίσιο για την Αντιμετώπιση των Υβριδικών Απειλών	65
2.2.8. Περιοριστικά Μέτρα για την Αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας	67
2.3. Τρίτος Πυλώνας: Η Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις ως Ανάχωμα Απέναντι στην Ανάπτυξη της Τρομοκρατίας.....	68
2.4. Ευάλωτοι Στόχοι για Τρομοκρατικά Χτυπήματα	76
2.5. Καταπολέμηση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας από την ΕΕ	77
3. ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ	80
3.1 Ορισμός των Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών.....	80
3.2. Ιστορική Αναδρομή του Φαινομένου	82
3.3. Χαρακτηριστικά και Κατηγορίες Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών	83
3.4. Δράσεις Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών στην ΕΕ	90
3.5. Λόγοι Ριζοσπαστικοποίησης Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών.....	93
3.6. Στρατολόγηση και Μέσα Προπαγάνδας Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών.....	95
3.7. Διαδικασία Ένταξης στο Ισλαμικό Κράτος	100
3.8. Επιστροφή των Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών στην ΕΕ ως Σύγχρονη Πρόκληση για τον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης	102
3.9. Επικοινωνιακή Διαχείριση από την Σκοπιά των Δυτικών Μ.Μ.Ε.....	106
3.10. Πηγές Χρηματοδότησης των Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών.....	108
4. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ.....	112
4.1. Βασικοί πυλώνες της Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής της ΕΕ για τους Αλλοδαπούς Τρομοκράτες Μαχητές	112
4.2. Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας.....	115

4.3. Δράσεις κατά της Ριζοσπαστικοποίησης και της Στρατολόγησης Τρομοκρατών ..	120
4.4. Δράσεις της ΕΕ για την Καταπολέμηση των Τρομοκρατικών Ενεργειών	124
❖ ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ	129
❖ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	131
❖ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	136

Ευχαριστίες

Με την περάτωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά, τον Καθηγητή και Πρόεδρο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Εθνικής και Ενωσιακής Διοίκησης, κ. Δονάτο Παπαγιάννη που με τις ορθές συμβουλές και υποδείξεις του ως επιβλέπων καθηγητής, συνέβαλε τα μέγιστα στο αποτέλεσμα που παρουσιάζεται στην παρούσα μελέτη. Η βαθύτατη γνώση του γνωστικού του αντικειμένου σε συνδυασμό με την υψηλή μεταδοτικότητα και διάθεση για συνεργασία που διαθέτει, ήταν τα κλειδιά της άκρως επιτυχημένης συνεργασίας μας. Σε όλα τα στάδια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, καθόλη την διάρκεια του εξαμήνου, στάθηκε δίπλα μου, παρέχοντας μου κάθε βοήθεια που ήταν απαραίτητη. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω επίσης και στους υπόλοιπους καθηγητές της τριμελούς επιτροπής, την Πρόεδρο του τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γενικής Πολιτειολογίας και Συνταγματικού Δικαίου, κ. Πολυξένη Παπαδάκη και τον Καθηγητή Ευρωπαϊκού Δικαίου, κ. Μάρκο Παπακωνσταντή για την πολύτιμη αρωγή τους στην ολοκλήρωση του παρόντος έργου, στην οποία συνέβαλαν τόσο οι πολύτιμες συμβουλές τους όσο και η χρήσιμη βιβλιογραφία που άντλησα από το ακαδημαϊκό τους έργο.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους αγαπητούς συμφοιτητές μου που μου έδωσαν κίνητρο να προσπαθήσω σκληρά για να πετύχω το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα. Το υψηλό συναδελφικό τους επίπεδο και η εποικοδομητική διαπροσωπική μας σχέση κρίθηκαν ως πολύτιμοι αρωγοί σε όλη αυτή την προσπάθεια.

Ιδιαίτερες ευχές θα ήθελα επιπλέον να δώσω στην οικογένεια μου και τους φίλους μου για την στήριξη και την πολύτιμη βοήθεια που μου έχουν προσφέρει όλα αυτά τα χρόνια τόσο της ακαδημαϊκής όσο και της προσωπικής μου ζωής.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύνολο του προσωπικού της Γραμματείας του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών για την πλήρη ανταπόκριση και βοήθεια που μου παρείχαν σχετικά με το διαδικαστικό σκέλος της εκπόνησης και υποβολής της διπλωματικής μου εργασίας.

Abstract

The present study is focused on the issue of foreign militant terrorists as a challenge for the EU's area of freedom, security and justice, and in particular what the consequences of their entry into the space both for the European Union itself and for its citizens in particular. The dangers that accompany this phenomenon are being sought, which threaten to call into question the fundamental European freedoms and European acquis acquired so far through the dynamic evolution of the EU as expressed through its own amending Treaties. For the purposes of this study, a theoretical approach is attempted to the phenomenon of terrorism in general and foreign fighters in particular, the implications of terrorism in the area of freedom, security and justice are examined, and useful historical and statistics illustrating the trend and magnitude of the phenomenon are presented. and finally there is extensive reference to the measures and actions taken by the EU to address this issue. The conclusions of the analyzes allow a general overview of the most important factors related to the phenomenon as well as the risk that it poses for the European space itself.

Key-words: terrorism, foreign fighters, European acquis, European space, counter-terrorism policy.

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στο ζήτημα των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών ως σύγχρονη πρόκληση για τον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ και συγκεκριμένα στο ποιες είναι οι συνέπειες που προκύπτουν από την είσοδο τους στον Χώρο, τόσο για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα όσο και για τους ίδιους τους πολίτες της ειδικότερα. Αναζητούνται οι κίνδυνοι που συνοδεύουν το συγκεκριμένο φαινόμενο, το οποίο απειλεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές ελευθερίες και ευρωπαϊκά κεκτημένα που έχουν διαμορφωθεί μέχρι σήμερα μέσα από την δυναμική εξελικτική πορεία της ΕΕ όπως αυτή έχει εκφραστεί μέσα από τις ίδιες τις τροποποιητικές Συνθήκες της. Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης, επιχειρείται μία θεωρητική προσέγγιση του φαινομένου της τρομοκρατίας γενικότερα και των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών ειδικότερα, εξετάζονται οι συνέπειες της τρομοκρατίας στον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, παρουσιάζονται επίσης χρήσιμα ιστορικά και στατιστικά στοιχεία που απεικονίζουν την τάση και το μέγεθος του φαινομένου και τέλος γίνεται μία εκτενής αναφορά στα μέτρα και τις δράσεις που αναλαμβάνει η ΕΕ για την αντιμετώπιση του ζητήματος. Τα συμπεράσματα των αναλύσεων επιτρέπουν μία γενική αποτύπωση των σημαντικότερων παραγόντων που σχετίζονται με την εκδήλωση του φαινομένου καθώς και ο κίνδυνος που ελλοχεύει για τον ίδιο τον Ευρωπαϊκό Χώρο.

Λέξεις-κλειδιά: τρομοκρατία, αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές, Ευρωπαϊκό κεκτημένο, Ευρωπαϊκός Χώρος, αντιτρομοκρατική πολιτική.

Συντομογραφίες

- Α.Δ.Ε.Α.: Αρχεία Δεδομένων Εργασίας προς Ανάλυση
- Δ.Ε.Ε.: Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Δ.Ε.Κ.: Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- Δ.Ε.Υ.: Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων
- Δ.Ο.Ε.Α.: Διεθνής Οργανισμός Εγκληματολογικής Αστυνομίας
- Δ.Ο.Μ.: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
- Δ.Π.Δ.: Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο
- Ε.Α.Α.: Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία
- Ε.Α.Υ.: Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία
- Ε.Δ.Δ.: Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για Ποινικές Υποθέσεις
- Ε.Δ.Σ.Ε.: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Στρατηγικής Επικοινωνίας
- Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ε.Ε.Σ.Α.Σ.: Ευρωπαϊκό Ένταλμα Συγκέντρωσης Αποδεικτικών Στοιχείων
- Ε.Κ.Κ.Τ.: Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας
- Ε.Λ.Α.: Επαναστατικός Λαϊκός Αγώνας
- ΕΛ.ΑΣ.: Ελληνική Αστυνομία
- Ε.Ο.Δ.Σ.: Ευρωπαϊκή Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων
- Ε.Ο.Σ.Α.: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής
- Ε.Π.Π.Υ.Ζ.Σ.: Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Προστασίας Υποδομών Ζωτικής Σημασίας
- Ε.Σ.Α.: Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή
- Ε.Σ.Σ.Δ.: Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
- Ε.Υ.Ε.Δ.: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης

Ε.Υ.Ζ.Σ.: Ευρωπαϊκές Υποδομές Ζωτικής Σημασίας

Η.Π.Α.: Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

Ι.Α.Σ.: Ιρλανδικός Απελευθερωτικός Στρατός

Ι.Κ.: Ισλαμικό Κράτος

Κ.τ.Ε.: Κοινωνία των Εθνών

Κ.Ε.Ε.Α.Π.: Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ανάλυση Πληροφοριών

Κ.Ε.Ε.Π.Α.: Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας

Κ.Δ.Ε.: Κοινοί Δείκτες Επικινδυνότητας

Κ.Π.Α.Α.: Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας

Μ.Ε.Ε.Σ.: Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας

Μ.Κ.Ο.: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Ο.Α.Π.: Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης

Ο.Α.Σ.Ε.: Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

Ο.Ε.Σ.Α.: Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής

Ο.Η.Ε.: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ο.Μ.Κ.: Όπλα Μαζικής Καταστροφής

Ο.Σ.Σ.Ε.Σ.: Ομάδα Συμβούλων για την Στρατηγική Επικοινωνία στη Συρία

Σ.Α.Λ.: Σχέδιο Ασφάλειας Λειτουργίας

ΣΕΕ: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΕΚ: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Σ.Π.Ε.: Σύστημα Πληροφοριών Ευροπώλ

ΣυνθΕΕ.: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣυνθΛΕΕ: Συνθήκη για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τ.Π.: Τεχνολογίας των Πληροφοριών

A.W.F.: Analysis Project's Weapons and Explosives

C.E.P.O.L.: European Union Agency for Law Enforcement Training

C.O.S.I.: Standing Committee On International Security

D.N.A.: Deoxyribonucleic Acid

E.A.P.: European Analysis Project's

E.C.R.I.S.: European Criminal Records Information System

E.C.T.C.: European Counter Terrorism Centre

E.S.C.N.: European Strategic Communication Network

EUROPOL.: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation

EUROJUST.: European Union's Judicial Cooperation Unit

FRONTEX.: European Border and Coast Guard Agency

I.B.M.: Integrated Border Management

I.O.M.: International Organisation for Migration

I.R.A.: Irish Republican Army

I.S.I.L.: Islamic State of the Iraq and the Levant

I.S.I.S.: Islamic State of the Iraq and Syria

N.A.T.O.: North Atlantic Treaty Organisation

O.L.A.F.: European Anti-Fraud Office

R.A.N.: Radicalisation Awareness Network

P.N.R.: Passenger Name Record

S.I.E.N.A.: Secure Information Exchange Network Application

S.S.C.A.T.: Syria Strategic Communication Advisory Team

V.I.S.: VISA INFORMATION SYSTEM

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σημερινή Ευρωπαϊκή και παγκόσμια τάξη πραγμάτων χαρακτηρίζεται αναμφισβήτητα από έντονη αστάθεια και διαρκή μεταβλητότητα, οι οποίες με την σειρά τους δημιουργούν απειλές, τόσο ενδογενής, δηλαδή απειλές που προέρχονται μέσα από το εσωτερικό πεδίο της Ένωσης όσο και εξωγενής, δηλαδή απειλές που προέρχονται από το διεθνές περιβάλλον και έχουν τόσο άμεσες όσο και έμμεσες συνέπειες για την ίδια την Ένωση.

Αυτοί οι παράγοντες δύνανται να είναι είτε οικονομικοί, είτε πολιτικοί, είτε στρατιωτικοί, είτε ακόμα και περιβαλλοντικοί και μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές εξελίξεις στον τρόπο που λειτουργεί η ΕΕ και στον τρόπο που αυτή οραματίζεται το μέλλον της.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του ευρωπαϊκού οράματος αποτελεί ο Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Πρόκειται δηλαδή για έναν Χώρο όπου όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες και όχι μόνο οι εργαζόμενοι θα κυκλοφορούν ελεύθεροι και απρόσκοπτα χωρίς τους συνοριακούς ελέγχους και ταυτόχρονα θα διασφαλίζεται σε αυτόν τόσο η ασφάλεια του Ευρωπαίου πολίτη όσο και το αίσθημα δικαιοσύνης. Ο φιλόδοξος ωστόσο αυτός στόχος που ξεκίνησε από την συνθήκη του Άμστερνταμ ενέχει αρκετές δυσκολίες και ίσως ακόμα και ανυπέρβλητες προκλήσεις.

Μία από αυτές και ίσως η σημαντικότερη πρόκληση που καλείται να αντιμετωπίσει είναι το φλέγον ζήτημα της τρομοκρατίας γενικότερα και των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών ειδικότερα, που από το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου και μέχρι σήμερα έχει εξελιχθεί σε μέγγενη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα απειλώντας να θέσει υπό αμφισβήτηση διαχρονικά ευρωπαϊκά κεκτημένα, όπως η ασφάλεια, η ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, η διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η προστασία της ιδιωτικής σφαίρας του ατόμου.

Τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ήπειρος έχει γίνει επανειλημμένα στόχος τρομοκρατικών επιθέσεων με πολυάριθμους νεκρούς και τραυματίες από στρατολογημένους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές που έχουν εκπαιδευτεί σε ξένα

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

εδάφη για την τέλεση τρομοκρατικών ενεργειών αλλά και από γηγενείς Ευρωπαίους που είτε στρατολογήθηκαν και ριζοσπαστικοποιήθηκαν στην Ευρώπη από οργανωμένες τρομοκρατικές ομάδες είτε αποφάσισαν να δράσουν μόνοι και αυτόνομα σε σχέση με αυτές. Πρόκειται για τους λεγόμενους «μοναχικούς λύκους», οι οποίοι και σύμφωνα με τις αρχές είναι η πιο επικίνδυνη ομάδα τρομοκρατών μιας και είναι σχεδόν αδύνατο να αντιμετωπιστούν εφόσον δεν λειτουργούν συλλογικά αλλά αυτόνομα και δεν μπορούν να γίνουν και εύκολα αντιληπτά τα κίνητρα τους.

Η παρούσα μελέτη έχει σκοπό να αναλύσει το σκοτεινό σύγχρονο φαινόμενο των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών, να εξετάσει τις μορφές και τα χαρακτηριστικά τους, να εντοπίσει τα ακριβή κίνητρα τους, τις χώρες προέλευσης τους και τα εμπόλεμα μέτωπα όπου μάχονται, να αναζητήσει τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των δομών τους, να διαλευκάνει τα αίτια δράσης τους, να επισημάνει τις συνέπειες της παρουσίας τους στον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ και να αναδείξει την αντιτρομοκρατική στρατηγική που έχει υιοθετήσει η ΕΕ για την αντιμετώπιση τους.

«Πως μπορείς να κάνεις πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, όταν ο ίδιος ο πόλεμος είναι τρομοκρατία?»

Howard Zinn

1. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1.1. Ορισμός

Η τρομοκρατία είναι σύνθετη λέξη και ετυμολογικά αποτελείται από τις λέξεις τρόμος και κράτος. Σαν έννοια δεν έχει έναν ευρύ αποδεκτό ορισμό και το περιεχόμενο της ποικίλει ανάλογα με την ιστορική περίοδο, την ιδεολογικοπολιτική αφετηρία και τις εξουσιαστικές ή κοινωνικές δομές που επικαλούνται το περιεχόμενο της. Η τρομοκρατία εντοπίζεται σε αρκετά κείμενα αρχαίων συγγραφέων με σημαντικότερα

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

από αυτά των Ελλήνων φιλοσόφων. Μπορούμε να παρατηρήσουμε πως στην ανθρώπινη ιστορία καταγράφονται αρκετές αναφορές πράξεων πολιτικής βίας και τρομοκρατίας που εκδηλώνονται μέσω της βίαιης διαφοροποίησης από εξουσιαστικές, δομικές ή θεσμικές εκφράσεις του κράτους ή των εκπροσώπων του. Ως τέτοια παραδείγματα μπορούμε να αναφέρουμε διάφορες μυστικές αδελφότητες, αυτονομιστικά κινήματα όπως ο Ιρλανδοί αυτονομιστές είτε εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα που έδρασαν κατά των καταπιεστών τους. Στην ιστορία πρώτη φορά η λέξη τρομοκρατία διατυπώθηκε στη Γαλλική επανάσταση του 1789 από τους Ιακωβίνους οι οποίοι χρησιμοποίησαν βία και τρομοκρατία για να οικοδομήσουν μία νέα κοινωνική τάξη. Από τα μέσα του 19ου αιώνα και μετά άρχισαν να χρησιμοποιούνται ευρέως οι όροι «τρομοκρατία» και «τρομοκράτης», αποκτώντας σταδιακά αυτόνομο ιδεολογικό περιεχόμενο. Έτσι έχουμε φαινόμενα εθνικιστικών, αναρχικών και σοσιαλιστικών κινήματων που χρησιμοποιούν την τρομοκρατία ως μέσο άσκησης πολιτικής έναντι του εκάστοτε κυρίαρχου κατεστημένου που θεωρούσε ότι καταπίεζε τα δικαιώματα τους.¹

Σήμερα ο ορισμός της έννοιας της τρομοκρατίας είναι ακόμα ασαφής μιας και τα χαρακτηριστικά και οι διάφορες μορφές του φαινομένου ποικίλουν από χώρα σε χώρα, από ιστορική συγκυρία σε ιστορική συγκυρία και ακόμα και από την οπτική αυτού που στέκεται απέναντι στο φαινόμενο, το αν δηλαδή αυτός που στέκεται απέναντι στο φαινόμενο είναι το κράτος ή διάφορες ομάδες που επιδιώκουν συγκεκριμένους σκοπούς. Συγκεκριμένα, η αδυναμία περί ορισμού της τρομοκρατίας αποτελείται σωρευτικά από τέσσερις επιμέρους δυσκολίες.² Πρώτον, ο προσδιορισμός της φύσης οποιονδήποτε πράξεων που χαρακτηρίζονται τρομοκρατικές λόγω της χρήσης βίας αλλά παράλληλα και η αντίληψη ως προς τα είδη βίας που πρέπει να θεωρούνται τρομοκρατικές ενέργειες για να είναι αποτελεσματικότερη η αντιμετώπιση τους. Δεύτερον, ο χαρακτηρισμός μιας πράξης ως τρομοκρατικής ερμηνεύεται με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με τον χρόνο, τον τόπο, τις αξίες, τα κριτήρια και τους σκοπούς αυτών που προσπαθούν να αξιολογήσουν μία πράξη. Δηλαδή ο χαρακτηρισμός αυτός ενέχει και μία προσωπική αξιολογική κρίση ή ακόμα και συναισθηματική φόρτιση περί του ποιος είναι τρομοκράτης και κάποιοι να ερμηνεύουν

¹ Μπόση Μ. «ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ», εκδ. Π. ΤΡΑΥΛΟΣ 2000 σελ.19-25

² Παπακωνσταντής Μ. «Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ», εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2019 σελ.15-16

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

διαφορετικά την ίδια ενέργεια ανάλογα με τις προθέσεις του δράστη. Τρίτον, ο όρος τρομοκρατία αποτελείται από έννοιες όπως «τρόμος», «απειλή», «βία» οι οποίες λόγω του γενικού περιεχομένου τους, δημιουργούν διακριτικά περιθώρια ερμηνείας οδηγώντας ακόμη και σε καταχρηστική χρήση τους. Επομένως για την αποφυγή συγχύσεως ως προς την έννοια του τρομοκράτη θα πρέπει να μνημονεύονται και οι προθέσεις του δράστη. Τέταρτον, η ερμηνεία του όρου «τρομοκρατία» διαφοροποιείται ανάλογα με τον φορέα εξουσίας που καλείται να τον διαχειριστεί. Διαφορετική ερμηνεία δηλαδή θα δώσουν οι κυβερνήσεις απέναντι στο φαινόμενο και διαφορετικές οι τρομοκρατικές ομάδες ή ακόμα και διάφορες κοινωνικές ομάδες και συλλογικότητες.

Πάντως σαν έναν γενικό ορισμό, ως τρομοκρατία μπορούμε να ορίσουμε τη «συστηματική» χρήση, ή την απειλή χρήσης βίας που συμβαίνει πάντα ως αντίδραση, ή άσκησης πίεσης, από οργανωμένες ομάδες με πολιτικά, θρησκευτικά ή άλλα ιδεολογικά κίνητρα (ως υπόβαθρο/βάση) αλλά ακόμη και από ολόκληρους κρατικούς μηχανισμούς, εναντίον ατόμων, ομάδων ή περιουσιών με απώτερο στόχο τις κυβερνήσεις από τις οποίες προσδοκούν κάποια αντίστοιχα (των κινήτρων) οφέλη/κέρδη. Η κάθε πράξη απ' αυτού χαρακτηρίζεται τρομοκρατική πράξη και οι επιχειρούντες αυτήν τρομοκράτες.³

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει εκδοθεί η Οδηγία (ΕΕ) 2017/451. Αναλυτικότερα, η Οδηγία (ΕΕ) 2017/451 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας έχει ως σκοπό να προσαρμόσει τη νομοθεσία της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας υπό το πρίσμα των εξελισσόμενων τρομοκρατικών απειλών και λαμβάνοντας υπόψη τον διεθνή χαρακτήρα της τρομοκρατίας. Η σχετική Οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των αδικημάτων και των σχετικών ποινών σε αυτόν τον τομέα. Επιπλέον, εισάγει μέτρα προστασίας, στήριξης και αρωγής των θυμάτων. Αντικαθιστά την Απόφαση-Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ ως απάντηση της ποινικής δικαιοσύνης των κρατών μελών ενάντια στην τρομοκρατία και τροποποιεί κάποια μέρη της Απόφασης 2005/671/ΔΕΥ σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία όσον αφορά τα τρομοκρατικά αδικήματα. Η Οδηγία ορίζει τα

³Βλ. Τρομοκρατία

<https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1> [τελευταία πρόσβαση: 05/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

τρομοκρατικά αδικήματα προβλέποντας εξαντλητικό κατάλογο σοβαρών αδικημάτων τα οποία τα κράτη μέλη στην έννομη τους τάξη πρέπει να ταξινομούν ως τρομοκρατικά αδικήματα όταν διαπράττονται ή όταν υπάρχει η απειλή διάπραξης τους για συγκεκριμένο τρομοκρατικό σκοπό. Οι τρομοκρατικοί σκοποί περιγράφονται ως οτιδήποτε από τα εξής:

- Σοβαρός εκφοβισμός ενός πληθυσμού,
- Αθέμιτος εξαναγκασμός κυβέρνησης ή διεθνούς οργανισμού να εκτελέσει ή να παραλείψει οποιαδήποτε πράξη,
- Σοβαρή αποσταθεροποίηση ή καταστροφή των θεμελιωδών πολιτικών, συνταγματικών, οικονομικών ή κοινωνικών δομών μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού.

Επιπροσθέτως ο κατάλογος των τρομοκρατικών αδικημάτων τα οποία οι χώρες της ΕΕ πρέπει να τιμωρούν ως ποινικά αδικήματα, ακόμη και όταν δεν έχει όντως διαπραχθεί τρομοκρατικό αδίκημα, επεκτείνεται και καλύπτει περιπτώσεις όπως, αδικήματα σχετικά με τρομοκρατική ομάδα (δηλαδή την καθοδήγηση τέτοιας ομάδας ή την ενσυνείδητη συμμετοχή στις δραστηριότητες της) όταν τελούνται εκ προθέσεως, και αδικήματα σχετικά με τρομοκρατικές δραστηριότητες. Αυτά συμπεριλαμβάνουν τη διάδοση, είτε στο διαδίκτυο ή με συμβατικά μέσα, μηνύματος με πρόθεση την υποκίνηση σε τέλεση τρομοκρατικού αδικήματος, π.χ. με την εξύμνηση τρομοκρατικών πράξεων, την υποκίνηση και τη στρατολόγηση άλλου προσώπου για την τέλεση του τρομοκρατικού αδικήματος, την παροχή ή την παρακολούθηση εκπαίδευσης για τρομοκρατικούς σκοπούς π.χ. σχετικά με την κατασκευή ή τη χρήση εκρηκτικών, πυροβόλων όπλων ή επικίνδυνων ουσιών, τα ταξίδια εντός ή εκτός ΕΕ ή προς την ΕΕ για τρομοκρατικούς σκοπούς π.χ. με σκοπό τη συμμετοχή στις δραστηριότητες κάποιας τρομοκρατικής ομάδας ή την εκτέλεση τρομοκρατικής επίθεσης, την οργάνωση και τη διευκόλυνση τέτοιων ταξιδιών, συμπεριλαμβανομένης της υλικοτεχνικής ή υλικής στήριξης, όπως η αγορά εισιτηρίων ή ο σχεδιασμός διαδρόμων και η παροχή ή η συγκέντρωση κεφαλαίων με σκοπό να χρησιμοποιηθούν ή με επίγνωση του γεγονότος ότι θα χρησιμοποιηθούν για την τέλεση τρομοκρατικών αδικημάτων. Η Οδηγία περιλαμβάνει ακόμη βελτιωμένους κανόνες σχετικά με τη συνέργεια και υποκίνηση, ηθική αυτουργία και απόπειρα και τη δικαιοδοσία και ποινική δίωξη προκειμένου να διασφαλιστούν η συνέπεια και η αποτελεσματική

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

εφαρμογή των σχετικών κανόνων και να αποφευχθούν τα νομικά κενά. Τα κράτη μέλη σύμφωνα πάντα με την εν λόγω Οδηγία υποχρεούνται ως προς την εισαγωγή ποινών και κυρώσεων για φυσικά και νομικά πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για αδικήματα, οι οποίες να αντανakλούν την σοβαρότητα των αδικημάτων, την λήψη μέτρων για την άμεση αφαίρεση και το άμεσο κλείδωμα τρομοκρατικού διαδικτυακού περιεχομένου που φιλοξενείται στην επικράτεια τους και την επίτευξη της αφαίρεσης του περιεχομένου αυτού από ιστοσελίδες εκτός της επικράτειας τους και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και νομικών αρχών, όπως κατοχυρώνονται με το άρθρο 6 της ΣυνθΛΕΕ, κατά την εφαρμογή της Οδηγίας αυτής.⁴

Η αδυναμία αυτή περί γενικού ορισμού της τρομοκρατίας συναντάται και σε επίπεδο διεθνούς κοινότητας με τα κράτη μέλη να εμφανίζονται πρόθυμα περισσότερο σε μία διεθνή συνεργασία παρά στην ανάληψη συγκεκριμένων νομικών δεσμεύσεων στο πλαίσιο μιας διεθνούς συνθήκης ώστε με αυτόν τον τρόπο να ελέγξουν το εύρος τόσο της δεσμευτικότητας όσο και της συναίνεσης τους. Οι λόγοι αυτής τα αδυναμίας οφείλονται κυρίως στην απουσία βούλησης από κοινού για να οργανώσουν την δράση τους αλλά και στην διαφορετική αντίληψη που έχουν τα διάφορα κράτη ως προς το τι θεωρούν τρομοκρατία. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους επίσης που το Διεθνές Δίκαιο εμφανίζεται κατακερματισμένο ως προς αυτό το πεδίο.

Το αδιέξοδο αυτό περί γενικού ορισμού της τρομοκρατίας είναι ωστόσο διαχρονικό. Αρχικά, προσπάθειες περί καθιέρωσης γενικού ορισμού έγιναν από την Κοινωνία των Εθνών λόγω συχνών φαινομένων δολοφονιών και διώξεων πολιτικών αντιφρονούντων σε διάφορες χώρες. Η ΚτΕ διόρισε μία επιτροπή εμπειρογνομόνων το 1934 με εντολή να επεξεργαστεί ένα κείμενο για την καταστολή του φαινομένου με αποτέλεσμα στις 16 Νοεμβρίου του 1937 στη Γενεύη να συνταχθούν δύο συνθήκες. Αυτές οι συνθήκες ήταν η Σύμβαση για την Πρόληψη και Καταστολή της Τρομοκρατίας και η Σύμβαση για την ίδρυση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ). Τα δύο κείμενα ωστόσο δεν εφαρμόστηκαν ποτέ. Λόγω της αποτυχίας της προσπάθειας της ΚτΕ, ο ΟΗΕ το 1950 μέσω της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου κλήθηκε να εξετάσει το εν λόγω θέμα στο πλαίσιο του σχεδίου Κώδικα για τα Εγκλήματα κατά της Ειρήνης και της Ασφάλειας της Ανθρωπότητας. Τελικά, ούτε η συγκεκριμένη προσπάθεια απέδωσε καρπούς μιας

Βλ. «Καταπολέμηση της τρομοκρατίας-ορισμός των τρομοκρατικών εγκλημάτων, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX%3A32017L0541> [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

και δεν συγκεντρώθηκε η αναγκαία συναίνεση για να γίνει διεξοδική περιγραφή στο τι συνιστά τρομοκρατία. Στη συνέχεια κατά τις διαπραγματεύσεις στη Ρώμη για την ίδρυση του ΔΠΘ, η πρόταση να επιλαμβάνεται το τελευταίο για τρομοκρατικές πράξεις, απορρίπτεται. Οι λόγοι ήταν και εδώ η αδυναμία της διεθνούς κοινότητας να δώσει κοινό ορισμό στην έννοια της τρομοκρατίας αλλά και ο φόβος να μην μεταφερθούν πολιτικές συζητήσεις εντός του δικαστηρίου. Το 1966 στα Ηνωμένα Έθνη ξεκίνησαν οι συζητήσεις περί του σχεδίου της Διεθνούς Σύμβασης κατά της Τρομοκρατίας. Για άλλη μία φορά ούτε αυτές οι συζητήσεις δεν τελεσφόρησαν. Οι συζητήσεις συνεχίζονται με αφορμή τα τρομοκρατικά γεγονότα της δεκαετίας του '70 και του '80 αλλά ούτε και τότε έγινε κάποιο αποφασιστικό βήμα. Οι λόγοι ήταν ξανά η αδυναμία της διεθνούς κοινότητας στη δημιουργία ενός κοινού νομικού πλαισίου καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Αργότερα στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, το ψήφισμα 51/210 της 17ης Δεκεμβρίου 1996 της Γενικής Συνέλευσης, ανακοίνωσε μεταξύ άλλων τη συγκρότηση μιας ειδικής επιτροπής με σκοπό να επεξεργαστεί μία σύμβαση για τη διεθνή τρομοκρατία και να συμπληρώσει με σχετικές συμβάσεις το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο. Είχε προηγηθεί και το ψήφισμα 49/60 της 9ης Δεκεμβρίου 1994 το οποίο ενέκρινε τη Δήλωση για τα μέτρα εξάλειψης της διεθνούς τρομοκρατίας και άνοιξε τη συζήτηση για την διαπραγμάτευση μιας νέας γενιάς διεθνών συμβάσεων. Οι σχετικές διαπραγματεύσεις για την κατάληξη επί κοινού ορισμού λαμβάνουν χώρα στην Έκτη Επιτροπή, το επικουρικό όργανο δηλαδή της Γενικής Συνέλευσης. Το 2007, η πλειοψηφία των μελών κατέληξε σε ένα σχέδιο σύμβασης το οποίο αφορούσε στην υποχρέωση των κρατών να εκδίδουν ή να ασκούν δίωξη των υπόπτων για τρομοκρατικές πράξεις. Ωστόσο, τα μέλη της Επιτροπής δεν έχουν καταλήξει στα μέτρα καταστολής του φαινομένου λόγω μη συμφωνίας περί του ορισμού της γενικής τρομοκρατίας. Σήμερα συνεχίζονται οι προσπάθειες κατάληξης σε έναν γενικό ορισμό της τρομοκρατίας σε επίπεδο Συμβουλίου Ασφαλείας με πιο σημαντική την Απόφαση 1566(2004) στην οποία ωστόσο δεν δίνεται συνέχεια.⁵

⁵ Στο κείμενο της Απόφασης 1566(2004) το Συμβούλιο Ασφαλείας «υπενθυμίζει ότι εγκληματικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένων [και των πράξεων] κατά πολιτών, που εκτελούνται με πρόθεση να προκαλέσουν θάνατο ή σοβαρή σωματική βλάβη ή κράτηση ομήρων με σκοπό να προκαλέσουν ένα καθεστώς τρόμου στο ευρύ κοινό ή σε μία ομάδα προσώπων ή σε συγκεκριμένους ανθρώπους, να εκφοβίσουν έναν πληθυσμό ή να εξαναγκάσουν μία κυβέρνηση ή ένα διεθνή οργανισμό στο να πράξει ή να απέχει από μία πράξη, η οποία συνιστά προσβολή εντός του πεδίου εφαρμογής όπως ορίζεται στις σχετικές με την τρομοκρατία διεθνείς συμβάσεις και πρωτόκολλα, δεν δικαιολογούνται σε καμία περίπτωση από λόγους πολιτικής, φιλοσοφικής, ιδεολογικής, φυλετικής, εθνικής,

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι η διαχρονική αυτή αποτυχία δεν οφείλεται μόνο στα κράτη αλλά και στα ίδια τα Ηνωμένα Έθνη, τα οποία αδυνατούν να βρουν ένα κοινό σημείο σύγκλισης μεταξύ των αντικρουόμενων συμφερόντων των διαφόρων κρατών ώστε να καταλήξουν σε μία κοινή αποδοχή περί του ορισμού της τρομοκρατίας. Επιπλέον η διαφωνία οφείλεται και στο ότι από τη μία υπάρχουν κράτη που δεν χαρακτηρίζουν ως τρομοκρατία τις βίαιες ενέργειες διαφόρων αυτονομιστικών κινήσεων επικαλούμενα την αυτοδιάθεση των λαών και από την άλλη υπάρχουν κράτη που αρνούνται πεισματικά να χαρακτηρίσουν την κρατική βία ως τρομοκρατία. Έτσι τα τελευταία ογδόντα τουλάχιστον χρόνια δεν έχει επιτευχθεί μία γενική συμφωνία της διεθνούς κοινότητας ως προς αυτό το κομμάτι. Αξίζει να σημειωθεί πάντως, πως η Γενική συνέλευση στα ψηφίσματα δίνει συχνά έναν ορισμό του φαινομένου, ωστόσο τα ψηφίσματα δεν είναι δεσμευτικά για τα κράτη μέλη του Ο.Η.Ε γιατί δεν συνιστούν νομικό κανόνα.

1.2. Ιστορική Αναδρομή του Φαινομένου

Το φαινόμενο της τρομοκρατίας, παρότι εμφανίζει μία πρωτοφανή όξυνση επί των ημερών μας στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο δεν αποτελεί ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο. Για πρώτη φορά μάλιστα παρουσιάστηκε στην Ευρώπη το μακρινό 1793 ως όρος για να περιγράψει την κατάσταση του τρόμου(*terreur*) που επικρατούσε στο γαλλικό κράτος από την κυβέρνηση των Ιακωβίνων στο όνομα του πολέμου των εχθρών της επανάστασης. Λίγο αργότερα και συγκεκριμένα τον 19ο αιώνα το φαινόμενο εμφανίζεται ξανά με εκφραστές αυτή την φορά εθνικιστικές ομάδες που επεδίωκαν εδαφικές διεκδικήσεις, δίνοντας για πρώτη φορά στην έννοια της τρομοκρατίας και του τρομοκράτη σαφή ιδεολογικό περιεχόμενο. Από τα μισά του 19ο αιώνα και έπειτα, και συγκεκριμένα στην ακμή της βιομηχανικής επανάστασης εμφανίζονται τρομοκρατικές ομάδες με ιδεολογικό τους πυρήνα τον αναρχισμό σε χώρες όπως η Ιταλία, η Ρωσία, η Γαλλία και η Ισπανία, οι οποίες με τρομοκρατικές ενέργειες επιδιώκουν ή την ανατροπή της καθεστηκυίας τάξης ή την διεκδίκηση καλύτερων συνθηκών εργασίας και διαβίωσης για τους εργάτες της βιομηχανίας. Το εν λόγω φαινόμενο βέβαια

θρησκευτικής ή άλλης παρόμοιας φύσης». Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ.29-30

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

απέκτησε ιστορικά πρωτοφανής διαστάσεις στις αρχές του 20ου αιώνα με την δολοφονία στο Σαράγεβο του διαδόχου του θρόνου της Αυστροουγγρικής Αυτοκρατορίας, Francois-Ferdinand de Habsbourg, από έναν νεαρό Σερβοβόσνιο, μέλος της οργάνωσης «Mlada Bosna» (Νέα Βοσνία) που αποτέλεσε μάλιστα την αφορμή για την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου σε μία ούτως ή άλλως έντονη περίοδο που χαρακτηρίζονταν από μεγάλη αστάθεια.

Αργότερα και μετά πια τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο κάνει την εμφάνιση της μία μορφή τρομοκρατίας που χαρακτηρίζεται ως «αντι-αποικιοκρατική» τρομοκρατία με στόχο την αποχώρηση των αποικιοκρατικών δυνάμεων από τις περιοχές που ελέγχουν. Η μεγαλύτερη όμως περίοδος όξυνσης του φαινομένου στην Ευρωπαϊκή Ένωση πέρα από την σημερινή, καταγράφεται την εικοσαετία από το 1960 έως το 1980. Κατά την περίοδο αυτή εμφανίζονται τρομοκρατικές ομάδες, οι οποίες διεκδικούν είτε την αμφισβήτηση της δομής του κράτους (βλ. Ιρλανδικός Απελευθερωτικός Στρατός), είτε την ανατροπή του υφιστάμενου μοντέλου ανάπτυξης (βλ. Ερυθρές Ταξιαρχίες, Φράξια Κόκκινος Στρατός). Επίσης σε μερικές χώρες όπως η Ελλάδα και η Ισπανία εμφανίζονται αντίστοιχες ομάδες με στόχο όμως αυτή την φορά την ανατροπή δικτατορικών καθεστώτων. Όλο αυτό το κύμα τρομοκρατίας που περιγράφεται παραπάνω αφορά την λεγόμενη «αριστερή τρομοκρατία», η οποία είχε ως σκοπό την αφύπνιση των λαϊκών μαζών και την προώθηση του επαναστατικού αφηγήματος των ιδεολογικών ακολούθων της. Τα άτομα που στρατολογούνται από αριστερές τρομοκρατικές ομάδες σε αυτήν την περίπτωση είναι ως επί το πλείστον μορφωμένα, με πανεπιστημιακή εκπαίδευση, τα οποία με αφορμή τα κακώς κείμενα και τις παθογένειες του καπιταλιστικού συστήματος επιθυμούν μέσω του ένοπλου αγώνα την πλήρη ανατροπή του. Την ίδια περίοδο, σε διεθνές επίπεδο οι τρομοκρατικές επιθέσεις παρουσιάζουν έντονη αύξηση και όλη αυτή η κατάσταση επηρεάζει αναπόφευκτα και την Ευρώπη. Τα τρομοκρατικά χτυπήματα στους Ολυμπιακούς αγώνες του Μονάχου το 1972 από την παλαιστινιακή οργάνωση Μαύρος Σεπτέμβρης και στα αεροδρόμια της Ρώμης και της Βιέννης τα Χριστούγεννα του 1985 από αντάρτες της παλαιστινιακής οργάνωσης Φατάχ επιβάλλουν κατάσταση επιφυλακής στα ευρωπαϊκά κράτη. Οι εν λόγω επιθέσεις πραγματοποιήθηκαν λόγω της ταύτισης πολλών ευρωπαϊκών χωρών με τα συμφέροντα της Δύσης και κατ' επέκταση με το Ισραήλ, το οποίο αποτελούσε τον κύριο εχθρό για τις εν λόγω παλαιστινιακές οργανώσεις.

Σήμερα και συγκεκριμένα από το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου και έπειτα, έχουμε εισέλθει στην εποχή της νέας ή μεταμοντέρνας τρομοκρατίας, στην οποία ο στόχος δεν είναι η ανατροπή του υφιστάμενου κοινωνικοοικονομικού συστήματος αλλά η αμφισβήτηση της διαμορφωθείσας παγκόσμιας τάξης πραγμάτων. Εκφραστής αυτού του νέου κύματος τρομοκρατίας είναι η λεγόμενη ισλαμική τρομοκρατία, η οποία κάτω από μία ιδεολογικο-θρησκευτική επικάλυψη και μέσω μίας μορφής τρομοκρατικού μηδενισμού, επιχειρεί να στρατολογήσει τους απανταχού πιστούς του Ισλάμ στον «ιερό» πόλεμο κατά των απίστων. Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας εκφραστής αυτής της τρομοκρατίας ήταν κυρίως η τρομοκρατική οργάνωση Αλ-Κάιντα, ενώ τα τελευταία πέντε τουλάχιστον χρόνια την Αλ-Κάιντα έχει διαδεχθεί το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος, το οποίο είναι ακόμα ισχυρότερο και διαθέτει πολύ καλύτερα μέσα. Το τελευταίο αυτό κύμα τρομοκρατίας λόγω των σύγχρονων μέσων που διαθέτει και σε συνδυασμό με την αύξηση της τεχνολογίας που της δίνει την δυνατότητα να έχει παγκόσμια εμβέλεια και παγκοσμιοποιημένο δίκτυο οργάνωσης και διοίκησης των πυρήνων της, καθιστούν την ασφάλεια των κρατών διάτρητη και εκτεθειμένη σε κινδύνους και την λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων πιο επιτακτική από ποτέ.⁶

1.3. Μορφές Τρομοκρατίας

Η τρομοκρατία σαν εργαλείο επιβολής με μέσο την βία δεν είναι κάτι το ενιαίο και έχει πολλές μορφές οι οποίες ποικίλουν ανάλογα με τον στόχο που έχει αυτός που την χρησιμοποιεί για να πετύχει τους σκοπούς του. Υπάρχουν τρομοκρατικές ομάδες που σχετίζονται με εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, άλλες που σχετίζονται με ακροδεξιές εξτρεμιστικές ομάδες, άλλες που έχουν θρησκευτικό υπόβαθρο, άλλες που έχουν ως σκοπό την ριζική ανατροπή του υφιστάμενου κοινωνικοοικονομικού μοντέλου και αυτοπροσδιορίζονται ως αναρχικές ή αριστερές κ.α. Οι πιο γνωστές και με μεγαλύτερη επιρροή μορφές της τρομοκρατίας παρουσιάζονται παρακάτω.

⁶ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 7-11

- Η κρατική τρομοκρατία: Ιστορικό παράδειγμα κρατικής τρομοκρατίας αποτελούν οι Ιακωβίνοι του Ροβεσπιέρου (Γαλλία, τέταρτος χρόνος της επανάστασης, 1793-1794). Χαρακτηριστικό αυτής της μορφής της τρομοκρατίας είναι η στοχοποίηση των πολιτικών αντιπάλων από την εκτελεστική εξουσία και η χειραγώγηση της δικαιοσύνης από αυτήν με σκοπό την φυσική και ηθική εξόντωση των «εχθρών» της κυβέρνησης ή του καθεστώτος. Αυτή η πρακτική ακολουθείται γενικά από όλα τα αυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα, όπου και αν αυτά επικράτησαν ανά τον κόσμο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα αυταρχικά καθεστώτα της λατινικής Αμερικής της δεκαετίας του 1970, της μετεμφυλιακής Ελλάδας της δεκαετίας του 1950, της Ισπανίας κατά το δικτατορικό καθεστώς του Φρανσίσκο Φράνκο κ.α. Οι συγκεκριμένες μορφές κρατικής τρομοκρατίας ασκούνται πολλές φορές με την συνδρομή μυστικών υπηρεσιών οι οποίες λειτουργούν σαν παρακρατικές μονάδες και προβαίνουν είτε σε άμεσες επιθέσεις κατά των πολιτικών στόχων είτε σε έμμεσες με την μορφή προβοκάτσιας⁷.
- Η τρομοκρατία που στρέφεται κατά του κράτους: Πρόκειται για κοινωνικές ή πολιτικές ομάδες, μαζικές ή ιδιαίτερες «κλειστές», οι οποίες βάζουν κατά κρατικών στόχων, κτηρίων, εγκαταστάσεων, ακόμη και προσώπων, που είτε ανήκουν στο κράτος, είτε συνεργάζονται με αυτό, είτε συμβολίζουν μιας ορισμένης μορφής επικυριαρχία (π.χ. την οικονομική κυριαρχία). Η τρομοκρατία εναντίον του κράτους έχει και αυτή τις ρίζες της στην Γαλλική επανάσταση (βλ. Babeuf και το «κίνημα Ίσων»). Τέτοιες τρομοκρατικές οργανώσεις εμφανίστηκαν και στην Ευρώπη, κυρίως κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, όπως οι Ερυθρές ταξιαρχίες στην Ιταλία, η Φράξια «Κοκκίνος στρατός» στην Γερμανία, ο I.R.A στην Ιρλανδία, οι τρομοκρατικές οργανώσεις «17 Νοέμβρη» και Ε.Λ.Α στην Ελλάδα κ.α.
- Η ακροδεξιά τρομοκρατική βία: Εδώ έχουμε να κάνουμε κατά κύριο λόγο με παρακρατικές ομάδες και μηχανισμούς που έχουν ως στόχο είτε ευάλωτες

⁷ «Ως προβοκάτσια χαρακτηρίζεται οποιαδήποτε προκλητική δόλια ενέργεια που διεγείρει είτε αποσκοπεί είτε σε πράξεις βίας και εκδίκησης, είτε σε δημιουργία γενικότερης σύγχυσης σε πρόσωπα, ή ομάδες ατόμων, ή και σε συγκεκριμένο κοινωνικό σύνολο», <https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CE%BA%CE%AC%CF%84%CF%83%CE%B>, [τελευταία πρόσβαση 10/10/2019]

κοινωνικές ομάδες (π.χ. μετανάστες, τσιγγάνους, ομοφυλόφιλους κλπ.) είτε πολιτικούς αντιπάλους όπως αριστερούς, φιλελεύθερους, αναρχικούς κλπ. Η ακροδεξιά βία εμφανίστηκε τον 20ο αιώνα στον κόσμο και απέκτησε ιδεολογικό περιεχόμενο μετά την Οκτωβριανή επανάσταση του 1917, ενώ κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου είχε ενεργό ρόλο σε διεθνές επίπεδο.⁸ Οι συγκεκριμένες ομάδες όπως έχει ειπωθεί είχαν ιδιαίτερα την περίοδο του ψυχρού πολέμου ισχυρά στηρίγματα σε παρακρατικούς μηχανισμούς, στενές σχέσεις με μυστικές υπηρεσίες διαφόρων κρατών και αυτός ήταν και ένας από τους λόγους που οι δυτικές δημοκρατίες δεν διατύπωσαν θεσμικά την διάθεση αποτροπής της δράσης τους ούτε εξέφρασαν μέχρι σήμερα την επί της ουσίας παραδοχή ότι κινδυνεύουν από την δράση τους σε αντίθεση με το αντίστοιχο φαινόμενο της «αριστερής τρομοκρατίας».

- Ο Ισλαμικός εξτρεμισμός: Η Ισλαμική βία εκφράζεται από τρομοκρατικές οργανώσεις οι οποίες έχοντας ως ιδεολογικό υπόβαθρο μία αιρετική προσέγγιση της μουσουλμανικής θρησκείας, επιδίδονται σε πολύνεκρες τρομοκρατικές πράξεις αδιαφορώντας για την άμεση αποκομιδή πολιτικού οφέλους, σε αντίθεση με τον ιδεολόγο κοινωνικό τρομοκράτη που λειτουργεί ευελπιστώντας στην κοινωνική αποδοχή και στήριξη. Στόχοι των συγκεκριμένων οργανώσεων είναι τόσο οι «άπιστοι», δηλαδή οι αλλόθρησκοι, όσο και οι ομόθρησκοι που όμως δεν ενστερνίζονται την δική τους εκδοχή για την ισλαμική πίστη και κρίνονται ως αιρετικοί και επικίνδυνοι για τον ισλαμικό πολιτισμό, τον οποίον αλλοιώνουν με τις φιλοδυτικές τους συνήθειες. Επίσης άλλοι αναλυτές θεωρούν πως η ισλαμική τρομοκρατία εντάσσεται στην κρίση ταυτότητας που εγκαινιάστηκε από τη ναζιστική τρομοκρατία. Και οι δύο μορφές τρομοκρατίας άλλωστε έχουν ως χαρακτηριστικά την μηδενιστική βία και τη μηδενιστική στρέβλωση της αρχής του πολέμου. Δηλαδή όπως στη ναζιστική ιδεολογία ο πόλεμος έχει αναχθεί σε αυτοσκοπό και δεν αποτελεί πλέον μέσο της πολιτικής και της ειρήνης, έτσι και η εξτρεμιστική ισλαμική τρομοκρατία παρουσιάζεται ως μία παρέκκλιση από τον πόλεμο, στο όνομα ενός προνεωτερικού ιδεώδους που τροφοδοτεί τη μνησικακία και το απύθμενο μίσος απέναντι στις δυτικές αξίες. Η διαφορά τους έγκειται μόνο στο γεγονός

⁸ Βλ. Μπόση Μ. «Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας» εκδ. Οίκος Π. ΤΡΑΥΛΟΣ 2000 σελ. 36-40

πως ο ναζιστικός μηδενισμός αναπτύσσεται ως αντίδραση στις αρχές της αλληλεγγύης και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ ο ισλαμικός μηδενισμός εξεγείρεται ενάντια στο θάνατο του Θεού, τον οποίο αντιλαμβάνεται σαν απειλή για το σύνολο του κόσμου. Για αυτόν τον λόγο εξηγούν οι αναλυτές, ενώ στον ναζισμό η στρέβλωση του πολέμου πραγματοποιήθηκε μέσω της επιστροφής στις αξίες του милитарισμού, ο μηδενισμός στην σύγχρονη εποχή μας έλαβε αυτήν την Τρίτη μορφή ισλαμιστικής τρομοκρατίας μέσω της διαστρέβλωσης της θρησκευτικής παράδοσης. Τέλος, η ίδια κριτική προσέγγιση της ισλαμιστικής τρομοκρατίας υποστηρίζει πως όπως κάθε μηδενισμός, ο ισλαμιστικός μηδενισμός είναι επαναστατικός με τον ίδιο τον Θεό στην προκειμένη περίπτωση να αποτελεί το θεμέλιο της κριτικής. Ο Θεός εδώ χρησιμοποιείται με μηδενιστικό τρόπο, δηλαδή θεωρείται πως μόνο Αυτός είναι άξιος σεβασμού, και τίποτα άλλο εκτός από αυτόν δεν πρέπει να γίνει σεβαστό, τα πάντα πρέπει να υποκύπτουν στο θέλημα του ακόμα και το ίδιο το κράτος και οι διαχρονικές πανανθρώπινες αξίες.⁹ Μερικές από τις μεγαλύτερες Ισλαμικές οργανώσεις είναι η Χεζμπολάχ, η Μπόκο Χαράμ, η Αλ Κάιντα, η Τζιχάντ, η Χαμάς και το σημερινό ακραίο Ισλαμικό Χαλιφάτο.

- «Τρομοκρατία κατά Παραγγελία» ή Terrorism on Remand»: Πρόκειται για μία ιδιαίτερη μορφή τρομοκρατίας που σχετίζεται κατά κύριο λόγο με μισθοφόρους, εξτρεμιστές ισλαμιστές, οι οποίοι έναντι αμοιβής αναλαμβάνουν δολοφονίες, εμπρησμούς, δολιοφθορές και άλλες βίαιες ενέργειες. Οι συγκεκριμένοι τρομοκράτες δεν έχουν κοινά στοιχεία με τους τρομοκράτες που έχουν αναφερθεί παραπάνω και πρόκειται για μισθοφόρους με εμπειρία σε εμπόλεμες ζώνες, όπως στο Αφγανιστάν και αλλού.
- «Τρομοκρατία του ενός Θεάματος» ή «Single Issue Terrorism»: Εδώ έχουμε να κάνουμε με εξτρεμιστικές ενέργειες που διαπράττονται από άτομα ή ομάδες που διαμαρτύρονται για θέματα που αποδίδονται σε κυβερνητικές πράξεις ή σε κυβερνητική αδράνεια. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν πράξεις βίας σχετικά με τα δικαιώματα των ζώων από εξτρεμιστικές οικολογικές οργανώσεις ή από οργανώσεις συνήθως παραθρησκευτικές που μάχονται υπέρ της απαγόρευσης

⁹ Βλ. HELENE L' HEUILLET «Στις πηγές της Τρομοκρατίας», Μετάφραση: Ρένη Παπαδάκη, εκδ. ΠΟΛΙΣ 2013 σελ. 221-223

των εκτρώσεων. Συνήθως οι οργανώσεις που ασχολούνται με τα συγκεκριμένα θέματα είναι νόμιμες και τα μέλη τους έχουν κοινωνική και πολιτική επιφάνεια.

- Τρομοκρατία και οργανωμένο έγκλημα: Πολλές φορές παρατηρείται το φαινόμενο διάφορες ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος να αναλαμβάνουν δολοφονίες ή δολοφονικές απόπειρες κατά πολιτικών αντιπάλων με ιδιοτελή στόχευση. Αυτή η σύγκλιση οργανωμένου εγκλήματος και πολιτικής τρομοκρατίας επιτυγχάνεται και στο πλαίσιο της ανυπαρξίας ενός κοινού ορισμού για τον ορισμό της τρομοκρατίας.¹⁰
- Η «Οριζόντια Τρομοκρατία»: Τέλος αξίζει να αναφερθεί ως μία από τις μορφές της τρομοκρατίας, η ίσως πιο «ύπουλη» και επικίνδυνη μορφή τρομοκρατίας. Πρόκειται για την λεγόμενη οριζόντια μορφή τρομοκρατίας, όπου δεν πηγάζει από το κράτος για να στραφεί εναντίον της κοινωνίας (από πάνω προς τα κάτω) ούτε όμως και το αντίστροφο (από τα κάτω προς τα πάνω). Γι' αυτό τον λόγο λέγεται και οριζόντια λόγω του ότι εκπηγάει από την κοινωνία (βλ. μία οργάνωση) και στρέφεται κατά του καθημερινού ανθρώπου.¹¹ Τα εγκλήματα αυτά στρέφονται κατά μελών μίας εθνικής, θρησκευτικής ή πολιτικής ομάδας ή ακόμα και κατά απλών αθώων μελών μιας κοινωνίας. Στόχος αυτής της μορφής τρομοκρατίας είναι η «εκμαίευση» κάποιας Απόφασης της κρατικής εξουσίας (π.χ. πραξικόπημα) ή η χρέωση της αποδοκimasίας για μία εγκληματική πράξη σε κάποιον πολιτικό αντίπαλο (π.χ. προβοκάτσιες) κ.λπ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων ενεργειών αποτελούν η έκρηξη βόμβας σε σιδηροδρομικό Σταθμό της Μπολόνια, το 1970, που στοίχισε τη ζωή σε δεκάδες ανθρώπους, ή άλλες ενέργειες φασιστικών οργανώσεων όπως η Ε.Τ.Α στην Ισπανία.

1.3.1. Τα Συστατικά Στοιχεία της Τρομοκρατίας

Το νέο κύμα τρομοκρατίας που αναδείχθηκε κυρίως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου στον πλανήτη γενικότερα και στην Ευρώπη ειδικότερα, έχει

¹⁰ Βλ. Μπόση Μ. «Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας» εκδ. Οίκος Π.Τραυλος 2000 σελ. 47-51

¹¹ Βλ. Λοβέρδος Α. «Η Νέα Τρομοκρατία με αφορμή την 11^η Σεπτεμβρίου» εκδ. ΊΝΔΙΚΤΟΣ 2001 σελ. 37-39

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ορισμένα ιδιόμορφα χαρακτηριστικά που το κάνει να ξεχωρίζει ως προς τις μεθόδους, τα μέσα αλλά και τους σκοπούς του, από όλα τα προηγούμενα κύματα τρομοκρατίας που αντιμετώπισε ιστορικά η ανθρωπότητα. Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά του νέου κύματος τρομοκρατίας μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- **Τυφλά χτυπήματα:** Η νέα μορφή τρομοκρατίας είναι τυφλή. Τα χτυπήματα πραγματοποιούνται σε επιλεγμένους στόχους μεν αλλά τα θύματα των επιθέσεων δεν έχουν κανένα κοινό σύνδεσμο μεταξύ τους πέρα του ότι έτυχε να βρίσκονται σε λάθος μέρος την λάθος στιγμή. Αυτό μπορεί να γίνει είτε διότι έτυχε να περνούν από ένα συγκεκριμένο σημείο, είτε διότι ευρίσκονται π.χ. στο ίδιο μέσο μεταφοράς κ.λπ. Οι δράστες αδιαφορούν πλήρως για την ταυτότητα των θυμάτων τους, δεν εξιδανικεύουν τα χτυπήματα τους με κριτήριο τις ανθρώπινες ζωές που θα χαθούν και επιχειρούν τυφλά χτυπήματα, τα οποία πολλές φορές έχουν θύματα παιδιά, γυναίκες και αθώους πολίτες γενικότερα.
- **Η μαζικότητα των χτυπημάτων:** Αυτό που έγινε γνωστό μετά την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου και από όσα τρομοκρατικά χτυπήματα ακολούθησαν και όσα απειλούνται ότι θα ακολουθήσουν, είναι η μαζικότητα των εγκλημάτων και η στυγερότητα των εγκλημάτων. Οι δράστες επιλέγουν σημεία με μαζική διέλευση ανθρώπων και χρησιμοποιούν κάθε πρόσφορο μέσο για να επιτύχουν τον μέγιστο αριθμό θυμάτων που μπορούν να πετύχουν. Τέτοια μέσα μπορεί να είναι από ένα απλό μαχαίρι μέχρι αυτοσχέδιες βόμβες, βαρέα οχήματα, αυτόματα όπλα μέχρι και επιστράτευση καμικάζι αυτοκτονίας.
- **Το θρησκευτικό-θεολογικό υπόβαθρο:** Ένα από βασικότερα χαρακτηριστικά αυτής της νέας μορφής τρομοκρατίας είναι το θρησκευτικό υπόβαθρο που βρίσκεται πίσω από τα χτυπήματα. Οι σύγχρονοι τρομοκράτες μέσω των επιθέσεων τους επιχειρούν να εκπέμψουν ένα παναραβικό και πανισλαμικό μήνυμα βίας, με στόχο να συσπειρώσουν τους απανταχού μουσουλμάνους του πλανήτη στον ακήρυχτο πόλεμο κατά τον απίστων και στην προστασία της κληρονομιάς του Ισλάμ από τα δηλητηριώδη πρότυπα της ιμπεριαλιστικής Δύσης. Ένας ακόμη λόγος που οι σύγχρονοι τρομοκράτες προβαίνουν σε αυτά τα χτυπήματα είναι η εξαγορά της μετ' θάνατον ζωής μέσω της τιμωρίας των «άλλων». Εδώ έχουμε να αντιμετωπίσουμε μία διάσταση του ζητήματος, η

οποία προσεγγίζει το πεδίο της μεταφυσικής όπου σύμφωνα με την οποία ο δράστης μέσω της επίθεσης γίνεται μάρτυρας ενώπιον του Θεού εξαγνίζοντας την ψυχή του και λαμβάνοντας ως αντάλλαγμα για την «θυσία» του την «αιώνια ζωή», τον ίδιο τον παράδεισο. Αυτή η δεύτερη πτυχή του θρησκευτικού υποβάθρου της τρομοκρατίας είναι ίσως και η πιο επικίνδυνη ιδιαιτέρως εάν αναλογιστούμε και ιστορικά πως η θρησκευτική-μεταφυσική θεμελίωση των πράξεων βίας υπήρξε πάντοτε σκληρή και αποτρόπαιη.¹²

- Το αόρατο των δραστών: Ένα τελευταίο και εξίσου ιδιάζον χαρακτηριστικό αυτού του φαινομένου είναι το ότι ουδείς αναλαμβάνει την ευθύνη των χτυπημάτων. Σε αντίθεση δηλαδή με άλλες τρομοκρατικές ομάδες αριστερών ή εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων που μετά από κάθε επίθεση αναλάμβαναν την ευθύνη της επίθεσης και εξέδιδαν προκήρυξη όπου περιέγραφαν με κάθε λεπτομέρεια το πώς, πότε και το γιατί έδρασαν, σε αυτή την περίπτωση δεν επιχειρείται να αποδοθούν οι τρομοκρατικές ενέργειες από τους πραγματικούς δράστες τους αλλά βλέπουμε όπως και στην επίθεση στην αμερικανική πρεσβεία στο Σουδάν, φονταμενταλιστές απλώς να δηλώνουν πως κατανοούν τους δράστες, όποιοι και αν είναι αυτοί, και τίποτα περισσότερο. Δεν είναι εξάλλου διόλου τυχαίο το γεγονός, πως οι Η.Π.Α έχουν κηρύξει τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας ως ασύμμετρο. Σε όλο αυτό το περίπλοκο παζλ έρχονται να προστεθούν και οι μοναχικοί λύκοι. Πρόκειται για μεμονωμένα άτομα που δρουν κατά κανόνα αυτόνομα, προβαίνοντας σε τρομοκρατικές ενέργειες αυτοβούλως χωρίς να ανήκουν άμεσα ή έμμεσα οργανικά σε κάποια τρομοκρατική οργάνωση, δηλώνοντας απλώς πως τα κίνητρα τους σχετίζονται με αυτά μίας ή περισσότερων τρομοκρατικών οργανώσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ιδιαίτερα εάν το τρομοκρατικό χτύπημα κρίνεται επιτυχημένο, δηλαδή πολύνεκρο και σε καίριο στόχο, βλέπουμε περισσότερες από μία οργανώσεις να επιχειρούν να οικειοποιηθούν την επίθεση ως δική τους για να αποκομίσουν την επιτυχία της επίθεσης ως προσωπική τους νίκη απέναντι στην Δύση.

¹² Βλ. Λοβέρδος Α. «Η Νέα Τρομοκρατία με αφορμή την 11^η Σεπτεμβρίου» εκδ. ΊΝΔΙΚΤΟΣ 2001 σελ. 41-47

1.3.2. Μέσα Τρομοκρατικής Βίας

Στη σύγχρονη εποχή που διανύουμε το φαινόμενο της τρομοκρατίας παρουσιάζεται ως περισσότερο πολύπλοκο και επικίνδυνο από κάθε άλλη εποχή. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως παράλληλα με την εξάπλωση και εξέλιξη της τρομοκρατίας έχουμε και την ιλιγγιώδη εξάπλωση και εξέλιξη της τεχνολογίας, η οποία δίνει στην τρομοκρατία νέα μέσα για την πραγμάτωση των στόχων της αλλά και ισχυρότερα εργαλεία για την αποτελεσματικότητα των ενεργειών της. Έτσι λοιπόν, παρατηρούμε μία σημαντική διαφοροποίηση στη στρατηγική, αλλά και στη φιλοσοφία της τρομοκρατίας συγκριτικά με άλλες εποχές. Επιπλέον, η μετάδοση των τρομοκρατικών χτυπημάτων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δια μέσου της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου και του διαδικτύου, της δίνουν την δυνατότητα μέσω της δύναμης κυρίως της εικόνας, να μεταδώσουν και να προπαγανδίσουν τα χτυπήματα τους σε κάθε μέρος του πλανήτη, συσπειρώνοντας και προσελκύοντας οπαδούς πιο εύκολα, πιο άμεσα και κυρίως πιο μαζικά.¹³

Σε επίπεδο τρομοκρατικών μέσων από την άλλη θα πρέπει να αναφερθούν τα πιο σύγχρονα και επικίνδυνα μέσα που χρησιμοποιούν οι τρομοκράτες για τις ενέργειες τους, και τα οποία είναι τόσο επικίνδυνα και μπορούν να προκαλέσουν τέτοια μαζικά πλήγματα που πολλές φορές είναι από δύσκολο έως αδύνατο να αντιμετωπιστούν από τις αρχές των διαφόρων κρατών εναντίον των οποίων επιχειρούν. Πρόκειται για τα λεγόμενα Όπλα Μαζικής Καταστροφής (Ο.Μ.Κ). Το πρόβλημα της διάδοσης και της κυκλοφορίας των Ο.Μ.Κ έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις από την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ και μετά λαμβάνοντας διαστάσεις διεθνούς κινδύνου και καθιστώντας τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας πιο επίκαιρο και επιβεβλημένο από ποτέ. Ο κίνδυνος τα Ο.Μ.Κ να αποκτηθούν και να χρησιμοποιηθούν από τρομοκράτες είχε φέρει ειδικά στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού μία κατάσταση υστερίας, ιδιαίτερα μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους το 2001. Μέχρι σήμερα ωστόσο, ο αριθμός των επιθέσεων που περιλάμβαναν χρήση πυρηνικών, χημικών ή βιολογικών όπλων είναι τέσσερις. Η πρώτη συνέβη από τους φανατικούς οπαδούς της ινδουιστικής σχέτας

¹³ Βλ. «Το νέο «πρόσωπο» της τρομοκρατίας: Τεχνολογία, εικόνα και αίμα, Αγγελική Καρδαρά, <http://www.postmodern.gr/to-neo-prosopo-tis-tromokratias-technologia-ikona-ke-ema/> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Rajneesh το 1984 στο oregon των Η.Π.Α, λόγω επιδημίας τυφοειδούς πυρετού 751, δίχως ευτυχώς θανατηφόρο αποτέλεσμα. Η δεύτερη επίθεση είχε σημειωθεί τον Μάρτιο του 1995 με την χρήση νευροπαραλυτικού αερίου Sharin της συντονιστικής αίρεσης Aum Shinri Kyo, η οποία προκάλεσε τον θάνατο 12 ανθρώπων και των τραυματισμό 5.500 άλλων. Το τρίτο χτύπημα αφορούσε την απόθεση κάψουλας ραδιενεργού Καισίου από Τσετσένους αυτονομιστές σε πάρκο της Μόσχας. Τέλος, σε αυτές τις επιθέσεις συγκαταλέγονται και οι αποστολές φακέλων άνθρακα σε διάφορους στόχους στις Η.Π.Α την περίοδο που ακολούθησε το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου. Το σημαντικότερο ίσως πρόβλημα με τη χρήση αυτών των όπλων είναι η διασπορά τους. Η δηλητηρίαση πόσιμου νερού που διοχετεύεται σε μεγάλο αστικό κέντρο, τα τοξικά αέρια, τα οποία εάν απελευθερωθούν στην ατμόσφαιρα έχουν απρόβλεπτες φυσικές συνέπειες για το περιβάλλον και τον άνθρωπο, καταδεικνύουν πόσο δύσκολη μπορεί να είναι η διαχείριση των επιθέσεων που γίνονται με Ο.Μ.Κ.¹⁴ Τα σημαντικότερα και πιο επικίνδυνα μέσα τρομοκρατίας αναφέρονται παρακάτω ως εξής:

- Πυρηνική Τρομοκρατία: Το πρόβλημα αυτό ανέκυψε, ιδίως μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ, όπου οι περισσότερες εγκαταστάσεις πυρηνικής ενέργειας ή εγκαταλείφθηκαν πλήρως ή γινόταν κακή συντήρηση σε αυτά. Αυτό το γεγονός έφερε σαν αποτέλεσμα διάφορες ομάδες να διακινούν μικροποσότητες ραδιενεργών και πυρηνικών υλικών με σκοπό είτε το κέρδος είτε ακόμη χειρότερα την χρήση τους για τρομοκρατικά χτυπήματα. Ενδεικτικά είναι χρήσιμο να αναφερθούν οι επιθέσεις κατά πυρηνικών εγκαταστάσεων από Τσετσένους αντάρτες το 1992 στη Ρωσία και την απειλή που πρόβαλε προς την κυβέρνηση της Λιθουανίας το 1994 η οργάνωση NUC-41 W, ότι θα καταστρέψει τις πυρηνικές εγκαταστάσεις στην πόλη Ignalina, εάν δεν λάμβανε από τις αρχές το ποσό των 8 εκατ. δολαρίων. Παρόλα αυτά θεωρείται, πως η πλειοψηφία των τρομοκρατικών οργανώσεων δεν θα χρησιμοποιούσε τέτοιου είδους όπλα κυρίως λόγω τόσο της ειδικής τεχνογνωσίας που χρειάζονται για

¹⁴ Βλ. «Τρομοκρατία και Όπλα Μαζικής Καταστροφής» <https://defencereview.gr/tromokratia-kai-opla-mazikis-katastrofis/> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]

να χρησιμοποιηθούν όσο και λόγω της ευρείας κλίμακας καταστροφικών και ανυπολόγιστων συνεπειών που συνοδεύουν την χρήση τους.

- **Χημική Τρομοκρατία:** Η χημική τρομοκρατία έχει χρησιμοποιηθεί ήδη αρκετές φορές από διάφορες οργανώσεις και κρίνεται πως λόγω των μαζικών καταστροφών που προκαλεί και το χαρακτηριστικό του «τυφλού» των χτυπημάτων που την χαρακτηρίζει δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από αριστερές οργανώσεις λόγω των μη εξιδανικευμένων στόχων της. Συνήθως γίνεται χρήση της από παραθρησκευτικές και ακροδεξιές οργανώσεις. Μερικά διάσημα τρομοκρατικά χτυπήματα με χημικά όπλα που αξίζει να αναφερθούν είναι η επίθεση στο μετρό του Τόκυο, το 1995 με τη χημική ουσία «σαρίν» που προκάλεσε τον θάνατο δώδεκα ανθρώπων και τον τραυματισμό 5.500 περίπου και η τρομοκρατική ενέργεια στην Πολιτεία Οκλαχόμα των Η.Π.Α στις 19 Απριλίου 1995 με μείγμα χημικών ουσιών, το οποίο προκάλεσε τον θάνατο πολλών ανθρώπων. Σε σύγκριση με την πυρηνική, η χημική τρομοκρατία έχει μικρότερο συντελεστή δυσκολίας, καθώς τα χημικά αποκτούνται πιο εύκολα, δεν απαιτείται ιδιαίτερη τεχνογνωσία, οι υποδομές τους είναι λιγότερο δαπανηρές και γενικότερα είναι πιο εύκολη η πρόσβαση σε αυτά. Η χρήση χημικών όπλων από τον Ο.Η.Ε θεωρείται έγκλημα πολέμου.
- **Βιολογική Τρομοκρατία:** Αυτό το σκέλος των εν λόγω όπλων θεωρείται εξίσου επικίνδυνο, λόγω του ότι μπορούν να τεθούν με ευκολία σε εφαρμογή και να πλήξουν μαζικούς στόχους. Τα μικρόβια που προετοιμάζονται για χρήση σε εμπόλεμες καταστάσεις είναι προϊόντα εργαστηρίων στην πλειοψηφία τους. Επιπλέον σήμερα κρίνεται ιδιαίτερα επικίνδυνη η μόλυνση των τροφίμων με διάφορες ουσίες που μπορούν μέσω της τροφής να διοχετευθούν μαζικά σε ανθρώπους και να προκαλέσουν χιλιάδες θανάτους.¹⁵ Δεν είναι λίγοι ακόμα αυτοί που επισημαίνουν, πως οι τρομοκράτες θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν βιοτεχνολογία για τη δημιουργία μιας συνθετικής έκδοσης του υιού της ευλογιάς ή ένα εξαιρετικά μολυσματικό και θανατηφόρο στέλεχος

¹⁵ «Αναμφίβολα η άσκηση της βιοτρομοκρατίας μέσω των τροφίμων αποτελεί την περισσότερο αποτελεσματική δράση και ταυτόχρονα την δυσκολότερα προβλέψιμη και αντιμετωπιζόμενη απειλή, τονίζει ο ομότιμος καθηγητής της κτηνιατρικής του Α.Π.Θ Σπύρος Γεωργάκης σε εισήγηση που θα κάνει στο 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Τροφίμων, το οποίο θα πραγματοποιηθεί 11-13 Νοεμβρίου στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης», <https://www.kathimerini.com.cy/gr/ygeia/65339/?ctype=ar> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]

του υιού της γρίπης. Φόβοι έχουν εκφραστεί και για την χρήση βιολογικών όπλων από το αποκαλούμενο Ισλαμικό Χαλιφάτο αλλά με την παράλληλη επισήμανση, πως σε τέτοια περίπτωση θα χρειάζονταν άτομα με ειδικές δεξιότητες, σύγχρονα και εξοπλισμένα εργαστήρια και ήρεμο περιβάλλον μακριά από την σύγχυση και τη χαώδη κατάσταση των εμπόλεμων ζωνών.¹⁶ Αξίζει να αναφερθούν μερικά σημαντικά χτυπήματα ή απόπειρες χτυπημάτων με βιολογικά όπλα, όπως αυτά της οργάνωσης Weatherman τον Νοέμβριο του 1970 στο Μέρυλαντ των Η.Π.Α όπου κατηγορήθηκε ότι σκόπευε να κλέψει βιολογικά μικρόβια για να μολύνει τις δεξαμενές της πόλης. Εκείνο του Απριλίου του 1997 στην Ουάσιγκτον των Η.Π.Α, όπου η οργάνωση «Counter Holocaust, Lobbyists of Zion» εκφόβισε ότι θα χρησιμοποιήσει βιολογικά όπλα κατά αγνώστων στόχων, εκείνο τον Αύγουστο του 1984, στο Όρεγκον των Η.Π.Α της παραθρησκευτικής οργάνωσης Rajneeshe που μόλυνε με το βακτήριο σαλμονέλα 751 την κοινότητα της Wasco κ.λπ. Οι ομάδες συνήθως που χρησιμοποιούν αυτά τα μέσα, είναι είτε μικρές τρομοκρατικές οργανώσεις με ακραίες αντιλήψεις, είτε εθνικές μειονότητες που επιθυμούν να εκδικηθούν την άρχουσα πλειοψηφία.

- Ηλεκτρονική Τρομοκρατία: Η συγκεκριμένη μορφή τρομοκρατίας έρχεται σαν αποτέλεσμα της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας και την αξιοποιεί για την υλοποίηση των στόχων της. Συνήθως πεδίο επέμβασης της είναι το διαδίκτυο, ωστόσο σημαντικούς στόχους επίσης αποτελούν οι στρατιωτικοί κώδικες, η πρόσβαση σε τραπεζικά δίκτυα για την υποκλοπή χρηματικών ποσών ή προσωπικών στοιχείων διαφόρων ατόμων ή ακόμα και κοινωνικών ομάδων, οι κυβερνοεπιθέσεις σε κρατικά δίκτυα και ιστοσελίδες και αλλού είδους παρόμοιες «δολιοφθορές». Οι εν λόγω επιθέσεις βάλλουν κατά του νευραλγικού για τον πολιτισμό μας τομέα της παραγωγής και αποθήκευσης της γνώσης, άλλα πλήττει βαρύτατα και τη διαδικασία παραγωγής τεχνογνωσίας. Μπορεί το συγκεκριμένο είδος βίας να μην προκαλεί άμεσα θύματα, να μην καταστρέφει κτήρια και υποδομές και να είναι γενικότερα αθόρυβο, ωστόσο αυτό το είδος είναι πολύ πιο επικίνδυνο από τις παραδοσιακότερες μορφές

¹⁶ Βλ. «Ο Μπιλ Γκέιτς προειδοποιεί: Η βιοτρομοκρατία απειλεί να σκοτώσει εκατομμύρια ανθρώπων», <https://www.protothema.gr/ugeia/article/655659/o-bil-geits-proeidopoei-i-vio-tromokratia-apeilei-na-skotosei-ekatommuria-anthropon/> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]

τρομοκρατίας γιατί πέρα από το ανυπολόγιστο κόστος που μπορεί να προκαλέσει σε μία τράπεζα π.χ. με την καταστροφή του δικτύου πληροφορικής της, μπορεί να υπονομεύσει ολόκληρες τις υποδομές του εθνικού συστήματος ασφάλειας μιας χώρας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η ικανότητα διείσδυσης στα δίκτυα πληροφορικής στρατιωτικών υπηρεσιών και η ικανότητα πρόσβασης και αλλοίωσης στοιχείων στρατηγικής σημασίας διαφόρων χωρών, που μπορούν να οδηγήσουν ένα κράτος σε αποσταθεροποίηση και να του δημιουργήσουν κινδύνους εθνικής ασφάλειας.¹⁷

1.4. Αντιμετώπιση των Μεταναστών ως εν δυνάμει Τρομοκρατών

Το μεταναστευτικό ζήτημα για πολλές δεκαετίες αποτελούσε για τις δυτικές χώρες κυρίως, ένα ζήτημα που απαιτούσε ήπια αντιμετώπιση και αντιμετωπίζονταν από Υπουργεία όπως το Εργασίας και το Υγείας. Από τις αρχές ωστόσο του 21ου αιώνα και ύστερα, ξεκίνησε να αποτελεί ζήτημα εσωτερικής ασφάλειας και κατά συνέπεια της διεθνούς πολιτικής ενασχόλησης. Απασχολεί δηλαδή πλέον επικεφαλής κυβερνήσεων, διεθνούς οργανισμούς, διεθνείς αρχές ασφαλείας, αρχές ασφαλείας των κρατών κλπ. Είναι αναμφισβήτητο ιστορικό γεγονός, πως οι ανθρωπinoι πληθυσμοί από τις απαρχές της δημιουργίας της ανθρωπότητας μετακινούνται από τόπο σε τόπο με σκοπό να βρουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Οι κύριοι λόγοι της μετανάστευσης ιστορικά είναι πρωτίστως οικονομικοί, αλλά ωστόσο το φαινόμενο της μετανάστευσης έχει συνδεθεί και με εσωτερικές εντάσεις, εμφυλίους πολέμους και καταπιεστικά καθεστώτα που ωθούν ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού να μεταναστεύσει για να αναζητήσει ένα καλύτερο μέλλον. Επίσης τα τελευταία χρόνια κυρίως λόγω της κλιματικής αλλαγής μεγάλος αριθμός μεταναστών μετακινείται σε άλλες χώρες για περιβαλλοντολογικούς λόγους. Μετά τον τερματισμό του ψυχρού πολέμου και το τέλος του διπολικού κόσμου, το φαινόμενο της μετανάστευσης φαίνεται πως έχει αναζωπυρωθεί λόγω των μεταβολών στον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων και το κενό ασφαλείας που έχει δημιουργηθεί σε διάφορες χώρες που εξαιτίας αυτού του γεγονότος έχουν αποσταθεροποιηθεί και έχουν ωφελήσει την αύξηση βίαιων

¹⁷ Βλ. Μπόση Μ. «Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας» εκδ. Οίκος Π. ΤΡΑΥΛΟΣ 2000 σελ.64-65

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

αυτονομιστικών κινημάτων, εσωτερικών ταραχών και εμφυλίων πολέμων οι οποίοι με τη σειρά τους δημιουργούν κύματα προσφύγων και μεταναστών. Η αποδόμηση της διεθνούς ισορροπίας στο τέλος του 20ου αιώνα έφερε στο προσκήνιο μειονότητες που αισθάνονταν ανασφάλεια στον τόπο διαβίωσης τους.¹⁸

Στις μέρες μας, το μεταναστευτικό φαινόμενο έχει λάβει παγκόσμιες εκρηκτικές διαστάσεις με εκατομμύρια ανθρώπους από δεκάδες χώρες του πλανήτη από διαφορετικές ηπείρους να θέλουν να μεταναστεύσουν σε άλλες χώρες για να αναζητήσουν ένα καλύτερο μέλλον. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι οι άνθρωποι που επιθυμούν να μεταναστεύσουν είναι πολύ περισσότεροι από αυτούς που οι ίδιες χώρες που επιθυμούν, θέλουν να ενσωματώσουν. Η επιφυλακτικότητα ως προς το άνοιγμα των συνόρων από διάφορα κράτη δεν έγκειται μόνο στις οικονομικές διαστάσεις του ζητήματος, αλλά έχει και κοινωνικοπολιτικο-πολιτισμικές διαστάσεις λόγω της διαφορετικής εθνικής και θρησκευτικής προέλευσης των μεταναστών η οποία σε πολλές περιπτώσεις φέρεται ή προβάλλεται ως αιτία για την αύξηση του αισθήματος ξеноφοβίας των ημεδαπών πολιτών και την ταυτόχρονη άνοδο της ακροδεξιάς στις χώρες τους. Μία σημαντική διάσταση της ένταξης της μετανάστευσης στο πλαίσιο των ζητημάτων ασφάλειας έχει τις βάσεις της σε ευρωπαϊκές συνθήκες οι οποίες την κατέγραψαν ως απειλή. Για παράδειγμα η συνθήκη του Schengen συνέδεσε την μετανάστευση με την τρομοκρατία, το διεθνές έγκλημα και τον έλεγχο των συνόρων. Επιπλέον λίγο μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου στους Δίδυμους Πύργους, η νομοθετική πράξη με τίτλο «USA PATRIOT ACT» μετέτρεψε την μετανάστευση από ζήτημα οικονομικό και κοινωνικό σε ζήτημα εθνικής ασφάλειας. Συγκεκριμένα, το εν λόγω νομοθέτημα αύξησε υπέρμετρα τον έλεγχο σε αλλοδαπούς και έδωσε το δικαίωμα στις αρχές να προχωρούν σε συλλήψεις, κρατήσεις και απελάσεις σε περίπτωση που υπήρξε η παραμικρή υποψία πως συμμετείχαν σε τρομοκρατική πράξη ή αν με οποιοδήποτε τρόπο έδειχναν ανοχή στην τρομοκρατία. Από αυτά τα διευρυμένα και απλοϊκά κριτήρια του εν λόγω νόμου μπορεί να συμπεράνει κανείς το πόσο επιδεκτικός σε καταχρηστικότητα ήτανε, αλλά και τον κίνδυνο της αυθαίρετης ταύτισης της μετανάστευσης με το σύνθετο και σοβαρό ζήτημα της τρομοκρατίας. Στο όνομα «του πολέμου κατά της τρομοκρατίας» έγιναν ανεκτές πρακτικές που έθιγαν τις θεμελιώδεις ελευθερίες των πολιτών και τα ανθρώπινα

¹⁸ Βλ. Μπόση Μ. «Οι όψεις της διεθνούς ασφάλειας» εκδ. «Ποιότητα» 2018 σελ.389-391

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

δικαιώματα και στιγματίσαν συλλήβδην ομάδες μεταναστών, θρησκευτικές μειονότητες και αιτούντες άσυλο. Όλη αυτή η κατάσταση ενορχηστρώθηκε και αναπαράχθηκε από διάφορα ΜΜΕ, τα οποία στην ανάγκη τους για προσέλκυση του ενδιαφέροντος του κοινού μέσα από την επίκληση στο συναίσθημα, διαδραμάτισαν έναν έντονα αποπροσανατολιστικό ρόλο που οδήγησε στις παραπάνω συνέπειες. Η ανασφάλεια των πολιτών για την αύξηση των εγκληματικών πράξεων, βασισμένη σε μία ασαφή βάση πληροφόρησης, οφείλεται στην ταύτιση της μετανάστευσης με την εγκληματικότητα από μία μερίδα της κοινής γνώμης. Άλλοι αναλυτές θεωρούν πως δεν είναι όλοι ή οι περισσότεροι μετανάστες τρομοκράτες ή εγκληματίες αλλά λόγω του μεγάλου αριθμού των εισερχομένων παρέχεται κάλυψη στους εισερχόμενους μετανάστες ή εγκληματίες. Ακόμα σε όλη αυτήν την κατάσταση αξίζει να προστεθεί η διαχρονικά εύθραυστη ισορροπία ανάμεσα στην ασφάλεια και την ελευθερία που από την 11^η Σεπτεμβρίου και μετά έριξε την πλάστιγγα προς την μεριά της ασφάλειας και συγκεκριμένα συνέδεσε εσφαλμένα την έννοια της ασφάλειας με συντηρητικές αξίες που οδηγούσαν σε καταστολή των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών των πολιτών και ταυτόχρονα έθεταν σε κίνδυνο την πρωτοκαθεδρία του κράτους δικαίου που κυριαρχούσε στις φιλελεύθερες δημοκρατίες των ανεπτυγμένων δυτικών κρατών.¹⁹

Επιπλέον, ένα ακόμη γεγονός που έχει οδηγήσει σε αυτή την ταύτιση από μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης της μετανάστευσης με την τρομοκρατία και την εγκληματικότητα είναι και το φαινόμενο της ισλαμοφοβίας,²⁰ το οποίο έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις στις μέρες μας. Η ισλαμοφοβία περιλαμβάνει την αντίληψη πως οι μουσουλμάνοι δεν είναι δυνατόν να ενταχθούν στις κοσμικές ευρωπαϊκές κοινωνίες και θεωρεί πως η ύπαρξη τους αποτελεί απειλή για τον σύγχρονο ευρωπαϊκό τρόπο

¹⁹ Βλ. Πάσχος Γ. «Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΛΥΚΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΡΟΜΟΥ ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ» εκδ. «Σαβάλλας» 2005 σελ. 195

²⁰ «Ισλαμοφοβία(από Ισλάμ+Φόβος) είναι η επιφύλαξη ή διάκριση απέναντι στο Ισλάμ ή τους μουσουλμάνους. Ο όρος άρχισε να χρησιμοποιείται από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, αλλά μπήκε σε κοινή χρήση στις 11 Σεπτεμβρίου 2001 στις επιθέσεις των Η.Π.Α. Το 1997, στη βρετανική Runnymede Trust η ισλαμοφοβία ορίζεται ως «φόβος ή και μίσος για το Ισλάμ και τους μουσουλμάνους», διευκρινίζοντας επίσης ότι αναφέρεται επίσης στην πρακτική των διακρίσεων κατά των μουσουλμάνων από την εξαίρεση τους από την οικονομική, κοινωνική και δημόσια ζωή του έθνους. Θεωρείται ότι το Ισλάμ είναι κατώτερο από τη Δύση (Η.Π.Α, Αγγλία) και είναι μία βίαιη πολιτική ιδεολογία ενώ δεν έχει καμία σχέση με την θρησκεία του Ισλάμ. Τον Ιανουάριο του 2001, στο «Διεθνές Φόρουμ της Στοκχόλμης για την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας» η Ισλαμοφοβία αναγνωρίστηκε ως μία μορφή μισαλλοδοξίας, μαζί με την ξενοφοβία και τον αντισημιτισμό». Βλ. <https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CE%BB%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CF%86%CE%BF%CE%B2%CE%AF%CE%B1>. [τελευταία πρόσβαση 06/11/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ζωής. Η ισλαμοφοβία αποτυπώνεται με διάφορους τρόπους όπως η άνοδος ακροδεξιών και ξενοφοβικών κομμάτων στην Ευρώπη και οι γενικότερες διακρίσεις που υφίστανται οι μουσουλμάνοι στον χώρο της εργασίας, της παιδείας, της υγειονομικής περίθαλψης αλλά και οι βίαιες επιθέσεις που δέχονται από ρατσιστικές ομάδες ατόμων. Παράγοντες που θεωρούνται πως επιτείνουν την αύξηση του φαινομένου της ισλαμοφοβίας είναι ο ισλαμιστικός εξτρεμισμός και η ισλαμική τρομοκρατία που δημιουργούν φοβικά αντανακλαστικά στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, οι φόβοι για τυχόν δημογραφική αλλοίωση των ευρωπαϊκών κοινωνιών λόγω των συνεχόμενων μεταναστευτικών ροών και της αύξησης των γεννήσεων ανάμεσα στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Ευρώπης, η έλλειψη υγιούς επικοινωνίας και διαπολιτισμικού διαλόγου που δημιουργεί αμοιβαία καχυποψία και έλλειψη κατανόησης μεταξύ μουσουλμάνων και μη μουσουλμάνων και τέλος η ανασφάλεια στο διεθνές περιβάλλον που δημιουργεί μέσα στην κοινωνία ξεχωριστές υποομάδες με την δική τους «ομαδική ταυτότητα», οι οποίες κατηγορούν και επιρρίπτουν ευθύνες για τα αρνητικά κοινωνικά φαινόμενα σε άλλα επί μέρους σύνολα που λειτουργούν έξω από αυτές. Όλο αυτό φυσικά έρχεται και ως αποτέλεσμα των έντονων κοινωνικών αλλαγών που επιφέρει η παγκοσμιοποίηση και η αυξανόμενη μετανάστευση σχεδόν σε όλο τον πλανήτη.²¹

Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου αυξήθηκαν τα κατασταλτικά μέτρα σε διεθνές επίπεδο και αναβαθμίστηκαν τα θεσμικά μέτρα για την αντιμετώπιση της διεθνούς τρομοκρατίας. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (International Organisation for Migration, I.O.M.) αναφέρει ότι η μεταναστευτική πολιτική μιας χώρας μπορεί να μην είναι σημαντική για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, αλλά είναι ένα σημαντικό εργαλείο για τον εντοπισμό πιθανών τρομοκρατών και την πρόληψη που μπορεί να παρέχουν οι αρχές ασφαλείας. Η σύνδεση από κάποιους της μετανάστευσης με τις νέες απειλές και τα ζητήματα ασφάλειας ξεκίνησε με αφορμή τα κατασταλτικά μέτρα που εφάρμοσε η κυβέρνηση των Η.Π.Α μετά το χτύπημα στους Δίδυμους Πύργους και μετά την αύξηση των μεταναστευτικών ροών στην Ευρώπη ως αποτέλεσμα των εχθροπραξιών σε Αφρική και Μέση Ανατολή. Οι σκεπτικιστές κατά των μέτρων ασφαλείας και των τάσεων κατά των μεταναστών κατακρίνουν την

²¹ Βλ. Παπαγεωργίου Φ. & Σαμούρης Α., Πρόλογος: Γιάννης Ρουμπάτης «Ισλαμισμός και Ισλαμοφοβία, Πέρα από την προκατάληψη» εκδ. «Ταξιδευτής» 2012 σε.289-299

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

αποτελεσματικότητα των ανωτέρω μέτρων και προτείνουν να υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ της μετανάστευσης και των κατασταλτικών μέτρων όπως του κλεισίματος των συνόρων. Η ΕΕ σε αυτό το ζήτημα επέδειξε κατά το πρόσφατο κύμα προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών πρωτοφανή πολιτική ανωριμότητα και έλλειψη κοινής σύγκλησης μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών για μία ενιαία πολιτική επίλυσης του ζητήματος. Η ΕΕ απέναντι σε αυτό το ζήτημα εμφανίστηκε κατακερματισμένη και τα διάφορα κράτη της ανέδειξαν πρωτίστως το εθνικό τους συμφέρον αντί του ενωσιακού δείχνοντας ότι το όραμα για μία ενωμένη Ευρώπη βρίσκεται ακόμα αρκετά μακριά. Όλη αυτή η ανισόρροπη κατάσταση οδήγησε σε ραγδαία άνοδο των ακροδεξιών και εθνικιστικών κομμάτων σε όλη την Ευρώπη με εκδηλώσεις ξενοφοβίας και ρατσισμού να εκδηλώνονται σε κάθε τομέα της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο από μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενιάς, η πολυγλωσσία μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και η έλλειψη αλληλεγγύης και αδιαφορία των κρατών της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης στα κράτη που αποτελούσαν πύλες εισόδου για μετανάστες και πρόσφυγες όπως η Ελλάδα και η Ιταλία είναι μερικές από τις αιτίες που οδήγησαν σε όξυνση του φαινομένου. Επιπλέον, οι πολιτικές διαστάσεις της μεταναστευτικής κρίσης έγιναν αντιληπτές σαν ζητήματα ασφάλειας και όχι σαν ανθρωπιστικές κρίσεις για τις οποίες αρκετά από τα Ευρωπαϊκά κράτη είχαν ευθύνη λόγω της συμμετοχής τους στην αποσταθεροποίηση καθεστώτων και κρατών στην Βόρεια Αφρική και στη Μέση Ανατολή. Χαρακτηριστικό της όξυνσης του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος είναι το γεγονός πως το 2014 είχε διεθνώς θεωρηθεί ως το έτος με τον μεγαλύτερο αριθμό προσφυγικών ροών στη μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο εποχή.²²

1.5. Ριζοσπαστικός Ισλαμισμός ως Ιδεολογική Μήτρα της Ισλαμικής Τρομοκρατίας: Η Περίπτωση του Ισλαμικού Κράτους

Αρχικά, αναλύοντας την έννοια και τα χαρακτηριστικά του ριζοσπαστικού ισλαμισμού, θα ήταν χρήσιμο να διακρίνουμε τι εννοούμε γενικά όταν αναφερόμαστε στην έννοια του ισλαμισμού γενικότερα και των ισλαμιστών ειδικότερα. Με τον όρο ισλαμισμό δεν χαρακτηρίζουμε απλά μία θρησκεία και τους οπαδούς της. Για την

²² Βλ. Μπόση Μ. «Οι όψεις της διεθνούς ασφάλειας» εκδ. «Ποιότητα» σελ.398-403

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

απόδοση αυτών των εννοιών χρησιμοποιούνται τις λέξεις μουσουλμανισμός και μουσουλμάνοι. Με τον όρο ισλαμισμό συγκεκριμένα, αναφερόμαστε σε ένα θρησκευτικο-πολιτικό δόγμα που στοχεύει στην εφαρμογή των αρχών του Ισλάμ στην οικονομία, στην πολιτική και συνολικά στις κοινωνικές σχέσεις. Αναλυτικότερα, με τον όρο ριζοσπαστικός ισλαμισμός αναφερόμαστε σε ένα συγκεκριμένο κίνημα που οι στόχοι του υπερβαίνουν την εφαρμογή της Σαρίας, όπως συμβαίνει σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, το Πακιστάν και τη Σαουδική Αραβία και επεκτείνονται στην ανατροπή των κυρίαρχων καθεστώτων στις μουσουλμανικές χώρες. Πρόκειται για ένα κίνημα που αναπτύχθηκε στις αραβικές χώρες και το Ιράν και μέχρι σήμερα έχει γνωρίσει μία πρωτοφανή δημοφιλία και αρκετά συχνά επικαλύπτεται ή ακόμα και ταυτίζεται με τον συντηρητικό ισλαμισμό. Οι λόγοι που έχουν οδηγήσει στην εξάπλωση του συγκεκριμένου ρεύματος είναι πολλοί και σύνθετοι. Αρκετοί αναλυτές επισημαίνουν πως σε αυτό οφείλεται και η αδυναμία της Δύσης να ενσωματώσει και να ενοποιήσει οικονομικά και πολιτιστικά τις διαφορετικές περιοχές του πλανήτη. Το Ισλάμ αποτελεί για πολλούς ανθρώπους ανά την υφήλιο μία νέα καθολική ιδεολογία αντιπαράθεσης με τον δυτικό πολιτισμό και εμφανίζεται να μπορεί να δώσει ένα νέο στοιχείο ταυτότητας σε έναν νέο και πολύπλοκο παγκοσμιοποιημένο κόσμο που αδυνατεί να εκφράσει τους λαούς του Τρίτου Κόσμου. Το Ισλάμ και μόνο ως αναφορά είναι ανταγωνιστική προς την εβραιοχριστιανική Δύση και σε αυτό το συμπέρασμα συνηγορεί και όλη η ιστορία του Ισλάμ από την αρχαιότητα, ιδιαίτερα μάλιστα εάν λάβουμε υπόψιν το γεγονός ότι από τον 7^ο μέχρι τον 11^ο και τον 12^ο αιώνα μ.Χ. ήταν ισχυρότερο και στρατιωτικά αλλά και οικονομικά και πολιτιστικά από την Δύση. Αυτή η αναφορά στα ένδοξα χρόνια του Ισλάμ όπου το θρησκευτικό και το εγκόσμιο στοιχείο συνυπήρχαν αρμονικά σε αντίθεση με την ανάπτυξη της Δύσης στην οποία η εκκοσμίκευση ήταν ο παράγοντας της ανάπτυξης της δυτικής κουλτούρας, είναι το στοιχείο που διαφοροποιεί πλήρως το θρησκευτικο-ιδεολογικό περιεχόμενο του Ισλάμ από αυτό της Δύσης. Εξάλλου, στις μέρες μας το εν λόγω φαινόμενο έχει ξεπεράσει τα σύνορα του αραβικού κόσμου και έχει εξαπλωθεί και σε λαούς της Αφρικής με αποκορύφωμα την αιματηρή εξέλιξη του φονταμενταλισμού στην Αλγερία και στην Αίγυπτο. Επιπλέον, από προηγούμενες δεκαετίες στην Δύση και συγκεκριμένα στις Η.Π.Α, είχαν εμφανιστεί οι Black Muslim's και ο Malcolm X, οι οποίοι αποτέλεσαν τα προεόρτια για τον λαό του Ισλάμ του Φαρραχαν που συγκέντρωσε εκατομμύρια μουσουλμάνων σε πορεία στον Λευκό Οίκο το 1995. Στην ριζοσπαστικοποίηση του ισλαμισμού συνέβαλε και η αποτυχία

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

εκκοσμίκευσης του Ισλάμ σε διάφορες χώρες, οι οποίες είδαν τα πολιτικά και κοινωνικά πρότυπα της Δύσης ως αιτία όλων των δεινών τους λόγω του ότι ούτε το καπιταλιστικό αλλά ούτε και το σοσιαλιστικό μοντέλο που εφαρμόστηκε στις χώρες τους κατάφερε να τους βγάλει από την υψηλή ανεργία και την ακραία φτώχεια και εξαθλίωση που βίωναν.

Στην σύγχρονη εποχή, ο ριζοσπαστικός ισλαμισμός εμφανίζεται πρώτη φορά από τον μεσοπόλεμο με την δημιουργία των Αδελφών μουσουλμάνων και διήρκεσε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Περίπου την ίδια περίοδο, εμφανίστηκαν και άλλα κινήματα όπως το Τζαμαατ-ι-Ισλαμι στο Πακιστάν, το κίνημα του ισλαμικού σοσιαλισμού του Σαγιεντ Κουντμπ, ο ισλαμικός λενινισμός του Αλί Σαριατι κ.α. Στη συνέχεια μετά και την ήττα των Αράβων στον πόλεμο του 1967 έχουμε την εμφάνιση ισλαμιστικών ομάδων που θέτουν ως άμεσο στόχο την κατάληψη της πολιτικής εξουσίας, όπως οι Μοτζαχεντιν στο Ιράν, το κίνημα των Απόκληρων στο Λίβανο το 1974 και το 1975 τη στρατιωτική πτέρυγα του κινήματος, την οργάνωση Αμάλ (Ελπίδα), ενώ μετά το 1983 ιδρύθηκε το ριζοσπαστικότερο Χιζμπ- Αλλά(Το κόμμα του Θεού). Τα εν λόγω κινήματα δεν έχουν ως στρατηγική την κατάληψη της εξουσίας από τα πάνω αλλά την κατάληψη της εξουσίας από τα κάτω, δηλαδή από το τζαμί, από τις λαϊκές μάζες, ώστε η πολιτική αλλαγή να συντελεστεί όχι ως πραξικόπημα αλλά ως επανάσταση από τον ίδιο τον λαό. Μέσα από αυτήν την διαδικασία επιχειρείται να επιτευχθεί η συγκρότηση μαζικών κομμάτων, μέσω των οποίων ο ισλαμισμός θα κατορθώσει να κερδίσει έναν βαθμό πολιτικής νομιμοποίησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η κατάληψη της πολιτικής εξουσίας στο Ιράν, οι πρόσφατες μαζικές λαϊκές εξεγέρσεις στη Συρία ή το Ιράκ κλπ. Ως οργανώσεις αυτού του νέου τύπου μπορούν να αναφερθούν το Ισλαμικό Μέτωπο Σωτηρίας στην Αλγερία, το κίνημα της Ισλαμικής Τάσης στην Τυνησία, η Αμάλ στο Λίβανο, οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι στην Ιορδανία, η Χαμάς στην Παλαιστίνη κ.α., οι οποίες διεκδικούν την πολιτική εξουσία όπως έγινε στο Σουδάν.

Φυσικά αξίζει να λεχθεί πως τα διάφορα ισλαμιστικά κινήματα δεν έχουν ενιαία ιδεολογία, δομή, κατεύθυνση ή ακόμα και συμφέροντα. Αρκετά ισλαμιστικά κινήματα έχουν ακόμα και αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα μεταξύ τους και παρουσιάζουν σχεδόν ελάχιστη ιδεολογική ταύτιση. Σήμερα μπορούμε να πούμε πως στους κόλπους του ριζοσπαστικού Ισλάμ κυριαρχούν τρεις τάσεις. Η μία τάση είναι η Δεξιά τάση, την

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

οποία εκπροσωπούν χώρες όπως η Σαουδική Αραβία και το Πακιστάν, υπάρχει η Κεντρική τάση στην οποία ανήκουν το σημερινό Ιράν και οργανώσεις όπως ο Αδελφός Μουσουλμάνοι στην Αίγυπτο και την Ιορδανία, το Μέτωπο Ισλαμικής Σωτηρίας στην Αλγερία και η Αμάλ στο Λίβανο και τέλος η αριστερή τάση, η οποία εκπροσωπείται από τον Αλί Σαριατι και τους Ιρανούς Μοτζαχεντιν, τις οργανώσεις που ακολουθούν τις απόψεις του Σαγιεντ Κουντμπ στη Αίγυπτο, ή το Χιζμπ-Αλλά. Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε, πως ο ριζοσπαστικός ισλαμισμός δεν αρκείται στην απλή εφαρμογή του Ισλαμικού νόμου, δεδομένου ότι τα μουσουλμανικά κράτη πολλαπλασιάζονται, αλλά επιμένει σε μία εναλλακτική ερμηνεία με κοινωνικό περιεχόμενο του Ισλάμ γιατί θεωρεί πως αυτός είναι ο μόνος τρόπος να επιβιώσει.

Τα τελευταία χρόνια η διεθνής κοινότητα γενικότερα και η Ευρωπαϊκή Ήπειρος ειδικότερα έχουν έρθει αντιμέτωποι με έναν πρωτόγνωρο εχθρό που όμοιος του δεν έχει εμφανιστεί ξανά στην σύγχρονη παγκόσμια ιστορία. Πρόκειται για το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος, ένα ιδιότυπο μόρφωμα που υπό την ομπρέλα του ισλαμικού φονταμενταλισμού φιλοδοξεί να εκπροσωπήσει ολόκληρο τον ισλαμικό κόσμο και να κυριαρχήσει σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Πρόκειται για μία δηλαδή ένοπλη εξτρεμιστική οργάνωση που διαθέτει δικό της στρατό, έχει στην κατοχή της δικά της εδάφη σε Βόρειο Ιράκ και Συρία, είναι οικονομικά αυτόνομη λόγω της υψηλής χρηματοδότησης που έχει από διάφορους φορείς που την στηρίζουν και από τις παράνομες δραστηριότητες που διενεργεί και διαθέτει ακόμα και τον δικό της λαό που διαμένει στα εδάφη που έχει στην κατοχή της επί των οποίων εφαρμόζει τους δικούς της νόμους, το δικό της «Σύνταγμα». Με μία πρώτη ματιά μπορούμε να παρατηρήσουμε πως το εν λόγω πολιτικό μόρφωμα έχει όλα εκείνα τα στοιχεία που συνθέτουν την ύπαρξη ενός κράτους. Διαθέτει λαό εγκατεστημένο σε δικό του έδαφος, δηλαδή στην εν λόγω περίπτωση στις περιοχές που ελέγχει στο Βόρειο Ιράκ και τη Συρία, επί των οποίων εδαφών ασκείται πρωτογενής εξουσία, δηλαδή η ανώτατη εξουσία που διατάσσει με εξαναγκασμό και η οποία ανήκει αποκλειστικά στο κράτος. Ουσιώδες γνώρισμα της εν λόγω εξουσίας είναι η αυτοοργάνωση και η αυτοκυβέρνηση, δηλαδή το δικαίωμα να έχει η ίδια οργάνωση, η οποία στηρίζεται στο ίδιο Σύνταγμα, δηλαδή Σύνταγμα που δεν παραχωρείται από καμία άλλη δύναμη.²³

²³ Βλ. Αθανάσιος Γ. Ράικος «Συνταγματικό Δίκαιο, Γενική Πολιτειολογία-Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο & Οργανωτικό Μέρος 1» 4^η έκδοση εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» σελ. 114

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Έτσι και στην περίπτωση του Ισλαμικού Κράτους το «Σύνταγμα» που εφαρμόζεται, δηλαδή ο θεμελιώδης κανόνας του κράτους στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο Ισλαμικός νόμος, ο οποίος ρυθμίζει τον τρόπο οργάνωσης του Χαλιφάτου και των ανθρώπων που κατοικούν σε αυτό.²⁴

Το Ισλαμικό Κράτος είναι η μοναδική ένοπλη ομάδα μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο που έχει καταφέρει να έχει πάρει τον έλεγχο μίας τόσο εκτενής εδαφικής επικράτειας. Η δεύτερη μεγαλύτερη ένοπλη οργάνωση στην σύγχρονη ιστορία, η ΟΑΠ(Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης) ήλεγχε στην ακμή της μόνο ένα μικρό μέρος των εδαφών που έφτασε να ελέγχει το Ισλαμικό Κράτος.²⁵ Το Ισλαμικό Κράτος(Ι.Κ), γνωστό στο παρελθόν ως Ισλαμικό Κράτος στο Ιράκ και στο Λεβάντε (Αλ Σαμ), ως ISIS(ΙΚΙΣ) ή ISIL, ιδρύθηκε επίσημα στις 29 Ιουνίου του 2014 από το πρώην στέλεχος της Αλ Κάιντα στο Ιράκ Αμπού Μπακρ Αλ-Μπαγκνταντι με στόχο την συστράτευση των απανταχού μουσουλμάνων και την αλλαγή των συνόρων που είχε χαράξει η Συμφωνία Σάικς-Πικό το 1916. Το Ισλαμικό Κράτος προτάσσει έναν αναχρονιστικό τρόπο ζωής ανάλογο με εκείνον που επικρατούσε στα παλιά χρόνια των Χαλιφάτων, το οποίο χαρακτηρίζεται από την περαιτέρω υποβάθμιση του ρόλου της γυναίκας, την απαρέγκλιτη τήρηση των ισλαμικών εθίμων και την πλήρη υποταγή στις επιταγές του ριζοσπαστικού σαλαφισμού. Όποιος δεν συμμορφώνεται με τους ανωτέρω κανόνες βρίσκεται αντιμέτωπος με την εσχάτη των ποινών. Αυτό που καθιστά το εν λόγω μόρφωμα εξαιρετικά επικίνδυνο και το διακρίνει παράλληλα από αντίστοιχες ένοπλες οργανώσεις είναι ο πραγματισμός του και ο σύγχρονος χαρακτήρας του. Η ηγεσία του φαίνεται να κατανοεί πλήρως τους περιορισμούς που θέτει στις σύγχρονες δυνάμεις ένας κόσμος παγκοσμιοποιημένος και πολυπολικός. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που συνηγορεί υπέρ του παραπάνω ισχυρισμού είναι το γεγονός πως το Ι.Κ. κατανόησε πριν από οποιονδήποτε άλλον πως η συντονισμένη επίθεση στη Συρία από ξένες δυνάμεις δεν θα είχε το ίδιο αποτέλεσμα με την περίπτωση της Λιβύης και του Ιράκ. Υπό αυτή την προϋπόθεση, η ηγεσία του εκμεταλλεύτηκε επιτυχώς προς όφελος της και σχεδόν αθόρυβα τη συριακή σύγκρουση, η οποία είχε λάβει τη μορφή ενός παραδοσιακού πολέμου δια των αντιπροσώπων («proxy war»), με πολυάριθμους

²⁴ Βλ. Καραμπελιάς Γ. «Ισλάμ και Παγκοσμιοποίηση, Η Θανάσιμη Διελκυστίνδα» εκδ. «Δοκίμια» 2001 σελ. 71-72

²⁵ Βλ. Napoleoni Loretta, μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου «Ο Ισλαμιστικός Φοίνικας, Το Ισλαμικό Κράτος και οι Γεωπολιτικές Ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή» Β' Έκδοση εκδ. «Πατάκη» σελ.27

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

χρηματοδότες και ένοπλες ομάδες. Λόγω της συγκεκριμένης κατάστασης πολλές χώρες όπως το Κουβέιτ, το Κατάρ και η Σαουδική Αραβία έσπευσαν να χρηματοδοτήσουν έναν αριθμό από ένοπλες ομάδες, εκ των οποίων το Ι.Κ ήταν μόνο μία από αυτές. Η κίνηση που έκανε το Ι.Κ να ξεχωρίσει και να αποκτήσει επιρροή στην περιοχή, ήταν το ότι αντί να διεξάγει πόλεμο δια των αντιπροσώπων, σύμφωνα με τις επιταγές των χρηματοδοτών του, επέλεξε να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια αυτά για να εγκαταστήσει τα δικά του εδαφικά οχυρά σε σημαντικές από οικονομικής απόψεως περιοχές, όπως είναι οι πλούσιες πετρελαιοπηγές της ανατολικής Συρίας. Αυτό από μόνο του είναι κάτι το προφανές, μιας και καμιά άλλη αντίστοιχη ένοπλη οργάνωση δεν είχε καταφέρει να ηγηθεί της περιοχής χρησιμοποιώντας μάλιστα κεφάλαια από εύπορους ιδιώτες χρηματοδότες του Κόλπου.²⁶

Η ίδρυση του Ι.Κ συνέβη σε μία εποχή έντονης αποσταθεροποίησης στη Μέση Ανατολή, με τη Συρία και το Ιράκ να βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση και τη Λιβύη στα πρόθυρα μίας νέας εμφύλιας σύρραξης μετά τον θάνατο του πρώην ηγέτη της Μουαμάρ Καντάφι. Η αναγέννηση ενός Χαλιφάτου με έναν νέο χαλίφη που ακούει στο όνομα Αμπού Μπακρ Αλ-Μπαγκνταντι φαντάζει στα μάτια πολλών Σουνιτών σαν την ελπίδα μίας νέας πολλά υποσχόμενης πολιτικής οντότητας που δημιουργείται πάνω στα συντρίμια δεκαετιών πολέμου και καταστροφής στη Μέση Ανατολή. Η ανακήρυξη μάλιστα του Ισλαμικού Χαλιφάτου την πρώτη μέρα του ραμαζανιού το 2014, έχει ιδιαίτερα συμβολικό χαρακτήρα για τον ευρύτερο μουσουλμανικό κόσμο. Για πολλούς μάλιστα, ο κύριος στόχος του Ισλαμικού Κράτους ήταν να γίνει αυτό για τους Σουνίτες ότι είναι το Ισραήλ για τους Εβραίους, δηλαδή ένα κράτος στην αρχαία γη που τους το πήραν στη σύγχρονη εποχή. Αποδέκτες των αποκρουστικών αυτών κελευσμάτων του Ι.Κ είναι κυρίως η περιθωριοποιημένη μουσουλμανική νεολαία, η οποία ζει σε ένα πολιτικό κενό που δημιούργησαν παράγοντες όπως, η αχαλίνωτη διαφθορά, η ανισότητα και η αδικία που επικρατεί στα σύγχρονα μουσουλμανικά κράτη και φυσικά η έντονη αποσταθεροποίηση που έχει γνωρίσει η Μέση Ανατολή τις τελευταίες δεκαετίες ως συνέπεια των επαναλαμβανόμενων παρεμβάσεων των ξένων δυνάμεων στην ευρύτερη περιοχή. Σε όλα αυτά φυσικά μπορούν να προστεθούν και η σκληρή δικτατορία του προέδρου της Συρίας Μπασάρ Αλ Άσαντ και η καταπίεση που άσκησε

²⁶ Βλ. Napoleoni Loretta, μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου «Ο Ισλαμιστικός Φοίνικας, Το Ισλαμικό Κράτος και οι Γεωπολιτικές Ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή» Β' Έκδοση εκδ. «Πατάκη» σελ. 15-19

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

στον σουνιτικό πληθυσμό, η άρνηση του σίιτη πρωθυπουργού του Ιράκ να ενσωματώσει τους Σουνίτες στην ιρακινή πολιτική σκηνή και να τερματίσει την πρακτική των διώξεων από την πολιτική μηχανή της Βαγδάτης σε συνδυασμό με την ανοικοδόμηση των υποδομών που είχαν πληγεί από τον πόλεμο και την αντιμετώπιση των υψηλών ρυθμών ανεργίας.

Το μήνυμα του Ισλαμικού Κράτους φυσικά δεν περιορίστηκε μόνο στους εσωτερικούς του αποδέκτες, δηλαδή τους Σουνίτες μουσουλμάνους της Μέσης Ανατολής αλλά επεκτάθηκε και στους μουσουλμάνους του εξωτερικού και κυρίως και σε αυτή την περίπτωση στους περιθωριοποιημένους νέους της Ευρώπης και της Αμερικής, οι οποίοι μάχονται να ενσωματωθούν σε μία δυτική κοινωνία, η οποία φαίνεται να προσφέρει ολόένα και λιγότερες ευκαιρίες στις νεότερες γενιές. Εξάλλου, είναι γνωστό, πως οι τζιχαντιστές θεωρούν την σύγκρουση με την Δύση μία μάχη ανάμεσα στο καλό και το κακό, μία μάχη μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών, στην οποία μόνο ο ένας θα επικρατήσει. Επιπλέον στην εμποτισμένη με βία σκέψη των τζιχαντιστών, αυτή η μάχη δεν είναι απλώς μία θεωρητική ή ιδεολογική που μπορεί να διεξαχθεί ειρηνικά αλλά αντίθετα υποστηρίζουν πως η ύπαρξη πολιτικών ή νομικών συστημάτων που παραβιάζουν τα καθορισμένα όρια της Σαρίας, αποτελεί πράξη επίθεσης εναντίον του Ισλάμ, η οποία μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με ακραία επαναστατική βία.²⁷ Σε αυτή την προσπάθεια να μεταδώσει τα μηνύματα του το Ι.Κ. κατανόησε, πως η ακραία βία και η προώθηση της μέσα από το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, είναι το καλύτερο εργαλείο για να διαδοθεί το μήνυμα του αστραπιαία και αποτελεσματικά στην σημερινή εποχή της εικόνας που ζούμε και να το κάνει να γίνει ακόμα πιο δημοφιλές σε παγκόσμιο επίπεδο. Επομένως και στο κομμάτι της προπαγάνδας φαίνεται πως το Ισλαμικό Κράτος δημιούργησε συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με αντίστοιχες ένοπλες οργανώσεις του παρελθόντος όπως η Αλ Κάιντα.²⁸ Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε πως οι τομείς στους οποίους υπερέχει το Ι.Κ σε σχέση με ένοπλες ομάδες του παρελθόντος είναι η στρατιωτική του αποφασιστικότητα, η χειραγώγηση των μέσων ενημέρωσης, τα κοινωνικά προγράμματα και πάνω από όλα η οικοδόμηση ενός έθνους. Επίσης το Ι.Κ έχει δείξει

²⁷ Βλ. Mary Habeck, «Οι Μαχητές του Θεού, η ιδεολογία και τα συνθήματα του Ιερού Πολέμου», Μετάφραση «Μαρία Μπενά», εκδ. «ΤΟΥΡΙΚΗ» 2008 σελ. 170

²⁸ Βλ. Napoleoni Loretta, μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου «Ο Ισλαμιστικός Φοίνικας, Το Ισλαμικό Κράτος και οι Γεωπολιτικές Ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή» Β' Έκδοση εκδ. «Πατάκη» σελ.19-23

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

πως διαθέτει την μοναδική ικανότητα να προσαρμόζεται σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί μετά τον τερματισμό του Ψυχρού πολέμου. Από όλη αυτή την κατάσταση που περιγράφεται παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε πως το Ι.Κ έχει αναδιαμορφωθεί, όχι σαν μία νέα γενιά τρομοκρατίας, αλλά ως μετάλλαξη του παλιού εαυτού του. Η επιτυχία του συγκεκριμένου μορφώματος οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες όπως η κυριαρχία της σύγχρονης τεχνολογίας, η παγκοσμιοποίηση και η πολυπολικότητα του σύγχρονου κόσμου, η πραγματιστική του προσπάθεια για την οικοδόμηση ενός έθνους, η βαθιά κατανόηση της ψυχολογίας της Μέσης Ανατολής και των μουσουλμάνων του εξωτερικού, καθώς επίσης και οι πληγές που έχει αφήσει στη Μέση Ανατολή η πολιτική της Δύσης στην ευρύτερη περιοχή μετά την 11η Σεπτεμβρίου, η οποία έχει οδηγήσει σε μία παρατεταμένη περίοδο αποσταθεροποίησης και αβεβαιότητας δημιουργώντας έτσι ένα πρωτοφανές κενό ασφαλείας που τροφοδοτεί πολέμους, εχθροπραξίες και εμφύλιες συρράξεις.²⁹

2. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

2.1. Δημιουργία του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της ΕΕ ως Ανάχωμα Απέναντι στην Ανάπτυξη της Τρομοκρατίας.

Το διεθνές φαινόμενο της τρομοκρατίας δεν θα μπορούσε βεβαίως να μην αγγίζει και την Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Από το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου και μετά, στην Ευρώπη εντοπίζουμε είτε αυτονομιστικά κινήματα όπως ο Ιρλανδικός Εθνικοαπελευθερωτικός Στρατός(Ι.Ρ.Α) που δρα στην Ιρλανδία, είτε ακροαριστερών

²⁹ Βλ. Napoleoni Loretta, μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου «Ο Ισλαμιστικός Φοίνικας, Το Ισλαμικό Κράτος και οι Γεωπολιτικές Ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή» Β' Έκδοση εκδ. «Πατάκη» σελ.32-33

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

τρομοκρατικών οργανώσεων που επεδίωκαν την ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος ή την ανατροπή δικτατορικών καθεστώτων όπως στην Ελλάδα, την Ισπανία κλπ. Τρομοκρατικές επιθέσεις εντοπίζουμε στην Ευρώπη τις δεκαετίες του 1960 και του 1970 και του 1980 και από τρομοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες θέλουν να «εκδικηθούν» την ΕΕ για την ταύτιση της με τα συμφέροντα της Δύσης γενικότερα και του Ισραήλ ειδικότερα. Έτσι έχουμε στην Ευρώπη δύο μεγάλα τρομοκρατικά χτυπήματα, τα οποία πραγματοποιήθηκαν στους Ολυμπιακούς αγώνες του Μονάχου το 1972 από την παλαιστινιακή οργάνωση «Μαύρος Σεπτέμβρης» και στα αεροδρόμια της Ρώμης και της Βιέννης τα Χριστούγεννα του 1985 από αντάρτες της παλαιστινιακής οργάνωσης «Φατάχ». Αποκορύφωμα της όξυνσης του τρομοκρατικού φαινομένου αποτέλεσαν οι συνέπειες που επέφερε το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στην διεθνή κοινότητα, το οποίο στάθηκε αφορμή, η Ευρώπη να αρχίσει να συνειδητοποιεί πως πρέπει να λάβει πλέον δραστικά μέτρα για την αντιμετώπιση ενός φαινομένου τόσο πολύπλοκου και ανεξέλεγκτου που δεν αφήνει το παραμικρό περιθώριο κωλυσιεργίας. Το νέο πρόσωπο της τρομοκρατίας δεν αμφισβητεί απλά τις αδικίες του κοινωνικοοικονομικού συστήματος της Δύσης αλλά αμφισβητεί άρδην και απειλεί να καταστρέψει με κάθε μέσο την διαμορφωθείσα νέα τάξη πραγμάτων και κάθε δομή που την υποστηρίζει. Η νέα αυτή μορφή τρομοκρατίας ονομάζεται Ισλαμική ή Φονταμελιστική Τρομοκρατία και έχει ως ιδεολογία μία διαστρεβλωμένη και αιρετική εκδοχή της μουσουλμανικής θρησκείας και απειλεί να εξοντώσει όποιον δεν ενστερνίζεται το αφήγημα τής. Αυτοί που βρίσκονται απέναντι από το δόγμα τους ονομάζονται άπιστοι και πρέπει να εξοντωθούν εις το όνομα του Θεού της θρησκείας τους. Η κορυφαία τρομοκρατική οργάνωση που αντιπροσώπευε αυτό το δόγμα την δεκαετία του 2000 ήταν η ισλαμιστική εξτρεμιστική οργάνωση Al-Qaida, η οποία κήρυττε τον πόλεμο και σε όλες τις κυβερνήσεις μουσουλμανικών κρατών που ακολουθούσαν μία κοσμική εκδοχή του Ισλάμ θεωρώντας αυτές ως «άπιστες». Η ΕΕ σε διπλωματικό επίπεδο συνασπίστηκε μαζί με τις χώρες της Δύσης στον μεγάλο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας στο Αφγανιστάν και σύντομα φάνηκε πως η Al-Qaida και αντίστοιχες οργανώσεις που αντιπροσώπευαν τα προστάγματα του μανιφέστου της τρομοκρατικής επίθεσης της 11ης Σεπτεμβρίου αποδυναμώθηκαν και κάποιες διαλύθηκαν. Αυτό επέφερε ένα προσωρινό αίσθημα εφησυχασμού στην ΕΕ.

Το αίσθημα αυτό του εφησυχασμού ωστόσο ήρθε σύντομα να ανατρέψει η ανακήρυξη του «Ισλαμικού Χαλιφάτου» το 2014. Το Ισλαμικό κράτος είναι ένα στρατιωτικό και πολιτικό μόρφωμα που ασκεί εξουσία σε εδάφη της Συρίας και του Βορείου Ιράκ που έχει υπό την στρατιωτική κατοχή του. Διαθέτει συντεταγμένο στρατό, υποδομές, δίκτυα και δομές στρατολόγησης.³⁰ Το Ισλαμικό Κράτος ευθύνεται για πλήθος πολύνεκρων τρομοκρατικών χτυπημάτων που έχουν λάβει χώρα σε ευρωπαϊκό έδαφος με πιο ισχυρά αυτά της αιματηρής επίθεσης στο σατυρικό περιοδικό Charlie Hebdo το 2015 και το μπαράζ τρομοκρατικών επιθέσεων που πραγματοποιήθηκαν στη συνέχεια στο Παρίσι τον Νοέμβριο του 2015, στις Βρυξέλλες τον Μάρτιο του 2016, στη Νίκαια τον Ιούλιο του 2016, στο Βερολίνο τον Δεκέμβριο του 2016, στο Λονδίνο τον Μάρτιο του 2017, στο Μάντσεστερ της Αγγλίας τον Μάιο του 2017 και στη Βαρκελώνη τον Αύγουστο του 2017. Όλη αυτή η ανεξέλεγκτη κατάσταση έχει δημιουργήσει ένα κλίμα φόβου και ανασφάλειας στην Ευρώπη θέτοντας σε κίνδυνο την λειτουργία του κεκτημένου του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ένωσης και δημιουργούν νέες προκλήσεις στην ΕΕ τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει ταχύτατα και αποτελεσματικά.

2.1.1. Εξέλιξη του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μέσα από τις Συνθήκες

Η δημιουργία του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούσε έναν ζωτικό στόχο για το ευρωπαϊκό οικοδόμημα από την αρχή κίόλας της δημιουργίας του. Συνειδητοποιήθηκε βαθμιαία, πως ο χώρος της εσωτερικής αγοράς προϋποθέτει για την ομαλή λειτουργία του έναν Χώρο ελευθερίας, στον οποίο η ελεύθερη κυκλοφορία όλων των ευρωπαίων πολιτών (και όχι μόνο των εργαζομένων) θα διεξάγεται εντελώς απρόσκοπτα, δηλαδή με κατάργηση των εσωτερικών ελέγχων, έναν Χώρο ασφάλειας, στον οποίο ο ευρωπαίος πολίτης θα αισθάνεται ελεύθερος χωρίς να κινδυνεύει από την εγκληματικότητα και ιδίως το διασυνοριακό έγκλημα, αλλά και με έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα του Χώρου των

³⁰ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ. 10-11

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

εισερχομένων τρίτων, δηλαδή των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και τέλος, έναν Χώρο δικαιοσύνης στον οποίο θα κυριαρχεί η ασφάλεια δικαίου, με ελεύθερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη και αποτελεσματική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων. Το δύσκολο και φιλόδοξο αυτό εγχείρημα της δημιουργίας του Χώρου, ξεκίνησε με την συνθήκη του Άμστερνταμ, όπου και προβλέφθηκε η δημιουργία του. Αξιολογώντας τις προβλέψεις της προαναφερθείσας συνθήκης για τον Χώρο, μπορούμε να πούμε πως το γεγονός ότι η δημιουργία του Χώρου επιχειρήθηκε τόσο σε υπερεθνικό (κοινοτικό) όσο και σε διακυβερνητικό επίπεδο (τρίτος πυλώνας), δημιούργησε σημαντικά προβλήματα πολυπλοκότητας και έντονης αναποτελεσματικότητας, αφού αλλά θέματα είχαν ενταχθεί στον πρώτο πυλώνα και άλλα στον τρίτο. Λίγα χρόνια βέβαια αργότερα με την συνθήκη της Λισαβόνας και ενώ είχε προηγηθεί η αποτυχία του «Ευρωπαϊκού Συντάγματος» και η ισχνή δυναμικότητα από άποψη εξελίξεων Συνθήκη της Νίκαιας, καταργήθηκε το πυλωνικό σύστημα με συνέπεια πλέον τα θέματα αυτά να υπάγονται πια στον ενωσιακό κανόνα ούτως ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζονται ευκρινέστερα.

Αναλύοντας τα σχετικά άρθρα των συνθηκών είναι χρήσιμο να αναφερθούμε στο άρθρο 3 παρ. 2 ΣΕΕ, στο οποίο ορίζεται ως πρωταρχικός στόχος της δημιουργίας της ΕΕ η δημιουργία του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, ενώ στο άρθρο 67 ΣΛΕΕ, γίνεται ένας γενικός προσδιορισμός των προς επίτευξη στόχων, οι οποίοι είναι η εξασφάλιση της απουσίας των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, η ανάπτυξη κοινής πολιτικής ασύλου, μετανάστευσης και ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα. Επιπλέον, ως στόχοι αναφέρονται η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας με καταπολέμηση της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, η αστυνομική και δικαστική συνεργασία με τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη η οποία θα επιτευχθεί ιδίως με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων. Βέβαια, κατά την έκδοση της σχετικής νομοθεσίας η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τα διαφορετικά νομικά συστήματα και παραδόσεις των κρατών μελών (Παρ. 1 αρθ.67 ΣΛΕΕ). Πάνω σε αυτό αξίζει να σημειωθεί το δικαίωμα veto που αναγνωρίζει στα κράτη μέλη, όταν τα εν λόγω μέτρα θίγουν βασικές πτυχές του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης σύμφωνα με τα άρθρα 82 παρ. 3 και 83 παρ. 3 ΣΛΕΕ. Προς την επίτευξη των ανωτέρω στόχων το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει «στρατηγικούς προσανατολισμούς»(αρθ.

68 ΣΛΕΕ) ενώ τα εθνικά κοινοβούλια μεριμνούν για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας με βάση το άρθρο 69 ΣΛΕΕ.³¹

2.1.2. Εξέλιξη του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης μέσα από τα Πενταετή Προγράμματα

Η ΕΕ σε πολιτικό επίπεδο, από την ίδρυση του Χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης μέχρι σήμερα, εκπονεί πενταετή προγράμματα δράσης τα οποία περιέχουν και μέτρα καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Τα πενταετή αυτά προγράμματα δράσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- **Το Πρόγραμμα του Τάμπερε**

Το πρώτο πενταετές πρόγραμμα δράσης ήρθε με το Πρόγραμμα του Τάμπερε του 1999, όπου τα κράτη μέλη εκφράζουν την πρόθεση τους να μετατρέψουν την ένωση σε έναν Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες που προσέφερε η συνθήκη του Άμστερνταμ του 1997 στους εν λόγω τομείς. Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας δεν βρισκόταν στην κορυφή της Ευρωπαϊκής ατζέντας την περίοδο εκείνη μιας και μιλάμε για την περίοδο πριν το μεγάλο τρομοκρατικό χτύπημα της 11η Σεπτεμβρίου, όπου η τρομοκρατία αντιμετωπιζόταν είτε ως ένα ζήτημα εσωτερικής ασφάλειας είτε ως ένα διασυνοριακό πρόβλημα μεταξύ όμορων κρατών. Γενικότερα, η τρομοκρατία θεωρείται πως πρέπει να αντιμετωπίζεται στο γενικότερο πλαίσιο της πάταξης του οργανωμένου εγκλήματος. Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων το Τάμπερε καθόρισε τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της Europol και την δημιουργία των Eurojust-Cepol. Πρόκειται για κοινές ερευνητικές ομάδες με τεχνογνωσία και εμπειρογνώμονες για την καταπολέμηση του φαινομένου. Με έναν σύντομο απολογισμό του Προγράμματος του Τάμπερε μπορούμε να πούμε πως το αρχικό φιλόδοξο σχέδιο που είχε το σκεπτικό του, προσέκρουσε σε θεσμικά και νομικά εμπόδια αλλά και σε λόγους ανεπαρκούς πολιτικής συμφωνίας, μιας και τα κράτη μέλη αντιμετώπιζαν και αντιμετωπίζουν διαφορετικά τα ζητήματα ασφάλειας συν του ότι εκείνη την περίοδο ήταν ακόμη ανώριμες οι πολιτικές συνθήκες για να αποδώσει καρπούς η συγκεκριμένη προσπάθεια. Οι ακραίες εξελίξεις όμως την

³¹ Βλ. Παπαγιάννης Δ., «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη», 5^η έκδοση, 2016 σελ.552-553

επόμενη χρονική περίοδο με τα τρομοκρατικά χτυπήματα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στους Δίδυμους Πύργους και της Μαδρίτης τον Μάρτιο του 2004 καθιστούν την λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας επιτακτική.³²

▪ **Το Πρόγραμμα της Χάγης**

Πέντε χρόνια μετά το πρόγραμμα του Τάμπερε, η ΕΕ καλείται να συνεχίσει τους στόχους της Ένωσης στον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και να απαντήσει στις νέες προκλήσεις που δημιουργήθηκαν στην αυγή του 21ου αιώνα, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προέβλεπε η Συνθήκη της Νίκαιας. Το πρόγραμμα της Χάγης εγκρίνεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 4 και 5 Νοεμβρίου 2004 και καλύπτει την περίοδο 2005-2009. Το Πρόγραμμα υιοθετεί μία μακροπρόθεσμη στρατηγική και ένα λεπτομερές σχέδιο δράσης για την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων. Το Πρόγραμμα αυτό φαίνεται να έχει επιδράσεις από την συνθήκη για την θέσπιση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος, αλλά και από το τρομοκρατικό χτύπημα στη Μαδρίτη το 2004, όπου έκανε τους πολίτες της Ένωσης να επιζητούν δραστικότερα μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη της τρομοκρατίας και στην ανταλλαγή πληροφοριών. Έχει ως στόχο την στήριξη των κρατών μελών στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας επικεντρώνοντας την προσοχή της στις πτυχές της στρατολόγησης και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της ανάλυσης των κινδύνων, της προστασίας των υποδομών που παρουσιάζουν κίνδυνο και της διαχείρισης των συνεπειών. Κρίνεται πως η εξωτερική συνεργασία με τα κράτη μέλη μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την τρομοκρατία και τα αίτια της. Πιο συγκεκριμένα τα μέτρα που ενέκρινε η Επιτροπή για την επίτευξη των στόχων αυτών περιλαμβάνουν: προτάσεις με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, ιδίως μέσω της βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών, συνεργασία μεταξύ Eurojust και Europol όπου θα καταβάλλουν στην επιτροπή ετήσια έκθεση με κοινές τους δράσεις, ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων στον

³² «Σχετικά με την παραγωγή κανόνων σχετικά με το πρόβλημα της τρομοκρατίας, δημιουργείται μία πρώτη γενιά κειμένων τα οποία στην πορεία εμπλουτίζονται. Στα σημαντικότερα για την τρομοκρατία περιλαμβάνονται η Απόφαση-Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και η Απόφαση-Πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Στις δράσεις ενάντια στο φαινόμενο της τρομοκρατίας να αναφέρουμε τη Στρατηγική για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας του 2004» Βλ. Παπακωνσταντής Μ. « Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ. 245

τομέα αυτό, μία ανακοίνωση για την προστασία των κρίσιμων υποδομών, μία ανακοίνωση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, μία πρόταση για να αποφεύγεται η καταχρηστική χρησιμοποίηση φιλανθρωπικών οργανώσεων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και η παρακολούθηση του πειραματικού σχεδίου υπέρ των θυμάτων της τρομοκρατίας.³³ Το Πρόγραμμα της Χάγης θέτει ως γενική κατεύθυνση την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών. Το Πρόγραμμα, περιέχει τόσο γενικούς προσανατολισμούς όπως θεμελιώδη δικαιώματα, εφαρμογή και αξιολόγηση, όσο και ειδικούς προσανατολισμούς εστιάζοντας στην ενίσχυση της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και των εξωτερικών σχέσεων. Η τρομοκρατία εντάσσεται ως επιμέρους ζήτημα σε ένα ευρύτερο που είναι αυτό της ενίσχυσης της ασφάλειας.

Κάνοντας και εδώ έναν απολογισμό του εν λόγω Προγράμματος μπορούμε να πούμε ότι το Πρόγραμμα της Χάγης, κυρίως και λόγω των γεγονότων που σημάδεψαν εκείνη την περίοδο, όπως οι βομβιστικές επιθέσεις του 2001, 2004 και 2005, μπορούμε να πούμε ότι το κέντρο βάρους δόθηκε πολύ περισσότερο αν όχι αποκλειστικά στο ζήτημα της ασφάλειας και λιγότερο της δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα να εκδηλώνονται από πλευράς Ευρωπαίων εταίρων εύλογες ανησυχίες για τον κίνδυνο περιορισμού των ατομικών ελευθεριών. Παρόλα αυτά όμως, είναι πολύ σημαντικό να ειπωθούν τα θετικά στοιχεία που προκύπτουν για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Αρχικά, υπάρχει δέσμευση από τα κράτη μέλη να αγωνιστούν από κοινού ώστε να αντιμετωπίσουν συλλογικά και αποτελεσματικά το φαινόμενο της τρομοκρατίας, δέσμευση που αποτυπώνεται και στην εισαγωγή του Προγράμματος. Έπειτα, διαπιστώνεται ρητά και στο πλαίσιο μίας νέας επιχειρησιακής διάστασης η αλληλεξάρτηση μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας και τέλος δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη να καταπολεμηθούν όλοι εκείνοι οι παράγοντες που δύνανται να τροφοδοτήσουν την τρομοκρατία.

▪ Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης

Καθώς η πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα βαίνει προς το τέλος της, η λειτουργία του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης έρχεται αντιμέτωπη με νέες

³³ Βλ., Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σύνοψη νομοθεσίας της ΕΕ, το πρόγραμμα της Χάγης: 10 προτεραιότητες στην προσεχή πενταετία, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A16002> [τελευταία πρόσβαση: 08/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

προκλήσεις και καλείται να θέσει επί τάπητος τις νέες τις προτεραιότητες στον οποίο πλέον αποφασιστικό ρόλο θα έχουν τα κράτη μέλη. Αυτό συμβαίνει για τους εξής λόγους: Πρώτον, γιατί γίνεται αντιληπτή η προστιθέμενη αξία από την δράση της Ένωσης στο πεδίο αυτό. Δεύτερον, γιατί πλέον υπάρχει έντονη η ανάγκη πέρα από την ενίσχυση της ασφάλειας που έλαβε χώρα το προηγούμενο χρονικό διάστημα, ιδίως μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα του Λονδίνου και της Μαδρίτης, να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τρίτον, γιατί οι πολιτικές που αναπτύχθηκαν γύρω από τον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης έχουν αρχίσει σταδιακά να ωριμάζουν και απαιτείται η ενίσχυση της συνοχής τους, η αλληλοϋποστήριξη τους και η αρμονική λειτουργία τους σε σχέση με τις υπόλοιπες πολιτικές της ΕΕ. Επιπλέον ένας ακόμη λόγος είναι ότι ο Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ανήκει παραδοσιακά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και πλέον απαιτείται μία νέα πολιτική συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο μετά την εξέλιξη της συνεργασίας όπως αυτή οικοδομήθηκε από το Τάμπερε και μετά.

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2009 επί σουηδικής προεδρίας του συμβουλίου της ΕΕ. Οι στόχοι που έθεσε για την χρονική περίοδο 2010-2014 αφορούσαν την δημιουργία μίας ανοικτής και ασφαλούς Ευρώπης που υπηρετεί τις ανάγκες και τα συμφέροντα των πολιτών και των άλλων προσώπων για τα οποία έχει ανάγκη η ΕΕ, την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας, ο συνδυασμός της ασφάλειας με την ταυτόχρονη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η διασφάλιση της ορθής διαχείρισης της μετανάστευσης και η αποτελεσματική καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Σύμφωνα με το εν λόγω Πρόγραμμα, ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας εντάσσεται στην στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ. Η πολιτική της ΕΕ στο εν λόγω πεδίο επικεντρώνεται στις εξής προτεραιότητες: στην ενίσχυση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στην πρόληψη, στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και στη συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο. Κάθε μέτρο που λαμβάνεται στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας θα πρέπει να σέβεται πλήρως τα θεμελιώδη δικαιώματα ώστε να μην καταλήγει στην ανελευθερία και να μην είναι ανοικτό σε καταχρηστική χρήση εις βάρος των δικαιωμάτων των πολιτών. Ιδιαίτερη έμφαση θα δίνεται στην πρόληψη του φαινομένου και στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ως βασική προτεραιότητα από μεριάς των κρατών μελών. Επιπλέον,

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

θα πρέπει να αναπτύσσεται ο διαπολιτισμικός διάλογος ώστε να προωθείται η αμοιβαία ευαισθητοποίηση και η κατανόηση.³⁴

Κάνοντας και εδώ έναν σύντομο απολογισμό του Προγράμματος, μπορούμε να συμπεράνουμε πως ο απολογισμός των όσων υλοποιήθηκαν σε σχέση με τις δεσμεύσεις του προγράμματος δεν ήταν επαρκής, ωστόσο έθεσε τις βάσεις για την διαμόρφωση βασικών πεδίων καταπολέμησης της τρομοκρατίας που αξίζει να αναφερθούν. Αυτά αφορούσαν τα εξής:

- Την εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την βελτίωση της ασφάλειας των εκρηκτικών υλών,
- Την ανάπτυξη νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των απειλών που συνδέονται με πρόδρομες χημικές ουσίες,
- Την παροχή στα θύματα της τρομοκρατίας ιδιαίτερης φροντίδας, στήριξης και κοινωνικής αναγνώρισης τους,
- Την υποβολή έκθεσης από την Επιτροπή σχετικά με την ανάγκη θέσπισης νέων νομοθετικών προτάσεων στον τομέα της τρομοκρατίας,
- Υποβολή πρότασης από την Επιτροπή για τη δημιουργία ενός ενωσιακού συστήματος μητρώου με τα ονόματα των επιβατών (PNR),
- Την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Ευρωπαϊκής, του κέντρου διαχείρισης κρίσεων (SitCen) και της Eurojust για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη βελτίωση του επιπέδου συνεργασίας μεταξύ των προαναφερόμενων οργανισμών,
- Προώθηση μιας καλύτερης συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και των τρίτων χωρών και
- Ενίσχυση της συνεργασίας της ΕΕ με τους στρατηγικούς της εταίρους μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της επιδίωξης μακροπρόθεσμων στόχων με μέτρα όπως η πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης, της στρατολόγησης και της προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας.

▪ Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης

³⁴ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ. 255-259

Τον Ιούνιο του 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ορίζει τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές στον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για την περίοδο 2015-2019. Αυτές βασίζονται στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης και του πολυετούς Προγράμματος για την δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις για την περίοδο 2010-2014. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή και στην ενοποίηση των υφιστάμενων νομικών πράξεων και των μέτρων πολιτικής που αφορούν στη λειτουργία του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκτιμά, ότι θέματα παγκοσμίου βεληνεκούς όπως η μετανάστευση, η τρομοκρατία κ.α. πρέπει να αντιμετωπίζονται τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Πιο συγκεκριμένα στο θέμα της τρομοκρατίας, το Πρόγραμμα αναφέρει ότι χρειάζεται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων αλλά και η εκτενής αξιολόγηση των εξωτερικών παραγόντων για την καταπολέμηση του φαινομένου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας τονίζει ότι η Ένωση θα πρέπει να στηρίζει τις εθνικές αρχές και παράλληλα να ενισχύσει τον συντονιστικό ρόλο της Eurojust και της Ευρωπαϊκής κινητοποιώντας όλα τα μέσα δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας. Η συνεργασία αυτή θα εκδηλώνεται στις ακόλουθες δράσεις:

- Στην επανεξέταση και ενημέρωση της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας ως τα μέσα του 2015,
- Στη βελτίωση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών,
- Στην περαιτέρω ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της ασφάλειας και της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο,
- Στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και του εξτρεμισμού,
- Στην αντιμετώπιση του φαινομένου των αλλοδαπών μαχητών, μεταξύ άλλων, με την αποτελεσματική αξιοποίηση των υφιστάμενων μέσων για προειδοποιητικές καταχωρίσεις σε κλίμακα ΕΕ και με την ανάπτυξη μηχανισμών όπως το σύστημα της ΕΕ για τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR).

Αποτιμώντας τον εν λόγω σχεδιασμό, μπορούμε να αναφέρουμε πως αυτά τα χρόνια εξέλιξης των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών, έχουν εκδοθεί πλήθος οδηγιών, οι οποίες εξειδικεύουν τα θεματολόγιο των δράσεων καταπολέμησης της τρομοκρατίας, δημιουργώντας μάλιστα ένα πολύ πιο αυστηρό και συνάμα παραγωγικό πλαίσιο δημιουργίας κανόνων.³⁵ Επομένως και λόγω των ώριμων πλέον συνθηκών αλλά και λόγω της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου υλοποίησης του σχεδιασμού, φαίνεται πως αυτός απέδωσε εποικοδομητικά και αποτελεσματικά στο γενικότερο πλαίσιο καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

2.2. Νομοθετικό Πλαίσιο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας

Στη δεκαετία που διανύουμε, το φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης ευρωπαίων πολιτών, οι οποίοι επιλέγουν να πολεμήσουν ως αλλοδαποί μαχητές σε τρίτα κράτη, έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις και καθιστά επιτακτική, μία μακροχρόνια προσπάθεια και συνολική προσέγγιση του ζητήματος. Υπεύθυνα για την αντιτρομοκρατική πολιτική είναι πρωτίστως τα κράτη μέλη, αφού το ζήτημα της τρομοκρατίας ανάγεται στα ζητήματα της εθνικής και εσωτερικής ασφάλειας, δύο τομέων που συνεχίζουν να ανήκουν στον «σκληρό πυρήνα» του κράτους. Παρόλα αυτά, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση ενός τέτοιου διεθνούς φαινομένου που χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη πολυπλοκότητα, απαιτείται και η συνδρομή της ΕΕ σε υποστηρικτικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών διαστάσεων της απειλής.

Σε όλη αυτή την προσπάθεια από μεριάς ΕΕ, αρωγός είναι τόσο το Συμβούλιο όσο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τα οποία από το 2013, περιλαμβάνουν τακτικά στις ημερήσιες διατάξεις τους το ζήτημα της ριζοσπαστικοποίησης και των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών. Το ζήτημα αυτό αντιμετωπίζεται συνολικά από τα δύο αυτά όργανα τόσο σε εσωτερικό όσο και σε εξωτερικό επίπεδο. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις του Ιανουαρίου του 2015 λειτούργησαν σαν καταλύτης για την πολιτική της ΕΕ σε αυτό το θέμα με αποτέλεσμα στις 12 Φεβρουαρίου του 2015, οι ηγέτες της ΕΕ να

³⁵ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ. 261-262

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

συζητήσουν τις μελλοντικές ενέργειες τους και να εκδώσουν δήλωση με σκοπό την καθοδήγηση των εργασιών της ΕΕ και των κρατών μελών κατά τους επόμενους μήνες. Στη δήλωση αυτή, ζητήθηκαν συγκεκριμένα μέτρα σε τρεις τομείς δράσης σχετικά με την κατοχύρωση της ασφάλειας των πολιτών, την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και τη διαφύλαξη των αξιών και τη συνεργασία με διεθνείς εταίρους. Η δήλωση αυτή μάλιστα, των ηγετών της, ΕΕ βασίστηκε στο έργο που είχε επιτελεστεί από τους υπουργούς εσωτερικών, δικαιοσύνης, οικονομικών και εξωτερικών τους προηγούμενους μήνες. Τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους, οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ, σημείωσαν ότι η πλήρης εφαρμογή των μέτρων της δήλωσης εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα. Τα βασικά σημεία του νομοθετικού πλαισίου αντιμετώπισης της τρομοκρατίας στην ΕΕ είναι τα εξής:

- ✓ Οδηγία για Απαγόρευση και Κατοχή Πυροβόλων Όπλων: Το Συμβούλιο εξέδωσε στις 25 Απριλίου 2017, Οδηγία σχετικά με τον έλεγχο της απόκτησης και της κατοχής όπλων, Η Οδηγία αυτή στόχευε, στη βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας μετά τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη. Η Οδηγία περιλαμβάνει μέτρα με τα οποία ενισχύεται η ιχνηλασιμότητα των πυροβόλων όπλων και αποτρέπεται η επανενεργοποίηση ή η μετατροπή τους. Η ίδια Οδηγία προβλέπει επίσης αυστηρότερους κανόνες για την απόκτηση και κατοχή των πλέον επικίνδυνων πυροβόλων όπλων.
- ✓ Οδηγία για την ποινικοποίηση των Τρομοκρατικών Εγκλημάτων: Το Συμβούλιο, στις 7 Μαρτίου 2017, εξέδωσε Οδηγία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Με τους νέους κανόνες που εισαγάγει η Οδηγία στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη, ενισχύεται το νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την αποτροπή τρομοκρατικών επιθέσεων και την αντιμετώπιση του φαινομένου των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών. Έτσι με αυτόν τον τρόπο επί τη βάση της Οδηγίας ποινικοποιούνται πράξεις όπως:
 - Η παρακολούθηση εκπαίδευσης ή η πραγματοποίηση ταξιδιών για τρομοκρατικούς σκοπούς
 - Η οργάνωση ή η διευκόλυνση τέτοιων ταξιδιών
 - Η παροχή ή η συγκέντρωση κεφαλαίων που συνδέονται με τρομοκρατικές ομάδες ή δραστηριότητες

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- ✓ Κανονισμός για Ενισχυμένους Ελέγχους στα Εξωτερικά Σύνορα: Αναφορικά με τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 7 Μαρτίου 2017 κανονισμό για την τροποποίηση του κώδικα συνόρων Σένγκεν με σκοπό να ενισχυθούν οι έλεγχοι στα εξωτερικά σύνορα με αντιπαραβολή στις σχετικές βάσεις δεδομένων. Η εν λόγω τροποποίηση επιτάσσει τα κράτη μέλη να ελέγχουν συστηματικά στις βάσεις δεδομένων όλα αυτά τα πρόσωπα που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα.
- ✓ Νέος Επίτροπος για την Ένωση Ασφάλειας: Στις 19 Σεπτεμβρίου 2016, ο Julian King, ορίστηκε από το Συμβούλιο νέος επίτροπος για την Ένωση Ασφάλειας, κατόπιν κοινής συμφωνίας με τον πρόεδρο της επιτροπής κ. Jean-Claude Junker. Με το νέο αυτό χαρτοφυλάκιο, ο Επίτροπος θα στηρίζει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού θεματολογίου για την ασφάλεια.
- ✓ Βελτιωμένη Ανταλλαγή Πληροφοριών: Το ζήτημα της ανταλλαγής πληροφοριών αποτελούσε ανέκαθεν ένα πεδίο όπου η Ένωση έπρεπε να εξελίξει στο μέγιστο βαθμό για να ανταποκριθεί στις σύγχρονες προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας. Έτσι λοιπόν, στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2015, τονίστηκε η ανάγκη να βελτιωθεί επειγόντως η διαλειτουργικότητα των συστημάτων πληροφοριών. Στη συνέχεια, στις 10 Ιουνίου 2016, οι υπουργοί, ενέκριναν χάρτη πορείας για την ενίσχυση της ανταλλαγής και της διαχείρισης πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων λύσεων διαλειτουργικότητας. Τον Ιούνιο του 2017, η Επιτροπή κλήθηκε από τους ηγέτες της ΕΕ να καταρτίσει νομοθετικές προτάσεις για τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας των βάσεων δεδομένων της ΕΕ. Τον Δεκέμβριο του 2017, η Επιτροπή υπέβαλλε δύο σχετικές προτάσεις. Αργότερα, τον Ιούνιο του 2018, οι πρέσβεις στην ΕΕ κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με εντολή διαπραγμάτευσης για την Προεδρία του Συμβουλίου. Η ΕΕ βέβαια, εργάζεται και για τη βελτίωση των υφιστάμενων βάσεων δεδομένων πέρα από την ενίσχυση του διαλειτουργικού συστήματος. Χαρακτηριστικά αναφέρεται, πως τον Νοέμβριο του 2018, το Συμβούλιο ενέκρινε νέους κανόνες για την ενίσχυση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν(SIS).
- ✓ Ευρωπαϊκό Αντιτρομοκρατικό Κέντρο της Ευρώπης: Τον Ιανουάριο του 2016, τέθηκε σε λειτουργία το Ευρωπαϊκό Αντιτρομοκρατικό Κέντρο της

Ευρωπόλ(ECTC) έπειτα από Απόφαση του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 20ης Νοεμβρίου 2015. Το συγκεκριμένο τμήμα είναι μία πλατφόρμα μέσω της οποίας τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν την ανταλλαγή πληροφοριών και την επιχειρησιακή συνεργασία όσων αφορά την παρακολούθηση των μαχητών και τις έρευνες για τα πρόσωπα αυτά, τη διακίνηση παράνομων πυροβόλων όπλων και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

- ✓ Πλαίσιο καταπολέμησης της Ριζοσπαστικοποίησης μέσω του Διαδικτύου: Το Συμβούλιο, τον Μάρτιο του 2015, ανέθεσε στην Ευρωπόλ την δημιουργία μιας ειδικής μονάδας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο διαδίκτυο. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους δημιουργήθηκε και η μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου (EU IRU). Η συγκεκριμένη μονάδα έχει ως στόχο, τον εντοπισμό του βίαιου και εξτρεμιστικού περιεχομένου στο διαδίκτυο και την παροχή συμβουλευτικής στήριξης στα κράτη μέλη ως προς το ζήτημα αυτό. Σε όλη αυτή την προσπάθεια δεν θα μπορούσαν να μην συνδράμουν και οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο διαδίκτυο και ιδιαίτερα αυτές που δραστηριοποιούνται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Έτσι στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τον Ιούνιο του 2017, οι ηγέτες της ΕΕ, ζήτησαν από τις εταιρείες του κλάδου να συνδράμουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας στο διαδίκτυο. Οι ηγέτες, ευελπιστούν από τις εν λόγω εταιρείες να δημιουργήσουν ένα φόρουμ του κλάδου και να βελτιώσουν την αυτόματη ανίχνευση και αφαίρεση περιεχομένου που σχετίζονται με τρομοκρατικές πράξεις. Φυσικά, παράλληλα και εφόσον κάτι τέτοιο κρίνεται απαραίτητο, θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα συμπληρωματικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ. Σε αυτήν την κατεύθυνση, τον Σεπτέμβριο του 2018, η Επιτροπή πρότεινε νέους κανόνες για να σταματήσει την εξάπλωση του τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο. Στα μέτρα αυτά, περιλαμβάνεται και μεταξύ άλλων το χρονικό περιθώριο της μίας ώρας για την απομάκρυνση περιεχομένου που πρέπει να αφαιρεθεί κατόπιν αιτήματος από εθνικές αρχές. Πρόσφατα, στις 6 Δεκεμβρίου 2018, το Συμβούλιο, συμφώνησε την διαπραγματευτική του θέση όσον αφορά τον προτεινόμενο κανονισμό σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο.

- ✓ Πλαίσιο Συνεργασίας με Τρίτες Χώρες: Οι έντονες και διαρκώς μεταβαλλόμενες εξελίξεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο γύρω από το ζήτημα της τρομοκρατίας γενικότερα και των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών ειδικότερα, επέβαλλαν στην ΕΕ να εντείνει την εξωτερική δράση της για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, με αποτέλεσμα τον Φεβρουάριο του 2015, να παρθεί η σχετική Απόφαση από το Συμβούλιο, με έμφαση στην εξωτερική δράση της ΕΕ στη Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική, τον Περσικό κόλπο και το Σαχέλ. Όλο αυτό είχε σαν στόχο να ενισχυθεί η συνεργασία με τους βασικούς εταίρους, να δρομολογηθούν νέα σχέδια για την υποστήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων και να εντατικοποιηθούν οι ενέργειες για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού. Σε όλη αυτή την προσπάθεια εντάθηκε τον Οκτώβριο του 2014, η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των αλλοδαπών μαχητών, ή οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο, με έμφαση στη Συρία και το Ιράκ. Με βάση την στρατηγική αυτή, τίθενται διάφορες προτεραιότητες με την σημαντικότερη εξ αυτών την βελτίωση της συνεργασίας με τρίτες χώρες για τον εντοπισμό δικτύων στρατολόγησης και αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών.

36

2.2.1. Οργανισμοί και Υπηρεσίες Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας

2.2.1.1 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για τη Συνεργασία στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (EUROPOL)

Η ΕΕ στον αγώνα της ενάντια στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών, διαθέτει μία σειρά από όργανα και υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένα με αυτό το έργο. Ο πιο γνωστός οργανισμός καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος είναι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για τη Συνεργασία στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ), που στοχεύει στην

³⁶ Βλ. «Αντίδραση στις τρομοκρατικές απειλές και τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη», <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>, [τελευταία πρόσβαση 12/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

δημιουργία μίας ασφαλέστερης Ευρώπης με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της συνεργασίας των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου μέσω της διευκόλυνσης της ανταλλαγής πληροφοριών, της συλλογής και της ανάλυσης αυτών. Η Ευρωπόλ, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους και πιο πολυάριθμους οργανισμούς της ΕΕ με περίπου 1.100 υπαλλήλους στη διάθεση της συμπεριλαμβανομένων και 200 αξιωματικών συνδέσμων. Στους εργαζόμενους της περιλαμβάνονται επίσης και 100 από τους καλύτερους ερευνητές εγκλημάτων στην Ευρώπη. Η Ευρωπόλ, είναι ένας οργανισμός με αναγνωρισμένη νομική προσωπικότητα, η οποία απορρέει από το άρθρο 26 της σύμβασης της Ευρωπόλ που τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 1998 και έναν χρόνο περίπου αργότερα, την 1η Ιουλίου 1999, ο οργανισμός ξεκίνησε τις εργασίες του. Η έδρα της Ευρωπόλ είναι η Χάγη, στις Κάτω Χώρες. Τα βασικότερα καθήκοντα του εν λόγω οργανισμού είναι η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών, η άμεση κοινοποίηση στις χώρες της ΕΕ ενδεχόμενων διασυνδέσεων μεταξύ αξιόποινων πράξεων που τις αφορούν, η συνδρομή σε έρευνες που διεξάγουν χώρες της ΕΕ και η παροχή πληροφοριών και αναλυτικής υποστήριξης, ο συντονισμός, η οργάνωση και η διεξαγωγή ερευνών και επιχειρήσεων για την υποστήριξη ή την ενίσχυση των δράσεων των αρχών επιβολής του νόμου των χωρών της ΕΕ, η υποβολή αιτήματος στις χώρες της ΕΕ για την έναρξη διεξαγωγής ή τον συντονισμό ερευνών σε συγκεκριμένες υποθέσεις και η πρόταση σύστασης κοινών ομάδων έρευνας, η στήριξη των χωρών της ΕΕ για την πρόληψη και καταπολέμηση μορφών εγκλήματος που διευκολύνονται, προωθούνται ή διαπράττονται με τη χρήση του διαδικτύου, η εκπόνηση αξιολογήσεων απειλών και άλλων εκθέσεων.³⁷ Τα πιο γνωστά εργαλεία διαχείρισης των πληροφοριών της Ευρωπόλ είναι το Σύστημα Πληροφοριών Ευρωπόλ (EIS), τα Αρχεία Δεδομένων Εργασίας προς Ανάλυση (AWF), και η εφαρμογή SIENA. Η Ευρωπόλ, διατηρεί επίσης, στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη μέσω των εθνικών μονάδων, ώστε η Ευρωπόλ, να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντα της, σε όλη την Ενωσιακή επικράτεια. Το πλαίσιο συνεργασίας των κρατών μελών στο πλαίσιο της Ευρωπόλ για την ανταλλαγή πληροφοριών για τα τρομοκρατικά αδικήματα, περιγράφεται στην Απόφαση 2005/671/ΔΕΥ. Τέλος, η Ευρωπόλ συνεργάζεται και με τρίτες χώρες σε θέματα τρομοκρατίας, λόγω του γεγονότος πως

³⁷ Βλ. «Οργανισμός της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου-Ευρωπόλ», <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ajl0025> ,[τελευταία πρόσβαση 16/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

οι εμπλεκόμενοι σε τρομοκρατικές ενέργειες, συνήθως διαθέτουν διασυνδέσεις εκτός της επικράτειας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπόλ συνεργάζεται τόσο με μία σειρά τρίτων χωρών όσο και με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Διεθνής Οργανισμός Εγκληματολογικής Αστυνομίας, η λεγόμενη Ιντερπόλ. Η ΕΕ, με δύο κανονισμούς της και συγκεκριμένα τον κανονισμό 2016/794/ΕΕ για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε αρχή τρίτης χώρας στο βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο για την εκτέλεση των καθηκόντων του Οργανισμού και τον κανονισμό 2016/794/ΕΕ περί των νέων εξουσιών της Ευρωπόλ, ενισχύει τον ρόλο και τα καθήκοντα της Ευρωπόλ, συμβάλλοντας έτσι περαιτέρω στην αξιοποίηση του οργανισμού.

2.2.1.2. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας (ECTC)

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας (ECTC), είναι μία πλατφόρμα ενίσχυσης της δυνατότητας ανταλλαγής πληροφοριών και παροχής επιχειρησιακής υποστήριξης στις έρευνες που τα κράτη μέλη πραγματοποιούν μετά από τρομοκρατικές επιθέσεις. Ιδρύθηκε στις 15 Ιανουαρίου 2016 και τα κύρια καθήκοντα του είναι η κατόπιν αιτήματος παροχή επιχειρησιακής υποστήριξης σε ένα κράτος μέλος για την πραγματοποίηση ερευνών μετά από ένα τρομοκρατικό χτύπημα, η παρακολούθηση των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών και η διεξαγωγή ερευνών σχετικά με αυτούς, η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνωμοσύνης, η καταπολέμηση της διαδικτυακής προπαγάνδας και του εξτρεμισμού, η διακίνηση παράνομων πυροβόλων όπλων, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η διεθνής συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών καταπολέμησης της τρομοκρατίας για την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της πρόληψης. Το ECTC λειτουργεί περισσότερο για τα κράτη μέλη ως κεντρικός κόμβος πληροφοριών, σχετικών με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, προβαίνοντας παράλληλα και σε διασταύρωση μεταξύ των εθνικών επιχειρησιακών δεδομένων και αυτών που διαθέτει ήδη η Ευρωπόλ, ώστε να συγκεντρώσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να οικοδομήσει μία πλήρη και σαφή εικόνα ενός τρομοκρατικού δικτύου. Επίσης, λόγω του εξειδικευμένου και έμπειρου προσωπικού του, μπορεί να συμβάλλει σε μία ταχεία συντονισμένη αντίδραση μετά την πραγματοποίηση ενός μεγάλου τρομοκρατικού χτυπήματος. Αναφορικά με αυτό, δύναται να επισημανθεί ως χαρακτηριστικό παράδειγμα το γεγονός ότι μόλις έναν χρόνο μετά την έναρξη της λειτουργίας του, η

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας δεκαπλασιάστηκε σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2015 που είχε πραγματοποιηθεί η τρομοκρατική επίθεση στα γραφεία του σατυρικού περιοδικού Charlie Hedbo.

2.2.1.3 Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (CEPOL)

Ένας ακόμη οργανισμός που λειτουργεί στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, είναι ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάρτιση στον Τομέα Επιβολής του Νόμου (CEPOL). Ο εν λόγω οργανισμός, συμφωνήθηκε ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί στη σύνοδο Κορυφής του Τάμπερε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ως μία Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ). Πρώτα δημιουργήθηκε στις 22/12/2000 με την Απόφαση 2000/820/ΔΕΥ υπό τη μορφή δικτύου, με την συνένωση των εθνικών ιδρυμάτων εκπαίδευσης των ανώτερων στελεχών των αστυνομικών υπηρεσιών των κρατών μελών. Αργότερα ωστόσο, με την Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ, άλλαξε μορφή και ιδρύθηκε ως οργανισμός της Ένωσης με σκοπό την κατάρτιση των υψηλόβαθμων αστυνομικών στελεχών και τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών των κρατών μελών. Από το 2014, η έδρα του οργανισμού είναι στην Βουδαπέστη της Ουγγαρίας, κατόπιν Απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ενώ προηγουμένως βρισκόταν στον Οίκο Μπράμσχιλ της κομητείας Χαμσάιρ στην Αγγλία. Ο CEPOL έχει ως στόχο μία ασφαλέστερη Ευρώπη, διευκολύνοντας την συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών στις χώρες της ΕΕ, και σε ορισμένες τρίτες χώρες σχετικά με θέματα που εμπίπτουν στις προτεραιότητες ασφάλειας της ΕΕ και συγκεκριμένα στο πεδίο πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο έγκλημα. Ο CEPOL, συνεργάζεται επίσης και με διεθνείς οργανισμούς καθώς και με άλλους οργανισμούς της ΕΕ με σκοπό να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά και άμεσα της απειλές που προκύπτουν στον χώρο της ασφάλειας. Επικεφαλής, είναι ένας εκτελεστικός διευθυντής που λογοδοτεί στο διοικητικό συμβούλιο. Το διοικητικό συμβούλιο του CEPOL, απαρτίζεται από εκπροσώπους χωρών της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει δύο φορές ετησίως και ακόμα η CEPOL διατηρεί και αυτή εθνικές μονάδες σε κάθε κράτος μέλος, που παρέχουν πληροφορίες και καθοδήγηση στους αξιωματούχους επιβολής του νόμου, οι οποίοι επιθυμούν να συμμετέχουν στις

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

δραστηριότητες του οργανισμού. Τέλος, τα κύρια καθήκοντα του CEPOL είναι η διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης, η διάδοση των βέλτιστων πρακτικών και αποτελεσμάτων της έρευνας και η συμμετοχή στην εκπόνηση εναρμονισμένων προγραμμάτων για την εκπαίδευση των στελεχών.³⁸

2.2.1.4 Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις (EUROJUST)

Για την στενότερη δικαστική συνεργασία εντός της ΕΕ, με σκοπό την ενίσχυση της καταπολέμησης των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας, το 2002, θεσπίστηκε ο οργανισμός Eurojust, ο οποίος εδρεύει στη Χάγη. Η Eurojust, αποτελείται από συλλογικό σώμα 28 εθνικών μελών από κάθε χώρα της ΕΕ, τα οποία είναι δικαστές με πείρα, εισαγγελείς ή αξιωματικοί της αστυνομίας με ισοδύναμες αρμοδιότητες. Στόχος του Eurojust είναι να ενισχύσει και να βελτιώσει τον συντονισμό μεταξύ των εθνικών αρχών, στο πλαίσιο των ερευνών και των διώξεων που αφορούν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Η Eurojust, κατά την εκτέλεση του έργου της, λαμβάνει υπόψιν αιτήματα προερχόμενα από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και πληροφορίες προερχόμενες από οργανισμούς οι οποίοι είναι αρμόδιοι δυνάμει διατάξεων που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο των Συνθηκών. Συγκεκριμένα, συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για ποινικές υποθέσεις, την Ευρωπόλ και την OLAF. Επιπλέον, η Eurojust στοχεύει στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών, κυρίως μέσω της διευκόλυνσης της εκτέλεσης της διεθνούς αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Η Eurojust επίσης, προσφέρει στήριξη στις αρμόδιες αρχές, ώστε αυτές να εκπληρώνουν αποτελεσματικά το έργο των ερευνών και των διώξεων που έχουν αναλάβει. Δύναται επίσης, να συνδράμει και σε έρευνες και διώξεις μεταξύ ενός κράτους μέλους και ενός μη κράτους μέλους ή ενός κράτους μέλους και της Επιτροπής σε σχέση με αξιόποινες πράξεις που

³⁸ Βλ. «Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάρτιση στον τομέα επιβολής του νόμου», https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%B7_%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD_%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%AE%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%85, [τελευταία πρόσβαση 16/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Eurojust, συνδράμει ακόμα και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των εθνικών ερευνητικών και διωκτικών αρχών όταν αντιμετωπίζουν κρίσιμα ζητήματα με περιπτώσεις σοβαρών μορφών διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος όπως η τρομοκρατία, η εμπορία ανθρώπων, το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, η απάτη και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με σκοπό την ταχεία και αποτελεσματική προσαγωγή των εγκληματιών στη δικαιοσύνη. Η Eurojust εκκινεί το έργο της, είτε μέσω των εθνικών μελών της είτε ως συλλογικό όργανο. Έχει ακόμα την εξουσία να ζητά από ένα εθνικό όργανο να εκκινήσει μία έρευνα ή δίωξη για συγκεκριμένες πράξεις και να αποφασίζει η ίδια για το ποιο από τα δύο όργανα, το ευρωπαϊκό ή το εθνικό μπορεί να χειριστεί ποιο αποτελεσματικά το εν λόγω ζήτημα και είναι και πιο αρμόδιο για αυτό. Παράλληλα, έχει την αρμοδιότητα να συντονίζει τις δράσεις αρμόδιων αρχών, να συστήνει κοινή ομάδα ερευνών ή να παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία απαιτείται για την εκπλήρωση των καθηκόντων της. Τέλος, ως προς τον τρόπο λειτουργίας της, η Eurojust παρέχει υλικοτεχνική υποστήριξη και μπορεί να οργανώσει και να διευκολύνει συνεδριάσεις συντονισμού μεταξύ των δικαστικών αρχών και των αστυνομικών κρατών των διαφόρων κρατών, ώστε να συμβάλει στην επίλυση νομικών θεμάτων και πρακτικών προβλημάτων. Σήμερα η Eurojust, δυνάμει του άρθρου 85 της Συνθήκης για την λειτουργία της ΕΕ, αναπτύχθηκε περαιτέρω, διευρύνοντας το πεδίο εφαρμογής της, προκειμένου να περιλαμβάνει τις σοβαρές μορφές εγκληματικότητας που δεν πλήττουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη, αλλά και απαιτούν δίωξη με κοινές βάσεις.³⁹ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, χρησιμοποιώντας τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, καθορίζουν τη δομή, τη λειτουργία και τα καθήκοντα της Eurojust που μπορεί να περιλαμβάνουν την έναρξη ποινικών ερευνών ή την πρόταση άσκησης διώξεων. Αναλυτικότερα, στις 4 Ιουνίου 2009, το Συμβούλιο, εξέδωσε μία νέα Απόφαση για την ενίσχυση της Eurojust. Στους στόχους αυτής τη νέας Απόφασης για την ενίσχυση της Eurojust, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, η δημιουργία κοινής ελάχιστης βάσης για τις εξουσίες των εθνικών μελών, η δημιουργία συντονιστικού μηχανισμού έκτακτης ανάγκης, η βελτίωση της διαβίβασης πληροφοριών προς την Eurojust, η βελτίωση της εθνικής βάσης της Eurojust, η ενίσχυση της σχέσης μεταξύ της Eurojust και του ΕΔΔ και η ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας με χώρες εκτός

³⁹ Βλ. «Γλωσσάριο σύνοψης(Eurojust)<https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/eurojust.html?locale=el>», [τελευταία πρόσβαση 20/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΕ παρέχοντας τη δυνατότητα στη Eurojust να τοποθετεί δικαστικούς συνδέσμους στις χώρες αυτές και ενισχύοντας τη συνεργασία με άλλους οργανισμούς όπως η Ευρωπόλ, η OLAF και ο Frontex.⁴⁰ Πρόσφατα μάλιστα, δημοσιεύτηκε ο Κανονισμός 2018/1727/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και την κατάργηση της Απόφασης 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Ο εν λόγω Κανονισμός, προβλέπει την ίδρυση του οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, αντικαθιστώντας την Eurojust όπως είχε ιδρυθεί με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ.⁴¹

2.2.1.5. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX)

Τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω τόσο της γεωγραφικής της ιδιομορφίας όσο και της αντικειμενικής δυσχέρειας για πλήρη έλεγχο τους, αποτελούν πολλές φορές τον αδύναμο κρίκο που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο το επίπεδο της εσωτερικής της ασφάλειας. Παρόλο το γεγονός, πως τα εξωτερικά σύνορα είναι αδύνατον να φυλαχθούν πλήρως, μπορούν όμως, εντούτοις, να συμβάλλουν σημαντικά στον έλεγχο μελλοντικών τρομοκρατικών χτυπημάτων. Την λύση σε αυτό το ακανθώδες ζήτημα για την ΕΕ έδωσε η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, γνωστού και ως Frontex το 2004, τρία μόλις χρόνια μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001, που είχε συγκλονίσει συθέμελα την διεθνή κοινότητα και είχε θέσει το ζήτημα της ασφάλειας ως κορυφαία προτεραιότητα για τις περισσότερες χώρες. Ο Frontex ιδρύθηκε με σκοπό να συνδράμει τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν στην προστασία των εξωτερικών συνόρων του Χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας της ΕΕ. Σαν οργανισμός της ΕΕ, ο Frontex, χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό της, καθώς και από συνεισφορές των συνδεδεμένων χωρών Σένγκεν.⁴² Πρόκειται για έναν

⁴⁰ Βλ. «Διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης-Eurojust» https://e-justice.europa.eu/content_eurojust-23-el.do, [τελευταία πρόσβαση 20/10/2019]

⁴¹ Βλ. «Δημοσιεύθηκε ο Κανονισμός για τον Οργανισμό της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust)», <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/dimosieythike-o-kanonismos-gia-ton-organismo-tis-ee-gia-ti-synergasia-ston-tomea-tis>, [τελευταία πρόσβαση 20/10/2019]

⁴² Βλ. «Τι είναι ο Frontex», <https://frontex.europa.eu/el/skhetika-me-emas/ti-einai-o-frontex/>, [τελευταία πρόσβαση 21/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

πολυάριθμο οργανισμό σε προσωπικό, ο οποίος αναμένεται έως το 2021 να απασχολεί περίπου 1.000 υπαλλήλους, το ένα τέταρτο εκ των οποίων θα είναι αποσπασμένοι από τα κράτη μέλη της ΕΕ και θα επιστρέψουν στην εθνική τους υπηρεσία μετά την ολοκλήρωση της θητείας τους στον Frontex. Ο Frontex, ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ)2007/2004, με έδρα την Βαρσοβία και ανέλαβε καθήκοντα την 1η Μαΐου 2005. Το 2007, ο Κανονισμός (ΕΚ)2007/2004, τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ)863/2007, ο οποίος εισήγαγε τις ταχείες συνοριακές επεμβάσεις. Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 2011, ο Κανονισμός τροποποιήθηκε για δεύτερη φορά με τον κανονισμό (ΕΕ)1168/2011, που αναγνώρισε στον οργανισμό συμπληρωματικές αρμοδιότητες δίνοντας έμφαση στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο Frontex, ενισχύθηκε ιδιαίτερα πρόσφατα με τον κανονισμό (ΕΕ)2016/1624, με τον οποίο ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή αποτελούμενη από τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής και από τις αρμόδιες εθνικές αρχές των κρατών μελών για τη διαχείριση των συνόρων, συμπεριλαμβανομένων των σωμάτων ακτοφυλακής, στο βαθμό που εκτελούν καθήκοντα ελέγχου των συνόρων. Ο εν λόγω Κανονισμός, καθιστά τον Frontex ως ένα «σύνορο» ελέγχου και αντιμετώπισης της τρομοκρατίας.⁴³ Οι βασικές αρμοδιότητες του εν λόγω οργανισμού μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- **Επιτόπια ανάπτυξη αποστολών:** Παρέχονται από τον οργανισμό αξιωματούχοι επιβολής του νόμου από τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν, μαζί με αεροσκάφη και εξοπλισμό επιτήρησης των συνόρων, σε περιοχές των εξωτερικών συνόρων που χρήζουν πρόσθετης συνδρομής. Πέρα όμως του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων, οι επιχειρήσεις του οργανισμού καλύπτουν καθήκοντα που σχετίζονται με τη θαλάσσια ασφάλεια, τους ελέγχους ασφάλειας, την έρευνα και διάσωση και την προστασία του περιβάλλοντος.
- **Ανάλυση κινδύνων:** Η αξιολόγηση των κινδύνων για την ασφάλεια των συνόρων της ΕΕ είναι άλλη μία από τις αρμοδιότητες του Frontex. Ο Frontex, διαμορφώνει μία εικόνα για τις μορφές και τις τάσεις σε ότι αφορά την παράτυπη μετανάστευση και τις διασυνοριακές εγκληματικές δραστηριότητες στα εξωτερικά σύνορα. Ο Οργανισμός κοινοποιεί τα πορίσματα του στις χώρες

⁴³ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ.325-326

της ΕΕ και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα χρησιμοποιεί για τον σχεδιασμό των μελλοντικών του δραστηριοτήτων. Το σύνολο των δραστηριοτήτων του Frontex διαμορφώνονται βάσει ανάλυσης κινδύνων.

- Παρακολούθηση της κατάστασης: Ο Frontex, παρακολουθεί σε μόνιμη βάση τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδίδοντας ενημερώσεις και προειδοποιήσεις προς τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους οργανισμούς.
- Αξιολόγηση Τρωτότητας: Ο Frontex, αξιολογεί την τρωτότητα των κρατών μελών σε αυτό το επίπεδο, διενεργώντας ετήσιες αξιολογήσεις της ικανότητας και της ετοιμότητας κάθε κράτους μέλους και συνδεδεμένης χώρας Σένγκεν να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις στα εξωτερικά του/της σύνορα, περιλαμβανομένων των μεταναστευτικών πιέσεων. Επιπλέον, ο Frontex τοποθετεί αξιωματικούς συνδέσμους σε κράτη μέλη της ΕΕ με στόχο να διατηρεί ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης όσον αφορά τον έλεγχο των συνόρων σε επίπεδο ΕΕ.
- Ευρωπαϊκή συνεργασία στα καθήκοντα ακτοφυλακής: Ο Frontex υποστηρίζει, τη συνεργασία των αρμόδιων για την επιβολή του νόμου αρχών, των οργανισμών της ΕΕ και των τελωνείων στα θαλάσσια σύνορα. Τα σκάφη και τα αεροσκάφη που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των επιχειρήσεων του, συλλέγουν επίσης και κοινοποιούν πληροφορίες σχετικά με τον έλεγχο της αλιείας, την ανίχνευση ρύπανσης και τη συμμόρφωση προς τους κανονισμούς στη θάλασσα.
- Κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες: Ο Frontex, κοινοποιεί στις ενδιαφερόμενες εθνικές αρχές, στην Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) και σε άλλους οργανισμούς, τις πληροφορίες που συλλέγει στα σύνορα σχετικά μεταξύ άλλων, με άτομα που είναι ύποπτα για συμμετοχή σε εγκληματικές δραστηριότητες, όπως η παράνομη διακίνηση μεταναστών, η εμπορία ανθρώπων ή η τρομοκρατία.
- Επιχειρήσεις επιστροφής: Ο Frontex διαδραματίζει ολοένα και ενεργότερο ρόλο στην επιστροφή ατόμων που δεν μπορούν να παραμείνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στις χώρες καταγωγής τους. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υποστήριξη από τον Frontex μέσω του συντονισμού και της χρηματοδότησης επιχειρήσεων επιστροφής, αλλά ο οργανισμός έχει επίσης την δυνατότητα να

ξεκινά τέτοιες επιχειρήσεις με δική του πρωτοβουλία. Για τον σκοπό αυτό, ο Frontex μπορεί να ναυλώνει πτήσεις και να κάνει κρατήσεις θέσεων σε εμπορικές πτήσεις. Ο Frontex, συνδράμει ακόμη και στην έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων για την επιστροφή παράνομων μεταναστών αλλά και στην παροχή εμπειρογνομόνων που βοηθούν στις επιχειρήσεις επιστροφής.

- **Εξωτερικές σχέσεις:** Ο Frontex συνεργάζεται και με χώρες εκτός της ΕΕ και του Χώρου Σένγκεν, γιατί θεωρεί πως με αυτόν τον τρόπο κάνει μία πιο ολοκληρωμένη και αποτελεσματική διαχείριση του έργου που έχει αναλάβει. Αναλυτικότερα, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων (IBM), ο Frontex, αναπτύσσει και διατηρεί δίκαιο συμπράξεων με συνοριακές αρχές κρατών εκτός ΕΕ, ιδίως δε κρατών, που συνορεύουν με την ΕΕ και χωρών καταγωγής και διέλευσης των μεταναστών. Επιπλέον, τοποθετούνται από τον Οργανισμό αξιωματικοί σύνδεσμοι σε χώρες εκτός ΕΕ που επηρεάζονται από την παράνομη μετανάστευση.
- **Ταχεία αντίδραση:** Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό του Οργανισμού, είναι η ταχεία αντίδραση του σε προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κράτη μέλη της ΕΕ με συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν. Ο Frontex, έχει την δυνατότητα να αποστείλει άμεσα προσωπικό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής και εξοπλισμό στις χώρες αυτές. Επιπλέον, τα κράτη μέλη οφείλουν να παρέχουν έως 1.500 υπαλλήλους από την εφεδρεία ταχείας αντίδρασης κατόπιν αντίδρασης του οργανισμού.
- **Έρευνα και καινοτομία:** Ο Frontex, σαν σύγχρονος ευρωπαϊκός οργανισμός, επενδύει επίσης στην έρευνα και την καινοτομία, φέρνοντας σε επαφή εμπειρογνώμονες ελέγχου των συνόρων με τους κλάδους της έρευνας και της βιομηχανίας, έτσι ώστε οι νέες τεχνολογίες να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των αρχών που είναι υπεύθυνες για τον έλεγχο των συνόρων.
- **Κατάρτιση:** Μία ακόμα εξίσου σημαντική προτεραιότητα του Οργανισμού, είναι η ανάπτυξη κοινών προτύπων κατάρτισης για τις συνοριακές αρχές με στόχο την εναρμόνιση της εκπαίδευσης των συνοριοφυλάκων και των ακτοφυλάκων στην ΕΕ και στις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν. Όλο αυτό στοχεύει στην εφαρμογή ενιαίων προτύπων ελέγχου των συνόρων για τους ταξιδιώτες που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Επιπλέον, δίνεται με αυτόν τον τρόπο η δυνατότητα στους συνοριοφύλακες και στους ακτοφύλακες

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

από διάφορες χώρες να συνεργάζονται αποτελεσματικά όταν συμμετέχουν σε επιχειρήσεις του Frontex.⁴⁴

Πέρα από τους ανωτέρω οργανισμούς που συμβάλλουν στον αγώνα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, υπάρχουν και ορισμένες άλλες υπηρεσίες της ΕΕ που συνεισφέρουν σε αυτό το ζήτημα, όπως η Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI), η οποία συγκροτήθηκε τυπικά με την Απόφαση 2010/131/ΕΕ, με στόχο την διευκόλυνση, προώθηση και ενίσχυση του συντονισμού των επιχειρησιακών δράσεων των αρχών των κρατών μελών με αρμοδιότητα στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας. Τα βασικότερα καθήκοντα της COSI, είναι η αξιολόγηση της γενικής διεύθυνσης και η αποτελεσματικότητα της επιχειρησιακής συνεργασίας των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, η διατύπωση συγκεκριμένων συστάσεων για τη θεραπεία ελλείψεων ή αδυναμιών της επιχειρησιακής συνεργασίας και η παροχή βοήθειας προς το Συμβούλιο στο πλαίσιο της «ρήτρας αλληλεγγύης» εν δυνάμει του άρθρου 222 της ΣΛΕΕ. Η «αδυναμία» της COSI, είναι πως δεν μπορεί να διεξάγει από μόνη της επιχειρήσεις, καθώς αυτές παραμένουν στα καθήκοντα των κρατών μελών καθώς επίσης δεν μετέχει και στην εκπόνηση νομοθετικών πράξεων. Ένα άλλο όργανο της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι το Κέντρο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ανάλυση Πληροφοριών (IntCen), η οποία συνδέεται στενά με την καθιέρωση της ΕΛΑΣ και τη δημιουργία της θέσης του Υπατού Εκπροσώπου το 1999. Καθήκον του EU IntCen είναι να παρέχει στον Υπατο Εκπρόσωπο ΚΕΠΠΑ και στην ΕΥΕΔ αναλύσεις πληροφοριών, έγκαιρη προειδοποίηση και ενημέρωση για απειλές από στοιχεία που του παρέχουν οι υπηρεσίες πληροφοριών, ο στρατός, το διπλωματικό σώμα και οι αστυνομικές υπηρεσίες των κρατών μελών, οι διεθνείς οργανισμοί, ΜΚΟ, αποστολές Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και το δορυφορικό κέντρο της ΕΕ (SatCen). Τέλος, ο Συντονιστής Αντιτρομοκρατικής Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ιδρύθηκε μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Μαρτίου 2004 στη Μαδρίτη, δημιουργήθηκε με σκοπό την επίτευξη μίας συντονισμένης προσέγγισης για την αντιμετώπιση της απειλής που συνιστά η τρομοκρατία. Μάλιστα, τον Ιούνιο του 2014, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη

⁴⁴ Βλ. «Frontex Βασικές αρμοδιότητες», <https://frontex.europa.eu/el/auto-pou-kanoume/basikes-armodiotetes/>, [τελευταία πρόσβαση 21/10/2019]

δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις επιβεβαιώνουν τον ρόλο του Συντονιστή ως τον «κόμβο» συνεργασίας μεταξύ των εσωτερικών και των εξωτερικών πτυχών καταπολέμησης της τρομοκρατίας.⁴⁵

2.2.2 Σύστημα της Χρήσης των Δεδομένων από τις Καταστάσεις Ονομάτων Επιβατών (PNR)

Τα δεδομένα που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR), είναι προσωπικά στοιχεία που παρέχονται από τους επιβάτες και συλλέγονται και τηρούνται από τους αερομεταφορείς. Περιλαμβάνουν πληροφορίες, όπως το ονοματεπώνυμο του επιβάτη, τις ημερομηνίες ταξιδιού, τη διαδρομή, τον αριθμό θέσης, τις αποσκευές, τα στοιχεία επικοινωνίας και το μέσον πληρωμής. Η εν λόγω Οδηγία, όταν προτάθηκε από την Επιτροπή είχε ως στόχο να ρυθμιστεί η μεταβίβαση δεδομένων PNR στις αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η επεξεργασία τους από αυτές, με σκοπό την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Το συγκεκριμένο σύστημα, έχει ως σκοπό να ρυθμίσει τη διαβίβαση δεδομένων PNR από τις αεροπορικές εταιρείες στις αρχές των κρατών μελών και την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων από τις αρχές αυτές. Η εν λόγω Οδηγία, η οποία εκδόθηκε στις 21 Απριλίου 2016, μετά τον καθορισμό της θέσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στις 14 Απριλίου του 2016 και την συμφωνία επί συμβιβαστικού κειμένου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου το 2015, προβλέπει την υποχρέωση των αεροπορικών εταιρειών να παρέχουν δεδομένα PNR, για πτήσεις από και προς την ΕΕ. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούν αλλά δεν θα υποχρεούνται να συλλέγουν επιλεγμένα δεδομένα PNR επιλεγμένων πτήσεων εντός της ΕΕ. Εντός του πλαισίου της Οδηγίας, τα συλλεγόμενα δεδομένα PNR θα μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο για τους σκοπούς της ανίχνευσης, της πρόληψης, της διερεύνησης και δίωξης τρομοκρατικών ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Η εφαρμογή της Οδηγίας στα κράτη μέλη, θα τεθεί σε ισχύ μετά από δύο χρόνια από την έκδοση της, μέσα στην

⁴⁵ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ. 333-335

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

οποία τα κράτη μέλη, οφείλουν να θέσουν σε ισχύ τις κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για την συμμόρφωση προς την Οδηγία αυτή.

Η Οδηγία αυτή, με βάση τις σύγχρονες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η διεθνή κοινότητα γενικότερα και η ΕΕ ειδικότερα από την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα, καθίσταται πιο αναγκαία και επίκαιρη από ποτέ. Υπέρ αυτού, συνηγορεί προφανώς και το γεγονός, πως οι οργανωμένες και τρομοκρατικές ενέργειες συνδέονται συχνά με διεθνείς μετακινήσεις. Δεδομένης της κατάργησης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, δυνάμει της Σύμβασης Σένγκεν, η ΕΕ θέσπισε μέτρα για την ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Το σύστημα PNR(PASSENGER NAME RECORD), αποσκοπεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά στα ήδη υφιστάμενα μέσα αντιμετώπισης του διασυνοριακού εγκλήματος. Με αυτόν τον τρόπο, οι αρχές επιβολής του νόμου, αξιοποιώντας την επεξεργασία δεδομένων PNR, θα μπορούν να ανακαλύπτουν πρόσωπα για τα οποία προηγουμένως δεν υπήρχαν υποψίες εμπλοκής σε τρομοκρατική ή εγκληματική δράση, προτού αυτό διαπιστωθεί με συγκεκριμένη ανάλυση των δεδομένων. Επιπλέον, σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ χρησιμοποιούν ήδη τα δεδομένα PNR που παρέχονται στις αστυνομικές ή άλλες αρχές δυνάμει της νομοθεσίας του. Επίσης, το σύστημα PNR της ΕΕ θα εναρμονίσει τις νομικές διατάξεις των κρατών μελών, αποτρέποντας με τον τρόπο αυτό προβλήματα ασφάλειας δικαίου και κενά ασφαλείας, διαφυλάσσοντας παράλληλα την προστασία των δεδομένων. Είναι ακόμα χρήσιμο να σημειωθεί το γεγονός, ότι, η ΕΕ είχε υπογράψει ήδη πριν από την εφαρμογή της Οδηγίας, συμφωνίες βάσει των οποίων οι αερομεταφορείς της ΕΕ μπορούν να διαβιβάζουν δεδομένα PNR στις Η.Π.Α, την Αυστραλία και τον Καναδά. Από τον Ιούνιο του 2015 μάλιστα, το Συμβούλιο είχε εκδώσει Απόφαση για την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας με το Μεξικό.

Στο πλαίσιο των εν λόγω δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν ανωτέρω, τα δεδομένα PNR μπορούν να αξιοποιηθούν με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα για την αξιολόγηση επιβατών πριν την άφιξη ή την αναχώρησή τους, βάσει καθορισμένων κριτηρίων εκτίμησης κινδύνου ή για την ταυτοποίηση συγκεκριμένων προσώπων, για τον καθορισμό των κριτηρίων εκτίμησης κινδύνου ή ακόμα και για συγκεκριμένες έρευνες ή διώξεις. Φυσικά, όλη αυτή η διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων ενέχει και ορισμένους περιορισμούς με σκοπό την διαφύλαξη

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, της ιδιωτικής ζωής και της ίσης μεταχείρισης. Εξαιτίας των παραπάνω ζητημάτων που ανακύπτουν, η εν λόγω Οδηγία περιλαμβάνει μία σειρά περιορισμών, οι οποίοι αφορούν:

- Την απαγόρευση της συλλογής και χρήσης ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων,
- Το ότι τα δεδομένα PNR επιτρέπονται να διατηρούνται μόνο για 5 έτη και πρέπει να ανωνυμοποιούνται μετά την πάροδο 6 μηνών, ούτως ώστε το υποκείμενο των δεδομένων να μην είναι άμεσα αναγνωρίσιμο,
- Την υποχρέωση των κρατών μελών να συστήσουν μονάδα στοιχείων επιβάτη που θα είναι αρμόδια για την επεξεργασία και την προστασία των δεδομένων και θα περιλαμβάνει έναν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων,
- Την υποχρέωση των κρατών μελών να εξασφαλίζουν την παροχή σαφούς ενημέρωσης στους επιβάτες όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων PNR και τα δικαιώματά τους,
- Το ότι οι αποφάσεις που έχουν δυσμενείς νομικές συνέπειες ή θίγουν σοβαρά ένα πρόσωπο δεν επιτρέπεται να λαμβάνονται αποκλειστικά και μόνον βάσει της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων PNR,
- Το ότι η διαβίβαση δεδομένων PNR σε τρίτες χώρες δεν επιτρέπεται παρά υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις και μόνο κατά περίπτωση.⁴⁶

2.2.3. Προστασία των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας

Με βάση την Οδηγία 2008/114/EK, γίνεται ο προσδιορισμός και ο χαρακτηρισμός των ευρωπαϊκών υποδομών ζωτικής σημασίας και παράλληλα καθορίζεται μία προσέγγιση για τη βελτίωση της προστασίας τους. Με βάση την Οδηγία, ως υποδομές ζωτικής σημασίας καλούνται τα περιουσιακά στοιχεία ή συστήματα, τα οποία είναι ουσιώδη για τη διατήρηση των κοινωνικών λειτουργιών ζωτικής σημασίας, της υγείας,

⁴⁶ Βλ. «Ρύθμιση της χρήσης των δεδομένων από τις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR)» <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/> [τελευταία πρόσβαση 06/11/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

της ασφάλειας και της οικονομικής ή κοινωνικής ευπραγίας των ατόμων. Οι ευρωπαϊκές υποδομές ζωτικής σημασίας (ΕΥΖΣ), είναι υποδομές ζωτικής σημασίας στις χώρες της ΕΕ, των οποίων η βλάβη ή η καταστροφή θα είχε σημαντικό αντίκτυπο σε τουλάχιστον δύο χώρες της ΕΕ (π.χ. σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή αγωγούς μεταφοράς πετρελαίου). Αναλυτικότερα, η εν λόγω Οδηγία αναφέρει πως οι χώρες της ΕΕ υπόκεινται σε μία διαδικασία προσδιορισμού των ενδεχόμενων Ευρωπαϊκών Υποδομών Ζωτικής Σημασίας (ΕΥΖΣ), με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εφόσον κάτι τέτοιο κρίνεται απαραίτητο. Τα κράτη μέλη κατά την διαδικασία προσδιορισμού των λεγόμενων ΕΥΖΣ, θα πρέπει να χρησιμοποιούν οριζόντια κριτήρια, όπως ενδεχόμενες απώλειες, οικονομικές επιπτώσεις και επιπτώσεις για το κοινό, και επιπλέον τομεακά κριτήρια ειδικά για κάθε τύπο ΕΥΖΣ. Σύμφωνα με την Οδηγία, οι χώρες της ΕΕ, υπόκεινται σε μία συνεργατική διαδικασία χαρακτηρισμού (π.χ. συζητήσεις με άλλες χώρες της ΕΕ) για ενδεχόμενες ΕΥΖΣ που βρίσκονται στο έδαφος τους. Επίσης, οι χώρες της ΕΕ, πρέπει να αναθεωρούν τακτικά τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό των ΕΥΖΣ. Η σχετική Οδηγία, ισχύει μόνο για τους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών, όπως ρητά αναφέρεται στο παράρτημα Ι της εν λόγω Οδηγίας). Δεν αποκλείει βέβαια η ίδια η Οδηγία, να προστεθούν εν ευθέτω χρόνο και άλλοι τομείς στο πεδίο εφαρμογής της. Ένα άλλο σκέλος της Οδηγίας, κάνει ιδιαίτερη μνεία για τα σχέδια ασφάλειας λειτουργίας, σύμφωνα με τα οποία, οι χώρες της ΕΕ πρέπει να διασφαλίζουν ότι τίθεται σε εφαρμογή σχέδιο ασφαλείας (ΣΑΛ) για κάθε ΕΥΖΣ. Ο σκοπός της αναφερόμενης διαδικασίας δεν είναι άλλος από τον προσδιορισμό των περιουσιακών στοιχείων ζωτικής σημασίας των ΕΥΖΣ, καθώς και οι υπάρχουσες λύσεις ασφαλείας για την προστασία τους. Ακόμα, με βάση τα ανωτέρω, οι χώρες της ΕΕ διασφαλίζουν, ότι, προσδιορίζεται ένας αξιωματικός σύνδεσμος ασφαλείας για κάθε ΕΥΖΣ και ο εν λόγω αξιωματικός σύνδεσμος λειτουργεί ως σημείο επαφής μεταξύ του διαχειριστή της ΕΥΖΣ και της αρμόδιας αρχής της χώρας της ΕΕ. Η Οδηγία ακόμα, προβλέπει πως οι χώρες της ΕΕ πραγματοποιούν αξιολογήσεις κινδύνου σε σχέση με τις ΕΥΖΣ εντός ενός έτους από τον χαρακτηρισμό των υποδομών ζωτικής σημασίας. Κάθε δύο χρόνια οι χώρες της ΕΕ υποβάλλουν στοιχεία γενικού χαρακτήρα στην Επιτροπή όσον αφορά τις κατηγορίες κινδύνων, απειλών και τρωτών σημείων.

Το πλαίσιο της Οδηγίας, ορίζει, ότι, οι εθνικές αρχές είναι κατά κύριο λόγο υπεύθυνες για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας, υπό την αίρεση πως διαταραχές σε κρίσιμες υποδοχές μπορούν να γίνουν αισθητές πέρα από τα εθνικά σύνορα. Αυτός είναι και ο λόγος που καθίσταται αναγκαία η ενωσιακή διάταξη προκειμένου να γίνει δυνατή η διαχείριση αυτών των κινδύνων. Το 2007, το Συμβούλιο της ΕΕ, είχε εγκρίνει συμπεράσματα σχετικά με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας (ΕΠΠΥΖΣ). Στόχος του προγράμματος, είναι η βελτίωση των υποδομών ζωτικής σημασίας από όλους τους τύπους απειλών και κινδύνων. Η Επιτροπή, το 2013, μετά την επανεξέταση της Οδηγίας 2008/114/EK, όρισε μία νέα προσέγγιση για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού προγράμματος για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας. Αυτό έχει ως στόχο την οικοδόμηση κοινών μέσων, μιας κοινής προσέγγισης της ΕΕ για την προστασία και την ανθεκτικότητα των υποδομών ζωτικής σημασίας, της βιομηχανίας και των κρατικών φορέων.⁴⁷

2.2.4. Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) της ΕΕ

Το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), αποτελεί εργαλείο που υποστηρίζει την υλοποίηση της κοινής πολιτικής θεωρήσεων της ΕΕ. Με βάση την Απόφαση 2008/633/ΔΕΥ, επιτρέπεται στα κράτη μέλη του Σένγκεν να ανταλλάσσουν δεδομένα σχετικά με τις θεωρήσεις. Το VIS, αποτελείται από ένα κεντρικό σύστημα τεχνολογίας πληροφορικής και μία υποδομή επικοινωνίας που συνδέει το εν λόγω σύστημα με τα εθνικά συστήματα. Με βάση την εν λόγω Απόφαση, δίνεται η δυνατότητα στο VIS να έχει πρόσβαση στις εντεταλμένες αρχές επιβολής του νόμου (όπως αρχές που είναι υπεύθυνες για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας ή σοβαρών αξιοποιώνων πράξεων π.χ. παράνομη διακίνηση ναρκωτικών ή εμπορία ανθρώπων) στις χώρες του Χώρου Σένγκεν και την Ευρωπόλ. Η Απόφαση, θέτει συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να πληρούνται από τις εθνικές εντεταλμένες αρχές, όταν αυτές ακολουθούν μία διαδικασία πρόσβασης στο VIS. Η Απόφαση επίσης

⁴⁷ Βλ. «Προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legissum:jl0013> ,[τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

θεσπίζει και μία σειρά από κανόνες προστασίας των προσωπικών δεδομένων των κατόχων θεώρησης.

Το VIS, συνδέει προξενία σε τρίτες χώρες και όλα τα εξωτερικά σημεία συνοριακής διέλευσης των κρατών του Σένγκεν. Επεξεργάζεται δεδομένα και αποφάσεις που σχετίζονται με αιτήσεις θεωρήσεων μικρής διάρκειας για επίσκεψη ή διέλευση μέσω του Χώρου Σένγκεν. Το VIS ακόμα, ελέγχει και τα έγγραφα θεώρησης, επικουρώντας με αυτό τον τρόπο τους συνοριοφύλακες. Η πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα γίνεται για συγκεκριμένες περιπτώσεις μέσω αιτιολογημένων ή ηλεκτρονικών αιτημάτων. Οι εντεταλμένες αρχές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο VIS μόνο εφόσον κρίνεται απαραίτητο ή υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι μια τέτοια έρευνα θα συμβάλει στην πρόληψη, εξακρίβωση και διεύρυνση μίας αξιόποινης πράξης. Κάτι τέτοιο δύναται να συμβεί για λόγους που σχετίζονται με τρομοκρατία ή με πρόσωπα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τρομοκρατικές ή άλλες σοβαρές αξιόποινες πράξεις. Η Ευρωπόλ έχει πρόσβαση στο VIS υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες υπακούουν στις εντολές που έχει λάβει και εφόσον κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για την άσκηση των καθηκόντων της. Οι αναζητήσεις στο VIS περιορίζονται σε συγκεκριμένα δεδομένα όπως για παράδειγμα:

- Επώνυμο, ονόματα, φύλο και ημερομηνία, τόπος και χώρα γέννησης,
- Παρούσα ιθαγένεια και ιθαγένεια κατά τη γέννηση του αιτούντος θεώρησης,
- Είδος και αριθμός του ταξιδιωτικού εγγράφου,
- Σκοπός του ταξιδιού και προβλεπόμενη ημερομηνία άφιξης και αναχώρησης,
- Προβλεπόμενος μεθοριακός σταθμός πρώτης εισόδου ή διαδρομή διέλευσης,
- Δακτυλικά αποτυπώματα,
- Τύπος θεώρησης και αριθμός αυτοκόλλητης θεώρησης,
- Στοιχεία του ατόμου που απευθύνει την πρόσκληση αιτούντος κτλ.

Σε περίπτωση που η αναζήτηση με τη χρήση των ανωτέρω δεδομένων είναι θετική, δίνεται η δυνατότητα στις αρχές να έχουν πρόσβαση και σε επιπλέον δεδομένα, όπως φωτογραφίες. Σε όλα αυτά αξίζει να σημειωθεί και η ιδιαίτερη μνεία που δίνεται στην υπόθεση, όσον αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ασφάλεια δεδομένων. Κάθε κράτος μέλος, υποχρεούται βάσει της Απόφασης, να διασφαλίζει ένα

κατάλληλο επίπεδο προστασίας δεδομένων κατά την επεξεργασία τους. Τα προσωπικά δεδομένα σύμφωνα με την ίδια Απόφαση μπορούν να διαβιβαστούν σε τρίτες χώρες ή σε διεθνείς οργανισμούς μόνο σε επείγουσες περιπτώσεις και για τους σκοπούς της πρόληψης και της εξακρίβωσης σοβαρών αξιόποινων πράξεων. Βέβαια, ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, πρέπει να δοθεί η συγκατάθεση των χωρών της ΕΕ που καταχώρησαν τα δεδομένα. Επιπλέον, τα κράτη μέλη οφείλουν επίσης να διασφαλίσουν ότι η ασφάλεια των δεδομένων αξιολογείται στο VIS κατά τη μετάβαση τους στις εντεταλμένες αρχές. Η εν λόγω Απόφαση 2008/633/ΔΕΥ, έχει τεθεί σε ισχύ από την 1^η Σεπτεμβρίου 2013. Το VIS θεσπίστηκε με την Απόφαση 2004/512/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8^{ης} Ιουνίου 2004.⁴⁸

2.2.5. Στήριξη των Θυμάτων των Τρομοκρατικών Ενεργειών

Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/451, πέρα από τον ορισμό των τρομοκρατικών εγκλημάτων, περιλαμβάνει και μέτρα στήριξης των θυμάτων των τρομοκρατικών επιθέσεων. Η Οδηγία, συμπεριλαμβάνει συμπληρωματικές διατάξεις σε σχέση με μία σειρά υπηρεσιών για την ικανοποίηση των ιδιαίτερων αναγκών των θυμάτων της τρομοκρατίας, όπως το δικαίωμα για άμεση πρόσβαση σε επαγγελματικές υπηρεσίες στήριξης για την παροχή ιατρικής και ψυχολογικής στήριξης και νομικών ή πρακτικών συμβουλών. Επιπλέον, ενισχύει τους μηχανισμούς αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων με σκοπό την παροχή συνδρομής στα θύματα της τρομοκρατίας αμέσως μετά την πραγματοποίηση τρομοκρατικής ενέργειας. Κρίνεται ως αναγκαίο τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι τα θύματα της τρομοκρατίας, τα οποία κατοικούν σε χώρα της ΕΕ διαφορετική από εκείνη στην οποία τελέστηκε το τρομοκρατικό έγκλημα, να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, σχετικές με τα δικαιώματά τους και σε υπηρεσίες στήριξης και σε καθεστώτα αποζημίωσης διαθέσιμα στη χώρα όπου τελέστηκε το τρομοκρατικό έγκλημα. Η Οδηγία αυτή, εφαρμόζεται από τις 20 Απριλίου του 2017 και είχε προθεσμία να ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών έως τις 8 Σεπτεμβρίου 2018. Σκοπός της υιοθέτησης της αναφερόμενης Οδηγίας, ήταν η εναρμόνιση της νομοθεσίας της ΕΕ με διεθνείς εξελίξεις, όπως η έκδοση της Απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 2178(2014) και του

⁴⁸ Βλ. «Κανόνες για την Πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legissum:l14512>», [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

συμπληρωματικού πρωτοκόλλου στη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη της τρομοκρατίας, και την καταπολέμηση του φαινομένου των αλλοδαπών μαχητών.⁴⁹

2.2.6. Ανταλλαγή Πληροφοριών και Συνεργασία για τα Τρομοκρατικά Αδικήματα

Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας αποτελεί αναντίρρητα έναν από τους στόχους προτεραιότητας της ΕΕ και πάνω σε αυτό τον στόχο έχει εκδοθεί και η Απόφαση 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία όσον αφορά τα τρομοκρατικά αδικήματα. Η Απόφαση αυτή, έχει τεθεί σε ισχύ από τις 30 Σεπτεμβρίου 2005. Η εν λόγω Απόφαση, ορίζει μία διαδικασία για την ανταλλαγή πληροφοριών κατά τις ποινικές έρευνες, τις διώξεις και τις καταδικαστικές αποφάσεις για τρομοκρατικά αδικήματα μεταξύ των κρατών μελών. Είναι ζωτικής σημασίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας οι εν λόγω υπηρεσίες να μπορούν να διαθέτουν τις πληρέστερες και πλέον επίκαιρες πληροφορίες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συλλέγουν πληροφορίες που αφορούν τις ποινικές έρευνες, τις διώξεις και τις καταδίκες για τρομοκρατικά αδικήματα, οι οποίες θίγουν δύο ή περισσότερες χώρες της ΕΕ και να τις διαβιβάζουν όπως συνίσταται στην Ευρωπόλ ή την Eurojust. Υπεύθυνη για την αποστολή των σχετικών πληροφοριών που προκύπτουν από τις ποινικές έρευνες για τρομοκρατικά αδικήματα στην Ευρωπόλ είναι μία διορισμένη εξειδικευμένη υπηρεσία από τις αρχές επιβολής του νόμου. Οι εν λόγω πληροφορίες, αφορούν την ταυτότητα του προσώπου ή της ομάδας, των πράξεων που αποτελούν αντικείμενο έρευνας και τις ειδικές περιστάσεις υπό τις οποίες διεπράχθησαν, του αδικήματος, των σχέσεων με άλλες συναφείς υποθέσεις, της χρήσης τεχνολογιών επικοινωνίας και την απειλή την οποία αντιπροσωπεύει η ενδεχόμενη κατοχή όπλων μαζικής καταστροφής.

Ορίζεται επίσης, μία αρχή σε κάθε χώρα ως εθνικός ανταποκριτής Eurojust για θέματα τρομοκρατίας και είναι υπεύθυνη για την αποστολή όλων των σχετικών πληροφοριών που αφορούν διώξεις ή καταδίκες για τρομοκρατικά αδικήματα στην Eurojust, στην

⁴⁹ Βλ. «Καταπολέμηση της τρομοκρατίας-ορισμός των τρομοκρατικών εγκλημάτων, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX%3A32017L0541> [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

οποία συμπεριλαμβάνονται αυτά της ταυτότητας του προσώπου ή της ομάδας που αποτελεί αντικείμενο ποινικής έρευνας ή δίωξης, του συγκεκριμένου αδικήματος και των ειδικών περιστάσεων υπό τις οποίες διεπράχθει, των πληροφοριών σχετικά με τελικές καταδίκες για τρομοκρατικά αδικήματα και των ειδικών περιστάσεων υπό τις οποίες διεπράχθησαν τα αδικήματα αυτά, των σχέσεων με άλλες συναφείς υποθέσεις και των αιτήσεων αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής από ή προς άλλο κράτος μέλος καθώς και των απαντήσεων τους. Τα κράτη μέλη επιπροσθέτως, διασφαλίζουν ότι, συναφείς πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά μέσα τα οποία έχουν αποκτηθεί κατά την διάρκεια ποινικών ερευνών ή διαδικασιών σε σχέση με τρομοκρατικά αδικήματα, μπορούν να τίθενται το συντομότερο δυνατόν στη διάθεση άλλων κρατών μελών. Τα κράτη μέλη, στις εν λόγω περιπτώσεις, μπορούν να συστήσουν κοινές ομάδες έρευνας με σκοπό την διεξαγωγή ποινικών ερευνών. Είναι αναγκαίο να δίνεται υψηλή προτεραιότητα σε αιτήσεις αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων από άλλες χώρες της ΕΕ. Η Απόφαση δεν πρέπει να διακυβεύει την ασφάλεια προσώπων ή την επιτυχή έκβαση ερευνών ή τυχόν ειδικών δραστηριοτήτων παροχής στοιχείων που βρίσκονται σε εξέλιξη, καθώς δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των στόχων αυτών. Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί και η Σύσταση 2007/562/EK του Συμβουλίου που αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών για τις απαγωγές από τρομοκράτες μεταξύ των κρατών μελών.⁵⁰

2.2.7. Κοινό Πλαίσιο για την Αντιμετώπιση των Υβριδικών Απειλών

Τα τελευταία χρόνια η ΕΕ γενικότερα και τα κράτη μέλη της ειδικότερα, έρχονται αντιμέτωπα με υβριδικές απειλές, οι οποίες συνίστανται σε εχθρικές ενέργειες με στόχο την αποσταθεροποίηση ενός κράτους ή μίας περιοχής. Όταν αναφερόμαστε σε υβριδικές απειλές, αναφερόμαστε συγκεκριμένα σε ένα μείγμα δραστηριοτήτων, οι οποίες συχνά συνδυάζουν συμβατικές ή μη συμβατικές μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με συντονισμένο τρόπο από κρατικούς και μη κρατικούς φορείς,

⁵⁰ «Ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία όσον αφορά τα τρομοκρατικά αδικήματα, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legissum:l33252>, [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

χωρίς όμως την επίσημη κήρυξη πολέμου. Στόχος τους είναι όχι μόνο η πρόκληση άμεσης ζημιάς και η εκμετάλλευση τρωτών σημείων, αλλά η αποσταθεροποίηση της κοινωνίας και η δημιουργία σύγχυσης ώστε να εμποδιστεί η λήψη αποφάσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, έχουν παρουσιάσει ένα κοινό πλαίσιο αντιμετώπισης των υβριδικών απειλών και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ΕΕ, των κρατών μελών και των χωρών-εταίρων της έναντι τέτοιου είδους απειλών, προωθώντας παράλληλα και την συνεργασία με το NATO για την αποτελεσματική αντιμετώπιση τους. Η αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών μπορεί να αποτελεί σε μεγάλο βαθμό θέμα εθνικής αρμοδιότητας, όμως τόσο η πολυπλοκότητα του φαινομένου όσο και η διασυνοριακή του διάσταση επιβάλει την από κοινού με την ΕΕ αντιμετώπιση του.

Το κοινό αυτό πλαίσιο, ακολουθεί μία ολοκληρωμένη προσέγγιση με στόχο να βελτιωθεί η κοινή αντίδραση στις προκλήσεις που δημιουργούν οι υβριδικές απειλές για τα κράτη μέλη, τους πολίτες και την συλλογική ασφάλεια της Ευρώπης. Επιπλέον, συγκεντρώνει όλους τους σχετικούς παράγοντες, τις πολιτικές και τα μέσα αντιμετώπισης και μετριασμού των επιπτώσεων των υβριδικών απειλών, και βελτιώνει τον συντονισμό. Ειδικότερα, βασίζεται στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Ασφάλεια που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 2015, καθώς και σε τομεακές πολιτικές όπως η Στρατηγική της ΕΕ για την Ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο, η Στρατηγική για την Ενεργειακή Ασφάλεια και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας. Το κοινό αυτό πλαίσιο συγκεντρώνει τις υφιστάμενες πολιτικές και προτείνει 22 επιχειρησιακές δράσεις με τους εξής στόχους:

- Αύξηση της ευαισθητοποίησης: Δημιουργία ειδικών μηχανισμών για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και συντονισμός των δράσεων της ΕΕ με στόχο την επίτευξη στρατηγικής επικοινωνίας.
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας: θωράκιση των τομέων στρατηγικής και ζωτικής σημασίας, όπως η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, οι κρίσιμες υποδομές (ενέργειας, μεταφορών, διαστήματος), προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, προστασία της δημόσιας υγείας, και στήριξη των προσπαθειών αντιμετώπισης του βίαιου εξτρεμισμού και της ριζοσπαστικοποίησης.

- Πρόληψη, αντιμετώπιση και ανάκαμψη από καταστάσεις κρίσης: Θέσπιση αποτελεσματικών διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται, αλλά και εξέταση της εφαρμοστικότητας και των πρακτικών συνεπειών της Ρήτρας Αλληλεγγύης (άρθρο 222 της ΣΛΕΕ) και της ρήτρας αμοιβαίας άμυνας (άρθρο 42 παράγραφος 7 της ΣΕΕ) σε περίπτωση εκτεταμένων και σοβαρών υβριδικών επιθέσεων.
- Εντατικοποίηση της συνεργασίας ΕΕ-NATO, καθώς και άλλων οργανισμών-εταίρων: Σε μία κοινή προσπάθεια για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών, με παράλληλη τήρηση των αρχών του μη αποκλεισμού και της αυτονομίας κάθε οργανισμού ως προς την λήψη Απόφασης.

Τέλος, είναι χρήσιμο να αναφερθεί, πως το κοινό πλαίσιο είναι σχεδιασμένο ώστε να παρέχει μία ισχυρή βάση για τη στήριξη των κρατών μελών, στην κατεύθυνση της συλλογικής αντιμετώπισης των υβριδικών απειλών, με την αξιοποίηση ποικίλων ενωσιακών μέσων και πρωτοβουλιών καθώς και του πλήρους δυναμικού των Συνθηκών.⁵¹

2.2.8. Περιοριστικά Μέτρα για την Αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 2580/2001, για τη λήψη ειδικών περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, αποσκοπεί στην πρόληψη και την απαγόρευση χρηματοδότησης τρομοκρατικών πράξεων. Ο εν λόγω Κανονισμός, εγκρίθηκε βάσει της Κοινής Θέσης 2001/931/ΚΕΠΠΑ και εφαρμόζεται από τις 28 Δεκεμβρίου 2001. Στο σχετικό κείμενο γίνεται και ειδική αναφορά στην αποσαφήνιση των όρων «τρομοκρατικές πράξεις» και «χρηματικά περιουσιακά στοιχεία». Σύμφωνα με το κείμενο του Κανονισμού, ως τρομοκρατικές πράξεις ορίζονται «οι εκ προθέσεως πράξεις οι οποίες δύνανται να βλάψουν σοβαρά χώρα ή διεθνή οργανισμό και οι οποίες στοιχειοθετούν αδίκημα δυνάμει του εθνικού δικαίου» ενώ ως κεφάλαια, χρηματικά περιουσιακά στοιχεία και οικονομικοί πόροι νοούνται «κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία, υλικά ή άυλα, κινητά ή ακίνητα» Με βάση τον ανωτέρω Κανονισμό, οι χώρες της ΕΕ, μπορούν να

⁵¹ Βλ. «Ασφάλεια: Ισχυρότεροι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών», https://ec.europa.eu/greece/node/853_el ,[τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

χρησιμοποιούν δεσμευμένα κεφάλαια για συγκεκριμένους λόγους, όπως για βασικές ανθρώπινες ανάγκες, όπως πληρωμές για φαγητό, φάρμακα ή στέγαση, φόρους, ασφάλιστρα και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, όπως το αέριο, το νερό, ο ηλεκτρισμός και οι τηλεπικοινωνίες, και για τραπεζικές επιβαρύνσεις και για συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος της νομοθεσίας. Επίσης, οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να παρέχουν στις εθνικές αρχές οποιεσδήποτε πληροφορίες σχετίζονται με δεσμευμένους λογαριασμούς.

Η εν λόγω νομοθετική πράξη εφαρμόζεται στο εσωτερικό της ΕΕ, περιλαμβανομένων και του εναέριου χώρου της και των αεροσκαφών ή πλοίων που υπάγονται στη δικαιοδοσία της ΕΕ, σε κάθε υπήκοο χώρας της ΕΕ και επιπλέον και σε κάθε νομικό πρόσωπο, ομάδα ή οντότητα που έχει εγκατασταθεί ή δραστηριοποιείται επιχειρηματικά στην ΕΕ. Από τον Δεκέμβριο του 2001, οι κυβερνήσεις έχουν συμφωνήσει να καταρτίσουν κατάλογο προσώπων, ομάδων και οντοτήτων που εμπλέκονται σε τρομοκρατικές πράξεις των οποίων τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι πρέπει να δεσμευτούν (Κοινή Θέση 2001/931/ΚΕΠΠΑ).⁵²

2.3. Τρίτος Πυλώνας: Η Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις ως Ανάχωμα Απέναντι στην Ανάπτυξη της Τρομοκρατίας

Για την επίτευξη του στόχου της δημιουργίας μιας ζώνης ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο έδαφος της οποίας θα κυριαρχούν οι κοινές αξίες της, αναπτύχθηκε τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο ή ακόμα και σε παγκόσμιο επίπεδο η στενή συνεργασία μεταξύ των Αστυνομικών και Δικαστικών αρχών σε ποινικές υποθέσεις με τη θεσμοθέτηση κανόνων και διαδικασιών, με ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μέσω της σύναψης διμερών σχέσεων αλλά και την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Ειδικότερα, το πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας διαμορφώθηκε κυρίως και πρωτίστως με την συνθήκη του Άμστερνταμ(2001) και στη συνέχεια υποβλήθηκε σε ορισμένες τροποποιήσεις με την συνθήκη της Νίκαιας(2003). Η αστυνομική και

⁵² Βλ. «Περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας», <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legissum:l24402> ,[τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις εντάχθηκε στον τρίτο πυλώνα και ακολουθεί τα μέσα και τις διαδικασίες που προβλέπονται εκεί.

Ως μέσο για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων προβλέφθηκε μεταξύ άλλων και η αστυνομική και δικαστική συνεργασία στις ποινικές υποθέσεις (άρθρο 29 ΣυνθΕΕ), με την ανάπτυξη από κοινού δράσης των κρατών μελών. Η επίτευξη αυτού του στόχου, γίνεται μέσω της πρόληψης και της καταπολέμησης της εγκληματικότητας οργανωμένης ή μη, ιδίως της τρομοκρατίας, της εμπορίας ανθρώπων και των εγκλημάτων κατά παιδιών, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και όπλων, της δωροδοκίας και της απάτης. Τα μέσα για την επίτευξη αυτών των στόχων περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα εξής:

- Στενότερη συνεργασία μεταξύ αστυνομικών δυνάμεων, τελωνειακών και άλλων αρμοδίων αρχών στα κράτη μέλη, τόσο απευθείας όσο και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol),
- Στενότερη συνεργασία μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμοδίων αρχών των κρατών μελών (δικαστική συνεργασία),
- Κοινή προσέγγιση όπου είναι αναγκαίο, των κανόνων σε ποινικές υποθέσεις στα κράτη μέλη.

Όσον δε αφορά το πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας, η από κοινού δράση περιλαμβάνει τα εξής:

- Επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών, συμπεριλαμβανομένων και σε αυτήν την περίπτωση των αστυνομικών, τελωνειακών και άλλων ειδικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, σε σχέση με την πρόληψη, την εξακρίβωση και τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων,
- Συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που κατέχουν οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου για αναφορές ως προς τις καταχωρίσεις ύποπτων οικονομικών συναλλαγών, ιδίως μέσω της Ευρωπόλ, υπό την επιφύλαξη βέβαια των κατάλληλων διατάξεων για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

- Συνεργασία και κοινές πρωτοβουλίες για την κατάρτιση, την ανταλλαγή αξιωματικών συνδέσμων, την απόσπαση υπαλλήλων, τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού και την εγκληματολογική έρευνα,
- Κοινή αξιολόγηση ιδιαίτερων τεχνικών έρευνας σε σχέση με την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένης εγκληματικότητας.⁵³

Η προώθηση της αστυνομικής συνεργασίας γίνεται από το Συμβούλιο μέσω της Ευρώπης. Το Συμβούλιο υποχρεούται εντός 5 ημερών από την έναρξη της ισχύος του Άμστερνταμ, δηλαδή από την 1.5.1999 σε συγκεκριμένες ενέργειες⁵⁴ Τα μέσα για την ανάπτυξη της εν λόγω συνεργασίας αποβλέπουν στην αποτελεσματικότερη δέσμευση των κρατών μελών γι' αυτό και περιέχουν μία σειρά από μέτρα που οδηγούν προς αυτήν την κατεύθυνση. Ως πρώτο μέτρο για αυτόν τον σκοπό προβλέπεται η Κοινή Θέση με την οποία προσδιορίζεται η προσέγγιση της Ένωσης ως προς το συγκεκριμένο θέμα σύμφωνα και με το άρθρο 34 παρ. 2 α Συνθήκη. Η Κοινή Θέση δεν έχει ως σκοπό την επίλυση κάποιου άμεσου στόχου αλλά προσδιορίζει τον στόχο, για τον οποίο βέβαια θα χρησιμοποιηθούν άλλα μέσα για την πραγμάτωση του. Και υπό το καθεστώς της Συνθήκης του Μάαστριχτ, είχε προβλεφθεί η συγκεκριμένη πράξη χωρίς όμως να έχει και την αντίστοιχη πρακτική χρησιμότητα. Υπέρ της Κοινής Θέσης έχει νομολογήσει και το ΔΕΚ σε πρόσφατη Απόφαση στην οποία δέχθηκε ότι δυνάμει της ελκρινούς συνεργασίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμμορφωθούν προς αυτή. Άλλωστε σύμφωνα πάντα με την εν λόγω Απόφαση «τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα γενικά ή ειδικά μέτρα που ενδείκνυνται για τη διασφάλιση της εκτελέσεως των υποχρεώσεων που υπέχουν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

⁵³ Βλ. Παπαγιάννης Δ. «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΕΕ. 2008 σελ. 59-50

⁵⁴ «Να παρέχει την δυνατότητα στην Ευροπόλ να διευκολύνει και να υποστηρίζει την προετοιμασία και να ενθαρρύνει τον συντονισμό και την διεξαγωγή ειδικών δράσεων έρευνας από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρησιακών δράσεων κοινών ομάδων, οι οποίες περιλαμβάνουν εκπροσώπους της Ευροπόλ, ως υποστήριξη, να θεσπίζει μέτρα που επιτρέπουν στην Ευροπόλ να ζητεί από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να διενεργούν και να συντονίζουν τις έρευνες τους για συγκεκριμένες υποθέσεις και να αναπτύσσει ειδική εμπειρία η οποία μπορεί να τεθεί στη διάθεση των κρατών μελών και να συνδράμει κατά την έρευνα υποθέσεων οργανωμένης εγκληματικότητας, να ευνοεί την καθιέρωση επαφών μεταξύ εισαγγελικών/ανακριτικών υπαλλήλων ειδικών στην καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικότητας, σε στενή συνεργασία με τη Ευροπόλ, να εγκαθιδρύει δίκτυο έρευνας, τεκμηρίωσης και στατιστικής σχετικά με τη διασυνοριακή εγκληματικότητα» Βλ. Παπαγιάννης Δ. «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ Ε.Ε. σελ.60-61

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το αμέσως επόμενο μέτρο της ΕΕ ως προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η Απόφαση-Πλαίσιο, η οποία αποβλέπει στη προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Οι Αποφάσεις-Πλαίσιο δεσμεύουν τα κράτη μέλη ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αφήνουν όμως στην διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών την επιλογή των μέσων και του τύπου για την υλοποίηση των στόχων που έχουν ορισθεί. Επομένως, μπορούμε να συμπεράνουμε λαμβάνοντας μάλιστα υπόψιν και το άρθρο 34 παραγρ. 2 β ΣυνθΕΕ, πως οι Αποφάσεις-Πλαίσιο δεν παράγουν κάποιο άμεσο αποτέλεσμα. Οι Αποφάσεις-Πλαίσιο παρά τις όποιες ομοιότητες έχουν με τις Οδηγίες του πρώτου πυλώνα (βλ. άρθρο 249 ΣυνθΕΚ) παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις, οι οποίες αφορούν ως επί το πλείστον τη συνολική διαμόρφωση τους από τη νομολογία των δικαστηρίων. Παρά όμως τις όποιες διαφοροποιήσεις της νέας ενωσιακής πράξης, η εισαγωγή της σε ένα πυλώνα που συνεχίζει να διαπνέεται από διακυβερνητικό χαρακτήρα, αποτελεί εμφανή πρόοδο και συνεισφέρει στην ασφάλεια δικαίου. Μπορούμε να πούμε μάλιστα πως παρά τον διακυβερνητικό χαρακτήρα της εν λόγω ενωσιακής πράξης, στη συγκεκριμένη περίπτωση αυτός λειτουργεί περισσότερο εποικοδομητικά, αφού ο τρίτος πυλώνας επηρεάζεται από τα στοιχεία του πρώτου. Σύμφωνα με την νομολογία του ΔΕΚ, το γεγονός ότι οι αποφάσεις δεν παράγουν κάποιο άμεσο αποτέλεσμα δεν σημαίνει πως τα κράτη μέλη πρέπει να τις αγνοούν και σε περίπτωση που μάλιστα το περιεχόμενο τους είναι δεσμευτικό, δημιουργείται στο κράτος μέλος η υποχρέωση για την μεταφορά τους στην εθνική έννομη τάξη με την συνακόλουθη υποχρέωση των δικαστηρίων και των εθνικών αρχών να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο υπό το πρίσμα της Απόφασης-Πλαίσιο.

Η τρίτη ενωσιακή πράξη που προβλέπεται είναι η Απόφαση. Οι Αποφάσεις είναι δεσμευτικές και δεν παράγουν κάποιο άμεσο αποτέλεσμα και υιοθετούνται για οποιοδήποτε άλλο σκοπό συνεπή με τους στόχους του τρίτου πυλώνα, αποκλείοντας όμως κάθε προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Στην περίπτωση των Αποφάσεων αποφασίζει το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία λαμβάνοντας τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή τους στο επίπεδο της Ένωσης. Αυτή η διαδικασία προβλέπεται από το άρθρο 34 παραγρ. 2 β ΣυνθΕΕ. Οι διαφοροποιήσεις έναντι των Αποφάσεων του κοινοτικού πυλώνα είναι σημαντικές και αφορούν το γεγονός πως οι Αποφάσεις δεν μπορούν να παράγουν άμεσο αποτέλεσμα κατά ρητή πρόβλεψη, οι Αποφάσεις δεν μπορούν να απευθύνονται σε ιδιώτες αλλά

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

μόνο σε κράτη μέλη κάτι που προκύπτει από τη συνολική θεματολογία του τρίτου πυλώνα και τέλος, το ότι το Συμβούλιο μπορεί με ειδική πλειοψηφία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των Αποφάσεων σε ενωσιακό επίπεδο. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως στην περίπτωση των Αποφάσεων τα περιθώρια που διαθέτει το κράτος μέλος για την εφαρμογή τους είναι εμφανώς πιο περιορισμένα ως προς τα μέσα που μπορεί να αξιοποιήσει για την επίτευξη του στόχου που ορίζει η Απόφαση σε σύγκριση με τα περιθώρια που διαθέτει στην περίπτωση των Αποφάσεων-Πλαίσιο τα οποία εκεί είναι εμφανώς πιο διευρυμένα.

Τέλος, η τέταρτη και τελευταία ενωσιακή πράξη που προβλέπεται είναι η Σύμβαση. Οι Συμβάσεις καταρτίζονται από το Συμβούλιο και τίθενται προς αποδοχή στα κράτη μέλη με βάση τους ισχύοντες συνταγματικούς τους κανόνες και ακολουθώντας την προθεσμία που ορίζεται από το Συμβούλιο για την εκκίνηση των σχετικών διαδικασιών. Οι Συμβάσεις κατά την διαμόρφωση τους χαρακτηρίζονται από δύο ιδιαιτερότητες. Η πρώτη ιδιαιτερότητα αφορά το γεγονός πως οι Συμβάσεις αυτές εκτός αν ορίζουν διαφορετικά, αφού υιοθετηθούν από τα μισά κράτη μέλη αρχίζουν να εφαρμόζονται σε αυτά. Το σκεπτικό αυτής της ρύθμισης είναι η αντιμετώπιση μακροχρόνιων καθυστερήσεων που παρατηρούνται στην κύρωση των Συμβάσεων όπως έχει γίνει στην περίπτωση της κύρωσης της Σύμβασης του Δουβλίνου. Η ρύθμιση αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιτυχής, ωστόσο αξίζει να σημειωθεί πως το τίμημα αυτής της επιτυχίας είναι η μερική εφαρμογή της Σύμβασης, η οποία έχει ως συνέπεια μία νέα διαφοροποίηση ως προς την ενότητα της ενωσιακής έννομης τάξης. Τέλος, η δεύτερη διαφοροποίηση αφορά το γεγονός πως εδώ το Συμβούλιο με πλειοψηφία δύο τρίτων των Συμβαλλομένων Μερών θεσπίζει μέτρα εφαρμογής αυτών των Συμβάσεων.⁵⁵

Στο πλαίσιο της υλοποίησης των στόχων της αστυνομικής συνεργασίας μπορούν να ενταχθούν και οι Συμφωνίες με ένα ή περισσότερα κράτη και διεθνείς οργανισμούς, οι οποίες μπορούν να καλύπτουν θέματα που εμπίπτουν στην αστυνομική συνεργασία όπως ορίζεται στο άρθρο 38 ΣυνθΕΕ. Οι Συμφωνίες συνάπτονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα μετά από σύσταση της Προεδρίας. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας των οργάνων μπορούμε να συμπεράνουμε πως η συμμετοχή των

⁵⁵ Βλ. Παπαγιάννης Δ. «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΕΕ. 2008 σελ. 63-68

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

οργάνων και ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Δικαστηρίου δεν μπορεί να κριθεί ως ικανοποιητική δεδομένου πως από τις εν λόγω πράξεις κρίνονται τα συμφέροντα των Ευρωπαίων πολιτών και ιδίως τα ατομικά τους δικαιώματα. Κυρίαρχο όργανο στον τρίτο πυλώνα ήταν και παραμένει το Συμβούλιο λόγω του διακυβερνητικού χαρακτήρα του. Όλες οι πράξεις εκδίδονται από αυτό συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας της ενημέρωσης, της διαβούλευσης και του συντονισμού με συμπαραστάτη σε όλη αυτή του την προσπάθεια την Μόνιμη Επιτροπή των Αντιπροσώπων που επικουρεί το Συμβούλιο στο δύσκολο και σύνθετο έργο του. Επιπλέον, για την υποστήριξη του έργου του Συμβουλίου προβλέφθηκε η Συντονιστική Επιτροπή στην οποία έχει ανατεθεί ο συντονισμός της διεκπεραίωσης του έργου που της ανατίθεται, η διατύπωση γνώμων προς το Συμβούλιο, είτε μετά από αίτηση τους είτε με δική της πρωτοβουλία και η συμβολή στην προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου στα θέματα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας με την επιφύλαξη βεβαίως των καθηκόντων που ανατίθενται στην Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων κατά τις επιταγές του άρθρου 36 ΣυνθΕΕ. Η Επιτροπή στον τρίτο πυλώνα έχει μεν το δικαίωμα της πρωτοβουλίας αλλά όχι όμως αποκλειστικό, αφού αντίστοιχο δικαίωμα αναγνωρίζεται και στα κράτη μέλη και επιπλέον έχει σημαντικό ελεγκτικό έργο, δεδομένου ότι της παρέχεται το δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο με αίτημα τον έλεγχο της νομιμότητας των Αποφάσεων-Πλαίσιο και των Αποφάσεων, με σημαντικούς περιορισμούς ωστόσο σε αυτόν τον πυλώνα σε σχέση με τους άλλους⁵⁶ Το Κοινοβούλιο, στα πλαίσια του τρίτου πυλώνα έχει αρμοδιότητες γνωμοδοτικές, αρμοδιότητες ενημέρωσης-πληροφόρησης και ελεγκτικές. Επίσης, το Κοινοβούλιο μετέχει και στην έγκριση των διοικητικών και λειτουργικών δαπανών στο μετρό που αυτές βαρύνουν τον προϋπολογισμό της κοινότητας. Η διαδικασία για την λήψη αποφάσεων σε αυτόν τον πυλώνα προβλέπει πρόταση της Επιτροπής ή του κράτους μέλους και έπειτα την Απόφαση του Συμβουλίου η οποία είναι ομόφωνη. Εξαίρεση στον ανωτέρω κανόνα αποτελεί η περίπτωση κατά την οποία το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία για την λήψη των αναγκαίων μέτρων προς εφαρμογή των Αποφάσεων στο επίπεδο της Ένωσης. Οι ψήφοι σε αυτήν την περίπτωση σταθμίζονται

⁵⁶ «Βεβαίως, το εν λόγω δικαίωμα της Επιτροπής δεν μπορεί να συγκριθεί με εκείνο του άρθρου 226 ΣυνθΕΚ, το οποίο παρέχει στην Επιτροπή το δικαίωμα να στραφεί εναντίον κράτους για παράβαση της Συνθήκης». Βλ. Παπαγιάννης Δ. «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΕΕ. 2008 σελ.71-73

όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 205 παραγρ. 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Για διαδικαστικά ζητήματα η Απόφαση λαμβάνεται από την πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου.⁵⁷

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται και για το κομμάτι του δικαστικού ελέγχου του τρίτου πυλώνα, το οποίο προβλέπει δύο υποχρεωτικές και μία δυνητική διαδικασία κατά τις επιταγές του άρθρου 35 ΣυνθΕΕ. Η δυνητική έχει ως αντικείμενο την προδικαστική παραπομπή, ενώ οι υποχρεωτικές τον έλεγχο νομιμότητας συγκεκριμένων ενωσιακών πράξεων και την επίλυση διαφορών μεταξύ κρατών μελών ως προς την εφαρμογή ή ερμηνεία πράξεων των οργάνων. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός, ότι, παρά το διακυβερνητικό πνεύμα του τρίτου πυλώνα και την δυσaráσκεια των κρατών μελών απέναντι σε αποφάσεις δικαστηρίων που άγγιζαν το ευαίσθητο κομμάτι της εθνικής τους κυριαρχίας, τελικά συμφώνησαν να υπαγάγουν μεγάλο μέρος της θεματολογίας του τρίτου πυλώνα στον δικαστικό έλεγχο. Όσον αφορά τον έλεγχο νομιμότητας, ενεργητικά νομιμοποιούμενοι είναι μόνο η Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Μάλιστα, τα κράτη μέλη είναι προνομιούχοι διάδικοι, δηλαδή δεν χρειάζεται να αποδείξουν πως έχουν έννομο συμφέρον. Ο διακυβερνητικός χαρακτήρας επίσης του τρίτου πυλώνα δικαιολογεί την μη αναγνώριση δικαιώματος προσφυγής από το Κοινοβούλιο και τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Αντικείμενο δε της προσφυγής μπορεί να είναι μόνο ο έλεγχος νομιμότητας των Αποφάσεων-Πλαίσιο και των αποφάσεων του άρθρου 34 παραγρ. 2 β και η ΣυνθΕΕ. Εξαιρούνται του ελέγχου νομιμότητας ρητά τόσο οι Κοινές Θέσεις όσο και οι Συμβάσεις που προβλέπει το άρθρο 34 ΣυνθΕΕ, επιπρόσθετα ως ενωσιακές πράξεις του τρίτου πυλώνα. Σε περίπτωση που η Απόφαση διαπιστώνει την μη νομιμότητα της πράξης, τότε την Απόφαση μπορούν να επικαλεστούν όλα τα κράτη μέλη και τα ενωσιακά όργανα, δεδομένου ότι όλα τα κράτη μέλη νομιμοποιούνται προς άσκησης της προσφυγής χωρίς να είναι υποχρεωμένα να δείξουν έννομο συμφέρον, είναι δηλαδή προνομιούχοι διάδικοι. Στην αντίθετη όμως περίπτωση, δηλαδή στην περίπτωση που η πράξη κρίνεται νόμιμη, η δεσμευτικότητα αφορά τα διάδικα μέρη. Μία επίσης εξίσου σημαντική αρμοδιότητα του δικαστηρίου είναι να αποφαινεται επί οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ κρατών μελών σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή πράξεων που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 34 παραγρ. 2 αλλά επιπλέον

⁵⁷ Βλ. Παπαγιάννης Δ. «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΕΕ. 2008 σελ. 69-74

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

και οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή συμβάσεων που καταρτίζονται δυνάμει του άρθρου 34 παραγρ. 2 στοιχείο δ. Σε αυτές τις περιπτώσεις ενεργητικά νομιμοποιούμενοι είναι τα κράτη μέλη και η Επιτροπή. Αντικείμενο της εν λόγω προσφυγής, αποτελούν οι πράξεις του παράγωγου ενωσιακού δικαίου, στην περίπτωση που υπάρχει διαφορά μεταξύ κρατών μελών ως προς την ερμηνεία τους και την εφαρμογή τους. Επομένως, διατάξεις του πρωτογενούς ενωσιακού δικαίου δεν μπορούν να ελεγχθούν με την παρούσα προσφυγή. Μόνο εμμέσως και μόνο εφόσον είναι αναγκαίο για την ερμηνεία του παράγωγου ενωσιακού δικαίου, ένας κανόνας του πρωτογενούς δικαίου μπορεί να ερμηνευτεί από το δικαστήριο. Εδώ το αντικείμενο της προσφυγής, στην περίπτωση που και το κείμενο της σχετικής διάταξης δεν είναι αρκούντως σαφές, αποτελεί οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ κρατών μελών, η οποία σχετίζεται με την ερμηνεία ή την εφαρμογή των Αποφάσεων-Πλαίσιο και των Αποφάσεων ή οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ κρατών μελών και της Επιτροπής ως προς την ερμηνεία ή εφαρμογή των Συμβάσεων. Οι Κοινές Θέσεις ωστόσο, όπως προκύπτει από την συνολική διατύπωση του άρθρου, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας. Επιπλέον, η διαφορά αυτής τη διαδικασίας έγκειται στο γεγονός, ότι, το αντικείμενο της διαφοράς εδώ είναι συγκεκριμένο σε αντίθεση με την αντίστοιχη διαδικασία του άρθρου 68 παραγρ. 3 ΣυνθΕΚ. Τέλος, προβλέπεται και μία τρίτη διαδικασία αυτή την φορά όμως όχι υποχρεωτική αλλά προαιρετική. Αυτή η διαδικασία είναι η διαδικασία της προδικαστικής παραπομπής, δηλαδή της δυνατότητας που έχουν τα κράτη μέλη με δήλωση τους να υποβάλουν οποτεδήποτε και να αναγνωρίσουν στα δικαστήρια τους τη δυνατότητα παραπομπής προδικαστικών ερωτημάτων στο ΔΕΕ. Εδώ το αντικείμενο του προδικαστικού ελέγχου μπορεί να αποτελέσει το κύρος και η ερμηνεία των Αποφάσεων-Πλαίσιο και των Αποφάσεων, η ερμηνεία των Συμβάσεων και το κύρος και η ερμηνεία των μέτρων εφαρμογής. Από την εν λόγω διατύπωση είμαστε σε θέση να συμπεράνουμε πως το Δικαστήριο δεν νομιμοποιείται να ελέγξει με προδικαστικές αποφάσεις το κύρος και την ερμηνεία των Κοινών Θέσεων, το κύρος των Συμβάσεων και επίσης δεν νομιμοποιείται ούτε εδώ να ερμηνεύσει το πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο.⁵⁸

⁵⁸ Βλ. Παπαγιάννης Δ. «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΕΕ. 2008 σελ.74-80

2.4. Ευάλωτοι Στόχοι για Τρομοκρατικά Χτυπήματα

Είναι χρήσιμο να αναφερθούν οι ευάλωτοι στόχοι ή αλλιώς τα πιο πιθανά σημεία στην Ευρώπη, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν στόχο για επιθέσεις από τρομοκράτες μαχητές. Στις 2 Δεκεμβρίου 2016, η Europol σε έκθεση της, είχε αναφέρει τις πιο ευάλωτες χώρες για απόπειρα τρομοκρατικών επιθέσεων. Πρόκειται για την Γαλλία, το Βέλγιο, την Γερμανία, την Ολλανδία και την Βρετανία. Σύμφωνα πάντοτε με την ίδια έκθεση, στόχος των μαχητών του ISIS είναι να πλήξει «σκληρούς και «μαλακούς» στόχους στην Ευρώπη, ιδιαίτερα στις χώρες που μετέχουν στον διεθνή συνασπισμό κατά του Ισλαμικού Κράτους. Μαχητές, οι οποίοι έχουν αποχωρήσει από τα εδάφη του Ιράκ και της Συρίας, μετά τις ήττες που έχει υποστεί το ISIS επρόκειτο, να επιστρέψουν στην Ευρώπη μαζί με τις οικογένειες τους, δημιουργώντας μία μακροπρόθεσμη απειλή για την ΕΕ. Η Europol υποστηρίζει πως το Ισλαμικό κράτος θα επιχειρήσει επιθέσεις κατά κυρίως των «μαλακών στόχων», δηλαδή χώρους μεγάλης συγκέντρωσης πολιτών, οι οποίοι δεν φρουρούνται αυστηρά και η ασφάλεια τους δεν είναι πρωταρχική αποστολή. Τέτοιοι στόχοι θεωρούνται τα σχολεία, τα εμπορικά κέντρα, οι υπαίθριες αγορές, οι αθλητικές εγκαταστάσεις, οι συρμοί τρένων-μετρό-τραμ κ.α. Αντίθετα, μικρότερη επικινδυνότητα διατρέχουν οι λεγόμενοι «σκληροί στόχοι», όπως οι εγκαταστάσεις της αστυνομίας, του στρατού και οι υποδομές λόγω του αυξημένου βαθμού δυσκολίας που τους χαρακτηρίζει.⁵⁹

Παρόμοια θέση φαίνεται πως συμμερίζεται και το αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο με ανακοίνωση του μετά την ανανέωση της ταξιδιωτικής Οδηγίας του για την Ευρώπη, τονίζει πως η Ευρώπη αποτελεί στόχος για τρομοκρατικά χτυπήματα λόγω της επιστροφής μελών του ISIS από την Συρία και το Ιράκ. Ως ευάλωτοι στόχοι σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση κρίνονται χώροι όπου διεξάγονται μεγάλα αθλητικά γεγονότα, θέατρα, ανοικτές αγορές, αεροπορικές υπηρεσίες, μέσα μεταφοράς και δημόσιοι χώροι.⁶⁰

⁵⁹ Βλ. «Europol: Ποιες χώρες βρίσκονται στο στόχαστρο τρομοκρατών», <https://www.sofokleousin.gr/europol-poiex-xores-vriskontai-sto-stoxastro-ton-tromokraton> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]

⁶⁰ Βλ. «Ευάλωτοι η Ευρώπη σε πιθανές τρομοκρατικές επιθέσεις», <http://www.reporter.com.cy/international/article/42267/evaloti-i-evropi-se-pithanes-tromokratikes-epitheseis15> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Οι χώρες της ΕΕ, οι οποίες έχουν δεχτεί περισσότερο τρομοκρατικά χτυπήματα και θεωρούνται πιο ευάλωτοι στόχοι για επιθέσεις είναι η Γαλλία και το Βέλγιο. Αυτό συσχετίζεται έντονα και με το γεγονός, πως από το 2012 έως το 2015, περισσότερα από 400 άτομα έφυγαν από το Βέλγιο με κατεύθυνση περιοχές της Συρίας και του Ιράκ που ελέγχονται από τζιχαντιστές, στοιχείο που καθιστά το Βέλγιο την χώρα της ΕΕ με την μεγαλύτερη κατά κεφαλήν «δεξαμενή» αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών του Ισλαμικού Κράτους. Η Γαλλία από την άλλη, σε απόλυτους αριθμούς υπερβαίνει ακόμη και το Βέλγιο μιας και την ίδια περίπου χρονική περίοδο, περίπου 1200 άτομα ταξίδεψαν από τη Γαλλία προς το Ιράκ και τη Συρία για να ενταχθούν στο αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Χαλιφάτο. Παρατηρείται δηλαδή, πως τα δύο κράτη με τις περισσότερες τρομοκρατικές επιθέσεις στο έδαφός τους είναι και τα δύο κράτη με την μεγαλύτερη «παραγωγή» εξτρεμιστών μαχητών. Επιπλέον σε αυτές τις χώρες βρίσκονται δύο από τις πιο ριζοσπαστικοποιημένες μουσουλμανικές κατοικίες στην γηραιά Ήπειρο όπως το Molenbeek στις Βρυξέλλες και τα banlieues στο Παρίσι.⁶¹

2.5. Καταπολέμηση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας από την ΕΕ

Ένας από τους βασικότερους λόγους που το φαινόμενο της τρομοκρατίας ανθεί, εξαπλώνεται και έχει τόσο ισχυρά δίκτυα επικοινωνίας, είναι οι πηγές χρηματοδότησης του. Σε αυτήν την λογική, η ΕΕ μετά και το μπαράζ τρομοκρατικών επιθέσεων που συνέβησαν στο έδαφός της, έκρινε ότι είναι αναγκαία η περαιτέρω δράση προκειμένου να περιοριστεί η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η Απόφαση-Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ δεν ήταν αρκετή γιατί δεν τιμωρούσε την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας παρά μόνο στην περίπτωση που παρέχεται σε μία τρομοκρατική ομάδα. Έτσι λοιπόν, τον Δεκέμβριο του 2015, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ ζήτησε ενίσχυση των υφιστάμενων κανόνων στο πεδίο αυτό. Αυτό είχε ως συνέπεια τον Ιούνιο του 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημοσιεύσει πρόταση στην οποία πρότεινε την τροποποίηση της σχετικής υπάρχουσας Οδηγίας και στη συνέχεια τον Δεκέμβριο του 2017, το Ευρωπαϊκό

⁶¹ Βλ. «TIME: Γιατί έχουν βάλει στόχο την Ευρώπη- Οι 5 λόγοι που οι τρομοκράτες «χτυπούν» [εικόνες], <https://www.iefimerida.gr/news/258290/time-giati-ehoy-n-valei-stoho-tin-eyropi-oi-5-logoi-poy-oi-tromokrates-htypoun-eikones> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Συμβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία ως προς το περιεχόμενο της πρότασης. Το συμφωνηθέν κείμενο, εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο στις 19 Απριλίου 2018 και το Συμβούλιο στις 14 Μαΐου 2018 εξέδωσε την Οδηγία. Οι νέοι κανόνες έχουν διπλή στόχευση και είναι αφενός η πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη χρηματοδότηση εγκληματικών δραστηριοτήτων και αφετέρου η ενίσχυση των κανόνων διαφάνειας για την αποτροπή μεγάλης κλίμακας απόκρυψης κεφαλαίων. Το Συμβούλιο συμπλήρωσε την Οδηγία που είχε εκδοθεί τον Μάιο του 2018 με νέα Οδηγία η οποία εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2018 και αφορούσε την καταπολέμηση νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θεσπίζοντας επιπλέον και νέες διατάξεις ποινικού δικαίου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως το άρθρο 11 της Οδηγίας 2017/541/ΕΕ απαιτεί από τα κράτη μέλη να πολιτικοποιήσουν την διάθεση των κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται για την διενέργεια τρομοκρατικών εγκλημάτων και εγκλημάτων που σχετίζονται με τρομοκρατικές ομάδες ή τρομοκρατικές δραστηριότητες.⁶²

Οι στόχοι της τροποποίησης της Οδηγίας 2015/849 αποσκοπούσε στην ενίσχυση των ελέγχων όσον αφορά τις τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου, την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, την βελτίωση της διαφάνειας σχετικά με τους δικαιούχους εταιρειών και καταπιστευμάτων και την αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με τις προπληρωμένες κάρτες και τα εικονικά νομίσματα. Επιχειρείται γενικότερα η εξισορρόπηση της ανάγκης για αυξημένη ασφάλεια με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των οικονομικών ελευθεριών.

Κάνοντας μία πιο εκτενή επισκόπηση των σημαντικότερων τροποποιήσεων της Οδηγίας 2015/849 μπορούμε να τονίσουμε τις εξής:⁶³

- Ενισχυμένη πρόσβαση στα μητρώα πραγματικών δικαιούχων: Βελτιώνεται η διαφάνεια σχετικά με τους δικαιούχους εταιρειών και καταπιστευμάτων. Επιπλέον, διασυνδέονται τα μητρώα για την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των

⁶² Βλ. Παπακωνσταντής Μ. « Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ. 84-85

⁶³ Βλ. «Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας», <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/> [τελευταία πρόσβαση 16/09/2019]

- κρατών μελών. Τέλος, τα κράτη μέλη βάση των εθνικών τους διατάξεων δύναται να παρέχουν ευρύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες.
- Αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με τις προπληρωμένες κάρτες και τα εικονικά νομίσματα: Εδώ έχουμε μείωση του κατώτατου ορίου για την εξακρίβωση της ταυτότητας των κατόχων προπληρωμένων καρτών από τα 250€ στα 150€ με ταυτόχρονη επέκταση των απαιτήσεων για την επαλήθευση της ταυτότητας των πελατών. Οι διαφορές πλατφόρμες ανταλλαγής ψηφιακών νομισμάτων (βλ. bitcoin, xrp, entherium, stellar, litecoin κ.α.) και οι πάροχοι θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών θα πρέπει να καταστήσουν αυστηρότερους ελέγχους στις πλατφόρμες τους, να ζητούν τα πλήρη και ακριβή στοιχεία των πελατών τους και να καταργήσουν πλήρως την ανωνυμία που συνδέεται με αυτού του είδους τις συναλλαγές.
 - Βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών χρηματοοικονομικών πληροφοριών: Οι εν λόγω αρχές πλέον θα μπορούν να εντοπίζουν τους κατόχους των λογαριασμών πιο εύκολα αφού θα έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που περιέχονται στα κεντρικά μητρώα τραπεζικών λογαριασμών και λογαριασμών πληρωμών.
 - Καλύτεροι έλεγχοι όσων αφορά τις χώρες υψηλού κινδύνου: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει ανά τακτά χρονικά διαστήματα κατάλογο με χώρες, οι οποίες υστερούν όσον αφορά το νομικό πλαίσιο που διαθέτουν για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Φέτος η Επιτροπή, στην έκθεσή της, περιέλαβε 23 χώρες οι οποίες είναι οι εξής: πρόκειται για το Αφγανιστάν, την Αμερικανική Σαμόα, τις Μπαχάμες, την Συρία, την Σαουδική Αραβία, την Υεμένη, τις Αμερικανικές Παρθένες Νήσους, την Τυνησία, Το Πουέρτο Ρίκο, την Σαμόα, την Σρι Λάνκα, την Βόρεια Κορέα, την Αιθιοπία, την Μποτσουάνα, το Γκουάμ, το Ιράκ, το Ιράν, την Λιβύη, την Νιγηρία, το Πακιστάν, τον Παναμά, το Τρινιδάδ και Τομπάγκο στην Καραϊβική και την Γκάνα.⁶⁴

⁶⁴ Βλ. « Κατάλογος με χώρες «ύποπτες» για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», Κώστας Μοσχονάς, https://www.efsyn.gr/oikonomia/diethnis-oikonomia/183324_katalogos-me-hores-ypoptes-gia-hrimatodotisi-tis-tromokratias [τελευταία πρόσβαση 16/09/2019]

3. ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ

3.1 Ορισμός των Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών

Μία καινούργια και ανεξέλεγκτα επικίνδυνη πρόκληση που έχει δημιουργηθεί για την ΕΕ γενικότερα και τον Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ειδικότερα, είναι το ζήτημα των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών. Σύμφωνα με την Απόφαση 21/78(2004) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, ως αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές ορίζονται «τα άτομα που μεταβαίνουν σε ένα κράτος άλλο από αυτό της διαμονής τους ή της εθνικότητας τους, με σκοπό να διαπράξουν, να οργανώσουν ή να προετοιμάσουν τρομοκρατικές πράξεις ή να συμμετάσχουν ή να λάβουν μία εκπαίδευση στην τρομοκρατία, κυρίως επ' ευκαιρία. μίας ένοπλης σύρραξης». Παρόμοια ερμηνεία στον ορισμό του αλλοδαπού τρομοκράτη μαχητή δίνει και το άρθρο 9 της Οδηγίας 2017/541/ΕΕ, το οποίο αναφέρει πως «το εκ προθέσεως ταξίδι σε άλλο κράτος με σκοπό την τέλεση ή συμβολή στην τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος ή με σκοπό τη συμμετοχή στις δραστηριότητες τρομοκρατικής ομάδας με επίγνωση του γεγονότος ότι η συμμετοχή αυτή θα συμβάλλει στις εγκληματικές δραστηριότητες αυτής της ομάδας ή με σκοπό την παροχή ή λήψη εκπαίδευσης για τέλεση τρομοκρατικών πράξεων συνιστά ποινικό αδίκημα». Ακόμα μία ερμηνεία σχετικά με την έννοια του αλλοδαπού μαχητή επιχειρεί να δώσει ο καθηγητής Thomas Heghammer, όπου ορίζει ως αλλοδαπό μαχητή «ένα άτομο το οποίο συμμετέχει σε μία εξέγερση σε ένα τρίτο κράτος, που δεν έχει την υπηκοότητα ή συγγένεια με ένα από τα μέρη στην εξέγερση, που δεν συμμετέχει με μία επίσημη στρατιωτική οργάνωση και που δεν αμείβεται για την συμμετοχή του». Όσοι αμείβονται για την συμμετοχή τους σε ένοπλες συρράξεις καλούνται μισθοφόροι. Είναι κρίσιμο για την ευρύτερη κατανόηση της εξεταζόμενης έννοιας να επισημάνουμε πως δεν είναι όλοι οι αλλοδαποί μαχητές τρομοκράτες και το αντίστροφο. Διάφορες μελέτες που έχουν εκπονηθεί, όπως μία στο American Political Science Review, αναφέρει πως μόλις 1

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

στους 9 αλλοδαπούς μαχητές που επιστρέφει στην Δύση, επιστέφει με σκοπό να πραγματοποιήσει τρομοκρατικό χτύπημα. Η εν λόγω μελέτη αφορά την χρονική περίοδο 1990-2010. Μεγάλος αριθμός των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών αποτελείται από Ευρωπαίους πολίτες, δηλαδή από πρόσωπα τα οποία έχουν όλες τις ελευθερίες που πηγάζουν από το ευρωπαϊκό κεκτημένο με σημαντικότερη την ελεύθερη κυκλοφορία. Αυτό το τελευταίο είναι και ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση που έχει να αντιμετωπίσει η ΕΕ μιας και μπορεί να τεθούν υπό αμφισβήτηση θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών και να μπει ένα ισχυρό τροχοπέδη στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.⁶⁵

Σήμερα 22 κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζουν το σύστημα Schengen, κατά το οποίο καταργούνται οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα των κρατών μελών που μετέχουν στις συμφωνίες και ο έλεγχος μεταφέρεται στα εξωτερικά. Αυτό σημαίνει πως ένας αλλοδαπός μαχητής, ο οποίος είναι Ευρωπαίος πολίτης και έχει όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητα του αυτή, μπορεί να μετακινείται ελεύθερα εντός του ευρωπαϊκού χώρου, χωρίς να υπόκειται σε συνοριακούς ελέγχους, πράγμα που του δίνει την δυνατότητα να πηγαίνει από χώρα σε χώρα με σκοπό να επιχειρεί, να συμμετέχει και να οργανώνει τρομοκρατικά χτυπήματα ή να στρατολογεί μαχητές και να αναπτύσσει τρομοκρατικό δίκτυο σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί, πως σε περίπτωση που κάποιο πρόσωπο είναι καταχωρισμένο στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS) ή θεωρείται απειλή για την δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία ή τις διεθνείς σχέσεις ενός εκ των κρατών μελών, ιδίως δε εάν είναι καταχωρισμένο ως ανεπιθύμητο στις εθνικές βάσεις δεδομένων των κρατών μελών για τους ίδιους λόγους, τότε δεν απολαμβάνει το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας.⁶⁶

Σήμερα, η πλειοψηφία των αλλοδαπών μαχητών παγκοσμίως που απασχολούν έντονα και την Ευρώπη, είναι οι αλλοδαποί μαχητές του αυτοαποκαλούμενου Ισλαμικού Κράτους. Πρόκειται για Ευρωπαίους ή μη πολίτες τρίτων χωρών που εγκαταλείπουν τις χώρες διαμονής ή καταγωγής τους για να πολεμήσουν στο πλευρό του Ισλαμικού

⁶⁵ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. « Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ. 371

⁶⁶ Βλ. Παπαγιάννης Δ. « Ο χώρος της ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδ. ΑΝΤ.Ν.ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε 2008, σελ. 137-145

Κράτους στα εμπόλεμα μέτωπα της Συρίας και του Ιράκ, με σκοπό να υπερασπιστούν τα ιδεώδη της τζιχάντ και να πάρουν μέρος στον «ιερό πόλεμο» κατά των απίστων.

3.2. Ιστορική Αναδρομή του Φαινομένου

Το φαινόμενο των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών δεν είναι πρωτόγνωρο ούτε και πρωτοφανές στα παγκόσμια χρονικά. Αλλοδαποί μαχητές πολλοί εκ των οποίων και Ευρωπαίοι πολίτες είχαν δράσει σε εμπόλεμες ζώνες στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, την Σομαλία κλπ τις προηγούμενες δεκαετίες. Το αξιοσημείωτο ωστόσο στην παρούσα χρονική περίοδο που μαίνεται ακόμα ο αιματηρός εμφύλιος της Συρίας, είναι πως αυτή την φορά έχουν κινητοποιηθεί οι περισσότεροι αλλοδαποί μαχητές από κάθε άλλο πόλεμο στην σύγχρονη ιστορία. Η βίαιη καταστολή του καθεστώτος του Μπασάρ Αλ Άσαντ κατά της σουνιτικής αντιπολίτευσης, οδήγησε σε εμφύλιο πόλεμο στη Συρία με την δημιουργία ενός σουνιτικού μετώπου στην αντιπολίτευση που σταδιακά υιοθετούσε όλο και πιο ακραίες θέσεις, με συνέπεια να συνασπιστούν διάφορες ισλαμικές οργανώσεις γύρω από ένα καινούργιο εξτρεμιστικό μόρφωμα που ονομάστηκε Ισλαμικό Κράτος.⁶⁷ Η πρώτη φορά που έγινε αντιληπτή από την διεθνή κοινότητα η ύπαρξη αλλοδαπών μαχητών στην Συρία ήταν στα μέσα του 2012, έναν περίπου χρόνο μετά την έναρξη της εμφύλιας σύρραξης στη Συρία. Στην συνέχεια, μέχρι τον Απρίλιο του 2013 εκτιμάται πως είχαν φύγει για τη Συρία περίπου 600 Ευρωπαίοι πολίτες, μεταξύ των οποίων 100 Ολλανδοί, 130 Άγγλοι και 40 Γερμανοί. Καθώς εξελίσσονταν ο πόλεμος στην Συρία και ιδίως μετά την γέννηση του μορφώματος του Ισλαμικού Κράτους, ο αριθμός των αλλοδαπών μαχητών που έφευγε από την Ευρώπη για να πολεμήσει στη Συρία και το Βόρειο Ιράκ πολλαπλασιάστηκε σημειώνοντας μία ραγδαία αύξηση πρωτοφανή για τα Ευρωπαϊκά δεδομένα. Η όλη όξυνση του προβλήματος έφτασε σε σημείο να κινητοποιήσει την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις αρμόδιες αντιτρομοκρατικές υπηρεσίες της να λάβουν έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου, θέτοντας το ζήτημα των αλλοδαπών μαχητών σε πολύ υψηλή θέση στην ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα. Χαρακτηριστικά σημειώνεται, πως μέχρι τον Ιανουάριο του 2015, είχαν φύγει για τη Συρία και το Ιράκ τουλάχιστον

⁶⁷ Βλ. Τσάρλς Γκλας «Η Συρία Φλέγεται» εκδ. Διάμετρος 2016, σελ. 7

20.700 αλλοδαποί μαχητές, δηλαδή περισσότεροι από τους μαχητές της δεκαετίας του 1980 και των αρχών του 1990 στο Αφγανιστάν, και πολλαπλάσιος από εκείνον των πολέμων στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν και στη Σομαλία.

3.3. Χαρακτηριστικά και Κατηγορίες Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών

Οι αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές μάχονται ως επί το πλείστον σε εμπόλεμα μέτωπα κυρίως στην Μέση Ανατολή και στην Βόρεια Αφρική. Ο μεγαλύτερος αριθμός όμως αλλοδαπών μαχητών βρίσκεται στην Συρία και το Ιράκ και προέρχονται σύμφωνα με εκτιμήσεις από χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής όπως το Λίβανο(900 περίπου μαχητές), την Ιορδανία(1.500 περίπου μαχητές)το Μαρόκο(1.500 περίπου μαχητές), την Σαουδική Αραβία(σχεδόν 2.500 μαχητές) και την Τυνησία(3.000 περίπου μαχητές), αλλά και χώρες της πρώην ΕΣΣΔ όπως η Ρωσία(μέχρι 1.500 μαχητές πολλοί εκ των οποίων είναι Τσετσένοι), το Ουζμπεκιστάν(500 περίπου μαχητές), το Τουρκμενιστάν(360 περίπου μαχητές) και το Καζακστάν(250 περίπου μαχητές). Επίσης, αρκετοί προέρχονται από βαλκανικές χώρες και την Τουρκία (περίπου 1.000 τον αριθμό), και άλλοι από την Ανατολική και Νότια Ασία (1.000 περίπου πρόσωπα) κυρίως από την Κίνα και το Πακιστάν. Από τα Δυτικά κράτη εκτός Ευρώπης, υπολογίζονται πως προέρχονται μερικές εκατοντάδες μαχητές από τον Καναδά, τις Η.Π.Α, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Οι μισοί από τους περίπου 500 μαχητές που υπολογίζονται ότι προέρχονται από αυτές τις χώρες είναι Αυστραλοί. Αξιοσημείωτος είναι και ο αριθμός των δυτικοευρωπαίων αλλοδαπών μαχητών αλλά με αυτούς θα ασχοληθούμε αναλυτικότερα σε άλλο σημείο του παρόντος κεφαλαίου. Τα εν λόγω άτομα συνήθως είναι νεαρής ηλικίας, είναι μουσουλμάνοι στην πλειοψηφία τους με ένα ποσοστό ωστόσο της τάξεως του 15% να είναι χριστιανοί ή να προέρχονται από άλλες θρησκείες, έχουν θρησκευτικά κίνητρα ως επί το πλείστον, και το 15% αυτών αποτελείται από γυναίκες, κάτι το οποίο φαντάζει πρωτοφανές για το κίνημα της τζιχάντ.⁶⁸

⁶⁸ Βλ. Πέτερ Ρ. Νόιμαν «ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΖΙΧΑΝΤΙΣΤΕΣ, Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας» εκδ. ΔΙ'ΑΜΕΤΡΟΣ 2016, σελ. 124

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το κοινωνικό τους υπόβαθρο διαφέρει από χώρα σε χώρα. Παραδείγματος χάριν, σε χώρες όπως η Γερμανία και στις σκανδιναβικές χώρες, οι περισσότεροι είναι πολύ χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, ζουν σε δύσκολες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, δεν έχουν προοπτικές εύρεσης μίας αξιοπρεπούς εργασίας και αρκετοί από αυτούς έχουν ήδη βεβαρημένο ποινικό μητρώο. Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες όμως όπως η Μεγάλη Βρετανία, οι περισσότεροι, σπούδαζαν ή είχαν ολοκληρώσει τις σπουδές τους πριν αναχωρήσουν για τις εμπόλεμες ζώνες. Ο κοινός παρονομαστής αυτών των ατόμων είναι η μη ταύτιση τους με τις δυτικές κοινωνίες στις οποίες έχουν γεννηθεί και ανατραφεί και όχι κάποιο άλλο κοινωνικό ή ακόμα και δημογραφικό χαρακτηριστικό. Επίσης, πέρα από τα ανωτέρω βασικά κίνητρα των αλλοδαπών μαχητών, μπορούμε να αναφέρουμε και τα τρία βασικότερα δευτερεύοντα ή πιο άμεσα κίνητρα τους, τα οποία μπορούν να συνοψιστούν στο τρίπτυχο εκδίκηση, φήμη, αντίδραση. Οι αλλοδαποί μαχητές και οι τρομοκράτες, πραγματοποιώντας βίαια και πολύνεκρα χτυπήματα, εκδικούνται με αυτό τον τρόπο την Δύση για τις αποσταθεροποιητικές ενέργειες που έχει πραγματοποιήσει στις μουσουλμανικές χώρες της Μέσης Ανατολής, οι οποίες είχαν σαν αποτέλεσμα να ξεριζωθούν από τις πατρίδες τους και να βιώσουν την φτώχεια και την εξαθλίωση. Πρόκειται για την επιβολή του γνωστού μωσαϊκού νόμου «οφθαλμόν αντί οφθαλμού και οδόντα αντί οδόντος». Η φήμη από την άλλη που κερδίζουν ως αποτέλεσμα της δράσης τους, τους κάνει γνωστούς σε όλο τον κόσμο και τους καθιστά στην κορυφή της επικαιρότητας βάζοντας τους σε θέση πρωταγωνιστή. Τέλος, η αντίδραση που συμπληρώνει αυτό το τρίπτυχο είναι η επιθυμία τους με τις ενέργειες τους να κάνουν την Δύση να κινηθεί εχθρικά κατά των μουσουλμάνων που διαμένουν στο έδαφος της, ώστε να ενισχυθεί η ρητορική των ακραίων ισλαμιστών περί «ιερού πολέμου» κατά των απίστων και με αυτό τον τρόπο να συσπειρωθούν οι απανταχού μουσουλμάνοι στον αγώνα κατά των απίστων.⁶⁹ Οι αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές μπορούμε να πούμε πως ανήκουν κατά κύριο λόγο σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι οι εξής:

- Οι Υπερασπιστές: Πρόκειται για άτομα τα οποία ανήκουν στην πρώτη γενιά μαχητών που έφτασαν στη Συρία κατά την διάρκεια του εμφυλίου τα έτη 2012 και 2013 με κύριο σκοπό την υπεράσπιση του σουνιτικού πληθυσμού. Οι εν λόγω μαχητές βλέποντας την καταπίεση και τις βίαιες μεθόδους που

⁶⁹ Βλ. ΛΟΥΙΖ ΡΙΤΣΑΡΝΤΣΟΝ «Τι θέλουν οι Τρομοκράτες», εκδ. ΤΟΠΟΣ 2008, σελ. 149

χρησιμοποιούσε το καθεστώς Άσαντ κατά των οπαδών της σουνιτικής αντιπολίτευσης, θεώρησαν αυτό που συνέβαινε ως υπαρξιακή απειλή και ταυτίζονταν με τον πόνο και την δυστυχία του άμαχου σουνιτικού πληθυσμού. Σε πρώτο στάδιο μετέβαιναν εκεί για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους αμάχους αλλά καθώς ο πόλεμος εξελισσόταν, παρέμειναν εκεί και αποφάσισαν να συμμετάσχουν ως μαχητές πλέον στην μεγάλη εμφύλια σύρραξη. Αυτό που συνδέει επομένως τους μαχητές της εν λόγω κατηγορίας, είναι η κοινή μουσουλμανική τους ταυτότητα ως σημείο αναφοράς για την συσπείρωση τους απέναντι σε έναν κοινό εχθρό, όπου στην συγκεκριμένη περίπτωση ήταν το καθεστώς Άσαντ.

- Αυτοί που αναζητούν νόημα ύπαρξης: Η δεύτερη κατηγορία αλλοδαπών μαχητών σε αντίθεση με την πρώτη, δεν κινητοποιείται από κάποιο θρησκευτικό ή πολιτικό κίνητρο, αλλά κινητοποιείται από την έντονη ανάγκη των συγκεκριμένων ατόμων να αποκτήσουν μία ταυτότητα, την ανάγκη να ανήκουν κάπου, να νιώσουν ασφαλείς και να αισθανθούν δύναμη και αυτοπεποίθηση. Πρόκειται για ένα σύγχρονο φαινόμενο μαχητών που πηγάζει από ένα διαρκώς αναπτυσσόμενο κίνημα τζιχαντιστικής αντικουλτούρας. Τα άτομα που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία νιώθουν απομονωμένα από την κοινωνία, αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας και χωρίς κάποια αξιολόγηση προοπτική για το μέλλον τους. Έτσι μέσα από την συμμετοχή τους σε μία ομάδα όπως το Ισλαμικό Κράτος, αισθάνονται ισχυροί, αναγνωρίζεται η αξία τους και πλέον έχουν μία «ιερή» αποστολή να επιτελέσουν που τους κάνει χρήσιμους και σημαντικούς σε μία νέα κοινότητα στην οποία ενσωματώνονται.
- Οι Συνοδοιπόροι: Η τρίτη και τελευταία κατηγορία αλλοδαπών μαχητών είναι οι λεγόμενοι «συνοδοιπόροι». Τα άτομα της εν λόγω κατηγορίας παρά τα πολλά κοινά στοιχεία που έχουν με αυτά της δεύτερης, όπως το προβληματικό κοινωνικό περιβάλλον, τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, την επιθυμία για νόημα στην ζωή κλπ, διαφέρουν ως προς το ότι έχουν επιπλέον έναν ισχυρό κοινωνικό δεσμό με μία (μικρο) ομάδα και τον αρχηγό της. Οι συνοδοιπόροι, συνήθως ανήκουν σε διάφορες πολιτικές και παραθρησκευτικές ομάδες και ακολουθούν πιστά τον αρχηγό τους, διατηρώντας παράλληλα και μία στενή συναισθηματική σχέση με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Εδώ δηλαδή το κίνητρο δεν είναι ούτε πολιτικό, ούτε θρησκευτικό αλλά και ούτε κοινωνικό,

αλλά αφορά την ικανοποίηση του αρχηγού της ομάδας και την έμπρακτη στήριξη και αλληλοβοήθεια στα υπόλοιπα συμμετέχοντα μέλη της.⁷⁰ Χαρακτηριστικό παράδειγμα για αυτήν την περίπτωση αποτελεί το παράδειγμα της Βρέμης όπου εκεί λειτουργούσε για χρόνια η λεγόμενη Πολιτιστική και Οικογενειακή Ένωση, η οποία είχε ιδρυθεί το 2007 από μία διάσπαση της σαλαφιστικής κίνησης. Τον Ιανουάριο του 2014, ο αρχηγός την συγκεκριμένης ομάδας, αναχώρησε για την Κωνσταντινούπολη και λίγες ημέρες αργότερα, εμφανίστηκε στη Συρία μέσω Skype. Τις επόμενες οκτώ εβδομάδες, έγιναν άλλες είκοσι αναχωρήσεις με τελικό προορισμό το Ισλαμικό κράτος, στις οποίες συμμετείχαν γυναίκες και παιδιά που ταξίδευαν εκεί για να ακολουθήσουν τον αρχηγό τους και να γίνουν μαχητές πλέον στη Συρία.

Επιπλέον, εξειδικεύοντας ακόμη περισσότερο την ανωτέρω κατηγοριοποίηση μπορούμε να καταλήξουμε σε περισσότερες υποκατηγορίες αλλοδαπών μαχητών, οι οποίες σχετίζονται με το κοινωνικό και ψυχολογικό τους προφίλ. Έτσι λοιπόν, μπορούμε να αναφέρουμε τις ακόλουθες τέσσερις βασικές κατηγορίες υποστηρικτών του Ισλαμικού Κράτους που επιλέγουν να πολεμήσουν στο πλευρό του:

- **Σαλαφιστές:** Ο σαλαφισμός είναι ένα συντηρητικό ρεύμα εντός του Ισλάμ, το οποίο ξεκίνησε στην Αίγυπτο τον 19ο αιώνα. Σήμερα ο σαλαφισμός στην Ευρώπη, έχει εξελιχθεί σε ένα σύγχρονο κίνημα του οποίου η γλώσσα, τα σύμβολα, οι τελετουργίες και τα επιχειρήματα οφείλονται στη ζωή σε μία άκρως εξελιγμένη δυτική κοινωνία, καθώς και στο παράδειγμα των ευσεβών προγόνων πριν από 1.400 χρόνια. Ο σαλαφισμός ως κίνημα, τάσσεται εναντίον όλων όσων υποστηρίζει η δυτική κοινωνία, τάσσεται δηλαδή κατά της δημοκρατίας, της ισότητας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κλπ. Υιοθετεί μία πλήρως μανιχαϊστική λογική των πραγμάτων κατά την οποία όποιος δεν ακολουθεί πιστά τους κανόνες που πρεσβεύει είναι εχθρός του Ισλάμ και θεωρεί ότι αυτός που υπακούει στο σύστημα γίνεται πλήρως αποδεκτός από την υπόλοιπη ομάδα ανεξαρτήτως χρώματος, προέλευσης, παρελθόντος ή μόρφωσης. Οι Σαλαφιστές απευθύνονται κατά κύριο λόγο σε αποξενωμένους και αγανακτισμένους ανθρώπους που αναζητούν να βρουν μία καινούργια

⁷⁰ Βλ. Πέτερ Ρ. Νόμαν «ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΖΙΧΑΝΤΙΣΤΕΣ, Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας» εκδ. ΔΙ'ΑΜΕΤΡΟΣ 2016, σελ.125-133

ταυτότητα και νόημα στη ζωή τους. Στην Ευρώπη παρατηρείται πως όποιος γίνεται τζιχαντιστής προηγουμένως είχε γίνει σαλαφιστής χωρίς απαραίτητα να ισχύει και το αντίστροφο. Πρόκειται δηλαδή για μία εξτρεμιστική αντικουλτούρα, ένα ριζοσπαστικό περιβάλλον από το οποίο επιστρατεύονται οι συμπαθούντες, οι υποστηρικτές και τα μέλη. Η συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα έχει αυξηθεί σημαντικά σε ολόκληρη την Ευρώπη και συγκεκριμένα αναφέρεται πως στην Γερμανία μέσα σε δύο χρόνια από το 2012 μέχρι το 2014 διπλασίασε τον αριθμό των μελών της σε 7.500.

- Γυναίκες: Ίσως το πιο αξιοσημείωτο με το νέο κύμα αλλοδαπών μαχητών στον πλανήτη, είναι ότι για πρώτη φορά εμφανίζονται στις τάξεις των τζιχαντιστών να πολεμούν γυναίκες. Μέχρι τα προηγούμενα χρόνια η πλειοψηφία των γυναικών που ασχολούνταν με το τζιχαντιστικό κίνημα ήταν συνήθως παντρεμένες με τζιχαντιστές. Αυτό έχει αλλάξει από την έναρξη του πολέμου στη Συρία και το Ιράκ και ύστερα με το 15% των αλλοδαπών μαχητών να αποτελούνται πλέον από γυναίκες. Πάντως, ακόμα και σήμερα η πλειονότητα των γυναικών που δραστηριοποιούνται ως αλλοδαποί μαχητές έχουν εισέλθει σε αυτό τον ρόλο από μία ανδρική φιγούρα. Οι γυναίκες μαχήτριες παρά τα στερεότυπα που επικρατούν γύρω από τον ρόλο τους στην τζιχαντιστική ιδεολογία, έχουν ενεργό ρόλο στην διάδοση της τζιχαντιστικής ιδεολογίας και συμμετέχουν σε κάθε δράση της οργάνωσης στην οποία είναι μέλη με τον ίδιο ζήλο και αποφασιστικότητα με τους άντρες. Τα κίνητρα πίσω από την ένταξη των γυναικών σε τέτοιες οργανώσεις είναι και εδώ η ανάγκη του να ανήκεις κάπου, η αναζήτηση ενός βαθύτερου νοήματος κλπ. Ωστόσο, εδώ προστίθεται και ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας που αξίζει να σημειωθεί που ονομάζεται «ανεστραμμένος φεμινισμός». Σύμφωνα με αυτόν, πολλές γυναίκες βλέπουν την Τζιχάντ σαν «απελευθέρωση από τις καταπιεστικές σεξουαλικές προσδοκίες της δυτικής κοινωνίας». Στην προπαγάνδα του Ισλαμικού Κράτους, οι γυναίκες χαίρουν εκτίμησης, γιατί αντιμετωπίζονται ως μητέρες της επόμενης γενιάς και ως προστάτιδες της οικογένειας και όχι απλώς σαν σεξουαλικά αντικείμενα. Οι γυναίκες που ταξιδεύουν για να πολεμήσουν στις εμπόλεμες ζώνες της Συρίας και του Ιράκ πιστεύουν πως κάνουν μία συνειδητή επιλογή και υπερήφανη πράξη και ότι όλο αυτό αποτελεί μία μορφή χειραφέτησης τους.

- Οι Μοναχικοί Λύκοι: Το φαινόμενο των μοναχικών λύκων, δηλαδή το γεγονός ότι οι τρομοκράτες ξεσηκώνουν τους οπαδούς τους για επιθέσεις χωρίς οι ίδιοι να συμμετέχουν στην υλοποίηση τους, δεν είναι κάτι καινούργιο. Από τα τέλη του 19ου αιώνα οι αναρχικοί ήλπιζαν ότι με τις ενέργειες τους θα κινητοποιήσουν και άλλους οπαδούς στο να κάνουν επιθέσεις και να δημιουργήσουν το χάος που θα φέρει την κοινωνική ανατροπή και στον αντίποδα, στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ακροδεξιοί εξτρεμιστές διατύπωσαν την στρατηγική της «ακέφαλής αντίστασης» που οδήγησε στην πολύνεκρη επίθεση στο Οκλαχόμα Σίτι. Μοναχικοί Λύκοι παρουσιάστηκαν και την προηγούμενη δεκαετία, προκαλώντας τρομοκρατικές ενέργειες καθοδηγούμενοι ιδεολογικά από ισλαμιστές ιεροκήρυκες προσκείμενους στην Αλ Κάιντα. Ωστόσο, από το 2013 και μετά οι λεγόμενοι μοναχικοί λύκοι αποτελούν την πιο επικίνδυνη και ύπουλη κατηγορία τρομοκρατών. Αυτή η κατάσταση οφείλεται στην στρατηγική του Ισλαμικού Κράτους να δίνει έμφαση όχι σε μεγάλες επιχειρήσεις εντυπωσιασμού με ισχυρές βόμβες και βαρύ εξοπλισμό αλλά σε πολύ πιο εύκολες και απλές πράξεις ωμής βίας. Εδώ τα μέσα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση τρομοκρατικών χτυπημάτων είναι απλά καθημερινά πράγματα στα οποία μπορεί να έχει πρόσβαση ο καθένας, όπως μαχαίρια, οχήματα ή ακόμα και επιθέσεις με γύμνια χέρια και μάχη σώμα με σώμα με σκοπό την φυσική εξόντωση των θυμάτων. Επίσης, στην γιγάντωση του φαινομένου των μοναχικών λύκων, συνέβαλε και η ηρωοποίηση τους από το Ισλαμικό Κράτος. Πλέον, οι μοναχικοί Λύκοι δεν θα αντιμετωπίζονται σαν τρομοκράτες δεύτερης διαλογής αλλά θα έχουν μεγαλύτερη αξία για το τζιχαντιστικό κίνημα και οι πράξεις τους θα εμπνέουν τους ακόλουθους του Ισλαμικού Κράτους σε όλη την υφήλιο. Συμβολική ήταν και η παρουσία του τζιχαντιστή εν ονόματι «Τζιχαντι Τζον» σε αυτή την κατεύθυνση, όπου παρόλο που ούτε μοναχικός λύκος ήταν αλλά ούτε και δρούσε σε ευρωπαϊκό έδαφος, αλλά στη Συρία, τον παρουσίαζαν σαν τον άνθρωπο που με ένα μόνο μαχαίρι είχε καταφέρει να ταπεινώσει τις παγκόσμιες υπερδυνάμεις και να τρομοκρατήσει τους πολίτες της. Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη έχουν πραγματοποιηθεί πολλά χτυπήματα από μοναχικούς λύκους με σημαντικότερο εκείνο στο σατυρικό περιοδικό Charlie Hedbo όπου σκοτώθηκαν 12 άνθρωποι, αλλά και εκείνο σε πολιτιστικό κέντρο

στην Κοπεγχάγη όπως κι άλλα σε εβραϊκές συναγωγές. Οι περισσότεροι μοναχικοί λύκοι ήταν προηγουμένως οπαδοί και υποστηρικτές του Ισλαμικού Κράτους και στην πλειοψηφία τους είναι Ευρωπαίοι πολίτες δεύτερης και τρίτης γενιάς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και καθαρό ποινικό μητρώο. Το γεγονός ότι δρουν αυτόνομα χωρίς κάποια επικοινωνία με πυρήνες τζιχαντιστικών οργανώσεων, οι περισσότεροι δεν έχουν απασχολήσει ξανά τις αρχές και θεωρούνται από πολλούς άτομα υπεράνω πάσης υποψίας με εύρυθμη και φυσιολογική ζωή, κάνει το έργο των αρχών εξαιρετικά δύσκολο και τους καθιστά την πιο επικίνδυνη κατηγορία. Οι μοναχικοί λύκοι στρατολογούνται συνήθως μόνοι τους από τα διαδικτυακά μέσα που αναπαράγουν προπαγανδιστικό τζιχαντιστικό υλικό.

- **Οι Διαδικτυακοί Οπαδοί:** Το γεγονός ότι το Ισλαμικό Κράτος έχει τόσους πολλούς οπαδούς και μαχητές, τόσο άντρες όσο και γυναίκες, οφείλεται στην ισχυρή παρουσία που έχει στο διαδίκτυο. Ποτέ ξανά στην ιστορία του τρομοκρατικού φαινομένου μια οργάνωση δεν είχε χρησιμοποιήσει τόσο πολύ το διαδίκτυο για να προπαγανδίσει τις θέσεις της, να προσηλυτίσει οπαδούς, να εκφοβίσει αντιπάλους και να προβάλει την εικόνα της σε όλο τον κόσμο. Μέσω της χρήσης των μέσων επικοινωνίας του διαδικτύου έχει την ευκαιρία να αλληλοεπιδρά με άτομα από όλο τον κόσμο και να τους καθοδηγεί να ενταχθούν στις τάξεις του. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί, πως η πλειοψηφία του υλικού που δημοσιεύεται στο διαδίκτυο και αφορά την δράση του Ισλαμικού Κράτους δεν αναρτάται από το ίδιο αυτό καθ' αυτό αλλά από οπαδούς και υποστηρικτές τους οποίους εμπνέει. Όλοι αυτοί ανήκουν στο λεγόμενο τζιχαντιστικό ηλεκτρονικό οικοσύστημα, που είναι πιο περίπλοκο και πολύ λιγότερο συγκεντρωτικό από όσο γνωρίζουμε. Η εν λόγω κατηγορία μπορεί να χωριστεί σε τρεις επιμέρους υποκατηγορίες οι οποίες είναι οι εξής:
- **Μαχητές:** Πρόκειται για τους εκατοντάδες μαχητές που καταγράφουν την δράση τους μέσα από τα δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Twitter, το Instagram κ.α. Οι μαχητές, χρησιμοποιούν αυτά τα μέσα για να δείξουν στον υπόλοιπο κόσμο τα πολεμικά τους κατορθώματα και να πείσουν επιπλέον άτομα να γίνουν μαχητές στις εμπόλεμες ζώνες της Συρίας και του Ιράκ.

- «Cheerleaders»: Εδώ έχουμε να κάνουμε με αυτοαποκαλούμενους ιεροκήρυκες οι οποίοι χρησιμοποιούν τα μέσα του διαδικτύου για να προπαγανδίσουν τις θέσεις του Ισλαμικού Κράτους και να εξυπηρετήσουν ιδιοτελείς σκοπούς χωρίς να έχουν πραγματική οργανική ή ακόμα και ιδεολογική σχέση με το Ισλαμικό Κράτος, όντας η συντριπτική πλειοψηφία πολίτες των δυτικών κοινωνιών. Τα συγκεκριμένα άτομα εκμεταλλεύονται την θρησκευτική νομιμότητα παριστάνουν τις πνευματικές αυθεντίες για να περάσουν τα αιρετικά μηνύματα τους ενώ στην πραγματικότητα είναι θρησκευτικά αδαείς.
- Οι Οπαδοί: Πρόκειται για απλούς οπαδούς του Ισλαμικού Κράτους, οι οποίοι ακολουθούν τους μαχητές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μεταφράζουν τις ειδήσεις από το Ισλαμικό Κράτος, τις σχολιάζουν και τις διαδίδουν. Είναι άτομα τα οποία δεν είναι ενεργά μέλη του Ισλαμικού Κράτους, αλλά υποστηρίζουν την οργάνωση με ζήλο και προωθούν το προπαγανδιστικό υλικό της στην οικουμένη, δυτικοποιώντας το περιεχόμενο των προπαγανδιστικών μηνυμάτων, ώστε αυτό να γίνει κατανοητό στο Ευρωπαϊκό κοινό. Φιλοξενούν τζιχαντιστικές ιστοσελίδες, αναρτούν προπαγανδιστικές αφίσες, επεξεργάζονται βίντεο, παράγουν μουσική επένδυση, γράφουν εγχειρίδια ή τους λόγους διάσημων σειρήνων, δημιουργούν δεδομένα που μπορεί να κατεβάσει ο καθένας. Μπορεί να λεχθεί μάλιστα ότι οι οπαδοί είναι οι κύριοι υπαίτιοι για την διάδοση της τζιχαντιστικής ατζέντας.⁷¹

3.4. Δράσεις Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών στην ΕΕ

Από το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου στους Δίδυμους Πύργους στην Αμερική το 2001, που αποτέλεσε ουσιαστικά την έναρξη μιας νέας εποχής γι' αυτό που ονομάζουμε τρομοκρατία μέχρι και τις πιο πρόσφατες επιθέσεις στο ευρωπαϊκό έδαφος, ο φόβος και η ανασφάλεια έχουν ριζώσει στην καθημερινότητα των Ευρωπαίων πολιτών και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας ανεβαίνει διαρκώς στην πολιτική ατζέντα των ευρωπαϊκών κρατών με έντονη διχογνωμία ωστόσο ως προς τα αίτια και την στρατηγική αντιμετώπισης της. Σε αυτό το σημείο της παρούσας μελέτης,

⁷¹ Βλ. Πέτερ Ρ. Νόμαν «Οι Νέοι Τζιχαντιστές, Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας, εκδ. Διάμετρος, σελ.153-184

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

αξίζει να αναφερθούμε στα πιο γνωστά και πολύνεκρα τρομοκρατικά χτυπήματα που συνέβησαν στην Ευρώπη και έχουν στοιχίσει την ζωή μέχρι σήμερα σε χιλιάδες ανθρώπους.

Τρία χρόνια μετά τις επιθέσεις στους Δίδυμους Πύργους, την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, η Ευρώπη έρχεται για πρώτη φορά αντιμέτωπη με το «σκληρό» πρόσωπο του νέου κύματος τρομοκρατίας που μόλις είχε γεννηθεί. Τον Μάρτιο του 2004, 191 άνθρωποι χάνουν την ζωή τους και 1800 τραυματίζονται στο βομβιστικό χτύπημα της τρομοκρατικής οργάνωσης Αλ Κάιντα σε τρία τρένα στη Μαδρίτη. Έναν μόλις χρόνο αργότερα στις 07/07/2005, στο Λονδίνο, σημειώνεται τρομοκρατικό χτύπημα στις δημόσιες συγκοινωνίες της Βρετανικής πρωτεύουσας με απολογισμό 56 νεκρών και 700 τραυματιών. Εκείνη την ημέρα έλαβαν χώρα συνολικά τέσσερις τρομοκρατικές επιθέσεις σε λεωφορεία και μετρό που οδήγησαν σε αυτόν τον μακάβριο απολογισμό. Στις 13 Νοεμβρίου 2015, σημειώνονται μία σειρά από βίαιες επιθέσεις στο 10ο και 11ο διαμέρισμα του Παρισιού στη Γαλλία και στο προάστιο του Σαιν-Ντενί. Εκείνο το βράδυ αναφέρθηκαν 3 τουλάχιστον ξεχωριστές εκρήξεις και έξι μαζικοί πυροβολισμοί με την πιο πολύνεκρη επίθεση να σημειώνεται στο Θέατρο Μπατακλάν. Ο απολογισμός των θυμάτων από τις επιθέσεις αυτές φτάνει τους 129 νεκρούς και 200 τουλάχιστον τραυματίες. Την ευθύνη της επίθεσης ανέλαβε το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος, το οποίο από τις αρχές της παρούσας δεκαετίας μέχρι σήμερα αποτελεί την μεγαλύτερη τρομοκρατική οργάνωση που επιτίθεται σε Ευρωπαϊκό έδαφος μετά την Αλ-Καίντα, που έδρασε την προηγούμενη κυρίως δεκαετία. Μόλις λίγους μήνες μετά, η Ευρώπη συγκλονίζεται όταν στις 22/03/2016, το Αεροδρόμιο των Βρυξελλών πέφτει θύμα τρομοκρατικής επίθεσης με 34 νεκρούς και 230 τραυματίες. Την ευθύνη και εδώ ανέλαβε το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος. Στις 14/07/2016 πάλι στην Γαλλία, λαμβάνει χώρα άλλο ένα ισχυρό τρομοκρατικό χτύπημα ανήμερα των εορτασμών για την πτώση της Βαστίλης, στις 14 Ιουλίου 2016. Συγκεκριμένα, στη Λεωφόρο Προμεναντ ντε Ανγκλε, όπου είχε συγκεντρωθεί πλήθος κόσμου για να παρακολουθήσει τη ρίψη πυροτεχνημάτων, ένα φορτηγό κατευθυνόμενο με 70 χλμ/ώρα, γεμάτο με όπλα και πυρομαχικά, πέφτει πάνω στο πλήθος και για διάστημα δύο χιλιομέτρων χτυπάει με το φορτηγό του ανθρώπους από το πλήθος, κάνοντας διαρκώς ελιγμούς για να καταφέρει τον μέγιστο αριθμό θυμάτων. Από την επίθεση αυτή, σκοτώθηκαν 84 άτομα και τραυματίστηκαν 65. Τη ευθύνη και σε αυτήν την

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

περίπτωση ανέλαβε το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος. Έναν σχεδόν χρόνο μετά, οι σκοτεινές μνήμες της τρομοκρατικής βίας ξυπνούν και πάλι στην Ευρώπη. Στις 23/05/2017, στο Μάντσεστερ του Λονδίνου, σε συναυλιακό χώρο του Manchester Arena, σημειώνεται ισχυρή έκρηξη που έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο περίπου 22 ατόμων και τον τραυματισμό 50. Την ευθύνη ανέλαβε το Ισλαμικό Κράτος, το οποίο έκανε λόγο για «αντίποινα» για τις αεροδρομικές επιδρομές στο Ιράκ και τη Συρία.⁷²

Αναλυτικότερα οι τρομοκρατικές επιθέσεις που έχουν λάβει χώρα στην ΕΕ από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας έως σήμερα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:⁷³

- 11 Μαρτίου 2004: Τέσσερα τρένα ανατινάζονται στην Μαδρίτη συνέπεια βομβιστικής επίθεσης με απολογισμό 191 νεκρούς.
- 7 Ιουλίου 2005: 52 άνθρωποι σκοτώνονται όταν τέσσερις βομβιστές αυτοκτονίας ανατινάζονται σε τρία βαγόνια του μετρό και ένα λεωφορείο.
- 2 Μαρτίου 2011: 2 Αμερικανοί στρατιώτες σκοτώνονται και άλλοι δύο τραυματίζονται από ένοπλο εξτρεμιστή στο αεροδρόμιο της Φρανκφούρτης, ο οποίος εμπνεύστηκε την επίθεση του από ένα ψεύτικο βίντεο που είδε στο διαδίκτυο με Αμερικανούς να σκοτώνουν στο Αφγανιστάν.
- 2 Νοεμβρίου 2011: Τα γραφεία του σατυρικού περιοδικού Charlie Hebdo στο Παρίσι πυρπολούνται. Από την επίθεση δεν σημειώθηκαν θύματα.
- Μάρτιος 2012: Ένοπλος άνδρας σκοτώνει τρία παιδιά εβραϊκής καταγωγής, έναν ραβίνο και τρεις στρατιωτικούς στην Τουλούζη, νότια της Γαλλίας.
- 22 Μαΐου 2013: Δύο εξτρεμιστές παρασύρουν και μαχαιρώνουν μέχρι θανάτου σε δρόμο του Λονδίνου τον Βρετανό στρατιώτη Λι Ρίγκμπι.
- 7-9 Ιανουαρίου 2015: Η οργάνωση Αλ Κάιντα της αραβικής Χερσονήσου πραγματοποιεί ένοπλες επιθέσεις στα γραφεία του σατυρικού περιοδικού Charlie Hebdo και σε μπακάλικο με 17 νεκρούς.
- 14 Φεβρουαρίου 2015: Ένοπλος άνδρας δολοφονεί τον Δανό σκηνοθέτη Τον Νοργκααρντ και τραυματίζει τρεις αστυνομικούς στην Κοπεγχάγη. Την επόμενη μέρα ο ίδιος δράστης επιτίθεται σε συναγωγή σκοτώνοντας έναν

⁷² Βλ. «Τα τρομοκρατικά χτυπήματα που συγκλόνισαν την Ευρώπη (pics)», <http://www.reporter.com.cy/international/article/236399/> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]

⁷³ Βλ. « Ποια είναι τα χειρότερα τρομοκρατικά χτυπήματα που αιματοκύλισαν τον κόσμο», <https://www.tanea.gr/2019/03/15/world/poia-einai-ta-xeiirotera-tromokratika-xytipimata-pou-aimatokyliisan-ton-kosmo/> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Εβραίο φύλακα και τραυματίζοντας δύο αστυνομικούς, προτού πέσει νεκρός από πυρά.

- 13 Νοεμβρίου 2015: Τζιχαντιστές του Ισλαμικού Κράτους επιτίθενται σε συναυλία στο Θέατρο Μπατακλάν και σε ένα εστιατόριο στο Παρίσι. Από την επίθεση σκοτώθηκαν 130 άτομα.
- 22 Μαρτίου 2016: 32 άτομα σκοτώνονται και δεκάδες τραυματίζονται από βομβιστή αυτοκτονίας στο αεροδρόμιο και το μετρό των Βρυξελλών.
- 14 Ιουλίου 2016: Ανήμερα της επετείου της πτώσης της Βαστίλης στη Νίκαια της Γαλλίας, 86 άτομα σκοτώθηκαν από επίθεση με φορτηγάκι από ένοπλο άνδρα.
- 19 Δεκεμβρίου 2016: 12 άτομα σκοτώνονται στο Βερολίνο από φορτηγάκι που πέφτει πάνω σε χριστουγεννιάτικη αγορά.
- 22 Μαρτίου 2017: Άνδρας οδηγεί νοικιασμένο SUV πάνω σε πεζούς στη γέφυρα Ουεστμίνστερ του Λονδίνου, σκοτώνοντας τέσσερις ανθρώπους. Στη συνέχεια μαχαίρωσε μέχρι θανάτου έναν αστυνομικό.
- 7 Απριλίου 2017: Τέσσερα άτομα σκοτώνονται σε εμπορικό κέντρο στην Στοκχόλμη από άντρα που πέφτει πάνω τους χτυπώντας τους με κλεμμένο φορτηγάκι.
- 22 Μαΐου 2017: 22 άτομα σκοτώνονται και δεκάδες τραυματίζονται σε συναυλία στο Μάντσεστερ της Αγγλίας από βομβιστή αυτοκτονίας.
- 29 Νοεμβρίου 2019: Δύο Βρετανοί πολίτες σκοτώνονται και άλλοι τρεις τραυματίζονται από επίθεση με μαχαίρι που δέχθηκαν από άνδρα στην γέφυρα του Λονδίνου. Ο δράστης έπεσε επίσης νεκρός από τα αστυνομικά πυρά. Την ευθύνη της επίθεσης ανέλαβε το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος.⁷⁴

3.5. Λόγοι Ριζοσπαστικοποίησης Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών

Το γεγονός πως στις μέρες μας το φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης με όποια μορφή και αν εκδηλώνεται από διάφορες πολιτικές, θρησκευτικές ή άλλες ομάδες έχει

⁷⁴ Βλ. «Τρεις νεκροί και τρεις τραυματίες από την τρομοκρατική επίθεση στο Λονδίνο, <https://www.kathimerini.gr/1054071/gallery/epikairothta/kosmos/treis-nekroi-kai-treis-traymaties-apo-thn-tromokratikh-epi8esh-sto-londino>, [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

μονοπωλήσει το ενδιαφέρον της παγκόσμιας κοινής γνώμης καθιστώντας το πιο επίκαιρο από ποτέ και προκαλώντας αρκετές διχογνωμίες σε πολιτικό, κοινωνικό, θρησκευτικό και ακαδημαϊκό επίπεδο, οφείλεται ως επί το πλείστον σε τέσσερις βασικούς λόγους. Πρώτον, γιατί εγείρουν μία σειρά από ζητήματα που σχετίζονται με το αξιακό σύστημα των κοινωνιών μας και φέρνουν αντιμέτωπες τις δυτικές κοινωνίες με την αντιμετώπιση των πολιτισμικών διαφορών. Δεύτερον, γιατί η κοινωνία καλείται να διαχειριστεί το δυσεπίλυτο ζήτημα της εξίσωσης μεταξύ της ασφάλειας και της ελευθερίας, εντονότερα μάλιστα από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα και ύστερα. Τρίτον, γιατί υπάρχει ο εύλογος φόβος της δημιουργίας μίας αντίστροφης αντίδρασης με την επάνοδο ακροδεξιών, ξενοφοβικών και ρατσιστικών αντιδράσεων που τα τελευταία χρόνια βρίσκουν όλο και περισσότερα ευήκοα ώτα στην Ευρώπη. Τέταρτον, γιατί διανύουμε μία από τις μεγαλύτερες μετακινήσεις πληθυσμών στην παγκόσμια ιστορία με πλήθος προσφύγων και μεταναστών που μετακινούνται από αποσταθεροποιημένες περιοχές προς την αναζήτηση ενός καλύτερου αύριου. Και πέμπτων και τελευταίο, γιατί διανύουμε επίσης μια εποχή που το φαινόμενο της τρομοκρατίας είναι παγκοσμιοποιημένο, διαθέτει πανίσχυρα μέσα και δείχνει επίσης πως δεν διαθέτει κανέναν απολύτως ηθικό φραγμό προκειμένου να ικανοποιήσει τους στόχους του. Το φαινόμενο της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης συνδέεται παραδοσιακά με τα άκρα του πολιτικού φάσματος και με το αντίστοιχο πολιτικό, κοινωνικό και ηθικό όραμα που προβλέπουν για την κοινωνία. Επομένως, η βίαιη ριζοσπαστικοποίηση μπορεί να συνδέεται με πολιτικές, θρησκευτικές και άλλες ομάδες που προτάσσουν το δικό τους αξιακό πρότυπο απέναντι σε αυτό που επικρατεί στην κοινωνία και επιχειρούν να το επιβάλλουν δια της βίας με κάθε μέσο.⁷⁵

Το βασικότερο χαρακτηριστικό των ατόμων που ριζοσπαστικοποιούνται είναι η βίαιη προσαρμογή του κόσμου στην «ουτοπία» που οραματίζονται. Μπροστά στην υλοποίηση του ουτοπικού τους οράματος δεν έχει σημασία τίποτε άλλο συμπεριλαμβανομένων και της ανθρώπινης ζωής και της ίδιας τα ανθρώπινης αξιοπρέπειας, που θυσιάζονται και αυτές προκειμένου να σωθούν οι «παρηκμασμένες» κοινωνίες από τον εκφυλισμένο και διεφθαρμένο σύγχρονο τρόπο ζωής. Τα «αθώα» θύματα που προκύπτουν εξαιτίας των ενεργειών αυτών των ατόμων χαρακτηρίζονται

⁷⁵ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ. 337-339

απλά ως παράπλευρες απώλειες και οι θύτες τους ως οι «αυτόκλητοι» σωτήρες της ανθρωπότητας.⁷⁶

Σε ακαδημαϊκό επίπεδο έρευνας, έχουν αποδοθεί στην ριζοσπαστικοποίηση διάφοροι ορισμοί, οι οποίοι αλληλοσυμπληρώνονται, ενώ επιπλέον διάφορα μοντέλα έχουν επιχειρήσει να εξηγήσουν πώς εξελίσσεται η όλη διαδικασία μέσα από διάφορα στάδια. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτών των σταδίων όπως αυτά έχουν αναλυθεί, περιγράφουν μία διαδικασία κατά την οποία το άτομο σκληραίνει την στάση του και απομονώνεται από συγγενείς και οικείους προκειμένου να εισέλθει στην νέα του ακραία «κανονικότητα». Κοινό χαρακτηριστικό αυτών των μοντέλων είναι η περιγραφή ενός ατόμου, το οποίο για λόγους ψυχολογικούς, προσωπικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς, βιώνει μία διαδικασία απομόνωσης από το κοινωνικό σύνολο, η οποία μάλιστα του δίνει μία αίσθηση ισχύος ότι ανήκει κάπου και επιτελεί έναν σκοπό. Κλείνοντας, αξίζει να επισημανθεί πως παρόλο που η διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης περιγράφεται σαν μία διαδικασία ατομική, αρκετοί αναλυτές τονίζουν πόσο κρίσιμη είναι επίσης η ύπαρξη δικτύων και κοινωνικών επαφών που εισάγουν το άτομο σε αυτήν την διαδικασία. Η ύπαρξη των μοναχικών λύκων που συνδέεται τόσο με την ισλαμική όσο και με την ακροδεξιά τρομοκρατία δεν μειώνει την συμβολή των ομάδων και των δικτύων, τα οποία είτε δια ζώσης είτε μέσω διαδικτυακών μέσων δημιουργούν τις συνθήκες της ριζοσπαστικοποίησης.⁷⁷

3.6. Στρατολόγηση και Μέσα Προπαγάνδας Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών

Αφού αναλύθηκαν τα διάφορα κίνητρα που μπορούν να ωθήσουν κάποιον στο να γίνει αλλοδαπός τρομοκράτης μαχητής και να πάει να πολεμήσει σε μία χώρα διαφορετική του τόπου καταγωγής του, είναι χρήσιμο να λεχθεί με ποιον τρόπο γίνεται

⁷⁶ Βλ. «Πως εξηγείται το φαινόμενο της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης», Ρόζα Βασιλάκη (ερευνήτρια του ΕΛΙΑΜΕΠ), «Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής», <https://www.eliamep.gr/publication/%CF%80%CF%8E%CF%82-%CE%B5%CE%BE%CE%B7%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CF%86%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B2%CE%AF%CE%B1%CE%B9%CE%B7%CF%82/> [τελευταία πρόσβαση 02/12/2019]

⁷⁷ Βλ. Richards Julian «Extremism, Radicalization and Security: An Identity Theory Approach» εκδ. «Mcmillan Palgrave» c2017 page 68-71

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

αυτό, τι μέσα χρησιμοποιούνται και πως διάφορα άτομα από πολλές ευρωπαϊκές χώρες χειραγωγούνται από το Ισλαμικό Κράτος κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να φτάνουν σε σημείο να θέλουν να εγκαταλείψουν τις χώρες τους, τα σπίτια τους, τις οικογένειες τους, για να πάνε να πολεμήσουν σε μία ξένη χώρα διακινδυνεύοντας την ζωή τους και θέτοντας τους εαυτούς τους ως υποχείρια στα χέρια σκοτεινών τζιχαντιστικών μορφωμάτων.

Οι τζιχαντιστές επιλέγουν να στρατολογούν άτομα συνήθως νεαρής ηλικίας, χαμηλού βιοτικού και μορφωτικού επιπέδου, χωρίς ωστόσο να λείπουν και οι εξαιρέσεις, τα οποία δελεάζουν με χρήματα και εξουσία. Συγκεκριμένα, πρόκειται για νέους που βρίσκονται στο στάδιο της μετεφηβικής ηλικίας και βρίσκονται σε ένα μεταβατικό στάδιο κατά το οποίο αναζητούν τους εαυτούς τους βρισκόμενοι εγκλωβισμένοι μεταξύ ανεργίας, αδράνειας, έλλειψης επιλογών και ψυχολογικής θολούρας. Ειδικοί επιστήμονες επί του θέματος, θεωρούν πως τα άτομα αυτά έλκονται από μία υπόσχεση ηρωισμού, περιπέτειας και μεγαλείου, βρισκόμενοι σε μία κατάσταση αφασίας εξαιτίας ψευδεπίγραφων ονείρων και ατελείωτων επιλογών, οι οποίες δεν φαίνεται να οδηγούν πουθενά. Η σχέση του Ισλαμικού Κράτους με το οργανωμένο έγκλημα γενικότερα και τα ευρωπαϊκά συνδικάτα του εγκλήματος ειδικότερα, είναι αυτή που του προσφέρει τεράστια κεφάλαια και δικτύωση ώστε να προωθεί την προπαγάνδα του και να προσηλυτίζει οπαδούς από κάθε γωνιά της Ευρώπης. Τόποι στρατολόγησης μπορούν να είναι διάφορες υποβαθμισμένες συνοικίες με υψηλή εγκληματικότητα, τα λεγόμενα γκέτο, χώροι λατρείας που χρησιμοποιούνται για τη διάδοση της τζιχαντιστικής προπαγάνδας από αιρετικούς ιεροκήρυκες, θρησκευτικά σχολεία μειονοτήτων ακόμα και πολιτικές οργανώσεις θρησκευτικών μειονοτήτων. Έχει παρατηρηθεί επίσης, το φαινόμενο εξτρεμιστικές οργανώσεις να προσπαθούν να προσηλυτίσουν οπαδούς ανάμεσα σε πρόσφυγες εκμεταλλευόμενοι την ευάλωτη θέση τους, λόγω του γεγονότος ότι έχουν υποστεί εκτοπισμούς, ξεριζωμούς και βιώνουν απύθμενη φτώχεια και εξαθλίωση και ως εκ τούτου θεωρούνται πιο «εύκολα» θύματα για αυτούς. Η στρατηγική του δανεισμού προσφυγικών ροών από τέτοιου είδους οργανώσεις για την στρατολόγηση μελών, αποτελεί συχνό φαινόμενο τα τελευταία χρόνια στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Ωστόσο, σύμφωνα με έρευνες που αφορούν το προφίλ των Ευρωπαίων Τζιχαντιστών, μόλις το 5% των ατόμων που στρατολογούνται έχουν στρατολογηθεί σε τζαμιά, με το

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

μεγαλύτερο ποσοστό να προκύπτει πως έχουν στρατολογηθεί μέσα από μία διαδικασία peer working, το οποίο με τρόπο αόρατο και αφανή, προσελκύει νέους ανθρώπους σε μία πολεμοχαρή ρητορική. Άξιο σχολιασμού αποτελεί και το γεγονός πως το 20% των ατόμων που στρατολογούνται, φέρεται να προέρχεται από χριστιανικές καταβολές.⁷⁸ Τα άτομα που στρατολογούν μαχητές, επιλέγουν να εμφυσήσουν στους δέκτες τους ένα αίσθημα αδικίας και κοινωνικής καταπίεσης που προκαλείται από τις δυτικές κοινωνίες σε αυτούς σε συνδυασμό με ένα αίσθημα κοινωνικής αποξένωσης από αυτές, που τους καθιστά ευάλωτα θύματα και πολίτες δεύτερης κατηγορίας για τα δυτικά κράτη. Χρησιμοποιούν δε, μία εξιδανικευμένη εικόνα για τον τρόπο ζωής στο Ισλαμικό Κράτος, μακριά από τον «αμαρτωλό» τρόπο ζωής της Δύσης και τους προσφέρουν μία νέα ταυτότητα, έναν νέο λόγο ύπαρξης και μία θεϊκή αποστολή που θα τους κάνει «μάρτυρες» του Θεού στον αγώνα κατά των απίστων και θα τους εξασφαλίσει μία περίοπτη θέση στην μεταθανάτια ζωή. Φυσικά όλη αυτή η στρατηγική στρατολόγησης ενισχύεται από αναρίθμητα μέσα προπαγάνδας, τα οποία έχουν μετατρέψει το εν λόγω ζήτημα σε επιδημία διεθνών διατάσεων.⁷⁹

Τα μέσα προπαγάνδας που προσφέρονται στη σημερινή εποχή αναντίρρητα είναι ισχυρότερα από κάθε άλλη ιστορική περίοδο. Τόσο ο ψηφιακός κόσμος του διαδικτύου γενικότερα όσο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ειδικότερα, τα οποία αλληλοεπιδρούν με εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο κάνουν πιο εύκολη την διάδοση της προπαγάνδας, της δίνουν ισχυρότερη ώθηση, την κάνουν πιο μαζική και συνάμα πιο αποτελεσματική και επικίνδυνη από ποτέ. Το βασικότερο πεδίο προπαγάνδας του Ισλαμικού Κράτους είναι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα στελέχη του ISIS χρησιμοποιούν τα δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook, το Twitter, το YouTube, το Instagram κ.α. για να προσηλυτίσουν και στη συνέχεια να στρατολογήσουν οπαδούς, να μεταδώσουν στην διεθνή κοινή γνώμη τα ακραία μηνύματα τους, να εκβιάσουν πολιτικούς ηγέτες και να προπαγανδίσουν τον ισλαμικό τρόπο ζωής. Βασική εικόνα που προωθεί το ISIS μέσω των ανωτέρω μέσων είναι η ωμή βία η οποία εκδηλώνεται είτε με βιντεοσκοπημένους αποκεφαλισμούς

⁷⁸ Ευρώπη και ISIS: Μια προσεκτική ματιά στο προφίλ των Ευρωπαίων Τζιχαντιστών, https://www.typosthes.gr/arthra-apopseis/94995_eyropi-kai-isis-mia-prosektiki-matia-sto-profil-eyropaion-tzihantiston, [τελευταία πρόσβαση 07/10/2019]

⁷⁹ Βλ. «Πως οι τζιχαντιστές στήνουν ιδιωτικό στρατό στην καρδιά της Ευρώπης», <https://www.euro2day.gr/specials/opinions/article/1291323/pos-oi-tzihantistes-sthnoyn-idiotiko-strato-sthn-k.html> [τελευταία πρόσβαση 29/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

αιχμαλώτων, είτε με βασανισμούς, είτε με βιασμούς γυναικών και κάθε είδους πράξη βίας που μπορεί να προκαλέσει φόβο και αποτροπιασμό. Τα βίντεο που προβάλλονται είναι γυρισμένα με τέτοιο τρόπο που θυμίζουν στην κυριολεξία χολιγουντιανή ταινία με υψηλά γραφικά, ειδικά εφέ, κρυστάλλινο ήχο και λεπτομερειακή απεικόνιση όλων των αποτροπιαστικών σκηνών. Εκτός από τα δημοφιλή μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα μέλη του Ισλαμικού Κράτους έχουν βρει και άλλον έναν τρόπο να προσηλυτίζουν οπαδούς που δεν είναι άλλος από την κυκλοφορία βιντεοπαιχνιδιών μέσω των οποίων οι χρήστες τους μπορούν να εφαρμόσουν σε ένα ψηφιακό περιβάλλον τις ανατριχιαστικές πρακτικές τους. Η συγκεκριμένη πρακτική έχει ως κύριο στόχο ως επί το πλείστον νεαρές ηλικίες που είναι και ο βασικότερος στόχος των τζιχαντιστών αφού θεωρούν πως η νέα γενιά είναι το ιδανικότερο όχημα για την αναβίωση του ισλαμικού οράματος.⁸⁰ Μέσω των προπαγανδιστικών βίντεο που διαδίδουν επίσης, επιχειρούν να υποδείξουν τον ορθό κατά το ισλάμ τρόπο ζωής, ενός υγιούς μουσουλμάνου και συγκεκριμένα το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται μία γυναίκα μέσα στο Χαλιφάτο, πως πρέπει να ντύνεται, τι είναι ορθό να κάνει και τι όχι κλπ. Όλη αυτή η απεικόνιση ωστόσο γίνεται με έναν εξιδανικευμένο τρόπο, ο οποίος παρουσιάζει μία Ισλαμική «Ουτοπία» στην οποία τα μέλη της συνυπάρχουν ευτυχισμένα και αρμονικά ακολουθώντας πιστά το γράμμα της Σαρία μακριά από τις «τοξικές» συνήθειες του δυτικού τρόπου ζωής.

Η συγκεκριμένη πρακτική ακολουθείται ως επί το πλείστον για δύο λόγους. Ο ένας από τους λόγους που επιλέγει να δείξει τέτοια ωμή χρήση βίας είναι για να εκφοβίσει τον πληθυσμό που ζει κάτω από τον ζυγό του και να αποθαρρύνει κάθε μορφή πιθανής εξέγερσης. Ένας άλλος λόγος δευτερεύουσας σημασίας σε σχέση με τον πρώτο που το κάνει αυτό, είναι για να δείξει στην διεθνή κοινότητα ότι διαθέτει ισχύ, αποφασιστικότητα και ότι δεν θα διστάσει να χρησιμοποιήσει κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο για να πετύχει τον σκοπό του που δεν είναι άλλος από την επέκταση του Ισλαμικού Χαλιφάτου σε όλο τον πλανήτη και την επιβολή του ριζοσπαστικού ισλάμ

⁸⁰ Βλ. «Οι χολιγουντιανές εκτελέσεις και το όραμα των τζιχαντιστών μέσα από χάρτες, Η ρητορική του μίσους, τα μέσα της προπαγάνδας, το hi-tech μάρκετινγκ, οι δολοφονίες που σοκάρουν <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/796135/oi-holigoudianes-ekteleseis-kai-to-orama-ton-tzihadiston-mesa-apo-hartes> [τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

παντού.⁸¹ Η δύναμη της εικόνας είναι από τα βασικότερα όπλα των τζιχαντιστών και την χρησιμοποιούν ως το κυριότερο εργαλείο προβολής της ιδεολογικοπολιτικής τους ατζέντας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί και η απεικόνιση του βίντεο προπαγάνδας του τζιχαντιστή δολοφόνου στο Charlie Hedbo Αμελί Κουλιμπαλί, αλλά και άλλα βίντεο και εικόνες που έχουν κυκλοφορήσει κατά καιρούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και απεικονίζουν τρομοκρατικά χτυπήματα και απόπειρες χτυπημάτων ή προβάλλουν μηνύματα προπαγάνδας και ρητορικής μίσους.⁸² Μέσα σε όλη αυτή την κατάσταση έρχεται να προστεθεί και το γεγονός της αντικειμενικής δυσκολίας των Ευρωπαϊκών κρατών να καταφέρουν να επιβάλουν κανόνες στους κολοσσούς του διαδικτύου δεδομένου πως οι περισσότερες εταιρίες εδράζονται στις Η.Π.Α και οι ιδιοκτήτες τους έχουν την αμερικανική υπηκοότητα. Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι πέρα από το συμβατικό ίντερνετ που περιλαμβάνει τα δίκτυα που αναφέρθηκαν ανωτέρω, τα μέλη του ISIS διαδίδουν προπαγανδιστικό υλικό και μέσα από το λεγόμενο Deep Web ή αλλιώς σκοτεινό δίκτυο στο οποίο δεν έχει πρόσβαση ο οποιοσδήποτε χρήστης και είναι πολύ πιο δύσκολο να γίνει έλεγχος από τις αρχές.⁸³ Μέσω του Deep Web έχουν την δυνατότητα να ανεβάζουν ότι περιεχόμενο θέλουν χωρίς να λογοκρίνεται διατηρώντας την ανωνυμία τους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εντοπιστούν τα ηλεκτρονικά τους ίχνη και έτσι επιβιώνουν μέσα από ένα

⁸¹ Βλ. «Αλλάζει η προπαγάνδα των τζιχαντιστών-«Επενδύουν» στην κοινωνική ζωή μέσα στο Χαλιφάτο» <https://www.protothema.gr/world/article/515672/vretania-i-propaganda-tou-islamickou-kratous-allazei/> [τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]

⁸² Βλ. «Η αδυναμία του ίντερνετ απέναντι στην προπαγάνδα των τζιχαντιστών-Η Ευρώπη ανησυχεί [εικόνες], <https://www.iefimerida.gr/news/238896/i-adyndamia-toy-internet-apenanti-stin-propaganda-ton-tzihantiston-i-eyropi-anisyhei> [τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]

⁸³ «Το Deep Web (επίσης γνωστό και ως Deepnet, Undernet, το αόρατο Web ή το κρυμμένο Web) αναφέρεται στο περιεχόμενο του World Wide Web που δεν ανήκει στον Επιφανειακό Web (Surface Web), το οποίο ευρετηριάζεται από μία συνηθισμένη μηχανή αναζήτησης. Ο Mike Bergman, ιδρυτής του BrightPlanet που επινόησε τη φράση είχε πει πως το να ψάχνει κανείς στο Internet σήμερα είναι σαν να σέρνει ένα δίχτυ στην επιφάνεια του ωκεανού: πολλά μπορεί να πιαστούν στο δίχτυ, αλλά υπάρχει ένας πλούτος πληροφοριών που βρίσκονται βαθιά και επομένως δεν μπορούν να πιαστούν. Οι περισσότερες πληροφορίες του Web είναι θαμμένες μέσα σε ιστότοπους με δυναμικά παραγόμενες ιστοσελίδες, και οι συνηθισμένες μηχανές αναζήτησης δεν μπορούν να τις εντοπίσουν. Οι παραδοσιακές μηχανές αναζήτησης δεν μπορούν να ανακτήσουν το περιεχόμενο του deep Web. Αυτές οι σελίδες δεν υπάρχουν μέχρι να δημιουργηθούν δυναμικά ως το αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης αναζήτησης. Το deep Web είναι αρκετές τάξεις μεγέθους μεγαλύτερο από το επιφανειακό Web[τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]

χαώδες ψηφιακό σύστημα, το οποίο δεν έχει ούτε κανόνες, ούτε διαφάνεια και δεν λογοδοτεί σε κανέναν.⁸⁴

3.7. Διαδικασία Ένταξης στο Ισλαμικό Κράτος

Ένας αλλοδαπός τρομοκράτης μαχητής για να φτάσει στο Ισλαμικό Κράτος συνήθως απευθύνονταν σε διάφορες ιστοσελίδες όπως το Ask.fm, το οποίο τον έφερνε σε επαφή με άλλους τζιχαντιστές μέσω Chat, οι οποίοι είχαν καταφέρει να φτάσουν στο Ισλαμικό Κράτος και έδιναν οδηγίες για το πώς θα το κάνουν και αυτοί. Τα τελευταία χρόνια όμως και συγκεκριμένα μετά τον Μάρτιο του 2015, ένα επίσημο φυλλάδιο στην αγγλική γλώσσα, το Hijra to the Islamic State (Μετανάστευση στο Ισλαμικό Κράτος), περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια κάθε βήμα για να καταφέρει κάποιος με απόλυτη επιτυχία να ταξιδέψει στο Ισλαμικό Κράτος. Όλοι οι μαχητές επιλέγουν να περάσουν πρώτα από την Τουρκία επειδή συνορεύει νότια με το Ισλαμικό Κράτος στην Συρία. Οι περισσότεροι βγάζουν εισιτήριο για Κωνσταντινούπολη, Άγκυρα ή Αττάλεια με κάποιους πιο ριψοκίνδυνους να επιλέγουν να συνεχίζουν αεροπορικά για το Γκαζιαντέπ, τα Άδανα ή κάποιο άλλο τοπικό αεροδρόμιο που βρίσκεται κοντά στα σύνορα με τη Συρία. Τα τελευταία χρόνια βέβαια και λόγω των εντατικότερων ελέγχων, οι μαχητές έχουν γίνει πιο προσεκτικοί και επιλέγουν να ταξιδέψουν σε γειτονικές χώρες της Τουρκίας ή στην Βόρεια Αφρική και μετά να αναχωρήσουν για την Τουρκία ώστε να μην κινούν υποψίες. Σημαντικός ενδιάμεσος προορισμός για τους μαχητές πριν καταλήξουν στην Τουρκία αποτελεί και η Γερμανία από όπου φεύγουν οι περισσότερες και οι φθηνότερες πτήσεις για την Τουρκία. Έτσι έχουμε πολλούς μαχητές από την Γαλλία, το Βέλγιο ή την Ολλανδία να πηγαίνουν πρώτα οδικώς στη Φρανκφούρτη ή στο Ντίσελντορφ και από εκεί να ξεκινούν το ταξίδι τους στην Τουρκία. Πέρα όμως από τους αυστηρότερους ελέγχους που καθιστούν δυσκολότερο το ταξίδι των μαχητών, οι αλλοδαποί μαχητές έχουν να αντιμετωπίσουν και τον έλεγχο των τουρκικών αρχών ασφαλείας και την παρακολούθηση από τις τουρκικές μυστικές υπηρεσίες, οι οποίες δεν είναι καθόλου φιλικές απέναντι στο

⁸⁴ Βλ. «Deep Web/Βικιπαίδεια», https://el.m.wikipedia.org/wiki/Deep_Web [τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ισλαμικό Κράτος με αποτέλεσμα να μεταβαίνουν πολλές φορές αεροπορικά στην πόλη Σανλιούφρα που βρίσκεται πιο κοντά στα σύνορα με την Συρία από ότι το Γκαζιαντέπ. Επιπλέον, ένας επίδοξος μαχητής που μεταβαίνει στη Συρία για να πολεμήσει χρειάζεται να έχει εξασφαλίσει μία σύσταση ή στα αραβικά tazkiyah. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι στο Ισλαμικό Κράτος φοβούνται πολύ μην τυχόν παρεισφρήσουν κατάσκοποι στην οργάνωση και για αυτό τον λόγο συμβουλεύουν τους υποψηφίους μαχητές σε περίπτωση που δεν έχουν επαφές μέσα στην οργάνωση, να συστήνονται πριν από την αναχώρησή τους μέσω Twitter με κάποιο μαχητή.

Τα άτομα που μεταβαίνουν εκεί δεν χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για στρατιωτικούς σκοπούς και για αυτό τον λόγο ο χαρακτηρισμός του «αλλοδαπού μαχητή» για τα μέλη του Ισλαμικού Κράτους από κάποιους έχει αμφιλεγόμενη χροιά. Το Ισλαμικό Κράτος σε αντίθεση με άλλες τζιχαντιστικές οργανώσεις συμπεριφέρεται σαν κράτος και επιτρέπει στα μέλη να ασκούν ακόμα και επαγγέλματα που ασκούσαν πίσω στις χώρες τους όπως γιατροί, μηχανικοί, μάγειρες, νοσηλευτές κλπ. Αρκετοί επίσης προσλαμβάνονται στην Θρησκευτική Αστυνομία (Hesba), η οποία περιπολεί στους δρόμους και μεριμνάει για την τήρηση των αυστηρών κανόνων. Πάντως επειδή το Ισλαμικό Κράτος δεν αποτελεί ειρηνικό μέλος της διεθνούς κοινότητας αλλά ένα μαχόμενο κράτος και η οργάνωση του παραμένει προπάντων στρατιωτική και επειδή ακόμα και τα μη στρατιωτικά επαγγέλματα έχουν στρατιωτικό σκοπό, ο όρος «αλλοδαποί μαχητές» ίσως να ταιριάζει περισσότερο στο να περιγράψει τον ρόλο και την δράση τους. Τις υπηρεσίες τους στο Ισλαμικό Κράτος προσφέρουν και πολλοί δυτικοευρωπαίοι, οι οποίοι παρόλο που δεν έχουν την κατάλληλη στρατιωτική εκπαίδευση ή ακόμα και φυσική κατάσταση που έχουν οι Τσετσένοι και οι Ιρακινοί μαχητές που πολεμούν χρόνια σε εμπόλεμες ζώνες, γίνονται δεκτοί στο Χαλιφάτο και χαίρουν και προνομιακής μεταχείρισης. Αυτό συμβαίνει διότι το Ισλαμικό Κράτος θεωρεί πως είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο που θέλει να ενώσει τους απανταχού μουσουλμάνους του πλανήτη και με την ένταξη στις τάξεις τους ακόμα και δυτικοευρωπαίων, αποδεικνύει πως έχει πιστούς ακολούθους ακόμα και μέσα στις «εχθρικές» χώρες. Επιπλέον, οι δυτικοί νεοσύλλεκτοι είναι πιο ευάλωτοι στην προπαγάνδα των τζιχαντιστών από τους Σύρους και τους Ιρακινούς, οι οποίοι συμμετέχουν στην οργάνωση για λόγους πραγματιστικούς και ομορτοουνιστικούς. Οι περισσότεροι Ευρωπαίοι προέρχονται από σαλαφιστικούς κύκλους και δεν έχουν

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ανάγκη περισσότερης κατήχησης και επιπλέον δεν ομιλούν αραβικά και δεν γνωρίζουν κανέναν άλλον πέρα από τα μέλη της οργάνωσης τους. Αυτό τους καθιστά πλήρως εξαρτημένους και ελεγχόμενους από το Ισλαμικό Κράτος αφού δεν έχουν καμία εναλλακτική δυνατότητα. Έτσι για τον ISIS οι δυτικοευρωπαίοι μαχητές αποτελούν τα ιδανικά υποχείρια για τους σκοπούς τους και γι' αυτό επιλέγονται παρά τα μειωμένα στρατιωτικά προσόντα τους σε σχέση με τους Σύρους και Ιρακινούς μαχητές. Όσοι βέβαια δεν καταφέρουν να ανταπεξέλθουν καθόλου ούτε στρατιωτικά αλλά ούτε και στην οικοδόμηση του Χαλιφάτου, στέλνονται στις πρώτες γραμμές της μάχης με σκοπό να σκοτωθούν όπως είχε γίνει και στη μεγάλη μάχη στο Κομπάνι στη Βόρεια Συρία στις αρχές του 2015 όπου σκοτώθηκαν περίπου 200 δυτικοευρωπαίοι αλλοδαποί μαχητές και είχε αποτελέσει την μεγαλύτερη έως τότε ήττα του Ισλαμικού Κράτους. Τέλος, κάτι που αξίζει επίσης να σημειωθεί, είναι το γεγονός πως οι αλλοδαποί δυτικοευρωπαίοι μαχητές συμμετέχουν και στις βιαιοπραγίες και στα εγκλήματα πολέμου στα οποία οι ντόπιοι αρνούνται να συμμετάσχουν. Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται από την εξέγερση του 2000 στο Ιράκ, όπου όλες οι επιθέσεις αυτοκτονίας πραγματοποιούνταν από αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές λόγω της άρνησης συμμετοχής των ντόπιων.

3.8. Επιστροφή των Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών στην ΕΕ ως Σύγχρονη Πρόκληση για τον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης

Μετά τις μεγάλες ήττες του Ισλαμικού Κράτους στη Μουσούλη και στη Ράκα, έχει αναδειχθεί ένα νέο ζήτημα για την Ευρωπαϊκή Ήπειρο που δεν είναι άλλο από την επιστροφή μεγάλου μέρους των αλλοδαπών μαχητών πίσω στις Ευρωπαϊκές χώρες από τις οποίες προέρχονται. Τις έντονες ανησυχίες της για τον κίνδυνο που ελλοχεύει η επιστροφή των τζιχαντιστών έχει εκφράσει και η Europol, η οποία εκτιμά πως οι εδαφικές απώλειες σε Συρία και Ιράκ θα οδηγήσουν πολλούς από αυτούς ξανά πίσω στα Ευρωπαϊκά εδάφη, μιας και πολλοί από αυτούς είναι Ευρωπαίοι υπήκοοι και έχουν το δικαίωμα να επιστρέψουν στην Ευρώπη. Ένας άλλος κινδύνος εντοπίζεται επίσης στην προσπάθεια του Ισλαμικού Κράτους να δανειστεί τις προσφυγικές ροές,

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

προσπαθώντας να στρατολογήσει πρόσφυγες για να εκπληρώσουν τις αποστολές του.⁸⁵ Ανάλογες ανησυχίες έχει εκφράσει και ο διευθυντής της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών κατά της τρομοκρατίας Ζαν-Πολ Λαμπόρτ, ο οποίος εκτιμά επίσης πως ο αριθμός των αλλοδαπών μαχητών που επιστρέφει από εμπόλεμες ζώνες έχει αυξηθεί τον τελευταίο χρόνο και τα επίπεδα απειλής σε πολλές χώρες της δυτικής Ευρώπης παραμένουν υψηλά. Επιπλέον, σημείωσε πως οι αλλοδαποί μαχητές που επιστρέφουν στην πατρίδα τους είναι πολύ περισσότερο επικίνδυνοι από ότι εκείνοι από προηγούμενα κύματα τζιχαντιστών, κατά μέσο όρο είναι πολύ πιο αφοσιωμένοι, καλύτερα εκπαιδευμένοι, με μεγαλύτερη εμπειρία και περισσότερες δεξιότητες. Παρά την επιβολή ταξιδιωτικών περιορισμών είναι βέβαιο πως ένα μέρος των αλλοδαπών μαχητών θα καταφέρει να περάσει σε Ευρωπαϊκό έδαφος, παρότι οι περιορισμοί έχουν βοηθήσει να περιοριστεί η ροή των αλλοδαπών μαχητών που φεύγουν από τις χώρες τους για να ενταχθούν στο Ισλαμικό Κράτος. Εκτιμάται από τα Ηνωμένα Έθνη με βάση στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί από κυβερνήσεις, πως το 40-50% των περίπου 30.000 τζιχαντιστών, όχι όλοι εξ αυτών με προέλευση την Ευρώπη, έχουν ήδη εγκαταλείψει τις περιοχές που ήλεγχε το Ισλαμικό Κράτος.⁸⁶ Ο κίνδυνος από αυτήν την εξέλιξη για την Ευρώπη, έγκειται στο γεγονός ότι αρκετοί από αυτούς που επιστρέφουν έχουν μεγάλη πιθανότητα να υποπέσουν στην τέλεση αξιόποινων πράξεων σε ευρωπαϊκό έδαφος και σε αυτήν την περίπτωση ο κίνδυνος βρίσκεται και σε συνάρτηση με τον συνολικό αριθμό των μαχητών που επιστρέφουν πίσω στις χώρες καταγωγής ή διαμονής τους.

Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις της ΕΛ.ΑΣ και της ΕΥΠ περίπου 3.000-4.000 μαχητές του ISIS επιστρέφουν τους τελευταίους μήνες από τη Μέση Ανατολή σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για μυστικές έρευνες που διεξάγονται κατόπιν αιτήματος από Η.Π.Α και χώρες της ΕΕ, προκειμένου να βρεθούν ακόμα και στην Ελλάδα ίχνη τζιχαντιστών που αγνοούνται εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα. Πρόκειται για πληροφορίες που αναφέρουν ότι η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, αποτελεί σταυροδρόμι για την οργάνωση της μετάβασης των αλλοδαπών

⁸⁵ Βλ. «Κίνδυνος από την επιστροφή Ευρωπαίων τζιχαντιστών στις χώρες τους», <https://www.newsbeast.gr/world/arthro/2487727/kindinos-apo-tin-epistrofi-evropeon-tzichantiston-stis-chores-tous>, [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]

⁸⁶ Βλ. «Ο.Η.Ε: Η Ευρώπη αντιμέτωπη με την επιστροφή «πιο επικίνδυνων» τζιχαντιστών», <https://m.naftemporiki.gr/story/1236997>, [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

μαχητών σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Σχετικές προειδοποιήσεις είχαν απευθύνει και οι διωκτικές αρχές των Η.Π.Α ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2017, οι οποίες προειδοποιούσαν από τότε πως η πτώση της Ράκα, δηλαδή του προπυργίου των τζιχαντιστών θα σημάνει, τις επόμενες εβδομάδες την μαζική επιστροφή τουλάχιστον 3.000-4.000 μαχητών με ευρωπαϊκά διαβατήρια που παρέμειναν στο πολεμικό μέτωπο. Σύμφωνα με την παραπάνω εκτίμηση, μία από τις δύο βασικές πύλες εισόδου τους θα είναι τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου και ο Έβρος. Η τελευταία έκθεση της Europol μάλιστα που δημοσιεύθηκε εντός του 2019 αναφέρει πως η επιστροφή των αλλοδαπών μαχητών στις χώρες τους είναι σχετικά μικρός. Συγκεκριμένα στην Αυστρία, στο Βέλγιο, στη Φινλανδία και στη Γαλλία έχει καταγραφεί επιστροφή μαχητών της τάξης του 20-30%, στην Ολλανδία και στην Ισπανία προσδιορίζεται ότι έχει επιστρέψει το 18%. Σε αυτό το ποσοστό επιστροφής μαχητών του ISIS, προστίθενται επίσης και πολλοί από αυτούς που συμμετείχαν σε σφαγές, στη Γερμανία και στη Βρετανία με το ποσοστό αυτών να προσεγγίζει το 33-45%.⁸⁷

Τέλος, σύμφωνα με επίσημες εκτιμήσεις και στοιχεία ειδικών εμπειρογνομόνων, η περιοχή στην Ευρώπη με την μεγαλύτερη συγκέντρωση αλλοδαπών μαχητών που επέστρεψαν από τη Συρία και το Ιράκ είναι τα Δυτικά Βαλκάνια. Αυτό από μόνο του δημιουργεί μία ωρολογιακή βόμβα για την ΕΕ που εάν δεν αντιμετωπιστεί εγκαίρως θα πυροδοτήσει μία άνευ προηγουμένου κρίση για την Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Συγκεκριμένα σύμφωνα με έρευνα του Διευθύνοντα Συμβούλου του Shtuni Consulting LLC, Adrian Shtuni, ο επίσημος αριθμός αλλοδαπών μαχητών που έχουν επιστρέψει από τα εμπόλεμα μέτωπα, ανέρχεται περίπου στα 460 άτομα με την συγκέντρωση να είναι υψηλότερη σε επίπεδα χώρας. Αναλυτικότερα, το Κοσσυφοπέδιο έχει 134 επαναπατριζόμενους ανά εκατομμύριο, η Βόρεια Μακεδονία έχει 42 ανά εκατομμύριο, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο έχει έξι επαναπατριζόμενους ανά εκατομμύριο που είναι στον κατάλογο υπόπτων για τη διεθνή ασφάλεια, η Γερμανία και η Γαλλία έχουν περίπου τέσσερις ανά εκατομμύριο. Παρατηρώντας τους παραπάνω αριθμούς

⁸⁷ Βλ. «Συναγερμός στις αρχές: Σταυροδρόμι τζιχαντιστών η Ελλάδα», <https://www.in.gr/2019/08/08/greece/synagermos-gia-maziki-epistrofi-tzixantiston-2/>, [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

μπορούμε να συμπεράνουμε πως τα Δυτικά Βαλκάνια αντιμετωπίζουν άνευ προηγουμένου κινδύνους σε επίπεδο ασφάλειας και κοινωνικών προκλήσεων.⁸⁸

Φυσικά αξίζει να αναφερθεί πως συνήθως δεν επιστρέφουν όλοι όσοι μάχονται για το Ισλαμικό Κράτος. Υπολογίζεται πως ένα ποσοστό της τάξης του 15% των αλλοδαπών μαχητών έχουν σκοτωθεί στις μάχες τη Συρία και του Βορείου Ιράκ. Σε αντίθεση με προηγούμενους πολέμους όπως αυτών του Αφγανιστάν, της Βοσνίας και του Ιράκ, η μάχη για το Ισλαμικό Κράτος είναι σημαντικότερη γιατί διακυβεύεται η οικοδόμηση μιας νέας ουτοπικής κοινωνίας και έτσι οι μαχητές του νιώθουν την υποχρέωση να πολεμήσουν μέχρι την τελευταία στιγμή στο πλευρό του. Φυσικά κάποιοι από τους αλλοδαπούς μαχητές είναι σίγουρο πως θα επιστρέψουν και αρκετοί έχουν μάλιστα ήδη επιστρέψει με τους περισσότερους να έχουν επιστρέψει σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, το Βέλγιο και την Γερμανία. Πέρα από αυτό το στοιχείο είναι κρίσιμο να επισημανθεί το γεγονός πως η πλειοψηφία όσων επιστρέφουν δεν γίνονται τρομοκράτες.⁸⁹ Όσοι επιστρέφουν ανήκουν ως επί το πλείστον σε δύο κατηγορίες οι οποίες είναι οι εξής:

- Οι Διαταραγμένοι και Απογοητευμένοι: Πρόκειται είτε για άτομα τα οποία έχουν υποστεί ποικίλες ψυχολογικές βλάβες από τον πόλεμο στη Συρία, είτε για άτομα που απογοητεύτηκαν από την Τζιχάντ και απογαλακτίστηκαν ιδεολογικά από αυτήν. Και οι δύο περιπτώσεις αξίζουν την προσοχή των αρχών, αφού οι μεν εάν δεν θεραπευτούν θα παρασυρθούν εκ νέου σε βίαιες πράξεις στο ευρωπαϊκό έδαφος και για τους δε είναι θολή η εικόνα για το εάν πρόκειται για απογοητευμένους ή απλώς εάν πρόκειται για ομορτιστές, απατεώνες ή

⁸⁸ Βλ. «Υπερσυγκέντρωση τζιχαντιστών στα Δυτικά Βαλκάνια»,

<https://gr.euronews.com/2019/08/14/ypersigkentrosi-tzixantiston-sta-dytika-balkania>, [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]

⁸⁹ «Ο Νορβηγός μελετητής σε θέματα Τζιχάντ, Τόμας Χεγκάμερ, μελέτησε 1.000 δυτικούς στρατιώτες που επέστρεψαν από τζιχάντ και είχαν αναλάβει μέρος στους πολέμους της Σομαλίας, του Ιράκ, του Αφγανιστάν και του Πακιστάν κατά τις δεκαετίες του 1990 και του 2000. Κατά μέσο όρο, ένας στους εννέα (11%) από αυτούς έχει κατηγορηθεί ή καταδικαστεί, μετά την επιστροφή του, για κάποια τρομοκρατική πράξη στην πατρίδα του. Η Γίτε Κλάουσεν, από το Πανεπιστήμιο Μπραντάις, έκανε μία αντίστοιχη έρευνα η οποία κατέληξε σε υψηλότερο ποσοστό: Από τους 900 περίπου ξένους μαχητές, στο δικό της δείγμα, σχεδόν ένας στους τέσσερις (26%) είχε ενεργή ανάμειξη σε τρομοκρατικές ενέργειες μετά την επιστροφή του στην πατρίδα. Η διαφορά είναι άξια προσοχής και αναδεικνύει αδυναμίες στη μεθοδολογία και τη συλλογή δεδομένων-διόλου περίεργο, εάν αναλογιστούμε πόσο δύσκολο είναι να ερευνηθεί το εν λόγω φαινόμενο. Ωστόσο και ο δύο συμφωνούν ότι η μεγάλη πλειοψηφία όσων επιστρέφουν (ανάλογα με τη μελέτη, 74 ή 89% αντίστοιχα) δεν γίνονται τρομοκράτες.» Βλ. Πέτερ Ρ. Νόιμαν «Οι Νέοι Τζιχαντιστές, Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας, εκδ. Διάμετρος 2016 σελ.146

διπλούς πράκτορες. Σε κάθε περίπτωση το γεγονός ότι απογοητεύτηκαν από το Ισλαμικό Κράτος δεν σημαίνει ότι απαραίτητα υιοθέτησαν και τις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας.

- Οι Επικίνδυνοι και οι Αναποφάσιστοι: Οι «επικίνδυνοι» αποτελούν το ποσοστό των αλλοδαπών μαχητών, οι οποίοι επιστρέφοντας σε Ευρωπαϊκό έδαφος προβαίνουν ξανά σε τρομοκρατικές ενέργειες. Είναι ιδιαίτερα επικίνδυνοι λόγω της πλύσης εγκεφάλου που έχουν υποστεί, της εκπαίδευσης σε εμπόλεμες ζώνες που διαθέτουν και της πρόσβασης που έχουν σε μεγάλα δίκτυα τρομοκρατικών οργανώσεων. Τέλος, η τελευταία και ίσως η μεγαλύτερη κατηγορία αποτελείται από τους λεγόμενους «αναποφάσιστους». Πρόκειται για μαχητές, οι οποίοι έχουν επιστρέψει αλλά δεν έχουν αποφασίσει το πως θα κινηθούν από εδώ και πέρα κρατώντας χαμηλό προφίλ και παίρνοντας αποστάσεις από την τρομοκρατία χωρίς όμως να την έχουν αποκηρύξει πλήρως και διατηρώντας επαφές με τον παλιό τους κύκλο. Ο φόβος που επικρατεί γύρω από αυτήν την κατηγορία είναι μήπως αποτελέσουν δεσμούς στρατολόγησης μεταξύ των τζιχαντιστών στην Ευρώπη.

3.9. Επικοινωνιακή Διαχείριση από την Σκοπιά των Δυτικών Μ.Μ.Ε

Σε όλη αυτή την προσπάθεια που κάνει το Ισλαμικό Κράτος για να χειραγωγήσει τις πλατφόρμες επικοινωνίας και ενημέρωσης, ώστε να προσηλυτίζει και να στρατολογήσει με ευκολία μαχητές, τα δυτικά μέσα ενημέρωσης φαίνεται πως διευκολύνουν την όλη προσπάθεια. Η υπερπροβολή της εν λόγω οργάνωσης από τα ΜΜΕ ικανοποιεί την δίψα των τζιχαντιστών για διαφήμιση και του κοινού για ενημέρωση. Τα ζητήματα που σχετίζονται γύρω από την δράση του Ισλαμικού Κράτους πρωταγωνιστούν σχεδόν σε όλες τις πλατφόρμες ενημέρωσης και επικοινωνίας, καθιστώντας το ενδιαφέρον γύρω από την οργάνωση σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα και αυξάνοντας την ανάγκη για περαιτέρω πληροφορίες και υλικό σχετικά με την οργάνωση. Λόγω μάλιστα και της επικινδυνότητας της αποστολής δημοσιογράφων στις εμπόλεμες ζώνες της Συρίας και του Ιράκ, τα μέσα ενημέρωσης βασίζονται στην εύρεση αυτού του υλικού από την ίδια την οργάνωση δίνοντας την ευκαιρία έτσι στο ISIS να προβάλει την εικόνα που αυτό

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

επιθυμεί. Όλη αυτή η κατάσταση δημιουργεί μία σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ των μέσων ενημέρωσης και του ISIS, με το δεύτερο να βγαίνει εμφανώς κερδισμένο από την σχέση αυτή. Το Ισλαμικό Κράτος δημοσιεύει και αναπαράγει μόνο το υλικό που αυτό θέλει να προβάλει, επενδύοντας σε μία διπλωματική στρατηγική της εικόνας πράγμα που εμποδίζει τον έλεγχο των πληροφοριών και τον τρόπο που αυτές αφομοιώνονται από τις δυτικές κοινωνίες. Αυτό οφείλεται αφενός στο ότι δεν υπάρχουν αντιπρόσωποι στις περιοχές του Χαλιφάτου και αφετέρου στο γεγονός ότι αποσιωπώνται φωνές που εναντιώνεται στο τζιχαντιστικό καθεστώς.

Τα μέσα ενημέρωσης αναζητούν τρόπους να αντιμετωπίσουν την προσπάθεια του Ισλαμικού Κράτους να χειραγωγήσει τις πλατφόρμες ενημέρωσης και επικοινωνίας χωρίς όμως το επιθυμητό αποτέλεσμα. Πλέον, το υλικό που χρησιμοποιείται από τα ειδησεογραφικά μέσα επιλέγεται με μεγαλύτερη προσοχή, βίντεο απειλών και σκηνών βίας για λόγους προπαγάνδας απορρίπτονται και επιπλέον χρησιμοποιούνται εναλλακτικές ονομασίες όπως αυτή του «DAESH» αντί του Ισλαμικού Κράτους με σκοπό να πληγεί η επωνυμία της οργάνωσης. Ανάλογη προσπάθεια έχει γίνει και από πλευράς πολιτικών και επιχειρηματιών, οι οποίοι έχουν ιδρύσει κρατικές ομάδες που αναλαμβάνουν την παύση λογαριασμών καθώς επίσης και την αποσιώπηση τηλεοπτικών καναλιών που φαίνεται ότι συμβάλλουν στην εξάπλωση της προπαγάνδας.

Τα αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών δεν φαίνεται ωστόσο να έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Οι διάφοροι κανονισμοί που εφαρμόζονται δεν έχουν κάποια κεντρική στρατηγική που να εφαρμόζεται στο σύνολο των μέσων ενημέρωσης και επιπλέον η προσπάθεια του ελέγχου των ειδήσεων που αυτά προβάλλουν εγείρουν ζητήματα ελευθερίας του λόγου και δημοσιογραφικής δεοντολογίας και ανεξαρτησίας. Η δε στοχοποίηση του Ισλαμικού Κράτους από τους πολιτικούς φορείς κάνει τα μέλη του να δείχνουν ισχυρότερα και πιο συμπαθή στα άτομα. Επιπλέον οι ρητορικές που συνδέουν το Ισλάμ και την ευρύτερη μουσουλμανική κοινότητα με τις πρακτικές και την ιδεολογία του ISIS, προκαλούν σύγχυση στην κοινή γνώμη, αποξενώνουν τις μουσουλμανικές κοινότητες της Δύσης και ενισχύουν την ρητορική του Ισλαμικού Κράτους για γενικευμένο πόλεμο του Ισλάμ κατά της Δύσης. Τέτοια απλοϊκά συμπεράσματα και ιδεοληπτικές γενικεύσεις δημιουργούν λαθεμένη εντύπωση στην συνείδηση του κοινού και αποτρέπουν αξιόπιστες φωνές του μουσουλμανικού κόσμου

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

όπως π.χ. κληρικοί και πρόεδροι μουσουλμανικών κοινοτήτων να καταδικάσουν τις συγκεκριμένες πρακτικές αυτών των ομάδων και να διαχωρίσουν τη θέση τους από αυτές.

Για να αντιμετωπιστούν οι παραπάνω προκλήσεις θα πρέπει να τεθεί ως πρωταρχικός στόχος η, από κοινού αποδόμηση της αφήγησης και της επικοινωνιακής στρατηγικής του Ισλαμικού Κράτους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από μία ευρύτερη συμμαχία πολιτικών, δημοσιογράφων και στρατιωτικών φορέων σε μορφή δικτύων κρατικών και μη, στην οποία οι διάφοροι φορείς θα συνεργάζονται όχι μόνο για την αποδόμηση της προπαγάνδας αλλά και για την επίθεση στον ίδιο τον πυρήνα της εικόνας και της δομής της οργάνωσης. Στα πλαίσια μιας τέτοιας προσπάθειας ένα σημαντικό εργαλείο δύναται να αποτελέσει η δόμηση αντί-μηνυμάτων, το λεγόμενο counter-meaning, όπως επίσης και η αξιοποίηση αποστατών η επαναπατριζόμενων μελών του ISIS, τα οποία με την εμπειρία τους μπορούν να συμβάλουν στην αποδόμηση της οργάνωσης και να συμβάλλουν στην πρόληψη της στρατολόγησης μαχητών.⁹⁰

3.10. Πηγές Χρηματοδότησης των Αλλοδαπών Τρομοκρατών Μαχητών

Η ταχύτατη εξάπλωση του ISIS στη Συρία και το Ιράκ και η μετέπειτα ίδρυση του Ισλαμικού Κράτους προκάλεσε έκπληξη στη διεθνή κοινότητα. Ο ISIS πέρα από τις στρατιωτικές του επιτυχίες διέθετε και έναν πανίσχυρο μηχανισμό προπαγάνδας μέσω του διαδικτύου που μέσω αυτού κατάφερνε να προσηλυτίζει και να στρατολογεί μαχητές παγκοσμίως και να περνάει τα μηνύματα του στη διεθνή κοινότητα. Όλα αυτά τα στοιχεία συνηγορούν στο γεγονός, ότι, το Ισλαμικό Κράτος φαίνεται πως έχει μία ισχυρή και σταθερή χρηματοδότηση για να χρηματοδοτεί το έργο και τις αποστολές του. Ειδικοί αναλυτές, δημοσιογράφοι και απλοί πολίτες εντός και εκτός της Μέσης Ανατολής, διερωτώνται πως είναι δυνατόν η συγκεκριμένη εξτρεμιστική οργάνωση να διαθέτει τέτοια πανίσχυρα στρατιωτικά και τεχνολογικά μέσα στην κατοχή της, να

90 Βλ. «Πως οι Τζιχαντιστές στρατολογούν δυτικούς και τους κάνουν τρομοκράτες-Ερευνα», <https://www.onalert.gr/uncategorized/pos-oi-tzixantistes-stratologoun-dytikous-kai-tous-kanoun-tromokrates/123000/> [τελευταία πρόσβαση 29/09/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

επιβιώνει οικονομικά και να στηρίζει τις επιχειρήσεις της σε κάθε μέρος του πλανήτη που αποφασίζει να πραγματοποιήσει τρομοκρατικό χτύπημα.

Μία βασική πηγή χρηματοδότησης του Ισλαμικού Κράτους αποτελεί το λαθρεμπόριο πετρελαίου. Τα μέλη του ISIS εμπορεύονται το πετρέλαιο από τις καταληφθείσες περιοχές του Βορείου Ιράκ και της Συρίας και το διοχετεύουν στη νότια Τουρκία όπου οι τιμές του πετρελαίου είναι υπερβολικά υψηλές. Γι' αυτό και πολλές εγκαταστάσεις πετρελαίου στην ευρύτερη περιοχή του Ισλαμικού Κράτους έχουν στοχοποιηθεί από αεροπορικές επιδρομές. Ωστόσο το λαθρεμπόριο πετρελαίου, το οποίο σύμφωνα με εκτιμήσεις του αμερικανικού υπουργείου οικονομικών αποφέρει ημερήσια έσοδα εκατομμυρίων δολαρίων, φαίνεται να αποτελεί μόλις μία πηγή από τις πηγές χρηματοδότησης του Ισλαμικού Κράτους. Το Ισλαμικό Κράτος έχει πολύ υψηλή χρηματοδότηση σύμφωνα με εκτιμήσεις και από δωρεές εύπορων πολιτών που προέρχονται από χώρες όπως το Κουβέιτ και το Κατάρ, οι οποίες αποτελούν και σημαντικοί σύμμαχοι των Η.Π.Α. Επιπλέον, μία μεγάλη πηγή εσόδων για το Ισλαμικό Κράτος αποτελούν και τα έσοδα από το οργανωμένο έγκλημα στις περιοχές που έχει υπό τον έλεγχο του. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτελούν οι ληστείες τραπεζών της περιοχής της Μουσούλης από μαχητές του Χαλιφάτου, η λαθρεμπορία αρχαιοτήτων και διαφόρων πολιτιστικών κειμηλίων αλλά και η φορολόγηση των κατοίκων που διαμένουν στα εδάφη του. Από αυτές τις δραστηριότητες, το ISIS αποκομίζει έσοδα δεκάδων έως και εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων. Κατά την κατάληψη μάλιστα της Μουσούλης, οι τζιχαντιστές πήραν 500 δις. δηνάρια από την κεντρική τράπεζα, δηλαδή γύρω στα 420 εκ. δολάρια. Συνολικά υπολογίζεται πως το Ισλαμικό Κράτος είχε στην κατοχή του περίπου 2 δις. δολάρια για την διεξαγωγή του «ιερού πολέμου». Σε κάθε περίπτωση παρατηρείτε πως μόλις η οργάνωση καταλαμβάνει μία περιοχή, δίνει ιδιαίτερη προτεραιότητα στο ζήτημα της διαχείρισης των πόρων της εκάστοτε περιοχής καταλαμβάνοντας πετρελαιοπηγές, φούρνους και εγκαταστάσεις παραγωγής τροφίμων γενικότερα. Κατά καιρούς επίσης έχουν εκτοξευθεί κατηγορίες κατά της Τουρκίας, του Κατάρ και της Σαουδικής Αραβίας για την στήριξη και χρηματοδότηση της οργάνωσης. Σύμφωνα με εκτιμήσεις δημοσιογράφων ειδικών στο σχετικό θέμα, υπάρχουν αρκετά εύπορα και ισχυρά πρόσωπα κυρίως από περιοχές του Περσικού Κόλπου που χρηματοδοτούν το Χαλιφάτο, μέσω μεταφοράς ρευστού στην Τουρκία αξίας εκατομμυρίων δολαρίων που

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

στη συνέχεια παραδίδεται στους τζιχαντιστές. Ωστόσο, η συγκεκριμένη πρακτική που ήταν πολύ διαδεδομένη το 2012 και το 2013, τα τελευταία χρόνια έχει εκλείψει αισθητά. Είναι βέβαιο πάντως, πως η Σαουδική Αραβία και το Κατάρ λόγω της εκτίμησης τους, ότι το καθεστώς Άσαντ θα κατέρρεε και λόγω της επιθυμίας τους για την αντικατάσταση του από το σουνιτικού ισλάμ, είχαν χρηματοδοτήσει ισλαμικές οργανώσεις όπως η Λίουα Αλ Ταουχίντ, η Αχράρ Αλ Σαν και η Τζάις Αλ Ισλάμ, οι οποίες είχαν δεσμούς με την Αλ Νιάτα, δηλαδή την πτέρυγα της Αλ Κάιντα στη Συρία. Επίσης, το γεγονός ότι το 75% του συριακού πληθυσμού είναι μουσουλμάνοι Σουνίτες στο θρήσκευμα αλλά κυβερνάται από τη μειοψηφία των Αλεβιτών, ένα παρακλάδι του σιιτικού ισλάμ, δίνει κίνητρο στα σουνιτικά κράτη να θέλουν να απομακρύνουν από την εξουσία τον πρόεδρο της Συρίας Μπασάρ Αλ Άσαντ. Όσον αφορά την περίπτωση της Τουρκίας, η εξαιρετικά αμφιλεγόμενη πολιτική της όσον αφορά την φύλαξη των συνόρων με τη Συρία, είχε ως αποτέλεσμα να σταλούν στο Ισλαμικό Κράτος στην Συρία όπλα και χρήματα προερχόμενα από την Σαουδική Αραβία και το Κατάρ. Η κατάσταση αυτή πάντως άλλαξε μετά το 2013 όταν οι διάφορες οργανώσεις που χρηματοδοτούνταν από το Κατάρ και τη Σαουδική Αραβία είτε διαλύθηκαν από το Ισλαμικό Κράτος είτε αναγκάστηκαν να εισχωρήσουν στην πλευρά του νικητή. Σε κάθε περίπτωση πάντως δεν αποδεικνύεται κάποια άμεση στήριξη και χρηματοδότηση του Ισλαμικού Κράτους από το Κατάρ και την Σαουδική Αραβία παρά μόνο έμμεση, η οποία προκλήθηκε μέσα από έναν συνδυασμό κακής πολιτικής και αφέλειας, η οποία είχε ως αποτέλεσμα όπλα χρηματοδοτούμενα από τις δύο χώρες να καταλήξουν στα χέρια του Ισλαμικού Κράτους.⁹¹ Σημειώνεται πάντως, ότι, σε ιδιωτικό επίπεδο, αρκετοί Σαουδάραβες πολίτες εξακολουθούν να χρηματοδοτούν εξτρεμιστικές σουνιτικές οργανώσεις που δρουν στη Συρία και η Σαουδική Αραβία θα πρέπει να λάβει άμεσα αποτελεσματικά μέτρα για τον δραστικό περιορισμό της ιδιωτικής χρηματοδότησης. Εξάλλου, όπως έχουν επισημάνει και διάφοροι ειδικοί στο θέμα, λόγω του ότι η πλειοψηφία των αλλοδαπών μαχητών της ISIS είναι Σαουδάραβες, υπάρχει ο κίνδυνος

⁹¹ Βλ. «Οι σκοτεινές πηγές χρηματοδότησης των Τζιχαντιστών», https://www.huffingtonpost.gr/entry/isis-tzixantistes-syria_gr_6145334 [τελευταία πρόσβαση 05/10/2019]

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

μόλις αυτοί επιστρέψουν στη Σαουδική Αραβία να στραφούν ενάντια στο ίδιο το καθεστώς της χώρας τους.⁹²

Ωστόσο, δεν είναι άγνωστο το φαινόμενο να χρηματοδοτούνται οι συγκεκριμένες οργανώσεις μέχρι και από Ευρωπαϊκές ιδιωτικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε κράτη της Μέσης Ανατολής και του Περσικού κόλπου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της τσιμεντοβιομηχανίας Lafarge. Πριν από μόλις δύο χρόνια το 2017, η γαλλοελβετική τσιμεντοβιομηχανία Lafarge, κατηγορήθηκε ότι χρηματοδότησε εμμέσως τζιχαντιστικές οργανώσεις στη Συρία, συμπεριλαμβανομένου και του Ισλαμικού Κράτους. Διερευνάται συγκεκριμένα εάν η εν λόγω τσιμεντοβιομηχανία χρηματοδότησε τις συγκεκριμένες οργανώσεις προκειμένου να παραμείνει σε λειτουργία, το 2013 και το 2014, παρά τον πόλεμο στη Συρία, η τσιμεντοβιομηχανία της πόλης Τζαλαμπίγια. Το σκάνδαλο είχε αποκαλυφθεί από τον Ιούνιο του 2016 με αφορμή δημοσίευμα της Γαλλικής εφημερίδας Le Monde, η οποία ανέφερε τις «ύποπτες συμφωνίες» μεταξύ της Lafarge Cement Syrie(θυγατρικής της Lafarge στη Συρία) και του Ισλαμικού Κράτους σε μία περίοδο που οι τζιχαντιστές ενισχύονταν στρατιωτικά στην ευρύτερη περιοχή. Οι αρχές ερευνούν επίσης εάν οι υπεύθυνοι του ομίλου γνώριζαν για το περιεχόμενο μιας τέτοιας συμφωνίας, αλλά και τον κίνδυνο που μπορεί να διέτρεχαν οι Σύροι εργαζόμενοι της τσιμεντοβιομηχανίας. Υπολογίζεται πως περίπου 5,6 εκατομμύρια δολάρια καταβλήθηκαν την περίοδο από τον Ιούλιο του 2012 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2014 σε διάφορες ένοπλες οργανώσεις στη Συρία μεταξύ των οποίων και το Ισλαμικό Κράτος, σύμφωνα με έκθεση που συντάχθηκε τον Απρίλιο του 2017 μετά από αίτημα της ίδιας της Lafarge.⁹³

⁹² Βλ. «Ποιοι χρηματοδοτούν τους τζιχαντιστές», <https://www.dw.com/el/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CE%AF-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%8D%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%84%CE%B6%CE%B9%CF%87%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AD%CF%82/a-17721123>, [τελευταία πρόσβαση 05/10/2019]

⁹³ Βλ. «Ενώπιον της Δικαιοσύνης τρία πρώην μέλη της Lafarge για χρηματοδότηση τζιχαντιστών», <https://www.iefimerida.gr/news/381151/enopion-tis-dikaiosynis-tria-proin-stelehi-tis-lafarge-gia-hrimatodotisi-tzihantiston>, [τελευταία πρόσβαση 05/10/2019]

4. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ

4.1. Βασικοί πυλώνες της Αντιτρομοκρατικής Στρατηγικής της ΕΕ για τους Αλλοδαπούς Τρομοκράτες Μαχητές

Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ εδράζεται σε 4 βασικούς πυλώνες, οι οποίοι υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο το 2005 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο και για την ενίσχυση της ασφάλειας στην Ευρώπη. Αυτοί οι τέσσερις πυλώνες είναι οι εξής:

- Πρόληψη
- Προστασία
- Καταδίωξη
- Αντίδραση

Όλοι οι ανωτέρω πυλώνες υπηρετούν την λογική της σημασίας των συνεργασιών με τρίτες χώρες αλλά και διεθνούς φορείς.

Ο πυλώνας της πρόληψης, αφορά την αντιμετώπιση των αιτιών ριζοσπαστικοποίησης και στρατολόγησης από τρομοκρατικές οργανώσεις και αποτελεί την κύρια αρμοδιότητα της ΕΕ. Σε αυτή την λογική το Συμβούλιο, το 2008, θέσπισε στρατηγική για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών. Η στρατηγική βέβαια αυτή αναθεωρήθηκε τον Ιούνιο του 2014 εξαιτίας του νέου κύματος τρομοκρατίας που γνώρισε η Ευρώπη και η παγκόσμια κοινότητα με τις νέες μορφές που διέθετε, όπως ο αλλοδαποί μαχητές, οι μεμονωμένοι δράστες τρομοκρατικών επιθέσεων και η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τρομοκράτες. Το Συμβούλιο, τον Δεκέμβριο του 2014, ενέκρινε κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της αναθεωρημένης στρατηγικής από τα κράτη μέλη.

Ο πυλώνας της προστασίας, αναφέρεται στην προστασία των πολιτών και των υποδομών αλλά και στη μείωση της τρωτότητας των επιθέσεων. Με βάση αυτό το πλαίσιο λαμβάνονται μέτρα τα οποία περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη θωράκιση των

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

εξωτερικών συνόρων, τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών, την προστασία στρατηγικών στόχων και τη μείωση της τρωτότητας των υποδομών ζωτικής σημασίας. Η ΕΕ με βάση τα παραπάνω, εξέδωσε τον Απρίλιο του 2016 Οδηγία για τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών. Τα κράτη μέλη έχουν διορία συμμόρφωσης ως προς τους νέους κανόνες διάρκειας δύο ετών.

Ο πυλώνας της καταδίωξης, έχει ως στόχο να πλήξει την ικανότητα σχεδιασμού και οργάνωσης των τρομοκρατών και να εξασφαλίσει την προσαγωγή τους στη δικαιοσύνη. Για την πραγμάτωση των παραπάνω στόχων, η ΕΕ στοχεύει στην ενίσχυση των εθνικών δυνατοτήτων, στη βελτίωση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών, στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και στη στέρηση των μέσων στήριξης και επικοινωνίας από τους τρομοκράτες. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τον Μάιο του 2015, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκριναν νέους κανόνες για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ο πυλώνας της αντίδρασης στοχεύει στην προετοιμασία, την διαχείριση και την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των τρομοκρατικών επιθέσεων. Τα μέσα για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου είναι η βελτίωση των ικανοτήτων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, τον συντονισμό της αντίδρασης και της κάλυψης των αναγκών των θυμάτων. Μεταξύ των σημαντικότερων προτεραιοτήτων, είναι η ανάπτυξη ενωσιακών ρυθμίσεων για τον συντονισμό σε καταστάσεις κρίσης, η αναθεώρηση του μηχανισμού πολιτικής προστασίας, η ανάπτυξη εργαλείων εκτίμησης κινδύνων και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την παροχή βοήθειας στα θύματα της τρομοκρατίας. Τα τελευταία έτη έχουν προστεθεί στον κατάλογο των προτεραιοτήτων και ο καθορισμός των ρυθμίσεων για την εφαρμογή της ρήτρας αλληλεγγύης από την ΕΕ, με Απόφαση που εξέδωσε το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2014, η επανεξέταση των ρυθμίσεων της ΕΕ για τον συντονισμό σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεις, οι οποίες αντικαταστάθηκαν τον Ιούνιο του 2013 από τις ρυθμίσεις της ΕΕ για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση πολιτικών κρίσεων και η αναθεώρηση της ενωσιακής νομοθεσίας για την πολιτική προστασία στα τέλη του 2013.

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι εν λόγω πυλώνες πρέπει να εδράζονται και στην λογική της συνεργασίας με τους διεθνείς εταίρους για να αντιμετωπιστεί ένα τέτοιο παγκόσμιο φαινόμενο όπως αυτό της τρομοκρατίας και των αλλοδαπών μαχητών. Τον Ιούνιο του 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε μία αποτελεσματική αντιτρομοκρατική πολιτική που να συνδυάζει τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές πτυχές. Οι ηγέτες της ΕΕ τον Φεβρουάριο του 2015 τόνισαν την ανάγκη στενότερης συνεργασίας της ΕΕ με τρίτες χώρες σε ζητήματα ασφάλειας και καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η προσέγγιση της αντιτρομοκρατικής δράσης μεταξύ της ΕΕ και των τρίτων χωρών γίνεται με διάφορους τρόπους, όπως οι πολιτικοί διάλογοι υψηλού επιπέδου, η θέσπιση ρητρών και συμφωνιών συνεργασίας ή παροχή συγκεκριμένης βοήθειας και έργα οικοδόμησης ικανοτήτων με χώρες στρατηγικής σημασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ συνεργάζεται με χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, της Αφρικής (Σαχέλ, Βίτσια Αφρική, Κέρας της Αφρικής), της Μέσης Ανατολής, της Βόρειας Αμερικής και της Ασίας. Βεβαίως και στρατηγικής σημασίας για την ΕΕ αποτελεί και η συνεργασία με τις Η.Π.Α, όπου τα τελευταία χρόνια έχουν συναφθεί συμφωνίες συνεργασίας σε τομείς όπως η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, οι μεταφορές και τα σύνορα, η αμοιβαία νομική συνδρομή και η έκδοση κλπ. Με τις Η.Π.Α όπως είναι φυσικό και λόγω της φύσης του εν λόγω θέματος διατηρούν γέφυρες επικοινωνίας η Europol και η Eurojust. Στους διεθνείς εταίρους που συνεργάζεται η ΕΕ συγκαταλέγονται και άλλοι διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί για τη διαμόρφωση συναίνεσης και την προώθηση διεθνών κανόνων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η ΕΕ συνεργάζεται επίσης με τον Ο.Η.Ε και το παγκόσμιο Φόρουμ κατά της Τρομοκρατίας, καθώς και με περιφερειακούς οργανισμούς, όπως το συμβούλιο της Ευρώπης, ο Ο.Α.Σ.Ε, ο Σύνδεσμος των Αραβικών Κρατών και ο οργανισμός Ισλαμικής συνεργασίας. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως στα πλαίσια της συνεργασίας με τον Ο.Η.Ε και έπειτα από σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του, η ΕΕ έχει θεσπίσει περιοριστικά μέτρα κατά προσώπων ή οντοτήτων που συνδέονται με το δίκτυο της Αλ Κάιντα.⁹⁴

⁹⁴ Βλ. «Η αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ», <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>, [τελευταία πρόσβαση 07/10/2019]

4.2. Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας

Η οικονομική και κοινωνική ευημερία των κρατών μελών της ΕΕ στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό σε δύο παράγοντες, οι οποίοι δεν είναι άλλοι από την ικανότητα της Ένωσης να εγγυάται την ασφάλεια και την σταθερότητα στην ενδοχώρα της και την ικανότητα της να μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποκρούσει οποιαδήποτε εξωτερική απειλή που απειλεί να πλήξει το εσωτερικό της. Η ΕΕ στα ζητήματα ασφάλειας ασκεί πολιτική η οποία βασίζεται στη χάραξη κοινών πολιτικών, στην έκδοση νομικών πράξεων και στην πρακτική συνεργασία στους τομείς της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, της φύλαξης των συνόρων και της διαχείρισης κρίσεων. Σε αυτή την προσπάθεια επίτευξης των προαναφερόμενων στόχων, κρίσιμης σημασίας είναι η διάκριση μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών απειλών. Οι Ευρωπαίοι εταίροι κατατάσσουν τις διαφορές μορφές απειλής ανάλογα με την διάσταση τους σε δύο έγγραφα: στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική Εξωτερικής Ασφάλειας (Δεκέμβριος 2003) και στη Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Μάρτιος 2010). Το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την ασφάλεια το οποίο αποτελεί το πιο πρόσφατο κείμενο (Απρίλιος 2015) και το οποίο θα το εξετάσουμε στη συνέχεια της παρούσας μελέτης, αντικαθιστά τις δύο αυτές στρατηγικές και καθορίζει για την περίοδο 2015-2020 τις προτεραιότητες της Ένωσης απέναντι στις απειλές που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια της.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Εξωτερικής Ασφάλειας εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2003 και αποτελεί κείμενο ορόσημο στην ανάπτυξη πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ καθώς για πρώτη φορά καθορίζονται συγκεκριμένες αρχές, τίθενται σαφείς στόχοι για την προαγωγή των συμφερόντων της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και δίνεται έμφαση στην ανάγκη ενίσχυσης της εξωτερικής διάστασης της ασφάλειας της Ένωσης ως αναγκαίο στοιχείο μίας ολοκληρωμένης διαχείρισης της ασφάλειας. Οι Ευρωπαίοι εταίροι, θεωρούν πως οι κύριες εξωτερικές απειλές για την ΕΕ δεν είναι οι εξωτερικές συγκρούσεις αλλά οι σύγχρονες εξωτερικές απειλές, στις οποίες συγκαταλέγονται η τρομοκρατία, η εξάπλωση των όπλων μαζικής καταστροφής, οι περιφερειακές

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

συγκρούσεις, τα αποσαθρωμένα κράτη, το οργανωμένο έγκλημα ή και ο συνδυασμός όλων των ανωτέρω. Στο ζήτημα της τρομοκρατίας, η στρατηγική εκκινεί με κάποιες διαπιστώσεις. Συγκεκριμένα αναφέρει, πως η τρομοκρατία θέτει σε κίνδυνο ζωές, υποσκάπτει τον ανοικτό και ανεκτικό ρόλο των ευρωπαϊκών κοινωνιών και συνιστά αυξανόμενη στρατηγική απειλή για ολόκληρη την Ευρώπη. Το νέο κύμα τρομοκρατίας περιλαμβάνει αρκετά εξελιγμένα μέσα που επιτρέπουν στους τρομοκράτες να χρησιμοποιούν απεριόριστη βία προκειμένου να προξενήσουν μεγάλο αριθμό θυμάτων και παράλληλα τους επιτρέπει να δρουν σε παγκόσμια κλίμακα. Στα αίτια όξυνσης του φαινομένου αναφέρεται η παγκοσμιοποίηση, οι πολιτιστικές, κοινωνικές και πολιτικές κρίσεις, καθώς και η αλλοτρίωση των νέων που ζουν σε ξένες κοινωνίες. Σε κάθε περίπτωση τα αίτια είναι εξαιρετικά περίπλοκα και επιδέχονται πολλών ερμηνειών. Η ΕΕ απέναντι σε αυτό το φαινόμενο, θέτει ως στρατηγικούς στόχους την οικοδόμηση της ασφάλειας στη γειτονιά της και τη συμβολή σε μία διεθνή τάξη βασισμένη σε μία αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση. Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, οι Ευρωπαίοι ηγέτες τονίζουν πως θα πρέπει να δημιουργηθεί μία πρώτη γραμμή άμυνας στο εξωτερικό η οποία θα προλαμβάνει τους κινδύνους προτού αυτοί εμφανιστούν στο εσωτερικό της Ένωσης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την συγκέντρωση μίας ευρείας κλίμακας πληροφοριών και χρησιμοποίησης αστυνομικών, δικαστικών, στρατιωτικών και άλλων μέσων. Όσες χώρες δεν συμμορφώνονται με τους διεθνείς κανόνες θα πρέπει να υφίστανται τις συνέπειες και επίσης πρέπει να υπάρχει μία συνοχή τόσο στη σχέση μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης όσο και στις εσωτερικές δραστηριότητες των κρατών μελών.⁹⁵

Η κατάσταση στον τομέα της ασφάλειας στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει δραματικά κυρίως λόγω των νέων προκλήσεων που έχουν δημιουργηθεί τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει λόγω των συγκρούσεων και αναταραχών που συμβαίνουν στον ευρύτερο περίγυρο της, την ραγδαία αύξηση των νέων τεχνολογιών και την κλιμάκωση της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί σε επεισόδια βίας και τρομοκρατίας. Αυτοί οι νέοι τύποι κινδύνων που απειλούν την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ πρέπει να αντιμετωπιστούν με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζεται η ισορροπία μεταξύ πολιτικών πρόληψης και καταστολής και

⁹⁵ Βλ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ.278-280

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Κρίνεται αναγκαία η εξεύρεση της χρυσής τομής επί του χειρισμού των εν λόγω υποθέσεων. Για τους ανωτέρω λόγους το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε για την περίοδο 2010-2014 τη Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας της ΕΕ και προέβη στην επικαιροποίησή της το 2014. Ο στόχος των δύο αυτών εγγράφων είναι ο προσδιορισμός των κοινών προκλήσεων και απειλών που αντιμετωπίζει η Ένωση, ο καθορισμός των βασικών αρχών επί των οποίων οφείλουν να στηρίζουν την καταπολέμησή τους και ο ορισμός ενός Ευρωπαϊκού μοντέλου ασφάλειας, το οποίο θα στηρίζεται σε κοινά εργαλεία, στη δέσμευση για περαιτέρω συνεργασία αλλά και αλληλεγγύη των κρατών μελών και στην ενεργή εμπλοκή των θεσμικών οργάνων, των οργανισμών και των υπηρεσιών της ΕΕ. Η Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2010-2014 είχε θέσει 5 βασικούς στρατηγικούς στόχους με βάση την ανακοίνωση της Επιτροπής που είχε εκδοθεί τον Νοέμβριο του 2010 με τίτλο «Η στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ στην πράξη: πέντε βήματα για μία ασφαλέστερη Ευρώπη». Οι στόχοι αυτοί ήταν η εξάρθρωση διεθνών εγκληματικών δικτύων, η πρόληψη της τρομοκρατίας και αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών, η αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο, η ενίσχυση της ασφάλειας μέσω της διαχείρισης των συνόρων και η αύξηση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε περιπτώσεις κρίσεων και καταστροφών. Τον Δεκέμβριο του 2014, το Συμβούλιο συμφωνεί στην ανάπτυξη της ανανεωμένης στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την περίοδο 2015-2019 προβλέποντας ένα ολοκληρωμένο σύνολο αρχών. Το Συμβούλιο ενέκρινε το εν λόγω κείμενο στις 16 Ιουνίου 2015. Οι κύριες απειλές και προκλήσεις για την περίοδο 2015-2019 είναι οι ακόλουθες:

- Το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα σε όλες τις μορφές του,
- Η τρομοκρατία, η ριζοσπαστικοποίηση, η στρατολόγηση και η χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών,
- Το κυβερνοέγκλημα και η ανάγκη για κυβερνοασφάλεια για πολίτες, επιχειρήσεις και δημόσιους θεσμούς,
- Οι απειλές και προκλήσεις από τη χρήση νέων τεχνολογιών,
- Ο εντοπισμός και η παρακολούθηση νέων και αναδυόμενων απειλών και
- Οι κρίσεις και οι φυσικές και ανθρωπογενής καταστροφές.

Επίσης, στο εν λόγω κείμενο, η τρομοκρατία αναγνωρίζεται σε όλες της τις μορφές σαν μία σημαντική και διαρκώς εξελισσόμενη απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ. Επιπλέον, τονίζεται η κρισιμότητα του ζητήματος των αλλοδαπών μαχητών και όσων επιστρέφουν ή δρουν μεμονωμένα, οι οποίοι αποτελούν μία σοβαρή, άμεση και άνευ προηγουμένου απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ καθώς και στην ανίχνευση διάφορων διαύλων που χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.⁹⁶

Την 12η Φεβρουαρίου 2015, λίγο μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, γίνεται άτυπη σύνοδος κορυφής στην οποία οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων αποφασίζουν να ενισχύσουν την δράση τους κατά των τρομοκρατικών απειλών ορίζοντας τρεις συγκεκριμένες προτεραιότητες. Αυτές αφορούσαν την κατοχύρωση της ασφάλειας των πολιτών, την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και τη διαφύλαξη των αξιών και επίσης τη συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους της ΕΕ. Με αυτήν την αφετηρία στις 28 Απριλίου 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την ασφάλεια, το οποίο θέτει ως πρωταρχικό στόχο μεταξύ των ζητημάτων ασφάλειας, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την ασφάλεια είναι ένα κοινό πρόγραμμα δράσεων μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και χρησιμεύει ως βάση για τη συνεργασία τους στον τομέα της ασφάλειας κατά την περίοδο 2015-2020. Η υλοποίηση του Θεματολογίου ελέγχεται μέσα από εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δίνει προτεραιότητα στην τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα και το κυβερνοέγκλημα, δηλαδή σε τομείς με έντονη διασυνοριακή διάταση που ως πεδία εκτιμάται ότι η παρέμβαση της ΕΕ θα προσδώσει προστιθέμενη αξία. Οι προτεραιότητες αυτές δεν προσδιορίζονται για πρώτη φορά γιατί είχαν περιληφθεί και στην Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας της περιόδου 2010-2014, ωστόσο τώρα λόγω της πολυπλοκότητας του ζητήματος κρίνεται αναγκαία τόσο η εξεύρεση νέων αποτελεσματικών εργαλείων όσο και περαιτέρω ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ που θα κάνουν πιο αποτελεσματική την όλη προσπάθεια. Η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων σύμφωνα με το Θεματολόγιο για την ασφάλεια πρέπει να εδράζεται σε πέντε βασικές αρχές οι οποίες είναι ο πλήρης σεβασμός των θεμελιωδών

⁹⁶ Βλ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ.

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

δικαιωμάτων, η διαμόρφωση πολιτικών για την ασφάλεια με γνώμονα τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τον δημοκρατικό έλεγχο, η βελτίωση της εφαρμογής των υφιστάμενων μέτρων της ΕΕ μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας σε επιχειρησιακό επίπεδο, ο ευρύτερος συγκερασμός των ενεργειών στο πλαίσιο της διωπηρεσιακής και διατομεακής προσέγγισης και τέλος η συνδυασμένη στόχευση όλων των εσωτερικών και των εξωτερικών διαστάσεων της ασφάλειας. Αναλυτικότερα, το Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την ασφάλεια προτάσσει για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας δέκα δράσεις οι οποίες είναι οι εξής:

- Ενίσχυση των υπηρεσιών λειτουργικής υποστήριξης της Ευρώπης συγκεντρώνοντας τις ικανότητες της για την επιβολή της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας σε ένα ευρωπαϊκό αντιτρομοκρατικό κέντρο στους κόλπους της Ευρώπης,
- Δημιουργία ενός ευρωπαϊκού φόρουμ με εταιρείες ΤΠ ως μέσω καταπολέμησης της τρομοκρατικής προπαγάνδας στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ως εργαλείο απάντησης στις ανησυχίες των αρχών επιβολής του νόμου σχετικά με τις νέες τεχνολογίες κρυπτογράφησης,
- Λήψη περαιτέρω μέτρων με στόχο τη βελτίωση του αγώνα για την πάταξη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τη βελτίωση της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες,
- Ενίσχυση της νομοθεσίας κατά αδικημάτων συναφών με αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές,
- Έλεγχος των δραστηριοτήτων των τρομοκρατικών δικτύων προκειμένου να καταστούν δυσχερέστερες αφενός οι επιθέσεις κατά των στόχων τους και αφετέρου η πρόσβαση και χρήση επικίνδυνων ουσιών,
- Λήψη προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών του εξτρεμισμού χωρίς να στιγματιστούν ομάδες ή κοινότητες,
- Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης μέσω της εκπαίδευσης, της συμμετοχής των νέων, του διαθρησκευτικού και διαπολιτισμικού διαλόγου, της προώθησης των κοινών ευρωπαϊκών αξιών, της κοινωνικής ένταξης, της βελτίωσης της αμοιβαίας κατανόησης και της ανοχής,

- Η εστίαση στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και ανάπτυξη αποτελεσματικών προγραμμάτων απεμπλοκής/εκρίζωσης της ριζοσπαστικοποίησης,
- Η ενίσχυση των εργαλείων καταπολέμησης του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και
- Η δημιουργία του κέντρου αριστείας RAN και επέκταση των εργασιών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης με την Τουρκία, τα Δυτικά Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.⁹⁷

4.3. Δράσεις κατά της Ριζοσπαστικοποίησης και της Στρατολόγησης Τρομοκρατών

Αναλύοντας την αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ στα πεδία της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης, θα πρέπει πρώτα να αποφασηνίσουμε τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στους δύο αυτούς όρους. Ως ριζοσπαστικοποίηση ορίζεται η σταδιακή υιοθέτηση ακραίων θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων με στόχο την ανατροπή των συμβατικών ιδεολογιών στη βάση μίας προσλαμβανόμενης αδικίας και αποξένωσης από την κοινωνία και το κράτος.⁹⁸ Όλη αυτή η διαδικασία αφορά μία προσωπική και ιδεολογική μετάβαση από μία κατάσταση σε μία άλλη, η οποία όταν αρχίζει να συνδέεται με τον βίαιο εξτρεμισμό, οδηγεί στη βία. Η διαφορά της ριζοσπαστικοποίησης από την στρατολόγηση έγκειται στο γεγονός πως η στρατολόγηση προϋποθέτει κατά κανόνα την ύπαρξη κάποιου εξωτερικού παράγοντα ή κάποιας εξωτερικής επίδρασης που παρασύρει τα άτομα στην τρομοκρατία. Αναλυτικότερα, το άρθρο 6 της Οδηγίας 2017/541/ΕΕ, ορίζει ότι η στρατολόγηση τρομοκρατών αφορά στην εκ προθέσεως υποκίνηση άλλου προσώπου σε τέλεση ή συμβολή στην τέλεση ενός από τα αναφερόμενα στο άρθρο 3 της Οδηγίας τρομοκρατικά εγκλήματα.⁹⁹ Βέβαια, επειδή κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει πάντα, δηλαδή δεν γίνεται κάποιος τρομοκράτης αποκλειστικά και μόνο επειδή βρέθηκε κάποιος να

⁹⁷ Βλ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2019 σελ.284-287

⁹⁸ Βλ. Παπακωνσταντίνης Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 337

⁹⁹ Βλ. Παπακωνσταντίνης Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 339

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

τον στρατολογήσει, καλύτερο είναι οι δύο όροι να χρησιμοποιούνται συνδυαστικά ώστε να δίνεται μία πιο σαφής και τεκμηριωμένη εικόνα της πολύπλοκης κατάστασης που συνθέτει το φαινόμενο της τρομοκρατίας. Η ορθή αποτύπωση του νοήματος των ανωτέρω όρων έχει υιοθετηθεί και από το Συμβούλιο, τον Ιούνιο του 2007, στα πλαίσια της Αναθεωρημένης στρατηγικής επικοινωνίας με τα ΜΜΕ.

Η διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης είναι μία διαρκής εξελικτική διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει διάφορα στάδια από την πρώτη επαφή του ατόμου με την εξτρεμιστική ρητορική μέχρι την υιοθέτηση αυτής και την εξωτερίκευση της με βίαιες δράσεις. Οι συνθήκες γύρω από τις οποίες μπορεί να «καρποφορήσει» η ριζοσπαστικοποίηση και οι ακραίες ιδέες των διάφορων προσηλυτιστών να βρουν «ευήκοα ώτα» είναι ιδιαίτερα συνθέτες και πολύπλοκες. Δεν είναι το αποτέλεσμα ενός μεμονωμένου γεγονότος που οδηγεί ένα άτομο στην ριζοσπαστικοποίηση αλλά ένα άθροισμα πολλών ετερόκλητων παραγόντων αρκετοί από τους οποίους μπορεί να είναι και ανεξάρτητοι μεταξύ τους και οδηγούν το άτομο σε μία ευάλωτη θέση έναντι αυτού που επιχειρεί να τον προσηλυτίσει αξιοποιώντας εντέχνως την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Το άτομο με την εισδοχή του σε μία τρομοκρατική ομάδα αισθάνεται μία προσωπική αίσθηση επιτυχίας και δύναμης, αισθάνεται σημαντικός και ότι ανήκει κάπου που μπορεί να προσφέρει και να αναγνωριστεί η αξία του και παράλληλα να επιβεβαιώσει τον σκοπό της ύπαρξης του σε αυτό τον κόσμο. Οι παράγοντες γενικά που συνδέονται με την ριζοσπαστικοποίηση μπορεί να είναι η κοινωνική αποξένωση, η ξενοφοβία που βιώνει το άτομο και οι διακρίσεις σε διάφορους τομείς, οι περιορισμένες ευκαιρίες εκπαίδευσης, οι οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει, οι μη δομημένοι οικογενειακοί δεσμοί, οι στρεβλές θρησκευτικές και ιδεολογικές πεποιθήσεις του, τα προσωπικά και άλλα ψυχολογικά τραύματα του καθώς και η ίδια η ιδεολογία και η θρησκεία του, λόγω του ότι οι τρομοκράτες αξιοποιούν επιμελώς τα δύο αυτά στοιχεία ώστε να μπορούν να δώσουν μία κοινή ταυτότητα στα μέλη τους και μέσου του κοινού αυτού σημείου αναφοράς να μπορούν να τα χειραγωγούν πιο αποτελεσματικά.¹⁰⁰

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των μέτρων καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, ωστόσο λόγω της πολυπλοκότητας και

¹⁰⁰ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 339

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

των διεθνών διαστάσεων του ζητήματος που το καθιστούν ως εξαιρετικά σύνθετο, η ΕΕ παρεμβαίνει όπου είναι απαραίτητο για να υποστηρίξει τις εθνικές πολιτικές και υιοθετεί και η ίδια στρατηγικές για την καταπολέμηση του συγκεκριμένου φαινομένου. Άλλωστε η ίδια η ΕΕ έχει αναπτύξει έντονο ενδιαφέρον για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης ήδη από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001 και από τα τρομοκρατικά χτυπήματα σε Μαδρίτη και Λονδίνο το 2004 και το 2005 αντίστοιχα. Τον Δεκέμβριο του 2005, η ΕΕ ενέκρινε την στρατηγική για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης καθώς και του σχεδίου δράσης που το συνόδευε. Είχε προηγηθεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2004 στο οποίο είχε υιοθετηθεί η θέση πως για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της τρομοκρατίας έπρεπε να αντιμετωπιστούν τα γενεσιουργά αίτια της. Η εν λόγω στρατηγική θέτει ως προτεραιότητες την αποδιοργάνωση των δραστηριοτήτων των δικτύων και των ατόμων που προπαγανδίζουν την τρομοκρατία, την εξασφάλιση ότι οι απόψεις των πολλών υπερισχύουν της ιδεολογίας των εξτρεμιστών και την προώθηση του τρίπτυχου ασφάλεια, δικαιοσύνη και δημοκρατία. Για την αποδιοργάνωση των δικτύων που στηρίζουν την τρομοκρατία, το Συμβούλιο προτείνει τα ακόλουθα μέτρα: α) την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και την ανταλλαγή εθνικών εκτιμήσεων και αναλύσεων, β) τον περιορισμό όσων δραστηριοτήτων συμβάλουν ενεργά στη ριζοσπαστικοποίηση, γ) την πρόληψη της πρόσβασης στην αντιτρομοκρατική εκπαίδευση, δ) τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου για την πρόληψη της δράσης όσων εξωθούν άλλους στη βία και τη νομιμοποιούν και ε) την παρεμπόδιση τη στρατολόγησης μέσω διαδικτύου. Για την εξασφάλιση πως οι απόψεις των πολλών θα υπερισχύσουν έναντι της ιδεολογίας των εξτρεμιστών το Συμβούλιο προτείνει τις εξής ενέργειες: α) ενίσχυση των μετριοπαθών απόψεων μέσω της συνεργασίας με μουσουλμανικές οργανώσεις και με θρησκευτικές ομάδες που απορρίπτουν τη στρεβλή εικόνα του Ισλάμ που προβάλλει η Αλ Κάιντα, β) η διευκόλυνση της πρόσβασης στα δημοσιεύματα με τις απόψεις των πολλών, γ) η ενθάρρυνση της εμφάνισης Ευρωπαίων ιμάμηδων στην Ευρώπη, δ) η ενίσχυση της γλωσσικής και λοιπής εκπαίδευσης των αλλοδαπών ιμάμηδων στην Ευρώπη, ε) η μεταβλητή της αντίληψης μεταξύ των μουσουλμανικών κοινοτήτων για τις ευρωπαϊκές και τις δυτικές πολιτικές, στ) η διόρθωση των άδικων και λανθασμένων απόψεων που υφίστανται μεταξύ των Ευρωπαίων περί Ισλάμ και μουσουλμάνων και ζ) η ανάπτυξη μιας μη συναισθηματικής φρασεολογίας θεμάτων που συνδέουν το Ισλάμ με την

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

τρομοκρατία. Η τρίτη προτεραιότητα της ΕΕ που αφορά την προώθηση της ασφάλειας, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας περιλαμβάνει μία σειρά από δράσεις, οι οποίες αφορούν την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων και των διακρίσεων, της συζήτησης και της ενσωμάτωσης πληθυσμών που διαβιούν στα κράτη μέλη της ΕΕ και αισθάνονται απομονωμένα κλπ. Επίσης, μέσα σε όλα τα παραπάνω η ΕΕ δίνει ιδιαίτερη βάση και στον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και περιλαμβάνει δράσεις μέσα στα πλαίσια ενός οργανωμένου διαλόγου στο οποίο θα συμμετέχουν επιστήμονες, μουσουλμανικές κοινότητες και κυβερνήσεις που έχουν αντιμετωπίσει το πρόβλημα.¹⁰¹

Τον Νοέμβριο του 2008, αναθεωρήθηκε η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της τρομοκρατίας και από τις αρχές του 2013 το ζήτημα της τρομοκρατίας και των αλλοδαπών μαχητών περιλαμβάνεται τακτικά στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η στρατηγική αναθεωρήθηκε εκ νέου τον Μάιο του 2014 και επικεντρώνεται κυρίως στην αποτροπή εμφάνισης μίας νέας γενιάς τρομοκρατών και περιγράφει κυρίως τους τρόπους με τους οποίους η Ένωση και τα κράτη μέλη δύναται να αντιμετωπίσουν αυτήν την πρόκληση. Η Αναθεωρημένη στρατηγική θέτει μία σειρά από προτεραιότητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Οι προτεραιότητες αυτές αφορούν: α) την προάσπιση της ασφάλειας, της δικαιοσύνης και της ισότητας των ευκαιριών, β) την εξασφάλιση και εδώ ότι η φωνή της πλειοψηφίας υπερσχύει της φωνής των εξτρεμιστών, γ) την βελτίωση της κυβερνητικής επικοινωνιακής πολιτικής σε όσους μπορεί να είναι ευάλωτοι στα ριζοσπαστικά μηνύματα, δ) στην στήριξη των μηνυμάτων κατά της τρομοκρατίας, ε) στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών μέσω του διαδικτύου, στ) στην εκπαίδευση, ανάπτυξη των ικανοτήτων και αξιοποίηση των επαγγελματιών της πρώτης γραμμής σε κατάλληλους τομείς, ζ) στην βοήθεια στα άτομα και στην κοινωνία των πολιτών, ώστε να αναπτύξουν άμυνες στην έλξη της τρομοκρατίας, θ) στη στήριξη περαιτέρω διεύρυνσης των τάσεων και των προκλήσεων της ριζοσπαστικοποίησής και της στρατολόγησης των τρομοκρατών και ι) στον συνδυασμό εσωτερικής και εξωτερικής δράσης για την καταπολέμηση της

¹⁰¹ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 341-343

ριζοσπαστικοποίησης. Για την υλοποίηση των ανωτέρω στόχων, η ΕΕ προβαίνει σε διάφορες δράσεις, οι οποίες υποστηρίζονται από διάφορα δίκτυα και όργανα της ΕΕ όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Στρατηγικής Επικοινωνίας(ESCN), το οποίο διαδέχτηκε τη SSCAT(Ομάδα Συμβούλων για τη Στρατηγική Επικοινωνία στη Συρία) και υποστηρίζει την παροχή πληροφοριών στα κράτη μέλη ώστε αυτά να κατανοούν και να ανταποκρίνονται καλύτερα στο φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης και της πόλωσης στις κοινότητες των μουσουλμάνων στην Ευρώπη. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 27 Ιουλίου 2017 αποφάσισε την σύσταση μίας ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου σχετικά με την ριζοσπαστικοποίηση, με σκοπό να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η παροχή τεχνογνωσίας για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης.¹⁰²

4.4. Δράσεις της ΕΕ για την Καταπολέμηση των Τρομοκρατικών Ενεργειών

Τα τελευταία χρόνια λόγω της όξυνσης που εμφανίζει το φαινόμενο της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, όπως αυτό εκφράζεται μέσα από το πέμπτο κύμα τρομοκρατίας που ταλανίζει την διεθνή κοινότητα, το ζήτημα της ασφάλειας γενικότερα και το ζήτημα των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για να την εξασφάλιση της ειδικότερα, έχουν τεθεί πολλή υψηλά στην ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα και έχουν οδηγήσει στην λήψη διαφόρων μέτρων με την προοπτική της αντιμετώπισης του. Μερικά από αυτά τα μέτρα είναι τα μέτρα που λαμβάνει η ΕΕ για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών με την ταυτόχρονη διευκόλυνση της συνεργασίας τους σε ποινικές υποθέσεις σχετικές με ζητήματα τρομοκρατίας.

Στα πλαίσιο του Προγράμματος της Χάγης, το οποίο αναφέρει μεταξύ άλλων πως η επίτευξη του στόχου ενίσχυσης της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της ΕΕ απαιτεί μία καινοτόμο προσέγγιση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών στον τομέα επιβολής του νόμου, μία σειρά από ευρωπαϊκά κράτη σύναψαν μεταξύ τους στις 27 Μαΐου 2005 την συνθήκη του Prum, η οποία πήρε το όνομα της από την ομώνυμη

¹⁰² Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ.343-347

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

πόλη της Γερμανίας. Η εν λόγω συνθήκη θέσπισε μεταξύ άλλων ένα νομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της συνεργασίας στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, του διασυνοριακού εγκλήματος και της παράτυπης μετανάστευσης. Αναλυτικότερα, η συνθήκη αυτή, προέβλεπε την ανταλλαγή δεδομένων που αφορούν στο DNA, τα δακτυλικά αποτυπώματα, τα μητρώα οχημάτων, καθώς και δεδομένων προσωπικού και μη προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν στη διασυνοριακή αστυνομική συνεργασία. Λίγο αργότερα η συνθήκη αυτή εντάχθηκε στο πλαίσιο της ΕΕ με την συμφωνία και των υπολοίπων κρατών μελών και ως αποτέλεσμα αυτής τα συμφωνίας εκδόθηκαν οι αποφάσεις 2008/615/ΔΕΥ και 2008/616/ΔΕΥ. Η Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ σκοπεύει στην αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών και δικαστικών αρχών των χωρών της ΕΕ στο πεδίο καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος σε μία σειρά από πεδία. Η Απόφαση 2008/616/ΔΕΥ από την άλλη στοχεύει στη θέσπιση των απαιτούμενων διοικητικών και τεχνικών διατάξεων που θα διευκολύνουν την εφαρμογή της Απόφασης 2008/615/ΔΕΥ ιδιαίτερα όσον αφορά στην αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων DNA, των δεδομένων για τα δακτυλικά αποτυπώματα και για τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων.¹⁰³

Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα με το οποίο έχει ασχοληθεί η ΕΕ και το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο της καταπολέμησης των τρομοκρατικών ενεργειών είναι η αμοιβαία αναγνώριση των ποινικών αποφάσεων, η οποία επιτρέπει την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών αφενός και αφετέρου την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων. Όλο αυτό επιπλέον βασίζεται και στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των κρατών μελών, η οποία αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Με αφορμή την ανάγκη της επίλυσης του εν λόγω ζητήματος που περιεγράφηκε ανωτέρω, το Συμβούλιο υιοθέτησε την Απόφαση-Πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ δέκα χρόνια μετά την έναρξη των συζητήσεων για την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων που είχε λάβει χώρα στο Κάρντιφ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 15^{ης} και 16^{ης} Ιουνίου 1998. Στόχος της Απόφασης αυτής είναι η βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών για τις ποινικές καταδίκες και τις απαγορεύσεις άσκησης επαγγέλματος συνέπεια ποινικής καταδίκης που είχαν επιβληθεί εις βάρος πολιτών της ΕΕ, εφόσον αυτές εφαρμόζονται και

¹⁰³ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 493-495

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

καταχωρίζονται στα ποινικά μητρώα κράτους μέλους. Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2009, το Συμβούλιο υιοθετεί την Απόφαση 2009/316/ΔΕΥ με στόχο τη συγκρότηση και ανάπτυξη ενός ηλεκτρονικού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών για τις καταδίκες μεταξύ των κρατών μελών (ECRIS). Η εν λόγω Απόφαση εφαρμόζει και συμπληρώνει σε τεχνικό επίπεδο τις αρχές που θεσπίζονται από την Απόφαση-Πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ. Στην Απόφαση-Πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ, καθορίζονται οι κατηγορίες των δεδομένων που εισάγονται στο σύστημα, οι σκοποί της εισαγωγής των δεδομένων, τα κριτήρια που διέπουν την εισαγωγή τους, οι αρχές στις οποίες επιτρέπεται η πρόσβαση στα δεδομένα και ορισμένοι ειδικοί κανόνες περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αναλυτικότερα, με βάση την εν λόγω Απόφαση-Πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ, κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε όλες οι καταδίκες που εκδίδονται στο έδαφος του και αφορούν υπήκοο αλλού κράτους μέλους να συνοδεύονται, κατά την εγγραφή τους στο ποινικό μητρώο, από πληροφορίες σχετικά με την ιθαγένεια ή τις ιθαγένειες του καταδικασθέντος προσώπου. Σύμφωνα με την εν λόγω διαδικασία, η κεντρική αρχή του κράτους μέλους καταδίκης ενημερώνει, το ταχύτερο δυνατόν, τις κεντρικές αρχές των άλλων κρατών μελών για τις καταδίκες που εκδόθηκαν στο έδαφος της, όπως αυτές καταχωρίζονται στο ποινικό μητρώο, και αφορούν υπηκόους τους. Σε περίπτωση που είναι γνωστό πως το καταδικασθέν πρόσωπο είναι πρόσωπο περισσότερο του ενός κρατών μελών, οι σχετικές πληροφορίες διαβιβάζονται σε καθένα από αυτά τα κράτη μέλη, ακόμα και στην περίπτωση που το καταδικασθέν πρόσωπο είναι υπήκοος του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου καταδικάστηκε. Επιπλέον, πληροφορίες σχετικά με μεταγενέστερη τροποποίηση ή κατάργηση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο ποινικό μητρώο, μεταβιβάζονται πάραυτα από την κεντρική αρχή του κράτους μέλους καταδίκης στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους της ιθαγένειας του προσώπου.¹⁰⁴

Η ΕΕ έχει αναπτύξει και άλλες δράσεις για την καταπολέμηση των τρομοκρατικών ενεργειών. Οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Κοινοί δείκτες επικινδυνότητας (ΚΔΕ): Οι οποίοι δημιουργούνται για να παρέχουν μία ανάλυση κινδύνου που θα δικαιολογούσε τους διασυνοριακούς

¹⁰⁴ Βλ. Παπακωνσταντής Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ. 497-500

ελέγχους σε πρόσωπα που απολαμβάνουν του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της ΕΕ.

- Ανταλλαγή πληροφοριών για τις απαγωγές από τρομοκράτες: Λόγω της μεγάλης πρόκλησης που συνιστά για την ΕΕ το ζήτημα των απαγωγών από τρομοκράτες, η ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών είναι χρήσιμη όχι μόνο για την επιτυχή έκβαση μιας επιχείρησης απελευθέρωσης όσο και για να εξακριβωθεί κατά πόσον μία άλλη χώρα της ΕΕ έχει ήδη χρήσιμη εμπειρία απαγωγής πολιτών στην ίδια περιοχή, από την ίδια τρομοκρατική ομάδα ή από ανάλογες περιστάσεις. Η όλη διαδικασία ρυθμίζεται από τη Σύσταση 2007/562/ΕΚ του Συμβουλίου.
- Ανταλλαγή πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου: Για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στην ΕΕ απαιτείται μία συντονισμένη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπόλ, της Eurojust, των εθνικών υπηρεσιών πληροφοριών, των αρμόδιων αρχών και της αστυνομίας. Για να επιτευχθεί αυτό, το Συμβούλιο υιοθέτησε τον Σεπτέμβριο του 2005 την Απόφαση 2005/671/ΔΕΥ που ρυθμίζει το εν λόγω ζήτημα.
- Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης: Σε συνέχεια του Προγράμματος μέτρων για την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης των ποινικών αποφάσεων, το Συμβούλιο ενέκρινε στις 13 Ιουνίου 2002 την Απόφαση-Πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών. Την ύψιστη σημασία του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ως περίπτωση εφαρμογής στον τομέα του ποινικού δικαίου της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών είχε επισημάνει και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε. Το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης συγκεκριμένα, αποτελεί μία δικαστική Απόφαση, η οποία εκδίδεται σε ένα κράτος μέλος και εκτελείται σε ένα άλλο κράτος μέλος βάσει της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης. Πριν από την έκδοση του Ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης απαιτείται η ύπαρξη εθνικής εκτελεστής Απόφασης ή εθνικού εντάλματος σύλληψης ή παρόμοιας δικαστικής Απόφασης. Αναλυτικότερα, οι όροι και οι προϋποθέσεις γύρω από το Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης καθώς και οι περιορισμοί του, προβλέπονται στα περιεχόμενα της Απόφασης-Πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ.

- Ευρωπαϊκή εντολή έρευνας σε ποινικές υποθέσεις: Ως απόρροια του Προγράμματος μέτρων για την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης των ποινικών αποφάσεων, κρίθηκε αναγκαία η θέσπιση του Ευρωπαϊκού εντάλματος συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων (ΕΕΣΑΣ), το οποίο θέτει ως προτεραιότητα τον υπολογισμό των οριστικών ποινικών αποφάσεων που είχε προηγουμένως λάβει ο δικαστής άλλου κράτους μέλους. Αναλυτικότερα, η Απόφαση-Πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ που αφορά το Ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων προς λήψη αντικειμένων, εγγράφων και δεδομένων για χρήση σε ποινικές διαδικασίες, συνιστά την προσπάθεια του Συμβουλίου να βελτιώσει τη δικαστική συνεργασία με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε δικαστική Απόφαση. Συγκεκριμένα, το ΕΕΣΑΣ είναι δυνατόν να ζητείται για τη συγκέντρωση αντικειμένων, εγγράφων και δεδομένων που θα χρησιμοποιηθούν σε ποινικές υποθέσεις.
- Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και διασυνοριακά εγκλήματα τρομοκρατίας: Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία συστάθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ)2017/1939, ο οποίος είχε τεθεί σε ισχύ από τις 20 Νοεμβρίου 2017. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία σύμφωνα με το εν λόγω νομοθέτημα καθίσταται αρμόδια για την έρευνα, την δίωξη, την παραπομπή ενώπιον της δικαιοσύνης των δραστών αξιόποινων πράξεων καθώς και των συνεργών σε αξιόποινες πράξεις οι οποίες θίγουν τα συμφέροντα της Ένωσης. Τον Σεπτέμβριο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε μία πρωτοβουλία με σκοπό την επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και στα εγκλήματα της τρομοκρατίας με διασυνοριακή διάσταση για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της αναποτελεσματικότητας και των διαφορετικών προσεγγίσεων ως προς την αντιμετώπιση του ζητήματος που είχε προκληθεί από το γεγονός πως αυτές οι υποθέσεις ανήκαν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών για λόγους εθνικής κυριαρχίας.
- Ενωσιακός Κατάλογος Τρομοκρατών: Ο εν λόγω κατάλογος, υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της κοινής θέσης του Συμβουλίου 2001/931/ΚΕΠΠΑ. Είχε προηγηθεί το πολύνεκρο τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου το ίδιο έτος που είχε αναπτύξει την ανάγκη της ΕΕ για θέσπιση μίας αποτελεσματικής αντιτρομοκρατικής στρατηγικής. Στο έγγραφο αυτό καταρτίζει η ΕΕ, έναν κατάλογο προσώπων, ομάδων και οντοτήτων που εμπλέκονται σε

τρομοκρατικές πράξεις τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ και στα οποία πρέπει να εφαρμοστεί το μέτρο της δέσμευσης κεφαλαίων και άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή οικονομικών πόρων. Επιπλέον, θεσπίζονται και τα κριτήρια καταχώρισης, προσδιορίζονται οι ενέργειες που συνιστούν τρομοκρατικές πράξεις και καθορίζονται τα περιοριστικά μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν στους αναφερόμενους στους καταλόγους.¹⁰⁵

❖ ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Η τρομοκρατία ως παγκόσμιο φαινόμενο με έντονη παρουσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση τις τελευταίες δεκαετίες, αποτελεί αναντίρρητα την μεγαλύτερη πρόκληση για την ορθή και εύρυθμη λειτουργία του Χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι θεμελιώδεις αυτές αξίες, οι οποίες οικοδομήθηκαν σταδιακά και με πολύ κόπο από πλευράς τόσο ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων όσο και από πλευράς κρατών μελών, αποτελούν την πεμπτουσία του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και η διαφύλαξη τους αποτελεί επιτακτική υποχρέωση για όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές. Η τρομοκρατία συνιστά τέτοια βαρυσήμαντη απειλή για την ΕΕ που έχει γίνει πολλές φορές η αιτία για σημαντικές πρωτοβουλίες, οι οποίες εξελίσσουν τη συνεργασία σε πεδία του Χώρου, τα οποία υπό άλλες συνθήκες δεν θα βρισκόντουσαν στην πολιτική ατζέντα των κρατών μελών ούτε καν σαν θέμα ημερήσιας διάταξης. Επομένως, μπορούμε να συμπεράνουμε πως το ζήτημα της τρομοκρατίας λόγω του άμεσου αντίκτυπου που έχει στον Χώρο ελευθερίας ασφάλειας, και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκαλεί εξελίξεις τόσο στην διαμόρφωση του μέσα από το θεσμικό πλαίσιο που το διέπει όσο και στην ίδια την εξέλιξη του, μιας και καθιστά επιτακτικές μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που διευρύνουν και αναβαθμίζουν τον ρόλο του.

¹⁰⁵ Βλ. Παπακωνσταντίνης Μ. «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδ. «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019 σελ.504-518

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Σε αυτόν τον αγώνα, η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείτε να διαχειριστεί την δυσεπίλυτη εξίσωση της εξισορρόπησης ανάμεσα στην ελευθερία και την ασφάλεια. Θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή ώστε αφενός να εξασφαλιστεί μεν η ασφάλεια των Ευρωπαίων πολιτών, η οποία μάλιστα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ευημερία τους, αφετέρου όμως δε αυτό να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να μην θιγούν οι ατομικές ελευθερίες και τα θεμελιώδη δικαιώματα του και πρωτίστως το αναφαίρετο δικαίωμα της ιδιωτικής σφαίρας του Ευρωπαίου πολίτη. Όλοι οι κανόνες και δράσεις των Ευρωπαϊκών οργάνων που έχουν τεθεί σε ισχύ μέχρι σήμερα υπακούουν ή τουλάχιστον επιχειρούν να υπακούσουν στην παραπάνω λογική.

Σήμερα, που κλινόμαστε να αντιμετωπίσουμε το πιο σύνθετο και πολυδιάστατο κύμα τρομοκρατίας που έχει γνωρίσει ποτέ η ανθρωπότητα, λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η παγκοσμιοποίηση και η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, κρίνεται απαραίτητο, να εξευρεθούν πρακτικές και βιώσιμες λύσεις που να αντιμετωπίζουν σφαιρικά το ζήτημα και να μπορούν να το διαχειριστούν αποτελεσματικά τόσο σε προληπτικό όσο και σε κατασταλτικό επίπεδο. Σίγουρα οι προσδοκίες είναι μεγάλες και οι προκλήσεις επίσης. Τα πρόσφατα πολύνεκρα τρομοκρατικά χτυπήματα στην Ευρώπη κλόνισαν σε μεγάλο βαθμό το αίσθημα ασφάλειας των Ευρωπαίων πολιτών και οδήγησαν ακόμα και στην ανάπτυξη ρατσιστικών και ξενοφοβικών αντανakλαστικών της κοινωνίας. Παρά το γεγονός πως η αντιτρομοκρατική πολιτική της ΕΕ τα τελευταία χρόνια είναι πιο δυναμική και παράγει αποτελέσματα σε συνδυασμό με την αποφασιστική συνεργασία των κρατών μελών, ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. Η τρομοκρατία συνεχίζει να εξελίσσεται και να καρπώνεται τα οφέλη της παγκοσμιοποιημένης τεχνολογίας και το προφίλ των σύγχρονων τρομοκρατών σε συνδυασμό με τους γενεσιουργούς λόγους που τους οδηγούν στην ριζοσπαστικοποίηση δείχνει πιο πολύπλοκο από ποτέ. Είναι ιδιαίτερα κρίσιμο, να τεθεί ένα σύνολο από προληπτικά μέτρα σε ενωσιακό επίπεδο που θα αντιμετωπίζει το φαινόμενο στη ρίζα του και θα εμποδίζει την εξάπλωση του. Η αντιμετώπιση επίσης του φαινομένου με την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων είναι ακόμα ένα χρήσιμο εργαλείο προς την εν λόγω κατεύθυνση. Η ΕΕ ωστόσο, σε καμία περίπτωση δεν δύναται να καταπολεμήσει από μόνη της το φαινόμενο της τρομοκρατίας λόγω τόσο της πολυδιάστατης φύσης του όσο και λόγω του παγκόσμιου χαρακτήρα του. Η

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

συνεργασία της ΕΕ με τρίτα κράτη και διεθνείς οργανισμούς κρίνεται αναγκαία και απαραίτητη.

❖ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

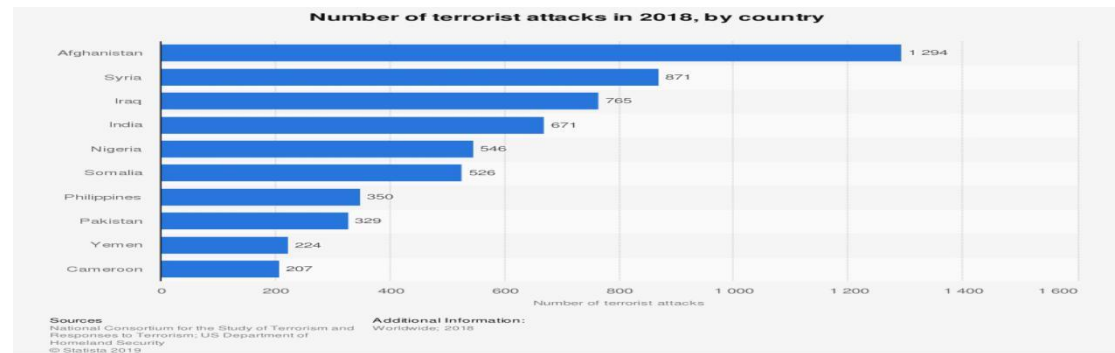
- **Χρήσιμοι στατιστικοί πίνακες σχετικά με το φαινόμενο της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση^{106 107}**

Πίνακας 1.1. Αριθμός τρομοκρατικών επιθέσεων ανά χώρα(σε παγκόσμια επίπεδο):

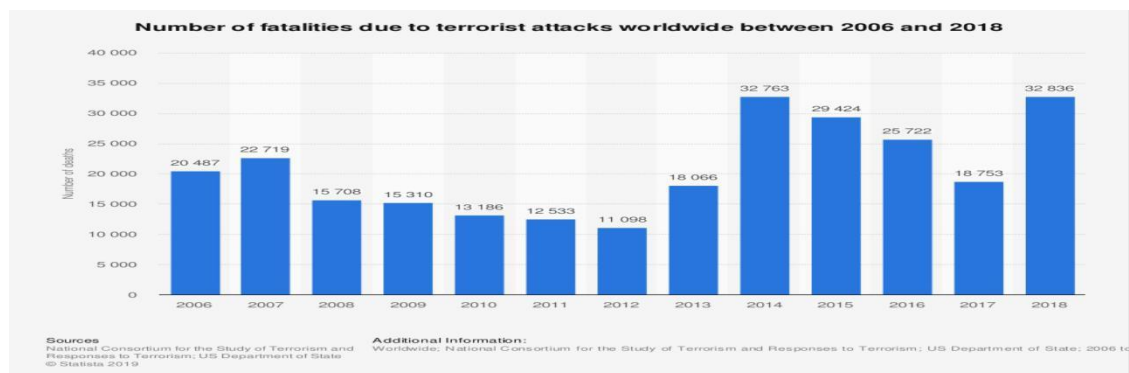
¹⁰⁶ Βλ. «Terrorism in European Union», <https://www.statista.com/search/?q=Terrorism+in+eu&Search=&qKat=search>, [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

¹⁰⁷ Βλ. «EU Terrorism situation & trend report(te-sat), <https://www.europol.europa.eu/tesat-report> [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

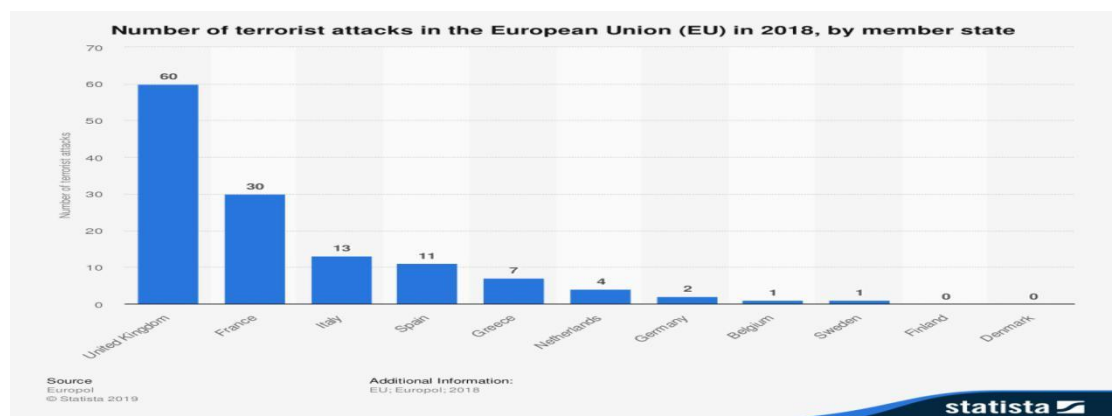
ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Πίνακας 1.2. Αριθμός θανατηφόρων τρομοκρατικών επιθέσεων μεταξύ 2006 και 2018:

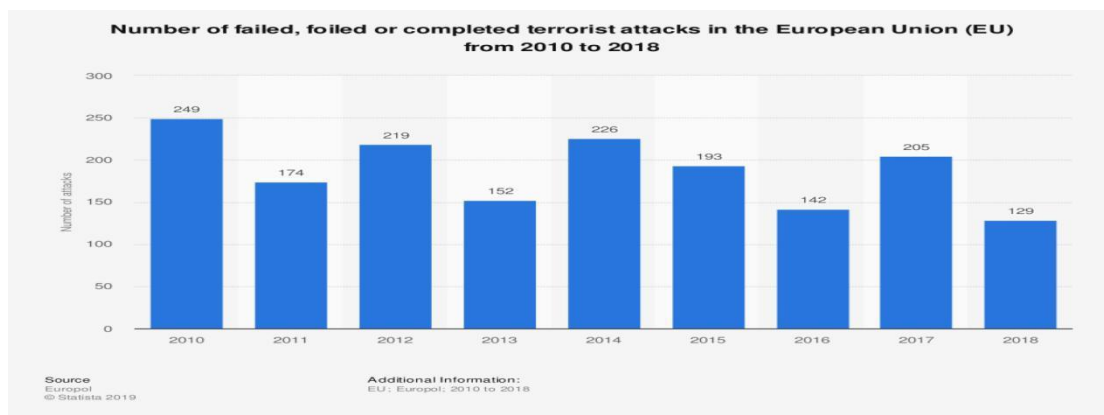

Πίνακας 1.3. Αριθμός τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανά κράτος μέλος:

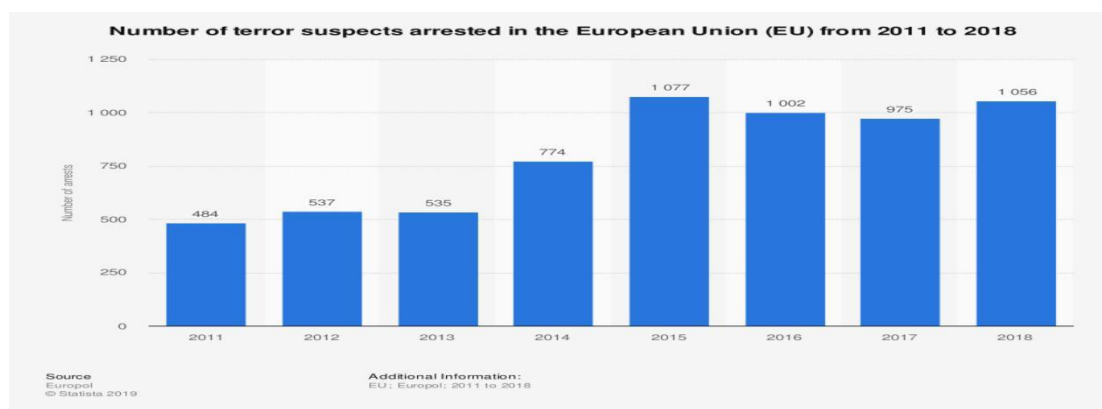

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

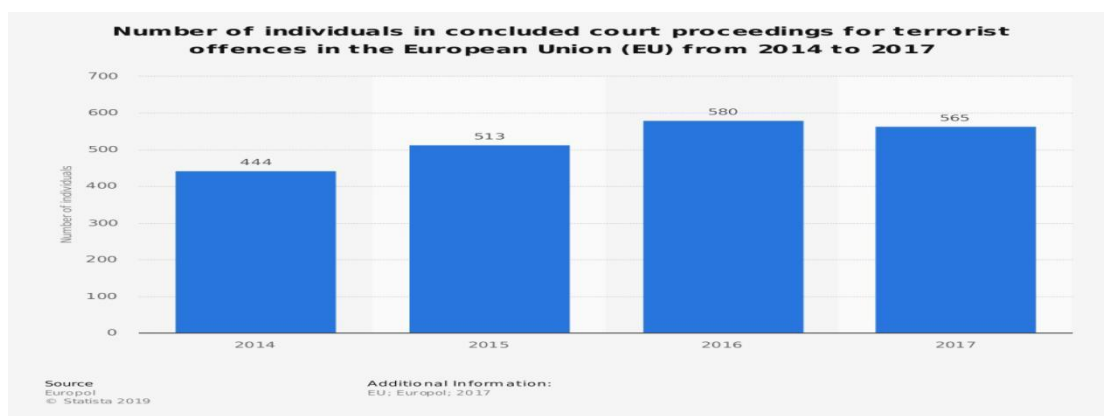
Πίνακας 1.4. Αριθμός αποτυχημένων, ματαιωμένων ή ολοκληρωμένων τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2010 έως το 2018:

Πίνακας 1.5. Αριθμός υπόπτων για τρομοκρατία που συνελήφθησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2011 έως το 2018:

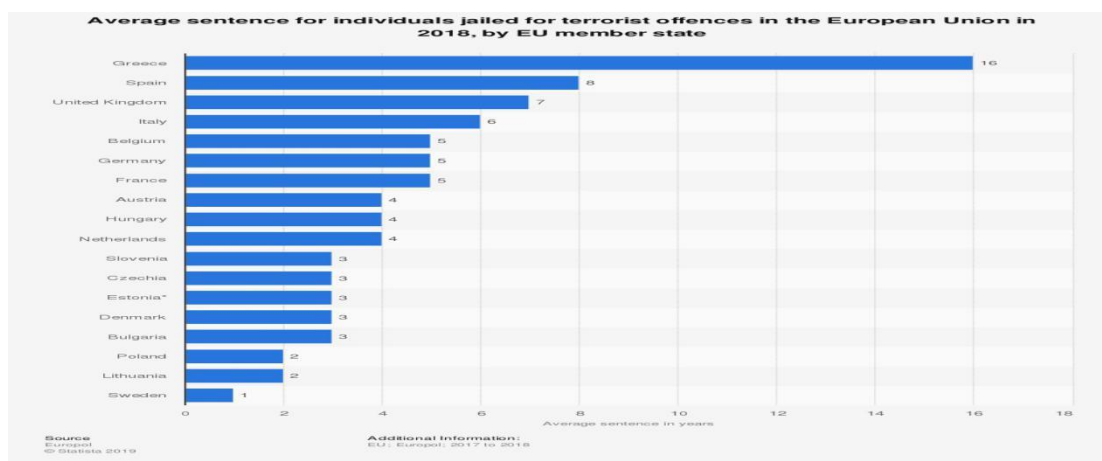

Πίνακας 1.6. Αριθμός ατόμων σε περατωθείσες δικαστικές διαδικασίες για τρομοκρατικά αδικήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2014 έως το 2017:

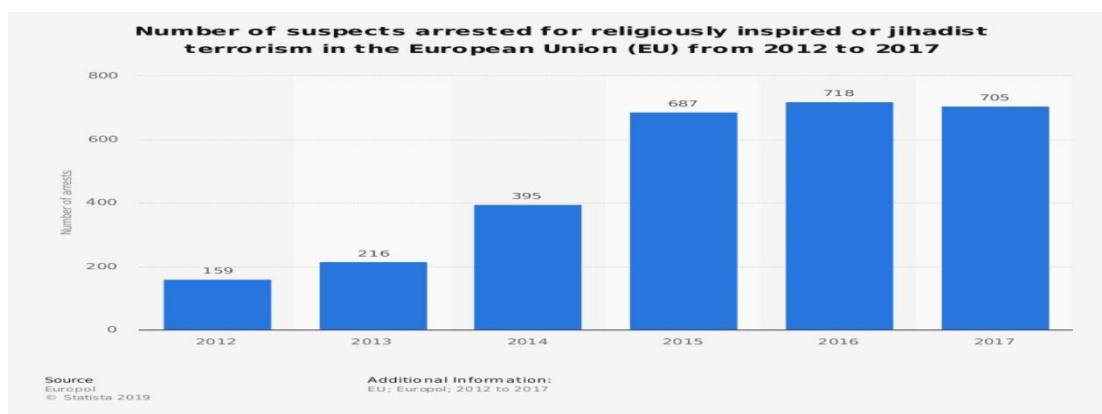

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Πίνακας 1.7. Μέση ποινή για τα άτομα που φυλακίστηκαν για τρομοκρατικά αδικήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2018, ανά κράτος μέλος της ΕΕ:

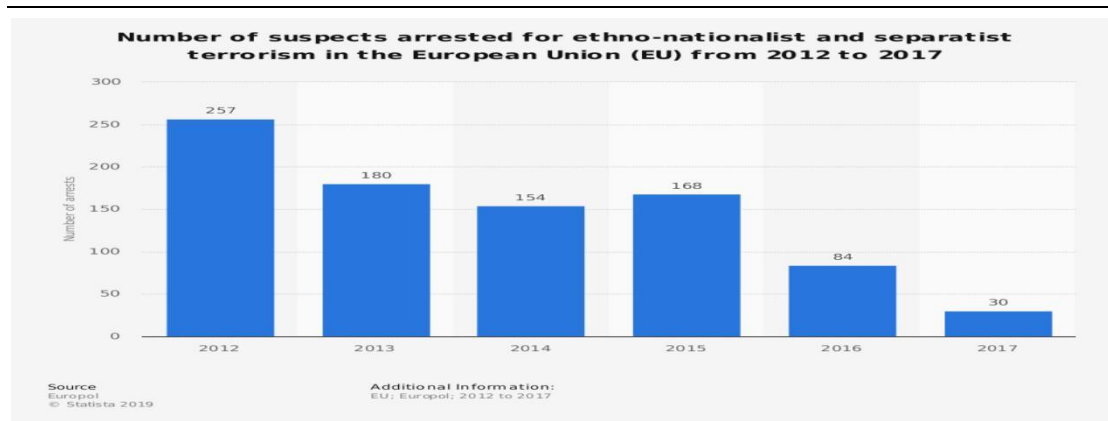

Πίνακας 1.8. Αριθμός υπόπτων που συνελήφθησαν για θρησκευτικό προσηλυτισμό ή τζιχαντιστική τρομοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2012 έως το 2017:

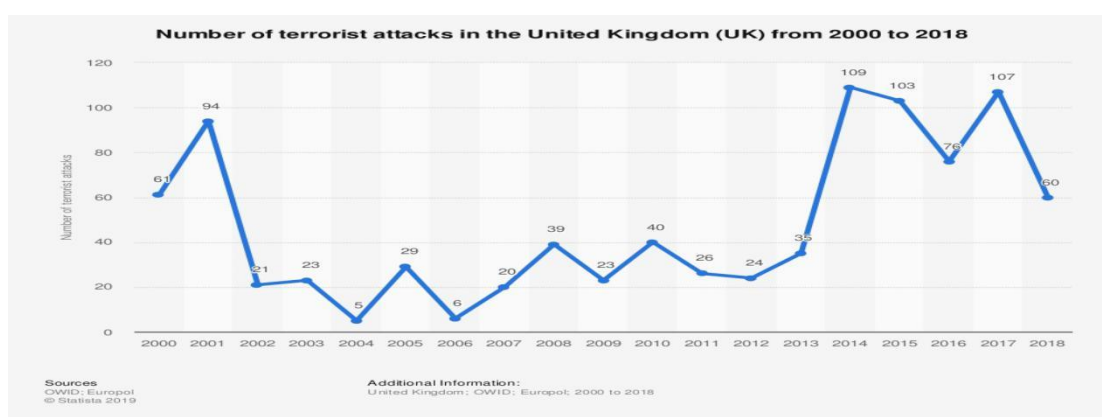
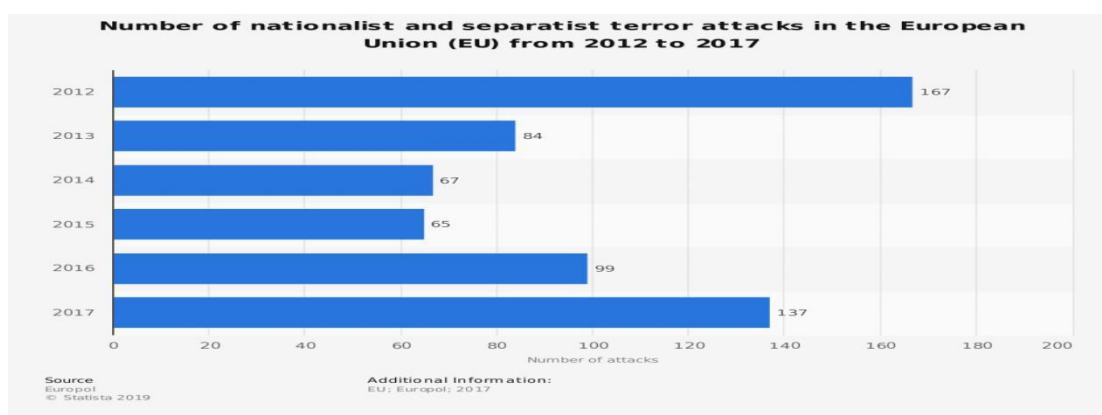

Πίνακας 1.9. Αριθμός ατόμων που συνελήφθησαν για εθνο-εθνικιστική και αυτονομιστική τρομοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2012 έως το 2017:

ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Πίνακας 1.10. Αριθμός τρομοκρατικών επιθέσεων με εθνικιστικό ή αυτονομιστικό χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από το 2012 έως το 2017:

Πίνακας 1.11. Αριθμός τρομοκρατικών επιθέσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.) από το 2000 έως το 2018:

❖ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

▪ Βιβλία:

✓ Ελληνόγλωσσα

1. Αθανάσιος Γ. Ράικος «Συνταγματικό Δίκαιο, Γενική Πολιτειολογία-Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο & Οργανωτικό Μέρος 1» 4η έκδοση εκδόσεις «Νομική Βιβλιοθήκη» 2011
2. Καραμπελιάς Γιώργος «Ισλάμ και Παγκοσμιοποίηση, Η Θανάσιμη Διελκυστίνδα» εκδόσεις «Δοκίμια» 2001
3. Λοβέρδος Ανδρέας «Η Νέα Τρομοκρατία με αφορμή την 11η Σεπτεμβρίου» εκδόσεις. «Ινδικτος» 2001
4. Μπόση Μαίρη «Οι όψεις της διεθνούς ασφάλειας» εκδόσεις «Ποιότητα» 2018
5. Μπόση Μαίρη «Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας», εκδόσεις «Π.Τραυλός» 2000
6. Παπαγεωργίου Φώτης & Σαμούρης Αντώνης, Πρόλογος: Γιάννης Ρουμπάτης «Ισλαμισμός και Ισλαμοφοβία, Πέρα από την προκατάληψη» εκδόσεις «Ταξιδευτής» 2012
7. Παπαγιάννης Δονάτος «Ευρωπαϊκό Δίκαιο» εκδόσεις «Νομική Βιβλιοθήκη» 2016
8. Παπαγιάννης Δονάτος «Ο Χώρος της ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση» εκδόσεις «Αντ. Ν. Σάκκουλα» 2008
9. Παπακωνσταντής Μάρκος «Η Τρομοκρατία στον χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης» εκδόσεις «Νομική Βιβλιοθήκη» 2019

10. Πάσχος Γιώργος «Η Επιστροφή των Λύκων, Πολιτικές Τρόμου στον 21^ο Αιώνα» εκδόσεις «Σαβάλλας» 2005

✓ **Μεταφρασμένα**

1. Λουίζ Ρίτσαρντσον «Τι θέλουν οι Τρομοκράτες», Μετάφραση: Γολέμη Άσπα, εκδόσεις. "Τόπος" 2008
2. Πέτερ Ρ. Νόιμαν «Οι Νέοι Τζιχαντιστές, Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το επόμενο κύμα τρομοκρατίας», Μετάφραση: Δηρανη Παυλίνα, εκδόσεις «Διάμετρος» 2016
3. Τσάρλς Γκλας «Η Συρία Φλέγεται», Μετάφραση: Βιδάλη Νινέττα εκδόσεις Διάμετρος 2016
4. Helene L' Heuillet «Στις πηγές της Τρομοκρατίας, Από τον Κλεφτοπόλεμο Στις Επιθέσεις Αυτοκτονίας», Μετάφραση: Ρένη Παπαδάκη, εκδόσεις «Πόλις» 2013
5. Mary Habeck, «Οι Μαχητές του Θεού, η ιδεολογία και τα συνθήματα του Ιερού Πολέμου», Μετάφραση «Μαρία Μπενά», εκδόσεις «Τουρική» 2008
6. Napoleoni Loretta, Μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου «Ο Ισλαμιστικός Φοίνικας, Το Ισλαμικό Κράτος και οι Γεωπολιτικές Ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή» Β' Έκδοση εκδόσεις, «Πατάκη» 2015

✓ **Ξενόγλωσσα**

1. Richards Julian «Extremism, Radicalization and Security: An Identity Theory Approach» εκδόσεις «Mcmillan Palgrave» c2017

▪ Ηλεκτρονικός Τύπος

- 1) «Βιοτρομοκρατία: Η μεγαλύτερη απειλή του 21^{ου} αιώνα»,
<https://www.kathimerini.com.cy/gr/ygeia/65339/?ctype=ar>, [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]
- 2) «Αλλάζει η προπαγάνδα των τζιχαντιστών-«Επενδύουν» στην κοινωνική ζωή μέσα στο Χαλιφάτο»
<https://www.protothema.gr/world/article/515672/vretania-i-propaganda-tou-islamiku-kratous-allazei/> [τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]
- 3) «Δημοσιεύθηκε ο Κανονισμός για τον Οργανισμό της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust),
<https://www.lawspot.gr/nomika-nea/dimosieythike-o-kanonismos-gia-ton-organismo-tis-ee-gia-ti-synergasia-ston-tomea-tis> , [τελευταία πρόσβαση 20/10/2019]
- 4) Ευάλωτοι η Ευρώπη σε πιθανές τρομοκρατικές επιθέσεις»,
<http://www.reporter.com.cy/international/article/42267/evaloti-i-evropi-se-pithanes-tromokratikes-epitheseis15> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]
- 5) Ευρώπη και ISIS: Μια προσεκτική ματιά στο προφίλ των Ευρωπαίων Τζιχαντιστών, https://www.typosthes.gr/arthra-apopseis/94995_eyropi-kai-isis-mia-prosektiki-matia-sto-profil-eyropaion-tzihantiston , [τελευταία πρόσβαση 07/10/2019]
- 6) «Η αδυναμία του ίντερνετ απέναντι στην προπαγάνδα των τζιχαντιστών-Η Ευρώπη ανησυχεί [εικόνες], <https://www.iefimerida.gr/news/238896/i-adynamia-toy-internet-apenanti-stin-propaganda-ton-tzihantiston-i-eyropi-anisyhei> [τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]
- 7) Κατάλογος με χώρες «ύποπτες» για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», Κώστας Μοσχονάς, https://www.efsyn.gr/oikonomia/diethnis-oikonomia/183324_katalogos-me-hores-ypoptes-gia-hrimatodotisi-tis-tromokratias [τελευταία πρόσβαση 16/09/2019]
- 8) «Κίνδυνος από την επιστροφή Ευρωπαίων τζιχαντιστών στις χώρες τους», <https://www.newsbeast.gr/world/arthro/2487727/kindinos-apo-tin-epistrofi-evropeon-tzichantiston-stis-chores-tous> , [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]

- 9) «Οι σκοτεινές πηγές χρηματοδότησης των Τζιχαντιστών»,
https://www.huffingtonpost.gr/entry/isis-tzixantistes-syria_gr_6145334
[τελευταία πρόσβαση 05/10/2019]
- 10) «Ο Μπιλ Γκέιτς προειδοποιεί: Η βιοτρομοκρατία απειλεί να σκοτώσει
εκατομμύρια ανθρώπων», <https://www.protothema.gr/ugeia/article/655659/o-bil-geits-proeidopoei-i-vio-tromokratia-apeilei-na-skotosei-ekatommuria-anthropon/> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]
- 11) «Οι χολιγουντιανές εκτελέσεις και το όραμα των τζιχαντιστών μέσα από
χάρτες, Η ρητορική του μίσους, τα μέσα της προπαγάνδας, το hi-tech
μάρκετινγκ, οι δολοφονίες που σοκάρουν
<https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/796135/oi-holigoudianes-ekteleseis-kai-to-orama-ton-tzihadiston-mesa-apo-hartes> [τελευταία πρόσβαση
25/09/2019]
- 12) «Ο.Η.Ε: Η Ευρώπη αντιμέτωπη με την επιστροφή «πιο επικίνδυνων»
τζιχαντιστών», <https://m.naftemporiki.gr/story/1236997> [τελευταία πρόσβαση
06/10/2019]
- 13) « Ποια είναι τα χειρότερα τρομοκρατικά χτυπήματα που αιματοκύλισαν τον
κόσμο», <https://www.tanea.gr/2019/03/15/world/poia-einai-ta-xeirotera-tromokratika-xtypimata-pou-aimatokylisan-ton-kosmo/> [τελευταία πρόσβαση
15/09/2019]
- 14) «Ποιοι χρηματοδοτούν τους τζιχαντιστές», «Ενώπιον της Δικαιοσύνης τρία
πρώην μέλη της Lafarge για χρηματοδότηση τζιχαντιστών»,
<https://www.iefimerida.gr/news/381151/enopion-tis-dikaiosynis-tria-proin-stelehi-tis-lafarge-gia-hrimatodotisi-tzihantiston> [τελευταία πρόσβαση
05/10/2019]
- 15) «Πως εξηγείται το φαινόμενο της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης», Ρόζα
Βασιλάκη (ερευνήτρια του ΕΛΙΑΜΕΠ), «Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και
Εξωτερικής Πολιτικής»,
<https://www.eliamep.gr/publication/%CF%80%CF%8E%CF%82-%CE%B5%CE%BE%CE%B7%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CF%86%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%>

[%CE%B2%CE%AF%CE%B1%CE%B9%CE%B7%CF%82/](#) [τελευταία πρόσβαση 02/12/2019]

- 16) «Πως οι τζιχαντιστές στήνουν ιδιωτικό στρατό στην καρδιά της Ευρώπης, <https://www.euro2day.gr/specials/opinions/article/1291323/pos-oi-tzihantistes-sthnoyn-idiotiko-strato-sthn-k.html> [τελευταία πρόσβαση 29/10/2019]
- 17) «Πως οι Τζιχαντιστές στρατολογούν δυτικούς και τους κάνουν τρομοκράτες- Έρευνα», <https://www.onalert.gr/uncategorized/pos-oi-tzixantistes-stratologoun-dytikous-kai-tous-kanoun-tromokrates/123000/> [τελευταία πρόσβαση 29/09/2019]
- 18) «Συναγερμός στις αρχές: Σταυροδρόμι τζιχαντιστών η Ελλάδα», <https://www.in.gr/2019/08/08/greece/synagermos-gia-maziki-epistrofi-tzixantiston-2/> [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]
- 19) «TIME: Γιατί έχουν βάλει στόχο την Ευρώπη- Οι 5 λόγοι που οι τρομοκράτες «χτυπούν» [εικόνες], <https://www.iefimerida.gr/news/258290/time-giati-ehoy-n-valei-stoho-tin-eyropi-oi-5-logoi-poy-oi-tromokrates-htypoyn-eikones> [τελευταία πρόσβαση 15/09/2019]
- 20) «Το νέο «πρόσωπο» της τρομοκρατίας: Τεχνολογία, εικόνα και αίμα, Αγγελική Καρδαρά, <http://www.postmodern.gr/to-neo-prosopo-tis-tromokratias-technologia-ikona-ke-ema/> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]
- 21) «Τρεις νεκροί και τρεις τραυματίες από την τρομοκρατική επίθεση στο Λονδίνο, <https://www.kathimerini.gr/1054071/gallery/epikairothta/kosmos/treis-nekroi-kai-treis-traymaties-apo-thn-tromokratikh-epidesh-sto-londino> [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]
- 22) «Τρομοκρατία και Όπλα Μαζικής Καταστροφής» <https://defencereview.gr/tromokratia-kai-opla-mazikis-katastrofis/https://www.kathimerini.com.cy/gr/ygeia/65339/?ctype=ar> [τελευταία πρόσβαση 12/09/2019]
- 23) «Υπερσυγκέντρωση τζιχαντιστών στα Δυτικά Βαλκάνια», <https://gr.euronews.com/2019/08/14/ypersigkentrosi-tzixantiston-sta-dytika-balkania> [τελευταία πρόσβαση 06/10/2019]

▪ Διαδικτυακές μελέτες

- 1) «Terrorism in European Union»,
<https://www.statista.com/search/?q=Terrorism+in+eu&Search=&qKat=search>,
[τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]
- 2) «EU Terrorism situation & trend report(te-sat),
<https://www.europol.europa.eu/tesat-report> [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]

▪ Διαδικτυακές Πηγές

- 1) «Deep Web/Βικιπαίδεια», https://el.m.wikipedia.org/wiki/Deep_Web
[τελευταία πρόσβαση 25/09/2019]
- 2) «Frontex Βασικές αρμοδιότητες», <https://frontex.europa.eu/el/auto-pou-kanoume/basikes-armodiotetes/> [τελευταία πρόσβαση 21/10/2019]
- 3) «Ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία όσον αφορά τα τρομοκρατικά αδικήματα, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legisum:l33252> », [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]
- 4) «Αντίδραση στις τρομοκρατικές απειλές και τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη», <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/> [τελευταία πρόσβαση 12/10/2019]
- 5) «Ασφάλεια: Ισχυρότεροι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών», https://ec.europa.eu/greece/node/853_el , [τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]
- 6) «Αντιτρομοκρατική στρατηγική της ΕΕ»,
<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>, [τελευταία πρόσβαση 07/10/2019]
- 7) «Γλωσσάριο σύνοψης(Eurojust)<https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/eurojust.html?locale=el> », [τελευταία πρόσβαση 20/10/2019]

- 8) «Διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης-Eurojust
https://e-justice.europa.eu/content_eurojust-23-el.do [τελευταία πρόσβαση
20/10/2019]
- 9) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σύνοψη νομοθεσίας της ΕΕ, το πρόγραμμα της Χάγης:
10 προτεραιότητες στην προσεχή πενταετία, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3A116002> [τελευταία
πρόσβαση 08/09/2019]
- 10) "Ισλαμοφοβία"
<https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CE%BB%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CF%86%CE%BF%CE%B2%CE%AF%CE%B1> [τελευταία
πρόσβαση 06/11/2019]
- 11) «Κανόνες για την Πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις
(VIS), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legisum:114512> ,
- 12) Καταπολέμηση τρομοκρατικών εγκλημάτων, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX%3A32017L0541> [τελευταία πρόσβαση
08/12/2019]
- 13) Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάρτιση στον τομέα επιβολής
του
νόμου», <https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82%CF%84%CE%B7%CF%82%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE%CF%82%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%B7%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%82%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B2%CE%BF%CE%BB%CE%AE%CF%82%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%85> [τελευταία πρόσβαση 16/10/2019]
- 14) «Οργανισμός της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου-
Ευρωπόλ», <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ajl0025> [τελευταία πρόσβαση
16/10/2019]

- 15) «Περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας», <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legisum:l24402> ,[τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]
- 16) «Προβοκάτσια»,<https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BF%CE%BA%CE%AC%CF%84%CF%83%CE%B>,[τελευταία πρόσβαση 10/10/2019]
- 17) «Προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legisum:jl0013> ,[τελευταία πρόσβαση 08/12/2019]
- 18) «Ρύθμιση της χρήσης των δεδομένων από τις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR)» <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/> [τελευταία πρόσβαση 06/11/2019]
- 19) Τρομοκρατία»
<https://el.m.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1> [τελευταία πρόσβαση 05/09/2019]